

ЦЕНТР ПРОГРЕСИВНОЇ ОСВІТИ «ГЕНЕЗУМ»

Збірник матеріалів Всеукраїнської
науково-практичної конференції

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

23 листопада 2025 р.

Вінниця – 2025

УДК 373.1

ББК 74.2

Дошкільна освіта в Україні: тенденції, виклики, перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, Україна, 23 листопада 2025 року). Вінниця: Центр прогресивної освіти «Генезум», 2025. – 343 с.

У збірнику містяться результати практичних та теоретичних досліджень вихователів ЗДО, що були подані на Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Дошкільна освіта в Україні: тенденції, виклики, перспективи розвитку». Даний збірник розрахований на вихователів, керівників гуртків, адміністрацію та інших учасників освітнього процесу ЗДО. Тематика публікацій свідчить про різноманітність інтересів педагогічної спільноти у напрямку перспектив впровадження інновацій у роботу закладів дошкільної освіти. Опубліковані матеріали адресовані як фахівцям, так і тим, хто цікавиться сучасним станом організації роботи українських закладів дошкільної освіти.

Організатори конференції приймали матеріали у авторській редакції, що позначилося на тому, що у збірнику тез доповідей із максимальною точністю відображається орфографія і пунктуація, яка була обрана авторами публікацій.

Усі матеріали подаються у оригінальній редакції авторів тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Дошкільна освіта в Україні: тенденції, виклики, перспективи розвитку».

© Колектив авторів, 2025

© Центр прогресивної освіти «Генезум», 2025

Зміст

Секція 1. Інноваційні методи та сучасні технології в освітньому процесі ЗДО

Оборіна Т.В. Громадянська освіта в дошкільлі: формування цінностей з раннього віку.....	8
Каськова І.М. Технологічний ланцюжок корекції (ТЛК) як засіб розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності у дошкільників з порушенням інтелекту в умовах дистанційного навчання.....	11
Джерелейко О.А. Конспект заняття з використанням технології сторітеллінг для дітей старшої групи «Така різна зима».....	16
Волинець А.В. Ейдетика як ефективний засіб розвитку пам'яті дітей дошкільного віку.....	20
Пасічник С.М. Інтегроване заняття-квест з екологічного виховання та мовленнєвого розвитку «Пошук лісової книги» в старшій групі.....	24
Данилюк З.І. Формування соціально-громадянської компетентності дітей дошкільного віку засобами народознавства.....	28
Підкаура А.І. Формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.....	32
Шاپоренко В.І. Шляхи організації освітньої діяльності в середній групі ЗДО за темою «Птахи рідного краю, сучасні тренди від ідеї до втілення».....	36
Чигрин Г.І. Конспект підсумкового інтегрованого заняття «Катруся в гостях у дітей» у середній (інклюзивній) групі.....	41
Петеліна А.В. Творчі ігри, як фактор розумового виховання дітей дошкільного віку.....	45
Загоруй А.В. Математичні пригоди Марії.....	48
Красіна Т.І. Сенсорна інтеграція: корекційно-розвиткова практика роботи з дітьми із ООП.....	49
Єрмоленко Ю.М. Інноваційні методи та сучасні технології в освітньому процесі ЗДО крізь призму спадщини В.О. Сухомлинського.....	54
Дроботій О.Л. Інноваційні методи та сучасні технології в освітньому процесі ЗДО: працюємо з педагогами.....	57
Прохорченко О.О. Демократичне й етичне лідерство як основа здорового колективу в закладах дошкільної освіти.....	62
Катрусяк Т.М. Сценарій заняття «Осіння телестудія».....	64
Буйна А.С., Зотова Р.М. Практичні засоби навчання дітей англійської мови у повсякденній діяльності ЗДО.....	69
Ковальова О.М., Кравченко Н.В. Круглий стіл (взаємодія з батьками) на тему «Наша зустріч приведе до знайомства».....	76

Левицька О.І. Логопедичне заняття розвиток сукцесивних навичок дошкільників із використанням інформаційних технологій.....	81
Лавріщева Н.А. Конспект спеціально-організованої діяльності з пріоритетом логіко-математичних завдань з дітьми середнього дошкільного віку (використання мультимедійної презентації) «Подорож до зимового лісу. Допоможемо тітонці Сові».....	82
Пашко Н.А. Управлінські підходи до забезпечення фізичного розвитку старших дошкільників у період воєнного стану.....	86
Канарська Т.М. Сендплей як ефективна технологія розвитку та збереження психічного здоров'я дітей дошкільного віку.....	91
Соколова Н.С. Конспект заняття з логіко-математичного розвитку для дітей старшого дошкільного віку з ООП на тему «Подорож до Країни Чисел».....	94
Шипко Н.П. Технології радості: сучасні розваги як інструмент розвитку дошкільника.....	97
Кабанова Т.О. Інноваційні методики та сучасні технології в освітньому процесі ЗДО «Комунікація через гру: логопедичні інновації в дії».....	101
Свінтіцка Р.В. Інноваційні методи та сучасні технології в освітньому процесі ЗДО. Сценарій «Свята Гарбуза».....	105
Литвинюк Є.П. Конспект гри-заняття з пріоритетом логіко-математичного розвитку «В гостях у казки «У пошуках братика Іванка».....	113
Романенко І.С. Екологічний квест «Еко-heroes: місія «Зелений код» з ляльковим театром.....	119
Заровнятних В.Л. Використання інформаційних технологій у дошкільній освіті.....	125
Жесткова О.В. Сценарій спортивної розваги до дня фізкультури і спорту для дітей старшого дошкільного віку «Як Грінч спорт полюбив».....	128
Левадська Н.Л. Інноваційні методики та сучасні технології в освітньому процесі ЗДО «Інтерактивна освіта: можливості PowerPoint у роботі вихователя».....	131
Бризюк Л.В. Інтегроване заняття «Пташині клопоти» для середнього дошкільного віку.....	135
Кузьмич Л.С. Економічне виховання дошкільників в умовах сучасного ЗДО.....	138
Грисюк В.А. Ефективні форми роботи з дітьми в укритті.....	143
Трофимова О.М. Інтегроване заняття (родинний інтерактив) на тему «Птахи».....	147
Крамінська Н.В., Московченко С.О. Конспект заняття з ознайомлення з соціумом для дітей молодшого дошкільного віку на тему «До кухарів на гостину».....	151

Крохмаль А.О. Сценарій зимового свята для дітей молодшого дошкільного віку «Хрум-хрум у країні Пряників».....	153
Піскунова А.В. Конспект заняття з малювання для дітей 5 року життя на тему «Бузок - квіточка весни».....	157
Аванесян О.Е. Інноваційні методи та сучасні технології в освітньому процесі ЗДО з використанням кіл Луллія	159
Попова С.М. Виховання патріотичних цінностей дітей дошкільного віку засобами казки.....	163
Брагіна О.В., Івлєва О.Р. Методичні рекомендації до інтегрованих занять для дітей раннього віку за сюжетом українських народних казок.....	165
Дисевич О.С., Дюк А.І. Подорож до зимового лісу.....	171
Веселова В.М. Інноваційні технології у пізнавальному розвитку дошкільників.....	174
Гавриленко Г.О. Розвиток міжпівкульної взаємодії як ефективний напрям активізації розумової діяльності дошкільників з ООП.....	177
Рябика О.В., Зірніченко І.О. Бінарне заняття з розвитку зв'язного мовлення на тему «Стежками казок».....	182
Коваль Т.М., Убіраєва Л.Ю. Праця у куточку природи «Маленькі дослідники» для дітей з функціональними мовленнєвими труднощами	185
Артимюк Б.Ю. Конспект тематичного музичного заняття для дітей 5 року життя до Міжнародного дня музики «Досліджуємо звуки разом з Ведмедиком-Музикантом».....	188
Рудько В.А. Проект тижня з природничо-екологічного виховання «Стежинками довкілля».....	192
Ситник І.Л. Як технології допомагають дитині заговорити: цифрові інструменти для корекційного педагога.....	196
Кисіль С.Д. Мовленнєві квести: як гра перетворює логопедичне заняття на пригоду.....	201
Бродасюк Т.П. Інтегроване заняття з пріоритетом сталого розвитку для дітей старшого дошкільного віку з використанням авторських художніх творів «Казка про Мишку і торбинку».....	207
Хромова Н.С. Робота в гуртку «Здоровим будь!» фізкультурно-пізнавального спрямування в навчальному процесі закладів для дітей з особливими освітніми потребами.....	213
Дуйловська С.С. Проект «Рідну мову знаємо – нею розмовляємо».....	222
Проніна Т.В. Конспект заняття з ознайомлення із соціумом для дітей старшого дошкільного віку «Подорож містом з котами Дніпра».....	229
Кірікова С.В. Інтегроване заняття для дітей старшого дошкільного віку на тему «Подорож до країни Емоцій».....	232

Василишин С.С. Інтегроване заняття для дітей старшого дошкільного віку на тему «В пошуках скарбів».....	235

Секція 2. Ігрові практики та креативні методики у розвитку дітей дошкільного віку

Скрипай Н.М. Заняття з ознайомлення з природнім довкіллям, художньо-продуктивна діяльність (аплікація) для дітей молодшого дошкільного віку на тему «Морська подорож».....	241
Галілей А.І. Навчання ранньому читанню дошкільників у форматі дистанційної освіти.....	243
Байрамова Н.В. Ігровий тренінг «Моторне планування – динамічна форма роботи з розвитку загальної, дрібної моторики та розумової діяльності»	248
Кондрашова О.Г., Базьо О.В. Конспект комбінованого заняття в молодшій групі на тему «Повітря».....	251
Олійник Т.В. Музичне заняття з елементами музикотерапії «Художній дзвін зими» для дітей старшої групи.....	254
Бедик О.С. Конспект інтегрованого заняття в молодшій групі на тему «Українські діти в Пісочній Країні».....	257
Слепченко О.В. Конспект заняття з комунікативного розвитку з дітьми раннього віку на тема «Осінь у лісі».....	261
Андренко Л.С. Дидактична гра як одна з форм навчально-розвиткового впливу вихователя на дітей дошкільного віку.....	263
Некрасова Л.П. Ігрові практики та креативні методики у розвитку дітей дошкільного віку «Якщо твій вихованець переживає щастя творення добра для людини, ти, вихователь, найщасливіший творець»	268
Матосова Т.А. Сценарій круглого столу «Зберігаємо спокій, виховуємо стійкість. Як підтримати дитину в умовах воєнного стану?».....	270
Чубур Т.В. Розробка заняття «Сад каменів».....	275
Борзенко В.М. Сценарій виховного заходу на тему «Осінь – чудова пора».....	279
Федінчик Г.М. Родинний вогник моя родина – скарб країни.....	283
Литвиненко С.Д., Сидорова О.В. Формування соціально-фінансової та економічної грамотності у дітей дошкільного віку.....	287
Красіна Т.І., Шаповалова Н.В., Давиденко Н.В. Використання методики Золтана Дьєнеша «Логічні блоки» у взаємодії з дітьми спеціальної групи закладу дошкільної освіти.....	293
Дашко В.В. Конспект інтегрованого заняття з розвитку мовлення для дітей старшого дошкільного віку на тему «Світ Велетнів і Крихіток: відкриваємо масштаб»	297
Тарасюк Н.В. Якісне освітнє середовище дитячого садка.....	299

Ачкасова В.М., Брикез Н.М. Сценарій виховного заходу для дошкільнят «Подорож у Країну Креативності»	306
Кривошлик О.М. Формування батьківської участі в умовах ЗДО через креативні методики розвитку «Батько – головний герой у житті дитини».....	308
Вакуленко Т.І. Заняття на тему «Дитячий садок»	311

Секція 3. Психологічна підтримка батьків та дітей в умовах війни

Доманчук А.А. Труднощі вихователів у реалізації індивідуальної програми розвитку дітей з ООП та шляхи їх подолання в командній взаємодії.....	317
Лугініна Н.І. Програма емоційної безпеки у закладі дошкільної освіти.....	319
Крутько Я.М. Сценарій заняття для зниження тривожності у дітей через творчість «Мій спокійний світ».....	323
Шигида Т.М. Конспект заняття за мотивами авторської казки «Про дівчинку Марійку та силу добрих справ».....	325
Лябик Н.В. Психологічний семінар-практикум з елементами тренінгу для батьків та дітей в умовах війни «Теплі долоньки підтримки».....	328
Відомості про авторів	336

СЕКЦІЯ 1. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО

Оборіна Т.В.,
вихователь-методист
КЗДО (ясла-садок) № 4 "Казка"
м. Південне, Одеська область, Україна

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА В ДОШКІЛЛІ: ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ З РАНЬОГО ВІКУ

Сьогодні ми живемо в часі глибоких трансформацій – соціальних, культурних, духовних. І саме в цей період надзвичайно важливо звернути увагу на те, з чого починається формування громадянина - з дошкільного віку. Сучасна система дошкільної освіти перебуває в постійному розвитку. В умовах цифровізації та соціальних змін особливої актуальності набуває впровадження інноваційних методів навчання та духовно-морального виховання, що сприяють гармонійному розвитку особистості дитини. У сучасному світі, де моральні орієнтири часто розмиваються, питання формування громадянських цінностей набуває особливої актуальності. Саме дошкільний вік є критичним періодом, коли закладаються основи світогляду, поведінкових моделей і ставлення до себе та інших. Адже саме в ранньому дитинстві закладаються основи світогляду, моральних орієнтирів, ставлення до себе, інших людей і світу загалом. У цьому контексті важливо звернути увагу на християнське виховання як джерело духовного збагачення та морального розвитку дитини.

Громадянська освіта - це не лише знання про права та обов'язки. Це, передусім, формування цінностей: поваги, відповідальності, справедливості, милосердя. У дошкільному віці дитина ще не здатна до абстрактного мислення, але вона чудово сприймає емоції, приклади, образи. Саме тому важливо, щоб громадянська освіта в ЗДО була емоційно-насиченою, морально орієнтованою і духовно наповненою.

Християнські цінності - любов, милосердя, чесність, терпимість - є універсальними і глибоко гуманістичними. Вони не мають конфесійних меж, а є основою людяності, сприяють формуванню внутрішньої культури особистості, здатної до співчуття, відповідальності та справедливості. У дошкільному віці діти відкриті до сприйняття добра, щирості та краси, тому саме в цей період важливо прищеплювати їм моральні орієнтири, які допоможуть у подальшому житті. Саме тому християнське виховання є актуальним і природним способом формування моральної особистості. Це не релігійне навчання, а духовне збагачення.

Громадянська освіта не обмежується лише знанням прав і обов'язків. Її справжня сила - у поєднанні з духовним вихованням. Освіта і духовність не повинні існувати окремо. Їхнє поєднання - це шлях до гармонійного розвитку дитини. Коли педагог не лише навчає, а й виховує через приклад, через щирість, через любов - тоді дитина вчиться бути людиною. Синергія освіти та духовності дозволяє не лише формувати свідомого громадянина, а й людину з глибоким внутрішнім стрижнем, це не додаток, а необхідність у сучасному світі.. У цьому процесі важливо, щоб педагоги самі були носіями моральних цінностей, адже діти найкраще навчаються через приклад.

Впровадження християнської етики в освітній процес може здійснюватися через казки, бесіди, театралізовані ігри, спільні добрі справи, молитви та святкування християнських свят. Це не означає нав'язування релігійних догм, а радше - створення середовища, де панує любов, повага, співчуття. Такий підхід сприяє гармонійному розвитку дитини, її емоційній стабільності та готовності до життя в суспільстві.

В інтернеті, соцмережах зустрічається звертання директора школи, що пережив концтабір, до вчителів: «Мої очі бачили те, чого не повинна бачити жодна людина: як вчені інженери будують газові камери, як кваліфіковані лікарі отруюють дітей, як навчені медсестри вбивають немовлят, як випускники вищих навчальних закладів розстрілюють і спалюють дітей і жінок... Тому я не довіряю освіченості. Я прошу вас: допомагайте дітям стати людьми. Ваші зусилля ніколи не повинні привести до появи вчених чудовиськ чи тренованих психопатів. Читання, письмо, арифметика важливі тільки тоді, коли допомагають нашим дітям стати більш людьми.»

Християнське виховання як складова громадянської освіти – це не лише про віру, а про формування людини, здатної жити в мирі, творити добро і нести відповідальність за свої вчинки. В умовах соціальних викликів, інформаційного перенасичення та зміни ціннісних орієнтирів суспільства, саме дошкільна освіта має стати фундаментом формування особистості, здатної до співчуття, відповідальності, доброти та самопізнання. Саме з дошкільня починається шлях до зрілого громадянства, і цей шлях має бути освітлений світлом духовності. Як це реалізується на практиці?

- Через казки, притчі, бесіди про добро і справедливість.
- Через театралізовані ігри, де діти вчаться співчувати, допомагати.
- Через святкування християнських свят як культурних подій.
- Через спільні добрі справи: допомога ближньому, турбота про природу.
- Через створення атмосфери любові, поваги, тиші, роздумів.

Сьогодні, коли Україна переживає складні випробування, духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку набуває особливого значення. Воєнний стан змінює не лише соціальні умови, а й психологічний клімат, у якому зростають діти. Саме тому формування внутрішньої стійкості, гуманності, любові до ближнього та Батьківщини стає не просто педагогічним завданням, а життєвою потребою. Це не нав'язування віри, а створення

середовища, де дитина вчиться бути людиною. З дозволу батьків вихованців закладу дошкільної освіти, відповідно до чинної парціальної програми "Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку", основою якої є Біблія та інші християнські джерела, які відповідають Святому Письму [1, с. 10], педагоги можуть навчати дітей звертатися до Бога у важкі моменти, не втрачати віру в краще майбутнє, заспокоювати їх через молитву, читання дитячих Біблійних історій, які показують, що випробування завжди закінчуються. Використання притч Ісуса Христа як основи для виховання моральних якостей. Прослуховування та спів духовних дитячих пісень, які формують позитивний світогляд. Інсценування біблійних історій, казок про добро і зло. Ігри, де діти вчаться допомагати одне одному та вирішувати конфлікти мирним шляхом. Програма, схвалена для роботи в ЗДО, є у вільному доступі на сайті МОН України. Автори - науковці та педагоги ЗДО №4 "Казка". Друковані матеріали можна отримати поштою безкоштовно, e-mail для зв'язку - dnz4kazka@ukr.net. Відео для ознайомлення з практичною роботою на Youtube-каналі Тетяна Методист. Духовно-моральне виховання в умовах воєнного стану — це щит для дитячої душі. Це інновація, яка повертає нас до основ людяності. У ЗДО ми маємо не лише навчати, а й лікувати серця дітей добром, надією, вірою в мирне майбутнє.

Очікувані результати:

- Діти вчаться співчуттю, відповідальності, чесності.
- Зростає рівень емоційної стабільності та соціальної адаптації.
- Формується внутрішній моральний стрижень.
- ЗДО стає простором духовного розвитку, а не лише догляду.

Громадянська освіта в дошкільлі - це не про майбутнє, це про сьогоднішнє. Християнське виховання - це не про релігію, це про людяність. І якщо ми хочемо бачити Україну сильною, справедливою, мирною - ми маємо починати з найменших. З любові. З цінностей. З дошкільля.

Література

1. Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях: навч. прогр. та календарно-темат. план/ А.М. Богуш, І.Л. Сіданіч, В.Є. Сучок [та ін.]. – К.: ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2019. – 164 с., «Схвалено для використання в освітньому процесі» №1.0040-2024, Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти». <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/2021/Prohramy/25.01/Prohrama%20Dukhovno-moralne%20vykhovannya%20ditey%20doshkilnoho%20viku.pdf>

Каськова І.М.,

вчитель-логопед спеціальних різновікових дошкільних груп

КЗ «Зеленогайська спеціальна школа»

смт Високий, Харківська область, Україна

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЛАНЦЮЖОК КОРЕКЦІЇ (ТЛК) ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сучасна корекційна освіта вимагає високої технологічності, особливо у спеціальних дошкільних закладах (СЗДО), які цілеспрямовано працюють із дітьми з порушенням інтелектуального розвитку (ПІР). Мовленнєві порушення у цій категорії вихованців носять системний характер, включаючи виражені аграматизми, порушення фонематичного слуху та фонетико-фонематичні недорозвитки, що поєднуються з ключовими симптомами ПІР: низькою стійкістю та нестійкістю довільної уваги, труднощами узагальнення, нездатністю до саморегуляції та швидкою втомлюваністю.

Перенесення корекційного процесу у дистанційний формат стало вимушеним, але стратегічним рішенням в умовах зовнішніх кризових факторів. Цей перехід був спричинений спершу пандемією COVID-19 та, особливо, повномасштабною військовою агресією на території України, що зробило неможливим регулярне відвідування дітьми закладів освіти та вимагало забезпечення безперервності корекційно-розвиткової роботи. Робота у спеціальному закладі дошкільної освіти в умовах дистанційного формату ставить низку проблем:

1. Обмеженість сенсорного середовища: відсутність прямого фізичного контакту та обмеження простору екраном ускладнюють застосування багатосенсорних методів.

2. Зниження мотивації: динамічні зміни середовища та підвищена психоемоційна напруга знижують і без того низьку мотивацію до навчальної діяльності у дітей з ПІР.

Традиційні методики, перенесені в онлайн без адаптації, часто призводять до поверхового засвоєння матеріалу та закріплення граматичних помилок (наприклад, стійке вживання "Даю цукерку мама" замість нормативної форми). Вирішенням цієї проблеми є впровадження інноваційної технології, що забезпечує поетапну, жорстко контрольовану активацію всіх мовленнєвих функцій та здатна структурувати діяльність дошкільника з максимальною чіткістю та послідовністю.

Технологічний Ланцюжок Корекції (ТЛК) – це інноваційна модель, розроблена для системної корекції мовленнєвих порушень та формування комунікативно-мовленнєвої компетентності у дітей спеціального ЗДО з

порушенням інтелектуального розвитку, інтегруючи ІКТ для максимальної ефективності дистанційної корекції.

Модель Технологічного Ланцюжка Корекції базується на ключових положеннях сучасної дефектології та логопедії, що є фундаментальними для роботи з дітьми, що мають порушення інтелектуального розвитку:

1. Принцип системного підходу до корекції мовлення (Р.Є. Левіна, М.К. Шеремет): визнання мовлення як складної функціональної системи, порушення якої вимагає послідовного впливу на всі її компоненти (фонетику, лексику, граматику) в їх взаємозв'язку. ТЛК забезпечує таку системність через послідовність трьох ланок.

2. Концепція поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін): Враховуючи труднощі узагальнення та абстрагування у дітей з порушенням інтелектуального розвитку, корекція має здійснюватися, починаючи від матеріалізованої (предметної чи рухової) дії, через зовнішнє мовлення, до внутрішнього мовлення. ТЛК реалізує це через перехід від сенсомоторної (рух) до лексико-граматичної (зовнішнє мовлення, імітація) та комунікативної (функціональне вживання) ланок.

3. Принцип опори на компенсаторні можливості та сенсорну інтеграцію: Для дітей з порушенням інтелектуального розвитку кінестетичний та зоровий канали є більш міцною опорою, ніж слуховий. Тому ТЛК забезпечує постійне підкріплення слухових стимулів руховими та візуальними схемами, що полегшує запам'ятовування.

Для реалізації моделі розроблено Модульний Корекційний ІКТ-Комплекс (МКІКТ-К) - сукупність інтерактивних інструментів (Google Slides, Wordwall, гейміфікаційні елементи), які створюють єдине, динамічне та візуально насичене середовище, мінімізуючи інертність нервових процесів, характерну для даної категорії дітей.

ТЛК - це єдина, чітко регламентована послідовність корекційних блоків, яка забезпечує перехід від рефлексорного сприймання до свідомого вживання мовних одиниць, ідеально адаптована до психофізіологічних особливостей дошкільників з порушенням інтелектуального розвитку.

1. Сенсомоторна ланка: активація та фундамент сприймання.

Призначення: подолання інертності, стабілізація уваги, формування слухової уваги та підготовка артикуляційного апарату до точної вимови. Цей етап є активаційним і служить "місточком" між побутовою діяльністю дитини вдома та навчальною діяльністю перед екраном.

1. Рухове підкріплення та гейміфікація: вводиться елемент гейміфікації ("Скарбничка Ключів"), що забезпечує сильний позитивний емоційний та мотиваційний стимул. Критично важливим є використання рухового підкріплення для активації кори головного мозку.

2. Кінестетична диференціація граматичних категорій: складні граматичні категорії (наприклад, функціональне розрізнення відмінків) трансформуються у простий руховий паттерн. У вправі "Злови питання"

дитина виконує чіткі, контрастні рухи (плеск 1 раз – об'єкт: "Бачу кого/що?", плеск 2 рази – адресат: "Даю кому/чому?"). Це підключає моторну пам'ять, яка є найбільш міцною опорою для засвоєння правил, ніж лише вербальна інструкція.

3. Артикуляційна та дихальна гімнастика: проводиться швидка ігротерапевтична артикуляційна гімнастика та дихальні вправи. Це необхідна база для відпрацювання тонких, але ключових відмінкових закінчень (наприклад, [-і] у "мамі"), що запобігає їх редукції.

2. Лексико-граматична ланка: архітектура мовленнєвих форм.

Призначення: систематичне, багаторазове засвоєння граматичних правил через конкретні схеми дії, імітацію та гру. Це найдовший та найбільш інтенсивний етап, спрямований на багаторазову імітацію та відтворення мовленнєвого зразка, а також на подолання аграматизмів.

Для дітей з порушенням інтелектуального розвитку робота ведеться не через абстрактний аналіз морфем, а через формування конкретної схеми-керівника, що візуалізує функцію слова:

1. Формування відмінкових форм (корекція аграматизмів): Застосовується принцип контрастного засвоєння дієслів-керівників:

- Знахідний відмінок (об'єкт): активуються дієслова сприйняття чи створення (бачу, малюю). На екрані (МКІКТ-К) демонструється цілісна, кольорова картка-схема "я бачу (___)" та картинки-об'єкти. Дитина багаторазово імітує мовленнєвий зразок за логопедом, концентруючись на звучанні цілого слова (наприклад, "собаку") у контексті дії.

- Давальний відмінок (адресат): активуються дієслова соціальної взаємодії (даю, допомагаю). Слайд "Кому подарунок?" використовує графічну схему-адресата (наприклад, стрілка від руки до фігури), яка чітко ілюструє, хто є отримувачем дії. Головна увага приділяється ритміко-інтонаційному оформленню слова-адресата (наприклад, "мамі"), що закріплюється через моторну пам'ять артикуляційного апарату та багаторазове проговорювання за зразком.

2. Розвиток ритмічної структури слова: для запобігання пропуску, перестановки складів та спрощення звукової структури, характерного для мовлення дітей з порушенням інтелектуального розвитку, використовуються інтерактивні ігри (Wordwall) типу "Крокуємо по слову". Ритмічне проплескування складів підкріплюється візуальною динамікою на екрані, посилюючи слухову увагу та пропріоцептивні відчуття.

3. Комунікативна ланка: функціональне вживання та закріплення.

Призначення: переведення набутих навичок у функціональне, діалогічне мовлення та зорово-моторне закріплення без вимоги складного письмового відтворення.

1. Функціональний діалог (комунікативний ланцюжок): створюється ситуація діалогу-прохання чи запиту (наприклад, гра з іграшкою "Песик Кузя"). Завдання вимагає від дитини усвідомленого вживання вивчених

відмінкових форм у коротких, соціально значущих фразях: "Я даю Кузі кістку" (знахідний) або "Я радію мамі" (давальний). Це є фінальним тестом на автоматизацію навичок у спонтанному мовленні дошкільника.

2. Зорово-моторне закріплення: замість складного списування, використовується графічне моделювання, адаптоване до рівня дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Дитина виконує завдання на обведення по контуру ключових графічних символів (наприклад, обведення символу "Ключ" або зіставлення картинки з кольоровою карткою, що позначає відмінок). Це забезпечує необхідну зорово-моторну інтеграцію без вимоги до формального оволодіння навичками письма.

3. Рефлексія та зворотний зв'язок: завершення заняття обов'язково проводиться через оцінку успіху на "Скарбничці ключів". Позитивна візуалізація досягнення мети (вручення "Граматичного щита") підтримує стійку мотивацію та позитивну навчальну поведінку, що є особливо важливим для вихованців спеціального ЗДО.

Ефективність ТЛК у дистанційному форматі значною мірою залежить від правильно організованої взаємодії між логопедом та батьками. Робота відбувається у двох основних режимах:

1. Синхронний режим (заняття ТЛК): заняття проводяться за чітким розкладом через відеоконференцзв'язок (Zoom, Google Meet). Ключова перевага ТЛК полягає в тому, що чітке регламентування часу та діяльності на кожній ланці дозволяє логопеду ефективно керувати увагою дитини, мінімізуючи відволікання та підвищуючи концентрацію уваги.

2. Асинхронний режим (домашнє закріплення): батьки, як учасники корекційного процесу, отримують від логопеда детальні інструкції та доступ до МКІКТ-К (Google Forms, прості ігри Wordwall). Ці завдання спрямовані на багаторазове повторення мовленнєвого зразка, відпрацьованого на лексично-граматичній ланці. Важливо, що завдання у домашніх умовах є максимально простими та не вимагають від батьків спеціальних дефектологічних знань, оскільки вони спираються на засвоєні дитиною рухові та візуальні схеми-керівники.

Така організація процесу забезпечує неперервність корекційного впливу, що є необхідною умовою для формування стійких мовленнєвих навичок у дітей з ППР, і дозволяє підтримувати позитивний емоційний фон, незважаючи на складні зовнішні умови.

Апробація технологічного ланцюжка корекції у роботі з дошкільниками з порушенням інтелектуального розвитку у дистанційному форматі показала його високу ефективність у спеціалізованих умовах спеціального ЗДО. Системний підхід ТЛК дозволив досягти наступних позитивних результатів:

1. Мінімізація аграматизмів (якісний результат): цілеспрямоване контрастне засвоєння дієслів-керівників на лексично-граматичній ланці, підкріплене схемами-керівниками та багаторазовою імітацією, призвело до статистично значущого зниження типових помилок у вживанні відмінкових

закінчень іменників однини. Формування граматичної форми відбувалося швидше, ніж за традиційними методиками, оскільки дитина керувалася не абстрактним правилом, а конкретною мовленнєвою дією.

2. Покращення слухової уваги та пам'яті (психологічний ефект): завдяки руховим вправам на сенсомоторній ланці (кінестетичне підкріплення слухових стимулів) значно зросла здатність дітей до диференціації тонких акустичних ознак мовлення, що є основою для подолання фонематичних порушень.

3. Підвищення стійкості уваги (педагогічний ефект): чіткий регламент часу, постійна зміна діяльності між трьома ланками та інтеграція ІКТ-ігор дозволяють утримувати увагу дошкільника протягом усього корекційного заняття. Жодна ланка не перевищує ліміту, необхідного для утримання уваги дитини з порушенням інтелектуального розвитку.

Висновки. Технологічний ланцюжок корекції (ТЛК), інтегрований з МКІКТ-К, є інноваційною та науково обґрунтованою моделлю. Вона забезпечує необхідну системність і послідовність корекційно-розвиткової роботи, що є вирішальним фактором успіху в роботі з дітьми спеціального ЗДО для дітей з порушенням інтелекту в умовах дистанційного навчання. ТЛК є ефективною відповіддю на вимоги часу та гідним прикладом інноваційних форм роботи у закладах дошкільної освіти, підтверджуючи можливість досягнення високих корекційних результатів навіть в умовах кризового формату навчання.

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
2. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: основи інклюзії та особливості навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання. Київ: А.С.К., 2012. 304 с.
3. Матвєєва М.П. Інноваційні технології в корекційній освіті. Методичний посібник. Київ: Слово, 2018. 156 с.
4. Рібцун Ю.В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення. Київ: Освіта, 2017. 320 с.
5. Сак Т.В. Особливості організації навчального процесу в інклюзивних класах початкової школи. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2013. 144 с.
6. Тарасун В.В. Дефектологія. Словник-довідник. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2011. 224 с.
7. Шеремет М.К. Логопедія: підручник. Київ: Слово, 2017. 672 с.

Джерелейко О.А.,

вихователь

КЗДО (центр розвитку дитини) «Росинка»

м. Вишневе, Київська область, Україна

КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЇ СТОРИТЕЛІНГ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОЇ ГРУПИ «ТАКА РІЗНА ЗИМА»

Програмовий зміст: закріпити та узагальнити знання дітей про зиму, зимові явища в живій і неживій природі; вміння дітей відповідати на запитання повним реченням. Робити звуковий аналіз слів.

Зв'язне мовлення: продовжувати формувати уміння дітей складати розповідь на тему, запропоновану вихователем.

ГраMATика: закріпити уміння будувати складнопідрядні речення із сполучниками «тому, що», «бо».

Словник: продовжувати вчити добирати прикметники, дієслова за картиною; вправляти у підборі порівнянь. Розвивати мовлення, мислення, творчу уяву, пам'ять, фантазію, спостережливість. Стимулювати розвиток пізнавального інтересу. Виховувати уміння слухати один одного не перебиваючи, працювати в групі.

Матеріали: репродукція картини Марфи Тимченко «Різдво», картинки на зимову тематику, слова які починаються на звук «С», атрибути для гри.

Хід заняття

Добрий ранок!

Стали ранком ми на ганок

І сказали: - Добрий ранок!

Сонцю, полю і травичці,

Добрим людям, тихій річці...

Добрий ранок, світе мій,

Мирний, чистий, голубий!

Вихователь: Діти сьогодні наше заняття буде називатися «Така різна зима». Як ви думаєте, почувши назву, про що ми будемо говорити (відповідь дітей).

Вихователь: Пропоную послухати вірша Олена Ерато «Зимова казка» (звучить тиха спокійна музика):

Зимова казка.

Зима кружляє і сміється,

Вітерець за нею в'ється,

Сніг, мов хутро, розвіває,

Білі крила розправляє.

Вкриті килимом всі стежки,

Бурульки сяють, мов сережки,

І зима, як справжня птиця,
В білій казці – чарівниця.

Вихователь: Вам сподобалося, як поет написав цей вірш? А яку пору року описав поет? (Відповідь дітей)

- Діти, а ви любите зиму?

- Яка вона? – добір прикметників (срібна, чарівна, холодна, гарна...)

- А що робить зима? – добір дієслів (крутить, морозить, щипає, лютує, дме, січе, мете, сипле).

- А що приносить нам зима? (завірюху, сніг, снігопад, мороз, відлигу, іній, ожеледь і зимові свята).

Вихователь: Я пропоную вам інтерактивну вправу «Доведи свою думку». Ви маєте довести свою думку, починаючи її словами: «На мою думку, зима весела пора року тому, що...» «На мою думку, зима сумна пора року, бо...».

- Кажуть, що зима - весела пора року. За що ви любите зиму? (Орієнтовні відповіді дітей: «Взимку багато різних розваг: можна кататися на санчатах, з'їжджати з гірки, ліпити сніговика, будувати фортецю, кататися на ковзанах і лижах; взимку дуже гарно, приходиться багато свят», тощо).

- А за що не любите зиму? (Орієнтовні відповіді дітей: «Взимку холодно, можна впасти і вдаритися, можна собі щось зламати, бо дуже слизько; треба одягати багато одягу; взимку короткий день; зі стріхи падають бурульки і можуть поранити...»).

Звучить музика виходить Грінч.

Грінч: Добрий день діти, що ви тут робите, чого зібралися? Давно ми з вами не зустрічались ви сумували за мною (так), чекали мене. Діти, уявляєте сьогодні зі мною сталася така цікава історія. Гуляв я собі лісом, підлітає до мене пташка і тримає в дзьобі ось таку річ, що воно таке я не знаю. Я вирішив звернутися до вас за допомогою.

Грінч віддає виховальню флешку.

Грінч: Мені дуже цікаво що на цій флешці, дозвольте з вами послухати.

Вихователь бере флешку і включає її через ноутбук, де звучить голосове повідомлення.

Вихователь: Нам повідомлення надіслала (на екрані) сама Королева Зима.

Повідомлення від Королеви Зими: Любі діти, я знаю, ви любите зиму і я дарувала вам багато снігу, морозу, заковувала річки, озера, щоб ви мали змогу кататися на ковзанах, лижах, санчатах, гратися в сніжки, ліпити снігову бабу. Але є чаклунка яка не любить зиму, тільки я до вас приходила вона знов мене зачаклувала і своїми вітрами та дощами змивала весь сніг. Любі діти я благаю у вас про допомогу. Якщо ви мені допоможете, то я обіцяю завітати до вас у гості. У своєму повідомленні я надсилаю вам завдання, будьте уважні і старанні.

Вихователь: Ну що діти ми хочемо щоб зима до нас повернулася?
(Відповідь дітей)

Грінч: І я хочу щоб зима повернулася. Зимою так весело і можна гратися в різні ігри. А, давайте ми з вами трішки порухаємося.

Фізкультхвилинка з Грінчем.

Вихователь: Грінч допоможи нам визволити зиму.

Грінч: Так, гаразд допоможу, піду її шукати.

Вихователь: Діти давайте подивимось яке наше перше завдання.

Завдання 1. Опис картини «Різдво» - картина української художниці Марфи Тимченко

Вихователь: Але перед тим як почнемо описувати нашу картину зробимо вправу для язичка.

Чистомовка:

Ма - ма - ма - загляда в вікно зима.

Ок – ок - ок – пролетів вже сніжок.

Ець – ець – ець - поскрипує морозець.

Мо – мо – мо - всі до хати йдемо.

Ам – ам – ам – ой, весело нам!

Опис картини Марфи Тимченко «Різдво».

Завдання 2. Зима нам прислала зимові слова (сніг, сніжинка, сонце, сніговик, снігопад, снігур, санки, сніжки, синичка), подивіться на них уважно і придумайте по одному реченню з будь-яким словом. (Відповіді дітей)

Подумайте на який звук починаються слова зображені на картинці.

Завдання 3. Звуковий аналіз слів: сніг, сніжинка, снігуронька, сонце, сніговик, снігопад, снігур, санки, сніжки

Вихователь: Отож, наступне наше завдання.

Завдання 4. Гра «Підбери слово».

Завдання підібрати слова-порівняння до поданих:

Сніг білий, як...

Сніг пухкий, мов...

Сніжинка красива, ніби...

Сніжинка легенька, як...

Зима люта, як...

Зима холодна, ніби...

Зима казкова, мов...

Лід прозорий, ніби...

Лід холодний, як...

Бурулька гостра, як...

Вихователь: Ми з вами стільки завдань виконали, а зима не приходить. Щось зла чаклунка не відпускає її до нас. Щож нам робити? На екрані з'являється чаклунка та сміється.

Чаклунка: Я не відпущу, бо хочу почути від вас ще цікаву історію. Я їх люблю. А ви любити? Відповідь дітей.

Вихователь: Давайте ми з вами придумаємо свою історію для неї, використовуючи схеми, і можливо тоді вона відпустить зиму.

Використання методу сторітеллінг.

В зимовому лісі в кришталевому замку жила Зима з донечками сніжинками. Вони дуже любили гуляти та веселитися. Але мама Зима забороняла сніжинкам далеко відлітати від будинку, бо боялася, що вони загубляться, заблукають. Та сніжинки не послушалися і полетіли далеко від дому. І раптом налетіла завірюха та понесла їх далеко, далеко. Все це побачили лісові звірята, та пішли рятувати, сніжинок. Коли вони їх знайшли завірюха не хотіла відпускати сніжинок. Звірята попросили допомогу у вітра. І разом вони подолали завірюху. Вона повернула сніжинок додому.

Вихователь: Чаклунка чи сподобалась тобі наша історія?

Чаклунка: Вона була цікавою та захоплюючою. Добре не буду більше чаклувати нехай зима приносить вам радість, відпускаю Я до вас Зиму.

Вихователь: Діти, всі завдання ми виконали. Де ж зима?

Під музику заходять Грінч і Зима (танцюють).

Зима: Добрий день, малята! Ви молодці, всі завдання виконали. Ви знаєте, що мені час з вами прощатися бо сьогодні останній день моєї пори, завтра до вас прийде весна. Я знаю що ви дуже любите мої розваги то ж давайте з вами пограємось в зимову гру.

Зима грається з дітьми, роздає подарунки та прощається з дітьми.

Вихователь: Діти, вам сподобалося наше заняття? Що саме сподобалося? Чим запам'яталося?

Підсумок. Зима - дуже гарна і весела пора року, особливо, коли лежить сніг. Незважаючи на те, яка погода, ми все одно гуляємо, дихаємо свіжим повітрям, щоб бути здоровими, загартованими і ніколи не хворіти. Але зима ще й небезпечна пора, тому потрібно бути обережними на дорозі, одягатися по погоді - берегти своє здоров'я, щоб не трапилося ніякого лиха, адже життя і здоров'я - це найцінніший скарб, який є у кожної людини.

Вихователь: Вже скінчилося заняття,

Нам прощатися пора,

Побажаємо один одному,

Щастя, миру і добра!

Діти: Промінь сонця візьму у долоньку маленьку

Й до грудей своїх ніжно його притулю.

Хай любов з добротою цвітуть у серденьку,

Я тоді їх до іншого серця пошлю.

Подарую тепло свого серця, малого,

І ніколи не кину нікого в біді.

Прийде щастя до вас тоді неодмінно,

Світла доленька буде завжди.

Волинець А.В.,

вихователь

КЗДО (ясла-садок) № 76

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

ЕЙДЕТИКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мозок людини, зокрема - пам'ять, часто порівнюють з комп'ютером, на жорсткий диск якого можна записати неосяжний обсяг інформації. Та чи відповідає це порівняння дійсності? Чи можна покращити нашу пам'ять тільки кількісно - заучуванням та нескінченним повторенням? На жаль, ні. Набагато краще сприймається, відтворюється та зберігається у довгостроковій перспективі та інформація, яка засвоюється із задоволенням. Це пов'язано з тим, що позитивні емоції полегшують процес запам'ятовування.

Пам'ять людини налаштована на сприйняття цілісних образів, а не окремих цифр чи букв. Побудова асоціацій, тобто – встановлення зав'язків між різноманітними предметами та явищами, значно покращує процес запам'ятовування.

Саме тому, однією з основних задач, що стоїть перед педагогом є – спрямування своєї діяльності не на надання та «завантаження» різноманітної інформації, а на розвиток пам'яті дитини.

У сучасному світі цифрових технологій діти мають необмежений доступ до інформації, яку їх мозок іноді не встигає, а то і не в змозі обробити. Великі обсяги інформації впливають на здатність концентрувати увагу та запам'ятовувати. Використання на заняттях методів ейдетики сприяють ефективному сприйняттю та засвоєнню інформації, що позитивно впливає на розвиток пам'яті.

Діти краще сприймають інформацію через світ образів, тому девізом ейдетики можна назвати «Уяви щоб запам'ятати».

Ейдетика (від. гр. – образ) – психологічний термін, який визначають як здатність згадувати чи відтворювати зображення, звуки, запах і тактильне відчуття об'єкта із максимальною точністю.

У педагогіці ейдетика – спосіб передачі навчального матеріалу із залученням всіх аналізаторів, що дозволяє сприймати великі обсяги інформації з ефективним запам'ятовуванням.

Першооснови ейдетики беруть початок з часів античності. «Стародавні греки вважали що людина мислить ейдосами – образами. В її розумі як на восковій табличці виникають відбитки – образи того про що вона думає або говорить і в такому вигляді утримуються в пам'яті» [4].

Одним з перших явище схоже на ейдетизму описав сербський вчений Віктор Урбанчіч в 1907 році. Він досліджував феномен яскравих образних спогадів, які називають ейдетичними образами.

У 1911 році вивченням цього явища зайнявся німецький професор Еріх Йенш. Він ввів свою назву для описаного В. Урбанчічем явища – ейдетизм, а для власника цієї здатності – ейдетик. Е. Йенш зібрав в Марбурзькому психологічному інституті групу однодумців з якою досліджував ейдетизм, тобто здатність зберігати яскраві зорові образи і пов'язав його з образним мисленням. Він довів що образне мислення є закономірною стадією розвитку.

Впроваджувати методи ейдетики в Україні почав засновник «Української школи ейдетики «Мнемозіна» Євген Антощук. Він наголосив що основою пам'яті є лише уява і всі вправи спрямовані на покращення пам'яті повинні бути спрямовані на розвиток свідомої уяви. Е. Антощук стверджує «поганої пам'яті взагалі не існує, буває лише невміння користуватися її можливостями» [2]. Іншими словами пам'ять як така не може бути поганою чи доброю. Проблеми з запам'ятовуванням пов'язані з недостатнім розвитком навичок, які допомагають ефективному використуванню пам'яті.

Саме ейдетика і покликана розвивати навички запам'ятовування за допомогою залучення образного мислення і створення асоціацій.

«Образне мислення – вид мислення, що характеризується опорою на уявлення та образи» [1]. Такий тип мислення є основним для дітей дошкільного віку, оскільки в цей період розвитку провідною є діяльність правої півкулі головного мозку. Права півкуля опрацьовує інформацію в образній формі, відповідаючи за творчість, уяву та просторову орієнтацію.

Ейдетика містить наступні механізми:

- Побудову образу тієї інформації, яка потребує запам'ятовування;
- Створення асоціативних зв'язків пов'язаних з цим образом;
- Надання емоційного забарвлення даному образу.

Виразні яскраві образи сприяють легкому засвоєнню інформації, адже світ образів це є світ дитини. Світ в якому вона живе і пізнає всесвіт. Образне сприйняття є ключовим для дітей дошкільного віку.

Завдання ейдетики:

- Навчити швидко запам'ятовувати інформацію різного характеру;
- Легко відтворювати інформацію;
- Активізувати уяву та мовлення;
- Розвивати креативність.

Одна з головних переваг використання ейдетики – відсутність правильної чи неправильної відповіді. Завжди є інший варіант, інша можливість, інший спосіб рішення. Головне – вміння дитини аргументувати свій вибір. Це сприяє розвитку впевненості в собі, у власних силах. Спонукає не зупинятися перед труднощами, а шукати власний варіант рішення.

Гра – провідний вид діяльності дитини дошкільного віку і основний спосіб навчання. В ході своєї педагогічної діяльності активно використовую ігри з елементами ейдетики. Ось деякі з ігор, логіко-математичного напрямку, маю у своєму доробку: «Зачаровані цифри», «На що схожі цифри», «Веселі приклади», «Оживи геометричну фігуру», «Добери потрібну фігуру». Метою

даних ігор є: розвиток вміння створювати різноманітні образи пов'язані з цифрами та геометричними фігурами; вміння перетворювати абстрактні для дітей поняття на конкретні образи; навчати виконувати арифметичні дії на додавання та віднімання; розвивають варіативне мислення, уяву, пам'ять.

Для розвитку фонематичного слуху та ознайомлення дітей з літерами застосовую зорові символи звуків у поєднанні з віршованими звуковими розминками (р-р-р – собака так гарчить, з-з-з – комар біля вуха дзижчить тощо), дидактичні ігри: «Приховані літери», «Звукові будиночки», «Що спільного між буквами і тваринами» Подібні ігри сприяють фонематичному сприйманню за допомогою створення зорових образів, які пов'язані зі звуками; вмінню асоціювати певні предмети з літерами; розвивати образне мислення, мовлення.

Дуже ефективним для розвитку пам'яті є використання методу листівок, який запропонував Є. Антошук. Дітям пропонується набір з листівок, не схожих та не пов'язаних між собою. Наприклад: на першій зображено дівчинку, на другій – річку, на третій – чарівника, на четвертій зображено квітку, а на п'ятій – замок. Діти мають послідовно об'єднати кожен листівок з наступною у вигляді невеличкої розповіді, як наприклад: «Дівчинка Наталочка кожен день купалась у річці та легко могла її переплисти. За її хоробрість добрий чарівник подарував їй квітку. А жив цей чарівник у замку». По закінченню, викладаю ці листівки у довільному порядку і пропоную дітям розмістити їх у тій послідовності, в якій ми склали нашу історію.

На початку я використовувала 6-8 листівок, поступово збільшуючи їх кількість. Наразі діти здатні відтворити з пам'яті набір з 25 листівок. Описаний вище метод сприяє розвитку пам'яті, творчого мислення та уяви.

При вивченні теми «Тварини», ми з дітьми граємо в гру «Назви тварину». Перед дитиною викладається серія карток з малюнками і ставиться запитання: «Про яку тваринку ти подумав?». Варіанти карток: голки та клубок ниток (іжак), будильник та гребінець (півник). Але важливо не забувати, що дитина може назвати власний варіант відповіді й це не буде помилкою. Головне дати їй можливість обґрунтувати свій вибір. Ця гра вчить дітей виділяти характерні ознаки тварин, вміння аргументувати свій вибір; розвиває спостережливість, асоціативне мислення.

У своїй практиці використовую також ігри на слухові асоціації, наприклад «Звуки осені», «Звуки весни». Метою цих ігор є: вправляти в умінні пов'язувати певні звуки з конкретними образами; розвиток уявлень дітей пов'язаних з явищами природи навесні та восени через шумові звуки (шурхіт листя, шум дощу, дзюрчання струмка тощо); розвиток образного мислення, пам'яті.

Дуже подобаються дітям ігри спрямовані на нюхові асоціації. Для цього користуюсь нюховими коробочками з різними ароматами (апельсин, кава, ялинка тощо). На початковому етапі коробочки використовую разом з предметними картками з відповідними зображеннями. На другому етапі

картки відсутні, дітям ставиться запитання: «Про що ти подумав, відчувши цей запах? Який настрій ти відчув?».

За допомогою створення нюхових асоціацій ми розвиваємо пам'ять, пов'язуючи запах з певними спогадами, що покращують їх запам'ятовування; здатність знаходити зв'язок між різними об'єктами через запах.

Отже, діапазон застосування дидактичних ігор з елементами ейдетики дуже широкий і може бути використаний за усіма освітніми лініями. За допомогою цих ігор - шляхом створення яскравих образів та асоціацій - покращується процес запам'ятовування, що полегшує процес навчання. Не варто нав'язувати дітям «власні» асоціації. Необхідно давати дитині можливість самостійно створювати асоціативні зв'язки. Ця методика сприяє ефективному сприйняттю та засвоєнню інформації, розвиває пам'ять, мовлення та створює позитивний настрій під час навчання.

Література

1. Вікіпедія [інтернет-ресурс]
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B5_%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F
2. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності» Тернопіль, 2020. с. 307.
http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/24454/1/Rozvutok_prof_majst.pdf,
3. Кривоніс М., Дроботій М. «Ейдетика як засіб підготовки дітей до школи» Ранок, 2012, 171 с.
4. Самарівський фаховий кооперативний коледж. «Методи навчання – ейдетика», 2020. <http://nkkep.com/wp-content/uploads/2020/12/GRS-21-8.12.20.pdf>, с.1
5. Чепурний Г., Палійчук Ю. «Як навчитися легко вчитися. Асоціативний зв'язок, цифри та творче мислення» Центр освітніх технологій «Школа «Ейдетики», Розвиток, 2006, 78 с.
6. Яловська О. «Цікаві цифри. Використання прийомів ейдетики під час ознайомлення з цифрами» Мандрівець, 2014, 127 с.

Пасічник С.М.,
вихователь
ЗДО «Дзвіночок»
Шевченківської гімназії
с. Шевченково, Київська область, Україна

ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ - КВЕСТ З ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ «ПОШУК ЛІСОВОЇ КНИГИ» В СТАРШІЙ ГРУПІ

Мета: розширити знання дітей про загадковий світ природи – ліс.

Закріпити знання про різноманіття птахів, їх класифікацією (перелітні, зимуючі), виявити вміння складати описову розповідь, спираючись на попередній досвід дітей. Ознайомити з проблемою забруднення навколишнього середовища. Підвести до розуміння необхідності охорони довкілля. Визначити дослідним шляхом, які речі плавають у воді, а які тонуть; ознайомити з властивостями води.

Розширити лексичний запас дітей назвами птахів, тварин, властивостей води.

Активізувати словник прикметниками, дієсловами, синонімами.

Вправляти дітей в утворення пестливих слів. Стимулювати до вживання повних речень. Розвивати вміння логічно мислити, робити елементарні висновки.

Виховувати бажання оберігати рідну природу.

Матеріал та обладнання: ілюстрації птахів, макети дерев, масажна доріжка, рухома дошка для ходьби, дитячий басейн з водою, сачки, ляльковий театр (дикі тварини, хатинка, сова), різнокольорові листочки, склянка для води, макет книги, аудіо записи (спів пташок, дзюрчання води, шелест листя, тощо).

Попередня робота: вивчення віршів про диких тварин, заучування вірша Т. Коломієць «Джерельце», виготовлення макетів дерев.

Хід заняття

Вихователь: Діти, підніміть-но оченята,

І погляньте навкруги:

До нас гості завітали!

Привітаємо ми їх.

Діти: Добрий ранок!

Вихователь: Ось іще одна гостя незвичайна до нас завітала, давайте з нею теж привітаємося.

Сова (кашляє): Добрий день, любі діти, я – мудра Сова. Я дуже люблю свій ліс, його мешканців. Тому вирішила написати про нього «Лісову книгу» і подарувати її вам. Вона велика, гарна і повчальна.

Вихователь: Дякуємо, тобі, Собо! Діти, вам цікаво розглянути книгу? (Розгортає книгу, а там немає сторінок.)

Сова: Ой, лишенько, напевно я летіла і розгубила сторінки по лісу. Діти, допоможіть знайти сторінки книги.

Вихователь: Діти, допоможемо? (Відповіді дітей). Вирушаємо на пошуки сторінок. Мандрувати будемо лісом. А яких правил потрібно дотримуватися у лісі, на природі? (Відповіді дітей).

Ви ж прудкі у мене, сильні, витривалі, дуже пильні,

Та й до того ж вас багато,

Отже, книгу швидко ми знайдем,

І тобі, Совонько, принесем.

Вирушаймо! Ось вузька доріжка, покрокують по ній ніжки.

Ось ми потрапили на галявину.

Погляньте, скільки птахів на ній зібралось. Спробуємо пригадати, як вони називаються. (Діти називають птахів.)

Чи всіх птахів ми бачимо взимку? (Відповіді дітей)

Як називають птахів, які відлітають? А тих, які залишаються зимувати? (Відповіді дітей)

А чому пташки летять у вирій? (Міркування дітей)

Пропоную вам уявити себе пташкою і розповісти про себе від її імені, яке ви пташеня.

Дидактична гра «Я пташка» (міркування дітей).

Рухлива гра «Ми веселі пташенята»:

Ой, були у нас малята -

Тепер стали пташенята,

Весело по лісу літають.

Крильцями махають.

Тут вони вже зиму відчують,

І додому повертають.

Зимуючі пташки летять до дерева без листочків, а перелітні – до дерева з листочками.

Ой, були ви пташенята,

Знову стали ви малята.

Діти, а чому ми піклуємося про пташок? (Відповіді дітей)

Погляньте, які вони гарні. Яке різнобарв'я фарб на їхньому пір'ячку? А яку ж втіху вони приносять людям? Прислухайтесь, чи чуєте ви вдячний спів наших пташок? (Аудіо запис співу пташок). Пташки так зраділи вашій допомозі, що віддали нам першу сторінку Книги, яку знайшли в лісі, яка так і називається «Пташки – окраса нашої природи» (вставляють сторінку в книгу).

Вихователь: Ніженьки крокують, дівтора рахує,

Раз – два, раз – два.

Ось в лісі й джерельце на нас чекає.

Діти, подивіться - джерельце.

Але, що з ним трапилося,

Чому воно, не дзюрчить? (Відповіді дітей)

А чому ж не можна кидати в джерельце сміття?

Дидактична гра «Вода яка» (набрати в склянку води з джерельця).

- А хто знає, як можна допомогти джерельцю? (Відповіді дітей)

- А чим можна виловити сміття? (Відповіді дітей).

Подивіться уважно, що плаває на поверхні води? Як ви гадаєте, чому ці предмети плавають зверху? (Відповіді дітей)

- А чи є речі, які тонуть?

- А чому вони потонули?

- А чим краще їх дістати? (Відповіді дітей)

Ось зараз і допоможемо джерельцю, розчистимо його (діти сачками виймають бруд).

- Діти, ми дістали з джерельця все сміття, а чи стала водичка чистою зараз, перевіримо, набравши в склянку води (дитина набирає воду в склянку з джерельця).

- Яка вода в склянці? (Відповіді дітей)

Малята, а що це звуки? (аудіо запис дзюрчання води)

- Це наше джерельце задзюрчало, зраділо нашій допомозі, чистій водичці.

Дитина розповідає вірш Т. Коломієць «Джерельце».

Вихователь: На радощах джерельце віддало другу сторінку з книги «Вода-водиця, вода чарівниця», яку загубила Сова біля нього.

Ой, як гарно в лісі, але годі так сидіти – треба сторінки з книги нам шукати, тому треба поспішати. По місточку ми підем, і далі в лісі наступні сторінки знайдемо.

Дружно, весело ми в лісі йшли,

Ось і хатку ми знайшли.

Хтось на нас вже чекає,

І у віконце виглядає.

Діти, мені звірята по секрету сказали, що знайшли сторінку «Лісової книги», вона їм так сподобалася, що вирішили залишити її собі. Як можна звернутися до звірят лагідно, щоб вони віддали нам сторінку з книги? (Відповіді дітей: Вовк, лисиця, заєць, ведмідь, їжак).

Як одним словом назвати мешканців лісової хатинки? Діти, а яке вам звірятко подобається найбільше, чому? А як ми дбаємо про тварин? Які ви знаєте казки про цих звірят? Як ви гадаєте, кого із звірів називають: клишоногий, сірий, побігайчик, хитра, шахрайка, колючий. Відповіді дітей.

Вірші дітей про звірят (за бажанням дітей).

Вихователь: Малята, звірятам сподобалося, як ви до них зверталися, тому вони віддали сторінку книги «Лісові звірята» (вставляємо сторінку в книгу).

Вирушаємо на пошуки далі: Раз-два, раз-два,

Це крокує дівтора.
На галявину прийшли,
Та нікого не знайшли.

Вихователь: Діти, прислухайтесь, будь ласка. Ви чуєте шелестіння? Аудіо запис шелесту листя. Як ви вважаєте, що це шелестить? Відповіді дітей. А як називають явище, коли листочки падають з дерев? (Листопад). Якої пори року відбувається листопад? Діти, погляньте уважно, перед тим як відірватися від гілочки і упасти на землю, усі листочки змінили колір. В які кольори осінь-чарівниця пофарбувала листочки (діти називають кольори).

Осінні листочки відриваються від гілочки, летять плавно, повільно, падають кружляючи, немов танцюють дивовижний танок. Давайте зараз уявимо себе листочками. Руханка «Листочки».

Вихователь: Діти, погляньте на галявину, що утворюють під ногами листочки? (килим з осіннього листя). Давайте пройдемося по цьому килиму. Які звуки ми чуємо? (Шелест листя під ногами). Чому листочки шелестять?

Листопад – це не тільки пора, коли люди милуються листям, але й час, коли це листя потрібно прибирати. Іноді опале листя люди спалюють. Як ви гадаєте, можна опале листя спалювати? Чому? Відповіді дітей

Вихователь: Всюди, всюди, діти, нині,
Жовте листячко осіннє.

Із дерев воно злетіло.
Зараз ми, мої малята,
З вами будемо гуляти:
По листочках пройдемо –
З них букети зберемо.

Вихователь: А навіщо ми збираємо осінній букет. Відповіді дітей.

Вихователь: Ой, а листочки не прості, ці листочки чарівні. На них написано початок прислів'я про природу та її мешканців. Спробуємо закінчити прислів'я. Дидактична гра «Закінчи прислів'я».

Вихователь: Аж ось під листочками остання сторінка знайшлася, яка називається «Бережіть природу, діти».

Вихователь: Всі сторінки ми знайшли, час вирушати в садочок.

Раз-два, раз-два,
Нам в садочок вже пора,
По доріжці ми ішли,
І в садочок всі прийшли.
Показуємо «Лісову книгу» Сові.

Вихователь: Ось, мудра Совонько, ми знайшли всі сторінки твоєї книги. Дуже дякуємо тобі за неї. Діти, як на вашу думку, про що книга вам буде нагадувати? Чого вона вас буде вчити? (Відповіді дітей).

Сова: Молодці, малята. Ви все правильно зрозуміли. А чи важко вам було мандрувати лісом, виконувати різні лісові завдання, шукаючи сторінки? Чи сподобалася вам мандрівка?

Сова: Молодці, діти! Залишаю в подарунок вам «Лісову книгу», вивчайте її, піклуйтесь про природу та її мешканців. До побачення.

Вихователь: Діти, як на вашу думку, де краще в групі зберігати «Лісову книгу»? (Куточок природи). Пам'ятайте, що ми маємо дбати про природу, адже ми її частинка. І природа так само відповідатиме нам добром. Із книгою потрібно поводитися бережно, тому що «Книга вчить, як на світі жити», тлумачить народна мудрість.

Данилюк З.І.,
вихователь вищої категорії
ЗДО КТ № 16 «Веселка»
м. Звягель, Житомирська область, Україна

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НАРОДОЗНАВСТВА

Сучасна система дошкільної освіти покликана не лише забезпечувати розвиток особистості дитини, а й формувати в неї основи соціальної зрілості та громадянської свідомості. В умовах воєнного стану, глобалізації, інформаційного впливу та змін у суспільних цінностях особливо важливо з раннього віку прищеплювати дітям любов до рідної землі, повагу до традицій, уміння жити й діяти у спільноті. Звернення до народознавства як засобу формування соціально-громадянської компетентності є надзвичайно важливим, адже саме народна культура зберігає морально-етичні норми, зразки поведінки, традиції взаємодопомоги й поваги до рідного краю. Через ознайомлення з народними звичаями, обрядами, фольклором дитина засвоює поняття добра, справедливості, взаємоповаги, що сприяє становленню активної громадянської позиції. Такий підхід відповідає сучасним вимогам Базового компонента дошкільної освіти України та сприяє вихованню покоління, здатного усвідомлювати власну національну ідентичність і відповідально ставитися до суспільного життя.

В Державному стандарті дошкільної освіти соціально-громадянська компетентність визначена в освітньому напрямі «Дитина в соціумі» як «здатність дитини виявляти особистісні якості, соціальні почуття, любов до Батьківщини; готовність до посильної участі в соціальних подіях, що відбуваються в дитячих осередках, громаді, суспільстві та спрямовані на поліпшення спільного життя» [1, с. 16].

Л. Шульга підкреслює, що відповідно до змісту Державного стандарту дошкільної освіти, сформованість соціально-громадянської компетентності дитини проявляється у кількох ключових ознаках. До них належить ціннісне ставлення до себе, усвідомлення власних прав і повага до прав інших людей; розуміння правил і способів взаємодії в сім'ї, родині та з оточенням; уміння

дотримуватися встановлених норм поведінки у соціальному середовищі. Важливою складовою також є шанобливе ставлення до культурних традицій і надбань українського народу, а також толерантність до представників різних національностей і культур [6, с. 140].

О. Косенчук вважає, що ефективність формування соціально-громадянської компетентності значною мірою залежить від створення відповідних педагогічних умов. На її думку, навіть прогресивна спрямованість сучасних освітніх програм не гарантує успішної реалізації поставлених завдань. Особливо в умовах війни головним чинником упровадження Державного стандарту є здатність педагогів гнучко реагувати на реальні життєві ситуації, враховуючи потреби та інтереси дітей. Дослідниця наголошує, що педагоги мають діяти самостійно й відповідально, адекватно оцінюючи власні можливості та ресурси, аби забезпечити безпеку дітей і себе, а також ефективно виконувати вимоги, визначені Державним стандартом дошкільної освіти [3, с. 9].

На думку Д. Шульги, до основних педагогічних умов формування соціально-громадянської компетентності дітей дошкільного віку належать кілька важливих складових. Насамперед це створення безпечного, комфортного та розвивального середовища, у якому дитина почувається захищеною й має можливість вільно проявляти себе. Важливе значення має також наявність якісного програмно-методичного забезпечення освітнього процесу та використання сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій, що розширюють можливості навчання. Ефективність роботи підвищується завдяки поєднанню гри з різними видами дитячої діяльності, що стимулює активну взаємодію між дітьми. Не менш суттєвим є узгоджена співпраця педагогів, батьків і громади, спрямована на створення умов для гармонійного розвитку та успішної самореалізації кожної дитини [6, с. 141].

З. Брежко та В. Коваль зазначають, що формування соціально-громадянської компетентності дітей дошкільного віку є результатом тісної та узгодженої співпраці родини й педагогів закладів дошкільної освіти. Саме завдяки спільним зусиллям можна забезпечити повноцінний розвиток дитини як особистості, здатної усвідомлювати свої права та обов'язки, поважати інших, цінувати культурні традиції свого народу й активно взаємодіяти з суспільством. Родина виступає першим і найважливішим осередком соціалізації, де дитина засвоює моральні норми, поведінкові зразки, навчається співчуттю, толерантності й відповідальності. Водночас педагог відіграє роль наставника, який підтримує ці процеси, формує сприятливе освітнє середовище, залучає батьків до спільної діяльності та демонструє приклад соціально зрілої поведінки. Тільки у взаємодії сім'ї та закладу освіти можна створити умови для гармонійного розвитку дитини, її успішної самореалізації та становлення активного громадянина своєї країни [2, с. 15].

На наш погляд, формування соціально-громадянської компетентності дітей дошкільного віку є одним із найважливіших завдань сучасної дошкільної

освіти, адже саме в цьому віці закладаються основи особистісного розвитку, громадянської свідомості та моральних цінностей. Ми поділяємо думку дослідників про те, що ефективність цього процесу залежить від комплексного підходу – створення безпечного освітнього середовища, використання сучасних педагогічних технологій, інтеграції народознавчого змісту та тісної взаємодії педагогів і батьків.

Підкреслимо що, використання засобів народознавства у формуванні соціально-громадянської компетентності дітей дошкільного віку є надзвичайно важливим і доцільним, особливо в умовах воєнного стану, коли суспільство переживає складні випробування, а питання збереження національної ідентичності набуває особливої актуальності. Народознавство виступає потужним засобом духовно-морального виховання, адже через ознайомлення з народними традиціями, звичаями, піснями, казками, символами діти природно засвоюють базові цінності – любов до рідної землі, повагу до батьків, старших, готовність допомагати іншим. У процесі ознайомлення з культурною спадщиною свого народу виховується почуття гордості за Україну, формується усвідомлення своєї приналежності до нації. Саме тому використання засобів народознавства у дошкільній освіті сьогодні не лише сприяє соціалізації дітей, а й виконує важливу патріотичну функцію – допомагає зростати поколінню, яке цінує своє коріння, поважає традиції й готове відповідально діяти на благо своєї держави.

Н. Черепня зазначає, що народознавство – це система знань про український народ, його історію, культуру, традиції та звичаї, вагомий чинник виховання дітей дошкільного віку, який уможливорює формування національної свідомості, виховання патріотичних почуттів, розвиток моральних якостей тощо. Сучасні виклики сьогодення впливають на виховний процес дітей, призводячи до певних змін в його змісті, методах, засобах та ін. Відповідно, вихователі закладів дошкільної освіти повинні враховувати ці виклики та систематично використовувати засоби народознавства у процесі виховання [5, с. 151].

За словами А. Федорович, засоби народознавства охоплюють предмети матеріальної та духовної культури, серед яких народні іграшки, вироби декоративно-ужиткового мистецтва, усна народна творчість (пісні, танці, загадки), традиції, обряди, звичаї та свята. Застосування цих елементів у вихованні дітей дошкільного віку сприяє формуванню національної самосвідомості й патріотичних почуттів, розвитку естетичного смаку та творчих здібностей, збагаченню мовлення, розширенню уявлень про навколишній світ, а також вихованню поваги до старших і зміцненню сімейних цінностей [4, с. 102].

Таким чином, формування соціально-громадянської компетентності дітей дошкільного віку засобами народознавства є важливою складовою сучасного освітнього процесу, адже саме через залучення до національної культури, традицій і духовних цінностей у дітей виховується любов до

Батьківщини, повага до людей, почуття гідності, відповідальності та взаємодопомоги. Народознавство сприяє усвідомленню дітьми власної приналежності до рідного народу, розумінню значення родини, громади, природи як основи національної ідентичності.

З власного досвіду зазначимо, що ефективне формування соціально-громадянської компетентності дітей дошкільного віку засобами народознавства можливе лише за умови системного, цілеспрямованого й послідовного використання народних традицій у всіх напрямках освітнього процесу. Практика показує, що діти з великим інтересом сприймають народні звичаї, обряди, фольклор, ігри, пісні, прислів'я, коли вони стають природною частиною їхнього повсякденного життя у закладі освіти. Виховний ефект посилюється, якщо народознавчий зміст інтегрується у різні види діяльності – ігрову, пізнавальну, художньо-продуктивну, музичну та комунікативну.

Зокрема, під час тематичних тижнів, присвячених українським традиціям («Свято Андрія Первозванного», «День вишиванки»), діти не лише знайомляться з історією звичаїв, а й беруть активну участь у їх відтворенні, що сприяє формуванню почуття причетності до свого народу. Проведення народних ігор, хороводів, майстер-класів із виготовлення оберегів чи ляльок-мотанок допомагає виховувати працьовитість, доброзичливість, взаємопідтримку. Використання прислів'їв і приказок у щоденному спілкуванні сприяє розвитку моральних якостей, уміння розуміти й оцінювати вчинки людей.

Важливою умовою ефективності є залучення родин вихованців до освітнього процесу. Спільні заходи, як-от «Родинне свято», «Моя сімейна реліквія» чи «Наші традиції», формують у дітей повагу до старших, розуміння спадкоємності поколінь, а також сприяють зміцненню зв'язку сім'ї та закладу освіти.

Отже, досвід практичної роботи доводить, що народознавство – це не лише засіб пізнання культури українського народу, а й ефективний інструмент формування у дітей моральних, патріотичних і громадянських цінностей. Воно допомагає виховати особистість, здатну відчувати свою належність до нації, розуміти значення духовних і культурних традицій, діяти відповідально та гуманно у соціумі. У сучасних умовах воєнного стану така діяльність набуває особливої актуальності, адже підтримує у дітей віру в силу добра, формує почуття гордості за свій народ і любов до Батьківщини.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Київ. 2021. 38 с.
2. Брежко З.О., Коваль В.І., З любов'ю і добром до дитини. Культура демократії в дошкільній, уклад. К.І. Ванько. Черкаси: КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», 2024. С. 10–18.
3. Косенчук О. Соціально-громадянська компетентність дошкільника:

сучасний освітній вектор. Дошкільне виховання. 2023. № 5. С. 8–10.

4. Федорович А.В. Народознавство як засіб пізнавального розвитку старших дошкільників. Вісник Національного університету “Чернігівський колегіум” імені Т.Г. Шевченка, 2020. № 8. Том 164. С. 101–106.

5. Черепаня Н. Виховання дітей дошкільного віку засобами народознавства в умовах сучасних викликів. Молодь і ринок. №5–6 (237–238), 2025. С. 149–152.

6. Шульга Л.М. Формування соціально-громадянської компетентності дітей дошкільного віку в сучасних умовах. Педагогічні науки: теорія та практика, (4), 2023. С. 138–143.

Підкаура А.І.,

вихователь вищої категорії

ЗДО КТ № 16 «Веселка»

м. Звягель, Житомирська область, Україна

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасна система дошкільної освіти спрямована на виховання дитини як активного учасника спілкування, здатного висловлювати власні думки, почуття та наміри. Проте на практиці педагоги дедалі частіше стикаються з проблемою недостатнього рівня розвитку мовлення у дітей – обмежений словниковий запас, труднощі у побудові висловлювань, невміння підтримувати діалог. Це зумовлено впливом цифрового середовища, зниженням кількості живого мовленнєвого спілкування та браком системної роботи з розвитку комунікативних навичок у сім’ї й закладі дошкільної освіти.

Комунікативно-мовленнєва компетентність є ключовою передумовою успішного навчання в школі та гармонійного входження дитини у соціум. Саме тому важливо створювати такі педагогічні умови, які забезпечують активну мовленнєву діяльність, стимулюють діалогічне спілкування та формують позитивне ставлення до рідної мови. Пошук ефективних методів і прийомів розвитку мовлення у дітей дошкільного віку набуває особливої актуальності в контексті реалізації сучасних освітніх стандартів і гуманістичної парадигми виховання.

Слід зазначити, що на сьогодні у науковій літературі відсутнє єдине, усталене визначення поняття «комунікативно-мовленнєва компетентність», адже дослідники трактують його залежно від предмета, мети й контексту власних наукових пошуків.

Згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти мовленнєва компетентність – це «здатність дитини продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів» [1, с. 18]. Комунікативна

компетентність – це «здатність дитини до спілкування з однолітками і дорослими, здатність будувати діалог у різних формах конструктивної взаємодії, підтримувати партнерські стосунки, здатність заявляти про свої наміри і бажання, узгоджувати свої інтереси з іншими, домовлятися, за потреби аргументовано відстоювати свою позицію» [1, с. 19].

Л. Єфименко підкреслює, що мовленнєва компетентність дітей дошкільного віку – це здатність дитини свідомо й ефективно користуватися рідною мовою в різноманітних ситуаціях спілкування з оточенням. Вона проявляється у вмінні організовувати комунікацію – уважно слухати співрозмовника, виявляти емоційну чуйність і емпатію, конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації. До її складу входить також уміння поєднано використовувати мовні, немовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності, що забезпечують повноцінність і гармонійність спілкування [2, с. 23].

За словами М. Фенко та З. Мацюк, комунікативна компетентність – це здатність ефективно вступати у спілкування в різних життєвих ситуаціях, виявляючи ініціативу в діалозі. Вона передбачає вміння ставити й розуміти запитання, відповідати на них, висловлювати власні думки та прохання, підтримувати бесіду відповідно до контексту й умов спілкування. Крім того, комунікативна компетентність охоплює дотримання мовленнєвого етикету, соціально прийнятих норм поведінки та володіння культурою мовлення [3, с. 118].

З огляду на вищезазначене, на наш погляд, комунікативно-мовленнєва компетентність – це інтегрована здатність дитини свідомо, доцільно й ефективно використовувати мовленнєві, немовленнєві та інтонаційні засоби з метою встановлення, підтримання і регулювання спілкування в різних соціальних ситуаціях, що забезпечує гармонійну взаємодію з оточенням та успішний мовленнєвий і соціальний розвиток.

Отже, формування комунікативно-мовленнєвої компетентності набуває особливої значущості, оскільки є важливою складовою загальної культури мовлення, соціалізації та пізнавального розвитку дітей дошкільного віку. Водночас ефективність цього процесу значною мірою залежить від педагогічних умов, які забезпечують сприятливе середовище для мовленнєвого зростання, активної комунікації та творчої самореалізації дошкільника.

З огляду на це, актуальним є розгляд ключових педагогічних умов формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку, серед яких виокремлюють:

1. Створення мовленнєво збагаченого розвивального середовища у закладі дошкільної освіти.
2. Забезпечення емоційно сприятливого мікроклімату та позитивного психологічного фону спілкування.
3. Активізація діалогічного мовлення через організацію різних форм

комунікативної діяльності.

4. Інтеграція мовленнєвого розвитку з іншими видами дитячої діяльності.

5. Підвищення професійної компетентності педагога щодо розвитку мовлення дітей.

Однією з провідних педагогічних умов формування комунікативно-мовленнєвої компетентності є організація мовленнєво збагаченого освітнього середовища, яке стимулює дитину до активного мовленнєвого самовираження. Таке середовище повинно бути насиченим різноманітними вербальними й невербальними засобами комунікації, дидактичними матеріалами, мовними моделями, що сприяють розвитку зв'язного мовлення, словникового запасу та діалогічних умінь. Мовленнєво активне середовище розглядається не лише як матеріальне забезпечення (ігри, картки, книги, сюжетні картини, предметно-ігрові зони), але й як система соціально-психологічних умов, які забезпечують вільне, емоційно комфортне спілкування дітей між собою та з дорослими.

Педагог має виступати зразком правильної, емоційно виразної, культурної мови, демонструючи дітям різноманіття мовленнєвих ситуацій і способів самовираження. Важливо забезпечити постійне збагачення предметно-мовленнєвого простору, його оновлення відповідно до тематики освітніх завдань. У такому середовищі дитина не лише засвоює мовні норми, а й набуває позитивного досвіду комунікативної взаємодії, що є основою формування компетентності.

Ефективне формування комунікативно-мовленнєвої компетентності можливе лише за допомогою реалізації другої педагогічної умови – створення позитивного емоційного клімату у групі. Емоційне благополуччя дитини визначає її готовність до комунікації, відкритість, довіру до співрозмовників і мотивацію висловлювати власні думки. Психологічна безпека та підтримка з боку педагога забезпечують умови для природного прояву мовленнєвої активності. Вихователь має будувати взаємодію на основі доброзичливості, толерантності, емпатії, уникаючи авторитарних форм спілкування. Важливим є створення ситуацій успіху, у яких дитина відчуває свою мовленнєву спроможність і цінність висловлювання. Також варто враховувати індивідуальні емоційні особливості дітей – темп мовлення, темперамент, рівень упевненості у собі. Саме емоційно сприятливе середовище сприяє формуванню внутрішньої потреби в комунікації та розвитку мовленнєвої ініціативи, що є важливою складовою компетентності.

Третьою педагогічною умовою є системна організація різних видів мовленнєвої діяльності, що стимулюють розвиток діалогічних і монологічних форм мовлення. Дошкільники повинні мати можливість брати участь у ситуативно-ігрових діалогах, сюжетно-рольових іграх, творчих завданнях, театралізованих виставах, мовленнєвих іграх-драматизаціях, які моделюють реальні ситуації спілкування. Такі форми діяльності дозволяють дітям

засвоювати соціальні ролі, відпрацьовувати мовленнєві зразки, удосконалювати інтонаційно-емоційне забарвлення мовлення. Педагог має виступати організатором і фасилітатором комунікації, пропонуючи завдання, у яких дитина не просто повторює готові репліки, а самостійно будує висловлювання залежно від ситуації, мети та ролі співрозмовника. Спрямованість на діалогічність дозволяє формувати не лише мовленнєві навички, а й соціальні компетенції – уміння слухати, домовлятися, аргументувати, узгоджувати позиції. Таким чином, діалогічне мовлення стає провідним механізмом формування комунікативно-мовленнєвої компетентності.

Інтеграція мовленнєвого розвитку з іншими видами дитячої діяльності – четверта педагогічна умова. Формування комунікативно-мовленнєвої компетентності є ефективним лише за умови інтеграції мовленнєвих завдань у всі сфери життєдіяльності дитини. Мовлення не формується ізольовано – воно розвивається у взаємозв'язку з пізнавальною, ігровою, художньо-естетичною, трудовою, руховою діяльністю. Інтеграційний підхід дозволяє зробити мовленнєвий розвиток природним, змістовним і контекстно насиченим. Педагог має продумано впроваджувати мовленнєві ситуації під час занять з ознайомлення з довкіллям, образотворчої діяльності, конструювання, музичних чи рухливих ігор. Наприклад, під час спостережень у природі діти можуть описувати явища, формулювати висновки, ставити запитання; у грі – домовлятися про правила, ролі, висловлювати почуття. Така інтеграція не лише стимулює мовленнєву активність, а й розвиває мислення, уяву, соціальні навички, формуючи цілісну комунікативну культуру дошкільника.

П'ята педагогічна умова стосується особистості вихователя, його мовленнєвої культури, педагогічної майстерності та здатності створювати умови для якісного мовленнєвого розвитку дітей. Професійна компетентність педагога визначає рівень сформованості комунікативно-мовленнєвих навичок у вихованців, адже дорослий виступає головним мовленнєвим зразком і партнером у спілкуванні. Педагог має володіти сучасними методиками розвитку мовлення, знати психолого-педагогічні особливості мовленнєвого розвитку дошкільників, уміти діагностувати рівень мовленнєвої компетентності та планувати індивідуальну роботу. Важливим є використання інноваційних технологій (інтерактивних, ігрових, комунікативних, інформаційно-цифрових), що стимулюють активну участь дітей у мовленнєвій діяльності. Постійне професійне самовдосконалення, участь у методичних об'єднаннях, тренінгах, обмін досвідом сприяють підвищенню педагогічної майстерності та якості мовленнєвого середовища в закладі освіти.

Таким чином, формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку є складним, багатоаспектним процесом, що потребує системного, науково обґрунтованого підходу та цілеспрямованої педагогічної діяльності. Його ефективність визначається створенням мовленнєво збагаченого освітнього середовища, позитивного емоційного клімату,

організацією активної комунікативної взаємодії, інтеграцією мовленнєвого розвитку з іншими видами діяльності й високим рівнем професійної компетентності педагога. Реалізація цих умов забезпечує не лише збагачення мовного досвіду дітей, а й формує їх соціальну активність, уміння взаємодіяти, аргументовано висловлювати власну думку, що, у свою чергу, закладає підґрунтя для подальшого успішного навчання та повноцінної соціалізації в сучасному суспільстві.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Київ. 2021. 38 с.
2. Єфименко Л.М. Особливості формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в освітньому процесі сучасного закладу дошкільної освіти. Педагогічні науки. Випуск 99. 2022. С. 19–24.
3. Фенко М.Я., Мацюк З.С. Інноваційна парадигма комунікативної компетентності дітей дошкільного віку. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Випуск 3 (148). Одеса, 2024. С. 116–121.

Шапоренко В.І.,

вихователь

ЗДО № 112

м. Харків, Харківська область, Україна

ШЛЯХИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СЕРЕДНІЙ ГРУПІ ЗДО ЗА ТЕМОЮ «ПТАХИ РІДНОГО КРАЮ, СУЧАСНІ ТРЕНДИ ВІД ІДЕЇ ДО ВТІЛЕННЯ»

Наша планета під загрозою. І винні в цьому не природні катаклізми, а саме людство. Доки люди не почнуть постійно дбати про природу на землі, не навчатися зберігати і розумно використовувати скарби, нічого не зміниться. Тому необхідно змалечку привчати дітей любити і цінувати природу, платити їй своєю доброю увагою, дбайливим поведінням.

Провідна ідея: організація роботи з екологічного виховання через ознайомлення дітей з птахами рідного краю. Заняття в асинхронному форматі, інтерактивні дидактичні ігри, бесіди, спостереження побудовані за принципом цілеспрямованості і послідовності, сприяють розвиненню дитячого інтересу до природного середовища, розширенню практичних знань та умінь, активізації мислення, вихованню любові до природи.

Актуальність теми. Птахи відіграють важливу роль в екосистемі та приносять користь людям. Вони є невід'ємною частиною природи на ділянці дошкільного закладу, тому що привертають увагу дошкільників рухами, голосами, красою. Знання особливостей життя птахів обов'язкове для вихователя, щоб постійно підтримувати у дітей цікавість і виховувати

правильне до них ставлення. Охорона і приваблювання птахів – ефективний метод екологічного виховання дітей, прищеплення їм любові до рідного краю. Адже навчити дітей бачити і розуміти красу природи, формувати в них бажання оберігати її – основні завдання вихователів і батьків.

Тому актуальність проблеми екологічного виховання обумовила вибір мого досвіду: «Шляхи організації освітньої діяльності в середній групі ЗДО за темою: «Птахи рідного краю». Сучасні освітні тренди від ідеї до втілення».

Мета. Формування творчого мислення шляхом використання інноваційних технологій. Розвиток особистості під час виконання заходів з ознайомлення дітей з птахами. Виховання особистості, яка здатна дбайливо ставитися до природи та розуміти значення життя як найвищої цінності. Збагачення морально-духовного розвитку дитини.

Досягнення мети передбачає такі завдання: скласти план і розробити заходи, направлені на збагачення уявлення дітей про зв'язки між явищами та об'єктами природи, залежність природи від діяльності та ставлення до неї людини; поповнити знання про різноманітні середовища існування птахів. Засвоювати перлини народної мудрості, художньої літератури про дбайливе ставлення до природного оточення; розвивати пізнавальний інтерес до розмаїття світу природи; формувати вміння помічати красу та естетичну своєрідність природи у різні пори року, вчити насолоджуватися співом птахів; навички культурної поведінки в довкіллі; позитивний досвід взаємодії дитини з оточуючим світом, уміння і навички практичної екологічно зорієнтованої діяльності; активну морально-екологічну позицію особистості по відношенню до оточуючого світу; виховувати уважне і шанобливе ставлення до всіх видів життя, моральність, духовність, любов до природи з раннього віку; активну морально-екологічну позицію особистості по відношенню до оточуючого світу; формувати початкові трудові уміння та екологічну поведінку у природі; залучати до різних видів діяльності у природі: (спостережень, ігор, праці), різних форм освоєння природи прекрасного; включати батьків, громадськість у процес екологічного виховання дошкільників.

Практична реалізація. Найефективнішими засобами залучання дітей до цікавої й доступної діяльності є спостереження за птахами і турбота про них, прилучення до усної народної творчості та українського поетичного слова, організація освітніх занять та посильної праці. Лише у спілкуванні з живим світом дитина має змогу заглиблюватись у безмежне багатство природних явищ, у їхню невичерпну красу.

Означена проблема досліджувалася в наукових роботах З. Плохій, С. Ніколаєвої, Н. Лисенко, Т. Поніманської, Н. Яришевої.

Я пропоную шляхи організації роботи протягом тематичних тижнів у середній групі ЗДО за темою «Птахи рідного краю». Організація роботи розрахована на чотири тижні – по одному кожної пори року. Заплановані заходи дають дітям змогу навчитися розрізняти птахів за зовнішнім виглядом, описувати і розповідати про них, помічати сезонні зміни залежно від пори

року, розрізняти види птахів, називати середовище їхнього існування. встановлювати зв'язки між сезонними явищами природи і та змінами в поведінці птахів. Заплановані інтерактивні заняття спрямовані на подолання освітніх втрат, формування у вихованців активної громадянської позиції, становлення відповідальної, безпечної і природоохоронної поведінки у навколишньому світі.

Організація освітньої діяльності проводиться за таким змістом:

- ✓ ознайомлення з птахами що мешкають на Україні та безпосередньо на Харківщині;
- ✓ організація спостережень за птахами;
- ✓ знайомство з правилами поведінки під час спостережень та умовами догляду за ними;
- ✓ ознайомлення з правилами виготовлення годівничок взимку та поїлок влітку;
- ✓ ознайомлення з раціоном харчування; підгодовля птахів.

Складаючи план, я ознайомила з методичною літературою, вимогами Базового компоненту дошкільної освіти (2021), та освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина».

Шляхи організації освітньої діяльності за темою «Птахи рідного краю» у середній групі ЗДО я реалізую у різні пори року за тематичними тижнями:

Осінь. Тема тижня: «Що роблять восени птахи?».

Зима. Тема тижня: «Як живуть птахи взимку?».

Весна. Тема тижня: «Зустрічаємо перелітних птахів».

Літо. Тема тижня: «Поведінка птахів влітку».

До кожного тематичного тижня складала освітні завдання, які реалізуються в усіх видах діяльності протягом тижня.

Освітні завдання до тематичного тижня «Що роблять восени птахи?»:

- Вчити помічати осінні зміни в житті птахів: комахоїдні птахи відлітають у теплі краї, наблизились до людських осель птахи, які залишились зимувати.

- Формувати уявлення про безпечне право на життя всіх представників птаства. Вчити виокремлювати характерні ознаки та естетичні характеристики (величину, забарвлення пір'я, спосіб пересування і живлення, звуки які видають, роллю в природі та житті людини.

- Вчити встановлювати зв'язки між явищами осінньої природи і та змінами в житті птахів.

- Виховувати бережне відношення до природи рідного краю.

Освітні завдання до тематичного тижня «Як живуть птахи взимку?»:

- Продовжувати ознайомлення з характерними явищами природи та поведінкою птахів в зимовий період.

- Сформувати уявлення про зміни, що сталися в житті птахів: відлетіли шпаки, ластівки, стрижі; залишились зимувати ворони, сороки, горобці, синиці, голуби; наблизились до наших осель снігурі.

- Учити порівнювати птахів за зовнішнім виглядом, розміром і способом життя.
- Виявляти подібні ознаки птахів, що живуть у різних середовищах (у лісі, водоймах, полі, біля оселі).
- Ознайомити з правилами підтримки птахів взимку.
- Виховувати бажання піклуватися про птахів взимку.

Освітні завдання до тематичного тижня «Зустрічаємо перелітних птахів»:

- Продовжувати ознайомлення з різноманітним світом птахів, з умовами їх існування. Формувати уявлення про особливості їх будови, способу пересування, живлення.
- Навчити порівнювати птахів найближчого оточення за зовнішніми ознаками, способом життя, живлення.
- Вчити помічати зміни в житті птахів навесні: повернулися перелітні птахи: шпакі, ластівка, стрижі, журавлі; зимуючі птахи стали більш активними.
- Залучати до виготовлення шпаківень.
- Виховувати дбайливе, шанобливе ставлення до природи.

Освітні завдання до тематичного тижня «Поведінка птахів влітку»:

- Продовжувати ознайомлення з різноманітним світом птахів, з умовами їх існування. Формувати уявлення про особливості їх будови, способу пересування, живлення.
- Навчити порівнювати птахів найближчого оточення за зовнішніми ознаками, способом життя, живлення.
- Вчити помічати зміни в житті птахів влітку: вигодовують пташенят, навчають літати, спостерігати за птахами після повторної яйцекладки.
- Виховувати дбайливе, шанобливе ставлення до природи.

Згідно вимог освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина», Базового компонента дошкільної освіти, методичних рекомендацій я склала цикл спостережень за птахами у різні пори року, розробила конспекти занять за даною темою, підготувала відео-заняття, створила інтерактивні дидактичні ігри та вправи, підбрала картотеку рухливих ігор та художніх творів. З матеріалами можна ознайомитися за посиланнями які подані в додатках.

Висновки. В ході організації роботи за даними рекомендаціями у дітей формується природничо-екологічна компетентність. Діти виявляють інтерес до занять і набувають про особливості життя птахів, з цікавістю спостерігають, виконують завдання, проявляють активність, виступають із власними ініціативами «Шляхи організації освітньої діяльності в середній групі ЗДО за темою: «Птахи рідного краю». Сучасні освітні тренди від ідеї до втілення» сприяє навчанню дітей піклуватися про птахів, розвиває інтерес до розмаїття світу природи, виховує уважне і шанобливе ставлення до всіх видів життя, моральність, любов до світу природи.

Додатки

Додаток 1.

Шляхи організації освітньої діяльності за темою «Птахи рідного краю» у середній групі ЗДО за темою: «Птахи рідного краю» у різні пори року.-
<https://docs.google.com/document/d/1sH0gCns4NXJ7KMPjWAFBhaAjOfXaKDZ/edit?usp=sharing&oid=118192592011204538581&rtpof=true&sd=true>

Додаток 2.

Заняття.

Конспекти занять -

https://docs.google.com/document/d/1EN1F7Dt2cWDn_ogLteAqgYVmCRMFi4F3/edit?usp=sharing&oid=118192592011204538581&rtpof=true&sd=true

Заняття в режимі онлайн.

Дитина в природному довкіллі. Тема: «Чому птахи летять у вирій?»
https://drive.google.com/file/d/1W2OUJ5utBqXYq1YGpyAm_wto1BV22xDT/view?usp=sharing

Дитина в природному довкіллі. Тема: «Зимуючі птахи нашого краю»
<https://drive.google.com/file/d/1Lm1v6Q8WRik1Zruo3-bU8KX2beGJGMGe/view?usp=sharing>

Мовлення дитини. Тема: «Птахи прилетіли»
<https://drive.google.com/file/d/1f2KKz2EY7Z-YE8ivKdy78UK1HtIWNJDd/view?usp=sharing>

Додаток 3.

Дидактичні ігри.

<https://docs.google.com/document/d/1wUQ8eFgSF7gnBv-W1134MgKdKLbVv5Ny/edit?usp=sharing&oid=118192592011204538581&rtpof=true&sd=true>

Дидактичні ігри в режимі онлайн. «Назви пташку»
<https://drive.google.com/file/d/11cD5PD3Be8pzK32IxHILi3I1ja0Y1JW/view?usp=sharing>

«Назви перелітну пташку»
https://drive.google.com/file/d/1CbkZxCYzWOVLrxmdjBs4bXXUy_fV5-99/view?usp=sharing

«Знайди тінь»
https://drive.google.com/file/d/1ENnA4q7W622JRbCHvf9Y2vOA_sXl7Tnx/view?usp=sharing

«Перелітні та зимуючі птахи»
<https://drive.google.com/file/d/1G4Jw7CqKEtrF0tL27-qPnP8Cm0OJXI6q/view?usp=sharing>

«Хто зайвий»
https://drive.google.com/file/d/1NvWRrA6Vu_e0YjyNQTPKyRm1WQ1ePQcL/view?usp=sharing

«Хто як кричить?» <https://drive.google.com/file/d/18FBV1Kr-O6dEKAezff7YAvfMIs3DoJUq/view?usp=sharing>

«Кого не стало»

https://drive.google.com/file/d/1_Hh_Gwyd59qC9r4rTH9cpFezPgZJ6hKj/view?usp=sharing

Додаток 4.

Спостереження

https://docs.google.com/document/d/1je03iVtqJpSLnC9OyBq9Uyan_vSP-Tel/edit?usp=sharing&oid=118192592011204538581&rtpof=true&sd=true

Додаток 5.

Загадки, скоромовки, прикмети

<https://docs.google.com/document/d/1bHP2iZT5ereJeVsIySSSt17RoebkR1xmA/edit?usp=sharing&oid=118192592011204538581&rtpof=true&sd=true>

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). 2021.
2. Авторський колектив. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років «Дитина» - Київ 2020.
3. М.В. Педан. Організація освітнього процесу від вересня до травня (5-й рік життя) – Харків.
4. Рунова О.М., А.В. Бутилова. Ознайомлення з природою через рух – Харків: Ранок 2007.
5. В.Л. Сухар. Планування роботи за сферами життєдіяльності – ТОВ видавництво «Ранок» 2010.
6. <https://vseosvita.ua/library/didacticni-igri-pro-ptahiv-234392.html> - дидактичні ігри про птахів.

Чигрин Г.І.,

вихователь

ЗДО № 10 «Росинка»

м. Чорноморськ, Одеська область, Україна

КОНСПЕКТ

ПІДСУМКОВОГО ІНТЕГРОВАНОГО ЗАНЯТТЯ «КАТРУСЯ В ГОСТЯХ У ДІТЕЙ» У СЕРЕДНІЙ (ІНКЛЮЗИВНІЙ) ГРУПІ

Програмові завдання:

- розширити знання дітей про геометричні фігури;
- закріпити лічбу в межах 5, вміння співвідносити цифри від 1 до 5 з кількістю предметів;
- закріпити прямий і зворотній рахунок в межах 1-5;
- закріпити вміння порівнювати предмети за шириною, товщиною, довжиною;
- називати плоскі та об'ємні геометричні фігури;
- формувати вміння лічити групи предметів;

- закріпити поняття “більше”, “менше”, “порівну”;
- вчити працювати з роздатковим матеріалом;
- закріпити навички лічби і порівняння множин;
- закріпити пори доби в правильній послідовності;
- закріпити вміння будувати з рахункових паличок ялинку, ракету, будинок, стілець;
- закріпити вміння малювати ялинку, дерево; розмальовувати, не виходячи за контур;
- виховувати самостійність, організованість;
- розвивати логічне мислення, пам'ять, увагу.

Програмові завдання для дітей 3 ООП:

- розширити знання дітей про плоскі геометричні фігури;
- закріпити рахунок з 1 до 3;
- закріпити цифри з 1 до 3;
- продовжувати формувати вміння лічити групи предметів;
- закріпити вміння будувати з рахункових паличок ялинку, будинок;
- розмальовувати, не виходячи за контур;
- розвивати пам'ять, увагу, мислення;
- виховувати позитивне ставлення до занять.

Матеріал та обладнання:

- **демонстраційний:** цифри від 1 до 5; картки із зображенням різної кількості предметів; картинки “Час доби”; плоскі геометричні фігури; об'ємні геометричні фігури; плоскі - ялинки, їжачки; обруч; вирізані долоньки; лялька Катруся; подарункова кулька;

- **роздавальний:** цифри від 1 до 5; плоскі геометричні фігури; карточки з відповідною кількістю предметів і цифри до них; лічильні палички; завдання на листках А4 паперу для малювання і логічного завдання.

Попередня робота: конструювання з лічильних паличок; дидактична гра «Склади число з предметом»; дидактична гра «Якої фігури не стало?»; дидактична гра «Рахунок прямий і зворотній»; дидактична гра «Що спочатку, а що потім?»; дидактична гра «Час доби у віршах»; психогімнастика «Подарункова кулька»; «Передай голуба миру».

Словникова робота: одна ялинка, один їжак, всього п'ять ялинок, всього п'ять їжаків, чотири, доба, циліндр.

Хід заняття

1. На килимку – блакитний обруч – це наша планета Земля. Діти беруть вирізані долоньки і розкладають навколо обруча, самі стають біля долоньок.

Вихователь: Час настав, усе збирайтесь,

В коло миру та добра...

Одне одному всміхайтесь,

Живіть дружно, дітвора!

Символ миру «Білий голуб» передається по колу. Привітання (хорове та індивідуальне). «Лізо, нехай день буде вдалим та мирним!».

Сильне привітання, яке повторюють разом усі діти:

«Доброго ранку, доброго дня —

Вітаю дорослих і друзів всіх я.

Здоров'я і миру щиро бажаю.

Я в Україні рідній зростаю.

Ми усі дорослі і малі,

Тільки «Ні!» говоримо війні».

2. Стук у двері. До дітей прийшла в гості Катруся з корзиночкою. Вітається з дітьми. Каже, що вони вже підросли, багато що вміють, і вона вам принесла цікаві завдання. Катруся сідає, а діти виконують завдання.

3. Порахувати ялинки на дошці. (1, 2, 3, 4, 5 – всього п'ять ялинок)

Під ялинками сидять їжачки. Скільки їх? (1, 2, 3, 4 – всього 4 їжачка).

Чого більше ялинок чи їжачків?

На скільки більше ялинок?

Що потрібно зробити, щоб ялинок і їжачків було порівну?

(Добавити одного їжачка, або прибрати ялинку.)

Скільки тепер стало ялинок і їжачків?

(Їх стало порівну.)

4. Вправа «Назви вірно цифри» (на дошці цифри від 1 до 5).

Між якими цифрами стоїть цифра 1, 2, 3, 4.

5. Гра «Якої цифри не стало». На дошці цифри прибираються по черзі, а діти вгадують, якої цифри не стало.

6. Робота за столами. Діти викладають на смужці цифри від 1 до 5. Називають цифри. Далі - прибирають цифри. На верхній смужці викладають 5 кружечків, а на нижній смужці – 4 квадрата. Скільки кружечків? Скільки квадратів? Чого більше? На скільки більше? Що потрібно зробити, щоб їх було порівну?

7. Дидактична гра «Покажи стільки предметів, яку я покажу цифру». Вихователь показує цифру, а діти показують картку з такою ж кількістю предметів.

8. Дидактична гра «Склади правильно картку» (цифра + кількість предметів).

Діти складають картки і розповідають: «Нічого нема – цифра 0; один кавун – цифра 1; два апельсина – цифра 2; і так – до 5».

9. Фізкультхвилинка.

Рано-вранці всі малята

Стали разом на зарядку. (крокують на місці)

Виконали без турботи

Дуже вправно повороти, (повороти тулуба)

Потім дружно присідали, (присідають)

Та на місці пострибають (стрибки на місці)

Знову перейшли на крок (ходьба на місці)

Буде гарним цей деньок (оплески в долоні).

Будуть гратись наші діти -

Справ цікавих не злічити

А години все біжать:

Раз, два, три, чотири, п'ять! (зупиняються і загинають пальчики по черзі)

10. Діти підходять до дошки. Називають плоскі геометричні фігури. Дидактична гра «Якої фігури не стало?». Вихователь по черзі прибирає фігури, діти відгадують, якої не стало.

Називають об'ємні фігури. Дидактична гра «Якої фігури не стало?» - грають так само.

11. Діти сідають за столи і роблять пальцеву гімнастику (два рази).

В кулачку живуть брати

Чи знайомий з ними ти?

Перший пальчик – показанчик,

Другий пальчик – помагайчи,

Третій пальчик – всегуляйчик,

А четвертий – заважайчик.

П'ятий пальчик – прихвалляйчик,

Кулачкові - захищайчик.

Кулачок сюди давай

І спочатку починай!

12. Після пальцевої гімнастики діти виконують завдання на листах А4.

Лист 1. Намалюй дерева вище від зображених. Розфарбуй перший круг олівцем зеленого кольору, останній - синього, найбільший - жовтого, найменший - червоного кольору.

Розфарбуй стежки до хатинки: хвилясту - олівцем сірого кольору, рівну - коричневого кольору.

Лист 2. Порівняй предмети й розфарбуй відповідний квадрат.

- Яка гілка довша?

- Яка цеглина ширша?

- Яка колода товща?

Назви геометричні фігури. Розфарбуй фігури, у яких три кути.

13. Вправи з лічильними паличками. Побудуйте з паличок: ялинку, ракету, будиночок. Побудуйте з 4-х паличок квадрат. Як з квадрата, переставивши одну паличку, можна побудувати стільчик?

14. Гра «Склади добу».

На мольберті у вихователя з малюнків складена доба (ранок, день, вечір, ніч).

Вихователь читає дітям фрагменти віршиків, в яких йдеться про ту чи іншу пору доби. Малята за їх змістом визначають, про яку саме пору доби йдеться в тих чи інших рядках. Коли діти дають відповідь, вихователь пропонує їм обрати картку з відповідним малюнком і прикріпити її до відповідного сектора доби. Назвіть усі пори доби в правильній послідовності.

15. Лялька Катруся хвалить діток, що вони гарно і правильно виконували всі завдання. Вона принесла діткам розмальовки своїх подружок. Просить дітей знайти «дві однакові ляльки». Придумати їм імена. Розфарбувати близнючок так, щоб вони не відрізнялись одна від одної.

- А ще Катруся принесла кульку і хоче з вами погратися.

Гра «Кулька-подарунок».

Діти сідають в коло на килимку. У вихователя (у Катрусі) «кулька-подарунок». Діти передають її один одному, привітно дивлячись в очі, посміхаючись і говорячи «Візьми, Максиміліан, кульку». Дитина, яка одержує кульку, має відповісти: «Дякую, Катруся, за кульку», - й передати її далі по колу.

Діти, а давайте, також зробимо подарунок Катрусі, і потанцюємо з нею, щоб вона нас запам'ятала і знову до нас прийшла у гості.

Діти танцюють з Катрусею.

Катруся прощається з дітьми.

Петеліна А.В.,

вихователь

ЗДО № 28 (ясла-садок) «Космічний»

м. Запоріжжя, Запорізька область, Україна

ТВОРЧІ ІГРИ, ЯК ФАКТОР РОЗУМОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті обґрунтовані можливості гри в розвиток творчості дітей дошкільного віку, описані види творчих ігор.

Ключові слова: творчі ігри, дошкільний вік, виховання, мислення.

Проблема розвитку дитячих творчих здібностей є досить актуальною на сучасному етапі. Дослідження дозволяють відзначити необхідність та можливість розвитку творчих здібностей вже з дошкільного віку.

Дитинство передусім дошкільне - єдиний період життя, коли творчість може стати універсальним і природним способом буття людини. Численні наукові дослідження різних часів свідчать про безкрайні креативні можливості дошкільного дитинства, тому провідна психолого-педагогічна проблема виявляється в тому, щоб створити ці сприятливі умови стимулювання і спрямування розвитку особистості.

Крутії К. зазначала, що наукові поняття не засвоюються і не заучуються дитиною, а виникають і складаються за допомогою величезної напруги її власної думки. Саме тому одним зі шляхів, який веде до прискорення процесу пізнання, є використання розвивальних ігор у різних видах діяльності дошкільників [10].

Різні підходи до дитячої гри відбиті у багатьох дослідженнях.

Проблема формування творчих здібностей дітей у дошкільних закладах є актуальною і потребує вивчення і розробки на рівні науково-теоретичних і практичних досліджень. Проблема своєчасного виявлення інтересів, здібностей і нахилів дітей, формування творчих засад уже з перших років життя дитини нині дуже розповсюджена.

Мета – теоретично обґрунтувати можливості гри в розвитку творчості дітей дошкільного віку.

Гра посідає чільне місце в системі фізичного, розумового, морального, трудового та естетичного виховання дошкільнят. Вона активізує дитину, сприяє підвищенню її життєвого тону, задовольняє особисті інтереси та соціальні потреби. Завдання та зміст ігрової діяльності визначається базовим компонентом дошкільної освіти в Україні (сфера «Культура», субсфера «Світ гри»), чинними програмами розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Малятко», «Дитина», «Українське дошкілля», «Дитина в дошкільні роки», «Зернятко» [12].

Гра – це відображення життя. Дії гравців реальні, і їх почуття та переживання – справжні. Наслідування у грі пов'язане з роботою уяви. Дитина не копіює дійсність, вона комбінує різні враження життя з особистим досвідом. Дитяча творчість проявляється у задумі гри і в пошукові засобів для його реалізації. Гра – завжди імпровізація, як би ретельно вона не була підготовлена [8].

Гра дає можливість проявити творчу активність, спрямувати зусилля на досягнення мети, привчає до погоджених дій, до відповідальності перед її учасниками. У грі виховується багато вольових якостей: самостійність, наполегливість, самовладання, витримка, воля до перемоги – усе те, без чого не може бути успіху. Адже наявність цих умов становить основу всякої плідної праці. Ігри, які проводяться на свіжому повітрі, сприяють зміцненню здоров'я дітей; пізнавальні ігри розширюють кругозір, розвивають дотепність, пробуджують інтерес до різних галузей науки, техніки, мистецтва.

Таким чином, гра – це не лише розвага і забава, що заповнює дозвілля дитини, але й один з найсерйозніших засобів педагогічного впливу на неї.

Педагогічний ефект гри проявляється у таких напрямках:

- 1) гра моделює життєві ситуації боротьби і змагальності;
- 2) створює умови для взаємодії і взаємодопомоги;
- 3) створює, хоч і тимчасову, спільність.

За кількісними характеристиками ігри поділяються на:

- індивідуальні;
- парні;
- командні (групові).

За загальноприйнятою класифікацією, ігри поділяються на:

- ігри з ініціативи дитини (творчі);
- ігри з ініціативи дорослого з готовими правилами (дидактичні, рухливі);

- Народні ігри (створені народом).

Творчі ігри становлять найбільш насичену типову групу ігор дошкільнят. Творчими їх називають тому, що діти самі визначають мету, зміст і правила гри, відображаючи здебільшого навколишнє життя, діяльність людини та відносини між людьми. Значна частина творчих ігор – це сюжетно-рольові ігри «в когось» або «в щось». Їй притаманні такі риси: емоційна насиченість, захопленість дітей, самостійність, активність, творчість. Особливу увагу слід приділяти збагаченню власного життєвого досвіду вихованців, від чого залежить різноманітність ігрових тем та сюжетів. З цією метою проводяться екскурсії, спостереження та бесіди.

За змістом та способами ведення ігри з правилами поділяють на дві групи: дидактичні та рухливі. Дидактичні ігри це ігри з правилами, спеціально створюваними педагогікою з метою навчання і виховання дітей. Навчально-виховний зміст таких ігор репрезентується у вигляді дидактичного завдання.

Висновок. Творчий розвиток дитини є одним з пріоритетних завдань реформування системи освіти. Творчо спрямованій особистості притаманні активність у мисленні та діях, ініціативність, образна уява. Для того, щоб, розвиток творчих здібностей дітей став можливим, потрібно забезпечити вільний доступ дітей до матеріалів, які сприяють розвитку творчості, та їхньою різноманітністю, можливістю працювати з ними будь-якої хвилини.

Література

1. Богат В. ТРВЗ: основні положення // Дошкільне виховання. – 2005. - № 7. – С. 18-19.
2. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) – Режим доступу до документу: http://portal.prolisok.org/osvita_ukraine_xxi.html
3. Борисова З. Проблема гри в педагогічній теорії // Дошкільне виховання. – 2005. - № 12. – С. 6-7.
4. Бурова А. Дидактичні ігри: організація та керівництво // Дошкільне виховання. – 2002. - № 7. – С. 12-14.
5. Бурова А. Організація ігрової діяльності в дошкільному навчальному закладі // Дошкільне виховання. – 2007. - № 10. – С. 8-13.
6. Бурова А. Роль дорослого в розвитку творчих ігор // Дошкільне виховання. – 2007. - № 1. – С. 10-13.
7. Бурова А. Рухливі ігри: організація та керівництво // Дошкільне виховання. – 2002. - № 1. – С. 18-19.
8. Ваганова Н.А., Парандій Г.В. Розвиток творчого потенціалу дітей дошкільного віку // Обдарована дитина. - 2008. - № 6. – С. 9-18.
9. Закон України «Про дошкільну освіту». – Режим доступу до нормативного акту: <http://www.osvita.org.ua/pravo/law00/part01.html>
10. Крутій К. Індивідуальне заняття як форма організації навчання мови і розвитку мовлення / К. Крутій, Л. Зданевич – Режим доступу до документу: http://www.ukrdeti.com/2006/3_a8_2006.html

11. Коментар до базового компонента дошкільної освіти – Режим доступу до документу: <http://www.ukrdeti.com/obgovor/ob4.html>

12. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське довкілля»/ авт.-упоряд. Білан О.І. – Режим доступу до документу: <http://www.mon.gov.ua/img/zstored/files.pdf>

Загоруй А.В.,

вихователь

ЗДО (ясла садок) «Ромашка»

с. Мокра Калигірка, Черкаська область, Україна

МАТЕМАТИЧНІ ПРИГОДИ МАРІЇ

Мета: розширити знання дітей про величину предметів, вчити дітей застосовувати прийоми фантазування (збільшенням-зменшенням) під час розв'язання творчих завдань, розширити знання властивостей геометричних фігур, «цифр-сусідів», розвивати логіко-математичні здібності дітей через використання інноваційних технологій: палички Кюїзенера, Блоки Дьєшена, метод Танграм, метод таблиці Н. Гавриш, сприяти різносторонньому прояву логіко-математичних здібностей. Розвивати дрібну моторику пальців рук, довільну увагу, знімати зорову втому. Виховувати кмітливість, креативність та винахідливість.

Хід заняття

- Діти, привітаймося з гостями і станемо у велике коло. А який у вас настрій? У мене теж добрий. Подивіться, я в руці тримаю малесенький клубочок та він непростий, а чарівний. Ми будемо передавати його один одному і вкладемо в нього свій гарний настрій. (Діти передають клубок із рук в руки). Давайте ви його передасте і нашим гостям, нехай вони теж побажають щось гарне. Діти ви нічого не помітили нового в групі, поки ми грали. Озирніться навколо. (Діти помічають ляльку Марію на столі а біля неї лист від Михася.). «Дорогі дітки! Я їду в гості до свого брата, а Марійка хоче знати все про Математику ! Я знаю, що ви скоро підете до школи. Не хоче зі мною їхати в гості, а хоче бути з вами, вивчити математику. З повагою Михась.»

Ну що діти, вам все зрозуміло. То давайте роздивимось, що ж там Марійка з Михасем поклали в мішечки. Діти знаходять у мішечках цифри порахуємо в прямому і зворотному напрямку.

Д/гра «Виклади цифри та порахуй».

- Дуже Маша любить квіти, але не може запам'ятати їх назви, допоможемо?

На столі лежать квіти і діти підходять і обирають квітку, рахують ті цифри, що скаже вихователь.

Д/гра «Улюблена квітка дівчинки» (кольори).

Наш Михась дуже турботливий ведмедик і передав нам великий чарівний мішечок. «Чарівний мішечок» (діти називають об'ємні фігури), після гри вихователь запитує, а що діти беруть з собою в школу?

Д/гра «Числовий диктант» (палички Кюїзенера).

1 рогатка, 2 ручки, 1 жуйка, 3 кольорових олівці, 4 цукерки, 4 зошити.

Бесіда: «Що можна брати до школи, а що ні? Я гадаю, Маша це буде знати. Чого до школи не беруть. А зараз пропоную пограти».

Д/гра «Веселі палички» (палички Кюїзенера).

Школа, до якої піде Марійка, має 6 поверхів. Пропоную її скласти із кольорових паличок (Кюїзенера). Фундаментом у школі буде паличка червона. Біля школи 1 лавочка.

- Діти, а що може рости біля школи? (Квіти)

Динамічна хвилинка «Прикрасимо клумби біля школи».

- Діти ви бачите які ми молодці, і вже незабаром до квітів прилетять метелики і ми зараз їх створимо.

Пальчикова гра «Весняні квіти».

Гра «Метелик» (метод Танграм).

Фізкультхвилинка (за мультиком Марія і Михась).

Д/гра «Кольорові блоки в межах і за межами» (Блоки Дьєшена).

- Діти, увага! Михась надіслав нам ще одну цікавинку, підійдіть до столу і виберіть те що сподобалось.

Д/гра «Знайди фігуру».

Михась просить дітей допомогти скласти іграшки на полиці.

Д/гра «Виклади за зразком».

- За те що ви послушали ведмедика, то подарунки вас чекають.

Кожній дитині дають дві бочечки з зображення цифри на кожній, а дитина на окремому столі повинна відшукати «сусіда цифру» своєї бочечки.

Д/гра «Числа-сусіди».

Підсумок. Питання про вивчене.

Красіна Т.І.,

вчитель-дефектолог

КЗДО КТ № 236 КМР

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

СЕНСОРНА ІНТЕГРАЦІЯ: КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВА ПРАКТИКА РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ООП

В Україні за останні 5 років значно зросла кількість дітей з особливими освітніми потребами. Це категорія дітей потребує підтримки у різних сферах свого життя та застосування ефективних сучасних технологій, практик, методик навчання та розвитку. Однією із таких технологій є практика

сенсорної інтеграції, яка дозволяє комплексно підійти до реалізації потреб дитини з ООП.

Походження теорії сенсорної інтеграції пов'язано із іменем американської ерготерапевтки Анни Джин Айрес, яка відома на весь світ своїми роботами з даної теми. У 1950-х роках Дж. Айрес розробила теорію, яка зосереджується на розумінні та вирішенні труднощів сенсорної обробки, дає пояснення поведінковим розладам, труднощам у розвитку дітей. Дослідниця розробила методики та інструменти для сенсорної терапії. За твердженням Дж. Айрес, «інтеграція – це вид організації будь-чого, інтегрувати – значить, зібрати або організувати різні частини в ціле; сенсорна інтеграція становить упорядкування відчуттів, які потім будуть будь-яким чином використані». Відчуття дають нам інформацію про фізичний стан нашого тіла та уявлення про об'єкти навколишнього середовища.

Питанням причин порушення функцій сенсорної інтеграції, способи їх вирішення та шляхи подолання займалися науковці Т. Камінська, М. Козак, Т. Фаласеніді. Вчені вивчали зарубіжний і український досвід організації корекційно-розвиткових занять з урахуванням особливостей розвитку сенсорних систем дітей. Н. Литвин, О. Борецька, О. Соїко розглядають особливості проведення комплексної психолого-педагогічної реабілітації дітей з ООП засобами сенсорної інтеграції.

У наш час метод сенсорної інтеграції є одним із ефективних терапевтичних методів, що використовується для дітей з психомоторними затримками, функціональними мовленнєвими, інтелектуальними, навчальними труднощами.

Сенсорна інтеграція – це процес сприймання та обробки інформації, яку мозок людини отримує від рецепторів усіх органів чуття і формування зворотної адекватної реакції на ці подразники. Сприймання інформації з навколишнього середовища відбувається через такі основні сенсорні системи:

- аудіальна;
- тактильна;
- вестибулярна;
- пропріоцептивна;
- оральна;
- нюхова.

Під впливом ряду причин (генетика, вплив навколишнього середовища, пренатальні та постнатальні чинники і ін.) можуть виникати порушення сприймання (реєстрації), передачі та обробки стимульної інформації. В цьому випадку спостерігаємо дисфункції сенсорних систем, що може проявлятися через порушення постуральних реакцій, м'язового тону, планування руху, емоційної поведінки, розвитку когнітивних функцій, розвитку мови і ін. Ці дисфункції, найчастіше, проявляються у вигляді гіпер- і гіпочутливості. Гіперчутливість виникає, коли поріг збудливості певної системи знижується до найменшої кількості стимулів. Знижена чутливість

(гіпочутливість) полягає у тому, що поріг збудливості підвищений. У такому випадку стимулювання системи потребує певних зусиль.

Однією з фундаментальних сенсорних систем, яка грає важливу роль у розвитку дитини є вестибулярна. Через рецептори, розташовані в середньому вусі ми отримуємо відчуття пов'язані з рухом, силою гравітації і положенням голови. Через систему нервових з'єднань вестибулярний апарат впливає на гравітаційну безпеку, тонус м'язів, рівновагу тіла, координацію рухів, візуально-просторову і слухово-мовну обробку, а також на планування руху, емоційну й соціальну безпеку. Вестибулярний апарат розрізняє не тільки прискорення, уповільнення, обертальні рухи, але й повільні, швидкі та ритмічні.

Гіперчутливість у вестибулярній системі може проявлятися у проблемах з утриманням балансу та положенням тіла, небажанням змінювати положення голови, з концентрацією уваги, діти легко втомлюються, схильні швидко виконувати операції, уникають балансірів, участі у колових рухах, спортивних та рухливих іграх, можуть боятися кататись на гойдалках та каруселях, мають труднощі з утриманням балансу на сходах, у них часто проявляється гравітаційна невпевненість, страх падіння при найменшому навантаженні вестибулярної системи.

Гіпочутливість вестибулярної системи, навпаки, проявляється у постійному пошуку стимулів. Діти зі зниженою чутливістю будуть отримувати задоволення від катання на гойдалках та каруселях, вправах на балансірі, ходінні по бордюрі і ін.

Ще однією важливою сенсорною системою є пропріоцептивна (здатність живих організмів відчувати частини власного тіла у просторі).

Пропріоцепція - це неусвідомлена здатність визначати положення тіла, що інформує про різне положення його частин та їх орієнтації відносно одна до одної, інших людей і предметів. Рецептори пропріоцептивної системи розподілені у м'язах, сухожиллях, зв'язках, суглобових мішках і сполучній тканині. Пропріоцептивна система впливає на плавність виконання руху, його планування і контроль, а також усвідомлення тіла, підтримання правильної постави та почуття емоційної стабільності. Вона невід'ємно пов'язана з вестибулярною системою, тому порушення однієї веде до порушення іншої.

Дисфункції пропріоцептивної системи дитини можуть проявлятися постійним упусканням предметів, занадто сильному або слабкому їх стисканні, труднощами в зміні положення тіла задля виконання певного руху, плавності рухів взагалі. Дитина, яка має проблеми розвитку пропріоцептивної системи може відчувати труднощі з одяганням та роздяганням, застібанням гудзиків або блискавки. Під час їжі не пережовує її ретельно, може легко втомлюватися від процесу жування. У дітей з гіпочутливістю пропріоцептивної системи можна спостерігати «в'яле», слабе тіло, що ніби «розпливається» на стільці, підтримування голови руками. Для того, щоб відчувати власне тіло, утримати увагу та зняти стрес використовується

самостимуляційна поведінка (похитування на стільці, гойдання тіла, хитання ногами і ін.).

Внаслідок ігнорування дефіциту пропріоцептивної системи розвивається диспраксія, що включає труднощі у організації малих та великих м'язових груп.

Тактильна сенсорна система (дотикова) включає сприймання, передачу та обробку тактильних відчуттів. Їх дитина вперше отримує в утробі матері у вигляді інформації про температуру, силу дотику, біль і ін. Тактильна система отримує інформацію від рецепторних клітин шкіри, які розташовані по всьому тілу. Дотикова система має вирішальне значення для розвитку самосвідомості і знайомства з об'єктами навколишнього середовища.

Гіперчутливість тактильної сенсорної системи може проявлятися у порушенні сприймання болю, тиску, температури, руху. Діти, які мають надмірну тактильну чутливість виявляють «тактильний захист» (уникання обіймів, стискань, доторків до свого тіла, вузького одягу, обстеження різних поверхонь, дискомфорт під час розчісування волосся, купання, виявляють негативні реакції при зміні температури і ін.), порушення тактильного комфорту може призвести до тривоги, негативізму, істерики.

Гіпочутливість же, навпаки, виявляється у постійному тактильному пошуку. Такі діти потребують обстежувати поверхні, предмети, торкатись усього руками, прагнути обіймів і фізичного контакту. Коли гіпочутливі діти не задовольняють власну тактильну потребу, то для подолання дискомфорту можуть дряпати себе, кусати, викручувати різні частини тіла, бити себе. Так вони знімають напругу та компенсують дефіцит тактильної сенсорної системи. Діти з гіпочутливістю тактильної системи проявляють слабкі реакції на біль і травми.

Важливими сенсорними системами людини є візуальна (зорова), аудіальна (слухова), оральна та нюхова системи. Порушення роботи цих систем призводить до негативних наслідків у розвитку. Зорове та слухове сприймання відіграє важливу роль у повноцінному формуванні уявлень про навколишній світ.

Діти, які мають гіперчутливість аудіальну дратуються від голосних звуків, закривають вуха руками, мають труднощі із розумінням словесних інструкцій. Зорова гіперчутливість може проявлятися у дискомфорті від сприймання яскравих картинок, часто змінюваних кадрів, перевантаження ілюстраціями і ін.

Діти, які мають гіпочутливість слухової системи, навпаки, будуть потребувати гучної музики, звуків, можуть часто голосно розмовляти, вокалізувати під час практичної діяльності. Діти із зоровою гіпочутливістю потребують постійної візуальної стимуляції: швидка зміна кадрів (полюбляють мультики), наочне підкріплення словесного матеріалу, люблять розглядати яскраві картинки, книжечки насичені ілюстраціями (Віммельбухи).

Труднощі із розвитком візуальної сенсорної системи можуть призвести до порушень зорово-моторної координації, зосередженістю на деталях, дитина може не бачити картини в цілому, виявляти нехарактерні реакції на світло чи кольори.

Гіперчутливість оральної системи може проявлятися у наданні дитиною переваги стравам тільки певної консистенції та певного смаку, а також низькою толерантністю до смаків, найменше втручання до ротової порожнини може викликати блювотний рефлекс. Страви з виразним смаком не рідко викликають нудоту. Гіпочутливість же, навпаки, виявляється у труднощах диференціації смаку та температури їжі, дитина може смоктати свої щокі та губи, не мати смакових уподобань.

Нюхова гіперчутливість може проявлятися у відчутті нудоти та виникненні блювоти у відповідь на сильні запахи, дитина може відчувати різкі запахи на велику відстань, уникати страв з яскравим ароматом, виявляти негативну реакцію на одяг, випраний з використанням кондиціонерів та засобів для прання з різким ароматом тощо. Дитина, яка має гіпочутливість нюхової системи перебуває у пошуках сильних ароматичних стимулів, нюханні предметів та людей, власної сечі та продуктів переробки організму.

Спеціалісти, обстежуючи дитину, вивчають роботу та особливості функціонування кожної сенсорної системи. На основі досліджень складають сенсорний профіль та визначаються зі стратегією допомоги. Для гіперчутливості це:

1. Заспокоїти, знизити сенсорний захист («сенсорний голод»);
2. Поступове, дозоване стимулювання сенсорної системи.

Для гіпочутливості обирають задоволення потреби (зниження сенсорного пошуку) через активну стимуляцію рецепторів.

Позитивний розвиток тієї чи іншої сенсорної системи може бути забезпеченим через кваліфіковану добірку ігор та вправ зі спеціальним обладнанням.

Отже, враховуючи усе вищесказане, можемо стверджувати, що повноцінний розвиток усіх сенсорних систем надзвичайно важливий аспект гармонійного, різнобічного розвитку дитини. Практика сенсорної інтеграції дає можливість скорегувати розвиток тієї чи іншої системи, подолати поведінкові труднощі, інтелектуальні та навчальні труднощі, вирішити певні питання фізичного розвитку. Від своєчасного кваліфікованого втручання залежить майбутнє дитини, на скільки вона зможе освоїти необхідні для повноцінного життя. Ефективність сенсорної інтеграції визначається ступенем труднощів дитини з ООП та її здатністю позитивно реагувати на завдання, з якими вона раніше не могла впоратися.

Література

1. Айрес Е.Дж. Дитина і сенсорна інтеграція. Розуміння прихованих проблем розвитку / пер. з англ. Т. Колеснік. Київ: Вид. Р. Бурлаки, 2024. 280 с.

2. Камінська О., Закревська А. Сенсорна інтеграція, або як допомогти кожній дитині. Дошкільне виховання: науково-методичний журнал для педагогів і батьків. 2017. № 11. С. 24–29.

3. Скрипник Т. Сенсорна інтеграція як підґрунтя цілісного розвитку дітей з аутизмом. Особлива дитина: навчання і виховання. 2016. Вип. 4 (80) С. 24–31.

Єрмоленко Ю.М.,

вихователь-методист

*ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського,
Всеукраїнський центр із розповсюдження
та впровадження ідей В.О. Сухомлинського
м. Бровари, Київська область, Україна*

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО КРІЗЬ ПРИЗМУ СПАДЩИНИ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Сучасний заклад дошкільної освіти перебуває в постійному процесі оновлення: змінюються підходи, трансформуються формати взаємодії, з'являються інноваційні технології, що сприяють розвитку дитини в її цілісності. Проте, попри бурхливий розвиток цифрових засобів, незмінною залишається цінність гуманістичних ідей, які понад пів століття тому сформував Василь Олександрович Сухомлинський.

Наш заклад працює за його спадщиною вже багато років. Твори педагога стали методичною основою освітнього процесу, а інноваційні технології – інструментом, який дозволяє розкрити їхні сенси сучасними засобами. Саме таке поєднання класичної педагогічної мудрості та сучасних технологічних рішень – є основою нашого освітнього середовища.

Сухомлинський у цифровій добі: нові можливості для старих істин.

Філософія В. Сухомлинського спрямована на виховання гуманності, краси, доброти, любові до природи, Батьківщини й людини. Сьогодні ці сенси ми не просто читаємо – ми перетворюємо їх у багатовимірний освітній процес, де дитина досліджує, створює, взаємодіє та проживає кожну історію.

У цьому році я мала честь стати частиною цього процесу та прийняла участь у підготовці науково-практичного семінару на базі нашого закладу. Я стала частиною системи по роботі з творами Василя Олександровича на основі змістових ліній Базового компонента дошкільної освіти. Такий підхід дозволяє кожному оповіданню надати глибшу педагогічну спрямованість і використовувати його як інструмент розвитку певної компетентності.

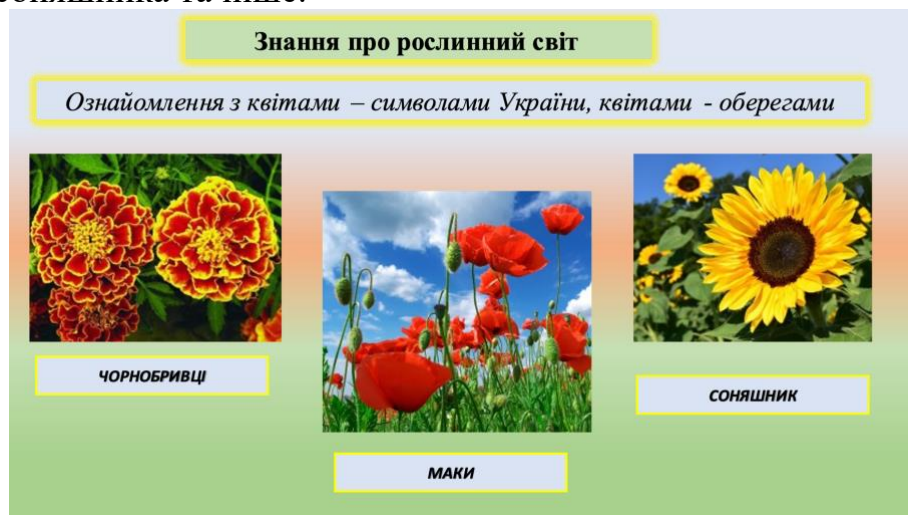
Приклад реалізації: оповідання «Чорнобривці» за змістовими лініями.

Оповідання «Чорнобривці» стало базовим матеріалом для побудови цілісного освітнього кейсу. Робота здійснювалась за такими змістовими лініями.

Освітня лінія «Дитина у природному довкіллі» в нашому ЗДО реалізується крізь філософію природи. Дитина сприймає довкілля не як набір фактів, а як живий, чутливий світ, з яким вона вступає у діалог, вчиться розуміти, берегти, цінувати.

Природа у Сухомлинського – це вчитель, мудрець і джерело краси, а тому наші заняття спрямовані на формування особистісного ставлення, спостережливості, ніжності й відповідальності. Діти вивчають: види квітів – символів України (чорнобривці, соняшник, мак, барвінок, мальва, волошка); етапи росту рослин від насінини до квітки; зміни пір року на прикладі циклу розвитку соняшника та інше.

Інтерактивні презентації, відео дозволяють дітям не лише побачити, а й дослідити кожен етап життя рослин.

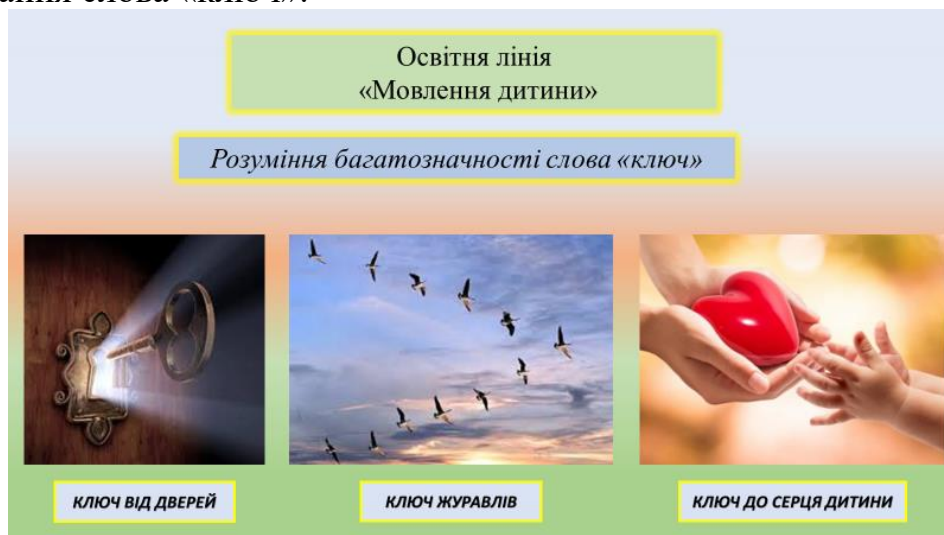
Окремий напрям – вивчення тварин, особливо птахів, які так часто зустрічаються у творах автора. Ми закріплюємо знання про перелітних птахів (ластівка, журавель, шпак, лелека). Через образи ластівки, журавля, шпака чи лелеки дитина відкриває для себе цінність дому, тепла, сім'ї, рідної землі.

У роботі широко застосовуємо: спостереження; рухливі ігри, що імітують поведінку тварин; слухання звуків природи; творчі завдання...

Вивчення космічних явищ ми пропонуємо з емоційною, художньою подачею – так, як пропонував Сухомлинський на своїх «Уроках мислення».

Освітня лінія «Мовлення дитини». На основі творів В.О. Сухомлинського ми активно розвиваємо мовлення дітей, збагачуючи словниковий запас, формуючи вміння працювати з сенсами слів і різними мовними відтінками. Особливу увагу приділяємо роботі з багатозначними словами, адже вони допомагають дитині побачити красу та глибину української мови. Одним із ключових мовленнєвих завдань стало опрацювання слова «ключ».

Використання хмар слів, інтерактивних таблиць та вправ у Learning Apps робить мовленнєву діяльність ігровою та динамічною.

А в освітній лінії «Дитина в соціумі» першочергово ми допомагаємо дитині усвідомити себе «Людиною», особистістю. Через такі прості образи - «я і ми», «людина і народ» - ми підводимо дітей до головного: жити - означає бути серед людей, творити добро і нести світло іншим. Через зміст оповідання діти усвідомлюють: значення символів держави; родинні традиції

виращування чорнобривців; емоційно-ціннісний зміст праці; шанобливе ставлення до матері; усвідомлення родоводу та інше.

Цифрові плакати, створені в Canva та PowerPoint, допомагають візуалізувати зв'язок між природою, людиною та культурою.

Наш заклад активно використовує сучасні цифрові інструменти: Canva – для створення дидактичних постерів, візуальних маршрутів, газети для батьків присвяченої філософським тижня. PowerPoint – для мультимедійних презентацій до занять та методичних заходів. LearningApps – для розробки інтерактивних ігор за змістом творів: пазлів, вікторин, логічних завдань.

Тому сміливо можна сказати що інноваційні методи та сучасні технології не суперечать спадщині Василя Сухомлинського – навпаки, вони допомагають оживити її для нового покоління. Наш досвід показує що поєднання класичних творів із цифровими інструментами створює потужне, сучасне та гуманістичне середовище в якому дитина розвивається всебічно, природно та з інтересом.

Дроботій О.Л.,

вихователь-методист

КЗ ЗДО № 255

м. Харків, Харківська область, Україна

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО: ПРАЦЮЄМО З ПЕДАГОГАМИ

Зміни в системі освіти України продиктовані тенденцією розвитку сучасного суспільства з урахуванням реалій воєнного стану в нашій державі. Сучасний етап розвитку освіти вимагає від закладів дошкільної освіти впровадження нових підходів, здатних забезпечити високу якість навчання, розвиток ключових компетентностей та формування в дітей навичок людини XXI століття. Інноваційні методи й освітні технології стають важливою

складовою освітнього процесу, сприяючи створенню комфортного, динамічного й мотивуючого розвивального середовища для дошкільнят.

Реформування та модернізація дошкільньої освіти вимагає від педагога широкого спектра теоретичних знань нормативних документів та програмно – методичного забезпечення, переорієнтації мислення, відходу від стереотипів. Саме тому впровадження інновацій стало не просто «модним гаслом», а актуальною необхідністю. Проведення методичної роботи на сьогодні здійснюється в онлайн-форматі, тому й підходи до її організації довелось переглянути. Інноваційні форми проведення методичних заходів, зокрема педагогічних рад, було впроваджено й до 24 лютого 2022 року, проте деякі прийоми реалізовувати стало технічно складно, наприклад, через перебої з інтернетом, сигнали повітряної тривоги тощо. Зважаючи на це, нами здійснено повну адаптацію педагогічної діяльності під реалії та вимоги часу.

Тож далі наведемо інноваційні форми та прийоми роботи, які постійно використовуємо в онлайн-форматі для активізації педагогів та надання їм своєчасної методичної допомоги з метою підвищення фахового рівня та надання практичних порад для ефективної організації роботи з дітьми та їхніми родинами.

Педагогічна рада – важлива складова організаційно-педагогічної роботи, саме від рівня її проведення залежить ефективність методичної роботи в закладі. У нашому закладі впроваджуємо інноваційні форми проведення педрад, які, на наш погляд, вдало проводити дистанційно саме у формі ділової гри, семінару-практикуму, майстер-класу, презентації, рольової гри тощо.

Починати педагогічну раду, ми вважаємо, варто із вправи на покращення психологічного настрою педагогів. Наприклад, «Цікавинки про себе» (ведучий пропонує педагогам в чаті написати цифру від 1 до 5. Потім просить по черзі назвати про себе стільки цікавинок, кількість яких відповідає зазначеній цифрі); «Кольоровий настрій» (ведучий пропонує в чаті написати колір, який перший спав на думку, а потім по черзі закінчити речення: «У мене сьогодні (називає обраний колір) настрої, тому що...»).

Далі здійснюється фіксація повідомлення теми ради, яку також представлено нетрадиційно: написано всі слова разом або не в тому порядку, додано зайві літери чи слова або зашифровано тему в ребус. А потім на екрані всі загадки трансформуються у звичайну назву. Спочатку це трохи бентежило педагогів, а зараз вони вже й самі демонструють ініціативу, пропонуючи щось вигадати самостійно.

Протягом заходу варто використовувати різні форми активного залучення педагогів, щоб максимально тримати їхню увагу й зосередженість. Прийом «парадоксальна розповідь», що став більше «парадоксальним твердженням», передбачає появу на екрані певного твердження, наприклад, «Патріотизм виховувати не треба, це почуття з'явиться спонтанно». Перед педагогами ставиться завдання: надати 3-4 аргументи на підтримку або спростування запропонованого твердження. На це дається декілька хвилин, а

потім відбувається демонстрація розмірковувань, що супроводжується активним обговоренням і формулюванням спільного висновку, що відображається на екрані.

Прийом «інтерв'ю-тест» є поєднанням бліц-інтерв'ю та тесту. Педагогам ставляться питання з конкретної теми у формі, яка потребує коротких відповідей «так», «ні», «не знаю». Завчасно підготовлені таблички з варіантами відповідей вихователі показують ведучому через веб-камеру. Цей прийом надає можливість кожному педагогу зрозуміти свої наявні освітні прогалини.

Прийом «мікрофон» дуже широко використовуємо і під час обговорення певного питання, і під час підбиття підсумків. Учасникам ставиться питання, наприклад, «Чи вважаю я проведення дистанційних занять з дітьми дошкільного віку доцільним?». Далі учасники зустрічі по черзі вмикають мікрофон і коротко висловлюють свої думки. Важлива умова: не обговорювати й не критикувати попередні виступи, підсумок формулює ведучий.

Розв'язання ситуаційних задач також проходить ефективно та викликає реакцію в усіх учасників, надає змогу безпосередньо поділитися власним досвідом, проте іноді технічні обмеження перешкоджають його реалізації.

Прийом «пазл» ефективний при виконанні завдання, що потребує одночасної участі педагогів для засвоєння великої кількості інформації за короткий проміжок часу. Наприклад, при підготовці рекомендацій щодо організації дистанційного навчання з дошкільнятами кожний учасник надає свої поради. Вихователь-методист, опрацювавши матеріал, складає загальні рекомендації для всіх педагогів закладу. Цей прийом можна реалізувати й оформити за допомогою сервісу CANVA.

«По колу»: варіант цієї вправа застосовуємо за допомогою чату з метою збору інформації з будь-якої теми. Наприклад, просимо вказати 2-3 гри, які будуть ефективні для патріотичного виховання дітей, із зазначенням мети та плану ігрової діяльності. За результатами роботи складаємо віртуальний Банк ефективних ігор із патріотичного виховання.

Для підбиття підсумків та отримання зворотного зв'язку також ефективно використовувати нетрадиційні прийоми, такі як:

- «Банка» ідей: ведучий ставить перед екраном пластикову банку та просить учасників по черзі називати свої конкретні здобутки або досягнення під час проведеного заходу, після чого кладе в банку будь-які кольорові об'ємні предмети (геометричні фігури, дрібні кульки тощо);

- «Закінчи речення»: ведучий пропонує педагогам закінчити речення: «Дякую, було цікаво, однак я не почула відповідь на таке запитання...» або «Дякую, було цікаво, однак я ще хочу розглянути таке питання...». Запропоновані теми (питання) можуть обговоритись відразу або ж бути винесені на окреме засідання.

Упровадження в освітню роботу інноваційного підходу до організації методичної роботи дало позитивний результат: по-перше, це активізувало діяльність педагогів, по-друге, дало можливість їм легше й ефективніше засвоювати нову інформацію чи опановувати інноваційні технології, по-третє, сприяло психологічній розвантаженості колективу. Сьогодні педагоги нашого закладу створюють креативні відеоматеріали занять для дітей, продовжують удосконалювати свої професійні вміння й навички, активно підтримують батьківську спільноту і, відповідно, сприяють подоланню освітніх втрат.

Додаток

Сценарій педагогічної ради ЗДО

Тема: «Інноваційні методи та сучасні технології в освітньому процесі дошкільної освіти».

Тривалість: 60–90 хв.

1. Організаційний момент (3–5 хв.).

Ведучий/вихователь-методист вітає присутніх, оголошує тему, мету та завдання.

Мета педради:

- розкрити можливості сучасних технологій у ЗДО;
- підвищити професійну компетентність педагогів;
- напрацювати спільні методичні рішення щодо впровадження інновацій у групах.

2. Мотиваційний блок (5 хв.).

Міні-відео або інтерактив.

Короткий ролик про тенденції сучасної дошкільної освіти або запитання-виклик: «Які технології ви вже використовуєте і які хочете спробувати?».

Учасники записують 1 думку на стікері та прикріплюють на дошку «Очікування».

3. Теоретичний блок (15 хв.).

Доповідь: «Інноваційні технології в дошкільній освіті: сучасні тенденції».

Ключові питання:

- цифрові технології в закладі (інтерактивні панелі, VR/AR, мультимедійні інструменти);
- STEM/STEAM в дошкіллі;
- метод проєктної діяльності;
- технології розвитку критичного мислення;
- педагогіка партнерства;
- емоційно-компетентнісні методики (майндфулнес, казкотерапія, арт-терапія).

Доповідь супроводжується презентацією.

4. Практичний блок (25–30 хв.).

4.1. Майстер-клас №1. «STEM-лабораторія для дошкільнят»:

- демонстрація простого досліду;
- пояснення, як організувати STEM-куточок у групі;
- обговорення можливостей інтеграції STEM в тематику тижня.

4.2. Майстер-клас №2. «Цифрові інструменти в роботі вихователя»:

- показ прикладів мобільних додатків для занять;
- робота з QR-кодами (квест для дітей);
- приклад використання AR-технології (оживлення картинки або предмета).

4.3. Ділова гра «Інноваційна група».

Педагоги діляться на 3 команди:

1. STEM-команда.
2. Цифрова студія.
3. Команда емоційного розвитку.

Завдання: за 5–7 хвилин скласти міні-проект на тему: «Інноваційний тиждень у нашій групі». Команди презентують ідеї (до 2 хв).

5. Аналітико-дискусійний блок (10–15 хв.).

Обговорення:

- Що із запропонованих інновацій реально впровадити у даному ЗДО?
- Які ресурси необхідні?
- Які труднощі можуть виникнути?

Ведучий фіксує пропозиції на слайді (фліпчарті).

6. Підсумково-рекомендаційний блок (5–10 хв.).

Завідувач підсумовує:

- визначені напрями впровадження інновацій;
- педагогів, відповідальних за створення міні-групи з інтеграції технологій;

- строки реалізації.

Прийняття рішень педради.

Складається та зачитується проект рішення, наприклад:

1. Активізувати впровадження STEM-методик у старших групах.
2. Продовжити цифровізацію освітнього процесу.
3. Організувати міні-тренінги для вихователів щодо цифрових інструментів.

4. Створити осередки емоційного розвитку в кожній групі.

Учасники голосують.

7. Рефлексія (3 хв.).

Інтерактив «Світлофор»:

- Зелене коло - «готовий впроваджувати одразу»;
- Жовте - «потрібна підтримка»;
- Червоне - «є сумніви».

Педагоги обирають кольори й коротко пояснюють чому.

8. Завершення (1-2 хв.).

Подяка учасникам, запрошення до подальшої роботи над інноваційними практиками.

Література

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І. М. Дичківська – Київ: Академвидав, 2004. – 325с.
2. Лунячек В.Є. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник / В.Є. Лунячек – Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2014. – 512с.
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com/search?gs_ssp=eJzj4tLP1TcwqjBNKk8xYLRSNagwMU

Прохорченко О.О.,
практичний психолог
КЗ ЗДО № 427

м. Харків, Харківська область, Україна

ДЕМОКРАТИЧНЕ Й ЕТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО ЯК ОСНОВА ЗДОРОВОГО КОЛЕКТИВУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Демократичне й етичне лідерство на прикладі ЗДО № 427 ХМР як основа здорового колективу, що підтримує психологічне благополуччя всіх учасників освітнього процесу в умовах війни.

2025 рік висуває перед організаціями нові виклики: економічна й воєнна нестабільність, швидка цифровізація, перевантаження інформацією та високий рівень емоційного виснаження працівників.

У такій ситуації питання етичного та демократичного лідерства і психологічного благополуччя стає ключовим для виживання й розвитку будь-якої організації. Особливо це важливо для сфери освіти, де на першому місці стоять люди і стосунки.

1. Етика лідерства.

Етичне лідерство ґрунтується на принципах справедливості, чесності та поваги.

- Рішення прозорі та зрозумілі.
 - Керівник не зловживає владою, а використовує її для підтримки колективу.
 - Важливий не лише результат, а й атмосфера довіри в команді.
- Дослідження Gallup показують: у колективах, де працівники довіряють своєму керівнику, рівень стресу на 50% нижчий, а продуктивність на 40% вища.

2. Психологічне благополуччя як стратегічний ресурс.

Психологічне здоров'я працівників визначає ефективність організації.

- Якщо воно збережене → колектив стабільний, творчий і гнучкий.

- Якщо ігнорується → виникає вигорання, конфлікти й втрата сенсу роботи.

Саме тому сучасні організації впроваджують програми коучингу, супервізії, mindfulness та психологічної підтримки.

3. Виклики 2025 року для організацій.

1. Баланс між ефективністю та турботою про людей.
2. Тиск цифрових технологій та інформаційні перевантаження.
3. Кризове лідерство в умовах війни й нестабільності.
4. Соціальна відповідальність і прозорість у взаємодії зі спільнотою.

4. Лідерство і психолог у закладах освіти.

Заклади освіти - це теж організації, де від стилю керівництва напряду залежить якість роботи.

- Керівник задає тон культурі взаємодії.
- Психолог підтримує педагогів і дітей, допомагає уникати вигорання.
- Разом вони створюють атмосферу безпеки й розвитку.

5. Приклад із практики ЗДО № 427 ХМР.

Я працюю практичним психологом у закладі дошкільної освіти № 427 ХМР. Наш колектив - приклад того, як демократичне й етичне лідерство формує здорове середовище.

Демократичний стиль:

- Рішення ухвалюються з урахуванням думки педагогів.
- Є простір для ініціативи.
- Атмосфера відкрита й довірлива.

Етичне лідерство:

- Усі мають рівне ставлення, без фаворитизму.
- Конфлікти вирішуються через пошук рішення, а не «винних».
- Цінується навіть найменший внесок у спільну справу.

Харизматичне лідерство:

- Керівник буквально відчуває колектив.
- Її вказівки випереджають час і відповідають реальним потребам.
- Вона турботлива і водночас вимоглива - справжній «емоційний центр».

6. Дослідження.

У своїй роботі я проводила спостереження за впливом стилю керівництва на атмосферу колективу в ЗДО № 427 ХМР. Це було якісне дослідження, метою якого було з'ясувати, які поведінкові особливості керівника формують довіру та як вони впливають на взаємодію педагогів.

Основні результати:

1. Прозорість рішень. Пояснення логіки рішень → зниження тривожності.
2. Рівність у ставленні. Відсутність фаворитизму → справедливість і згуртованість.
3. Передбачення потреб. Завчасні рішення → почуття захищеності педагогів.

4. Емоційна підтримка. Турбота + вимогливість → педагоги відчують себе «почутою командою».

Висновок дослідження. Такі особливості стилю керівництва формують атмосферу довіри, психологічної безпеки та здорової конкуренції. Це напряду впливає на якість освітнього процесу й благополуччя всіх учасників.

7. Виклики.

Для керівника:

- Баланс між демократичністю та дисципліною.
- Попередження вигорання педагогів.
- Адаптація до реформ і цифровізації.
- Управління кризами в умовах війни.
- Збереження довіри колективу.

Для психолога:

- Підтримка психологічного благополуччя педагогів.
- Робота з дітьми, які переживають стрес і тривогу.
- Посередництво між адміністрацією, педагогами й батьками.
- Впровадження сучасних методик у традиційну систему.
- Збереження власного ресурсу.

Спільний виклик: створювати простір безпеки й розвитку навіть у часи нестабільності.

Фінальні висновки.

Приклад ЗДО № 427 ХМР доводить: демократичне та етичне лідерство - це не теорія, а реальність, яка формує здоровий колектив і зберігає психологічне благополуччя всіх учасників освітнього процесу. Такі керівники й такі організації стають не лише ефективними, а й стійкими в умовах війни. А головне - у цьому просторі зростають діти, які відчують атмосферу довіри, турботи й любові.

Катрусяк Т.М.,

вихователь

ТЗДО № 30 «Вишенька»

м. Тернопіль, Тернопільська область, Україна

СЦЕНАРІЙ ЗАНЯТТЯ «ОСІННЯ ТЕЛЕСТУДІЯ»

Діти заходять під пісню "Осінь у садку".

Глядачів та артистів вітаємо,

Наш виступ розпочинаємо.

Свято нині не просте-

Різнобарвне, чарівне.

Подивіться навкруги-

В золоті сади й луги.

Хто їх так розфарбував?

Одяг хто подарував?
Осінь!
Так. А як діти, ви дізналися, що прийшло осіннє свято?
Ще недавно в небі синім
Пролітали журавлі,
А сьогодні в безгомінні
Ходить осінь по землі.
І від краю і до краю,
Від двора і до двора,
Золотого урожаю
Знов до нас прийшла пора!
Водить осінь хороводи
То із листя, то з дощів.
На прогулянку виходять
Парасолі і плащі.
Ходить осінь по доріжках,
Шелестить у листі.
Має пензлик у руках,
Фарби золотисті.
Осінь - золота красуня,
Вже крокує по землі,
Осінь барви розсипає
Всі яскраві, чарівні.
То щедро світить сонечко,
То грім гримить вгорі,
Встеляє жовте листячко
Дорогу дітворі.
Дмухнуло першим холодом,
Закрапали дощі,
Прибралися у золото
Дерева і кущі.
А зараз будемо осінь величати, гарну пісню їй співати
Пісня "Осінь прийшла".
А де ж це осінній вітер забарився?
На свято, пустун, не з'явився.
Треба його нам почекати,
Щоб разом свято розпочати.
(Чути шум вітру, вибігає вітерець)
Вітерець: Не треба ображатися на мене.
У лісі я загрався з листям клена
І геть забув, що ждуть мене на святі...
Уклінно прошу: вибачте, малята.
Запрошую вас у коло стати

І разом хоровод зі мною станцювати!
Пісня «Вітерець».
Вже зриває вітер
Золото беріз,
Застогнали віти,
Похились вниз.
Листячко тріпоче,
Сумно шелестить,
Заховатись хоче,
Боязко тремтить.
Стежка, озеро, стіжок -
Все у падолисті,
І в гніздечку для пташок
Задрімав сухий листок,
Наче у колисці.
Листячко дубове, листячко кленове
Жовкне і спадає тихо із гілок.
Вітер позіхає, в купу їх згортає
Попід білу хату та на моріжок.
Восени такий казковий,
І садок, і парк, і гай.
Розмаїттям кольоровим.
Прикрашає осінь край.
Наче в нашому саду
Літа й не бувало,
Я під вишнями іду
Листя геть опало!
Танок з листками (вкінці дівчатка з листочками роблять коридор,
заходить Осінь).
Осінь: Всіх вітаю я на святі!
Я завітала у ваш край і принесла урожай,
Замінила тепле літо і тепер я з вами, діти!
Щедра і привітна я!
Осінь – це моє ім'я!
Осінь вправно крокувала,
До нас в садочок завітала.
Можна й свято починати
І вам дійство показати.
Чути дзвінок мобільного телефону.
- Алло, вас вітає дитячий садок Вишенька. А ви хто?
Голос: Добрий день, шановні телеглядачі. З вами на прямому з'язку
канал «Сонечко». Запрошуємо вас на екскурсію на нашу телестудію «Модна
осінь».

Дякуємо. Завітаємо!
Діти, вставайте, пора вирушати на телестудію «Модна осінь».
Осінь перша. Йдемо по колу під музику Осінь-чарівниця, знов біля
стілчиків стаємо.

Я рада, що зі мною ви.
Телестудія «Модна осінь» вас вітає,
Про бренди осінні розповідає.
Ягідки калинки з кущика зірвали-
Осені намисто ми подарували. (дарує намисто)
Золотих листочків в лісі назбирали-
Осені віночок ми подарували. (дарує віночок)
І грибочків, і горішків назбирали-
Осені в корзині їх подарували. (дарує корзину з горіхами)
Щоб була красива,
Дуже – дуже модна
Привітали Осінь
Діточки сьогодні!
Пісня «Модниця Осінь».
Продовжуємо наше свято,
Телестудія «город і сад» вас вітає
Про справи осінні розмову починає.
Ми на Осінь чекали давно,
Виглядали її у вікно.
Принесла вона щедрі дари
Для дорослих і для дітвори.
Осінь: Я щедра Осінь золота
Прийшла до вас на свято.
Овочі та фрукти щедро дарувала.
Принесла я багато садовини й городини.
Тільки ось біда – вони в кошику всі перемішались!
Допоможіть мені, будь ласка, діти, розібрати їх на борщ і на компот.
Гра "Звари борщ та компот".
Так гарно довкола, так добре, аж танцювати хочеться.
Ой, чики, чики, чики
В мене гарні черевички!
Я піду у них гуляти,
Танцюватиму на святі!
Танець «Черевички».
З приходом чарівної Осені починають готуватися до відпочинку і садок,
і квіти. Тільки хризантеми продовжують дарувати нам радість і посмішку.
Подивіться, які гарні ці хризантеми!
Краса осінніх хризантем
Чарівним цвітом всіх дивує.

Це осені квіткова королева,
Вона усіх тут зачарує.
Танець з хризантемами.
В ці дні осінні і незвичні
У нас трапляються дива
Тож зустрічай же, люба осінь -
Із "Майстер-шефу" дітвора!
Хто на кухні хазяйнує?
Хто кастрюлями керує?
І з ножем працює вправно?
Хто смачні готує страви,
Пиріжки пече рум'яні,
Варить борщ смачний, духмяний,
Не відтягнеш і за вуха?
Хто цей майстер?
Діти-Кухар: Кухар варить борщ і суп,
Голубці готує.
Він дорослих і малят
Смачно нагодує.
Спеціальність є смачна
Серед всіх професій:
Розбиратись у супах,
Прянощах і спеціях.
"Майстер-шеф" прийшов в садок,
Буде весело у нас!
Бо страви з осіннього врожаю
Ми готуєм просто "клас"!
До вподоби наші страви
Й запахи смачненькі,
Нагодуємо всіх справно
Великих і маленьких.
Вареники, вареники
Здавна в Україні.
Вареники, вареники
Шанують і понині.
Вареники із вишнями,
Сливками і чорницями,
Вареники з капустою,
Картоплею і сиром-
Їжте, люди, на здоров'я!
А чи свято, чи неділя,
Чи гарна гостина-
На столі стоїть макітра,

Навколо - родина!

Руханка-танок «Вареники».

Шановні гості, сьогодні на свято ми одягли вишиванки. Це тому, що ми всі українці, яких об'єднує у велику родину любов до рідної землі, до пісні, до вишиванки.

Українська вишиванка – це не просто одяг, це справжній оберіг!

Щоб вишиванку одягати,

Вагомий привід нам не треба мати.

Її ми хочемо носити кожен день,

В ній гратися, співати в ній пісень!

Гра-танок «Вишиванка».

Осінь, осінь. Все розфарбувала

Одягла довкілля в теплі кольори.

Я сьогодні наче в казці побувала,

І мені всміхалось сонечко згори

Курличуть, пролітаючи,

У небі журавлі

Це осінь, всіх вітаючи,

Крокує по землі.

Нині осінь нас дивує,

Неповторна, чарівна.

Різні барви нам дарує

І чарує всіх вона.

Дякуємо тобі, осінь, за таку чудову екскурсію!

Гарно сьогодні Осінь вітали

І своєю увагу їй дарували.

Весело було всім святкувати!

А тепер осінніми гостинцями будемо вас пригощати!

Буйна А.С.,

Вихователь

КЗДО № 22 КМР

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Зотова Р.М.,

директор

КЗДО № 22 КМР

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

ПРАКТИЧНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОВСЯКДЕННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДО

Стаття 7 Закону України «Про дошкільну освіту», наголошує: «держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської

мови в державних та комунальних закладах освіти». Законом України «Про застосування англійської мови в Україні» визначено, що з 1 вересня 2026 року заклади дошкільної освіти забезпечують обов'язкове використання англійської мови в освітньому процесі для дітей раннього, молодшого та середнього дошкільного віку й обов'язкове вивчення англійської мови з дітьми старшого дошкільного віку. Отже англійська мова в закладах дошкільної освіти стає обов'язковим складником освітнього процесу [4].

Наразі вивчення іноземної мови стало нормою в освітньому процесі ЗДО. Проте, для того, щоб діти дошкільного віку змогли опанувати іноземну мову, педагогам слід враховувати важливі чинники, які можуть впливати на даний процес позитивно або негативно. Пріоритетним чинником психологи визначають існуючу різницю між засвоєнням дитиною рідної та іноземної мов. Ключовим правилом тут є: рідну мову дошкільник опановує опосередковано, адже рідна мова – це головний засіб задоволення соціальних потреб, засіб спілкування. Англійську мову дитині треба вивчати під час спеціально організованої системної діяльності.

Методичні засади навчання.

Англійська у закладах дошкільної освіти вивчається на основі порівняння з рідною мовою. Як правило, на початковому етапі вивчення англійської мови, дитина вже має певний мовленнєвий досвід рідної мови. Заняття з англійської мови для дошкільнят педагог будує так, щоб засвоєння мовного матеріалу не було основною метою діяльності дітей. Цікавий матеріал, викладений у нетрадиційній формі, дошкільники запам'ятовують мимовільно. Заняття англійською обов'язково мають підкріплюватися позитивними емоціями та практичними діями дітей.

Насамперед діти оволодівають тими знаннями, що для них близькі, й засвоюють те, що для них очевидне. Тож слід дбати, аби навчальний матеріал з англійської мови для дошкільнят не був занадто складним, добір його здійснюється за ситуативно-тематичним принципом, обов'язкове забезпечення необхідних наочних засобів.

Зв'язок із рідною мовою.

Пояснення нового навчального матеріалу дошкільникам здійснюється рідною мовою. Наприклад, розповідаємо, як вживати нові граматичні структури англійської мови, описуємо правила тієї гри тощо. Інколи пропонуємо дітям перекладати вивчений матеріал рідною мовою.

Артикуляційна база й інтонація рідної мови дають дітям змогу легко навчатися англійської вимови. Педагог має звернути увагу дітей на спільне та відмінне у вимові звуків, звукосполучень, що сприяє якісному засвоєнню дошкільниками матеріалу.

Вивчаючи з дітьми лексику та граматику, важливо встановити зв'язок із рідною мовою за формою, значенням і вживанням. Зокрема, під час ознайомлення з англійською лексикою пояснюємо дітям українською мовою:

- значення англійських слів;

- принципи словотворення;
- поняття багатозначності (пряме та переносне значення слів);
- правила поєднання слів у конструкції та реченні тощо [1].

Принципи та методи впровадження англійської мови.

Цей розділ окреслює фундаментальні підходи, на яких має базуватися робота вихователя при інтеграції англійської мови у закладі дошкільної освіти.

1. Провідний принцип: ігрова діяльність:

- Навчання як гра: вся освітня діяльність має бути побудована виключно на грі. Діти дошкільного віку не сприймають «заняття» чи примусове заучування. Мова засвоюється непомітно, під час захопливої діяльності.

- Сюжетні ігри: інтегруйте англійські фрази у сюжетно-рольові ігри («Магазин» – «How much?», «Thank you!»; «Сім'я» – «Hello, Mommy/Daddy»).

- Дидактичні ігри: використовуйте ігри з картками (flashcards), де діти називають кольори, тварин, предмети англійською (наприклад, «What is missing?», «Find the colour!»).

2. Метод: Total Physical Response (TPR):

- Мова та рух: TPR – це ключовий метод для дошкільників. Він передбачає поєднання мовленнєвого стимулу (слова/фрази) з фізичною реакцією.

- Практичне застосування: вихователь промовляє команду англійською, а діти її виконують (наприклад, «Touch your nose!», «Clap your hands!», «Turn around!»). Це дозволяє засвоювати лексику, не перекладаючи її на рідну мову, а одразу асоціюючи зі значенням.

3. Метод асоціативних символів (МАС) С. Гунько:

Цей метод є органічним поєднанням рухів, жестів і міміки з мовною грою, іноді співпадаючи з принципами TPR.

- Граматика без правил: за допомогою МАС дуже просто навчати дітей вживати граматичні структури без прямого пояснення правил, використовуючи образи-символи. Наприклад, займенник I позначається показом на себе; допоміжні дієслова (наприклад, do) можуть мати символічне зображення (наприклад, дудочки).

- Сенсорний досвід: МАС сприяє засвоєнню слів та структур, задіюючи рухово-кінестетичну сферу, що посилює асоціативне засвоєння [2, 3].

4. Принцип: наочність та контекст:

- Візуальна підтримка: кожне нове слово має бути підкріплене наочністю (іграшкою, малюнком, жестом). Це допомагає створити стійкі асоціативні зв'язки.

- Створення куточка: оформіть невеликий англійський куточок з яскравими плакатами (алфавіт, кольори, цифри), до якого можна постійно звертатися під час ігор.

- Повторення у контексті: нове слово повторюйте багаторазово в різних, але релевантних ситуаціях (наприклад, слово «big» можна використати, говорячи про іграшку, м'яч, дерево за вікном).

5. Принцип: аудіювання (слухання) та імітація:

- Розвиток сприйняття: на початковому етапі основний акцент робиться на сприйнятті мови на слух. Діти мають звикнути до звучання англійської мови.

- Пісні та римування: регулярно використовуйте короткі, ритмічні пісні та римування (chants) з простими словами. Музика та ритм значно покращують запам'ятовування.

- Повторення за педагогом: заохочуйте дітей до повторення слів і фраз за вихователем (імітації), використовуючи чітку артикуляцію та емоційну інтонацію.

6. Принцип: системність та повторюваність:

- «Спіраль навчання»: постійно повертайтеся до вже вивченого матеріалу, але в новому контексті або новій грі. Повторення має бути непомітним і природним.

- Ритуали: введіть мовні ритуали (наприклад, пісня про погоду щоранку, прощання на прогулянку). Це забезпечує стабільність і закріплення [3].

Практичні методики впровадження англійської мови.

У повсякденній діяльності вихователя англійську мову можете використовувати часто, але короткими проміжками 1-3 хвилини – 5-10 разів, що є дуже ефективним для дошкільнят.

Рухлива гра «Stand up! Sit down!».

Мета: швидко і правильно реагувати на усні команди («Stand up», «Sit down»).

Хід гри

Діти сидять. Вихователь дає команди: «Stand up!» (Встати!) та «Sit down!» (Сісти!).

Гравці мають миттєво виконати команду.

Ускладнення! Вихователь може додавати інші рухи: «Turn around» (повернутися), «Clap your hands» (поплескати в долоні), «Hands up» (руки вгору) тощо.

Ранкова зустріч «Hello! Good morning!».

Мета: закріпити знання англійських фраз-привітань («Hello», «Good morning», «Good afternoon»).

Хід зустрічі

Перед початком гри підготувати смайлики-картки («привіт», «клас», «зайчики», «кулачки», «обійми»).

Діти сидять півколом.

Діти по черзі встають і вітаються з вихователем промовляючи слова на англійській мові – «Hello» (помахаєте рукою «Привіт!»), «Okey» (покажіть пальцями «клас»), «Bunny» (покажіть пальцями «Зайчика»), «Fists» (кулачками притиснути до кулачків дитини), «Hugs» (обійми з дитиною).

Забава в укрітті «Show me somethink...».

Мета: закріпити знання розрізняти та називати кольори (red, blue, yellow, green, black, white тощо).

Хід забави

Вихователь дає команду, просячи дітей показати предмет певного кольору: «Show me something RED» (покажи мені щось червоне). Діти повинні якомога швидше знайти відповідний колір та показати.

Ускладнення! Не тільки показати, але й назвати предмет. Наприклад: «A red apple!» (Червоне яблуко!)/

Спостереження на вулиці «What's the weather like today?»

Мета: практикувати з дітьми вживання запитання: What's the weather like today? та використовувати повні речення для опису: It is sunny today!

Хід спостереження

Діти спостерігають за погодою, а потім вихователь задає питання: What's the weather like today? і діти відповідають на запитання: It is sunny today! (cloudy, raining, freezing, windy). Вихователь може обирати дитину, яка буде задавати запитання.

Ускладнення! Вихователь може використовувати картки «Одяг» («Dress») та «Погода» («Weather») і запропонувати дітям гру «Dress for the weather» («Одягнися відповідно до погоди»), щоб діти пов'язали погодні умови з необхідним одягом («When it is sunny, I need to wear a T-shirt»).

Заклик до столу «It's time to eat!».

Мета: впровадження лексики на тему «Food» («Їжа»).

Повідомити всіх дітей, що час снідати/обідати: It's time to eat! (До столу!).

Повторювати з дітьми назви основних продуктів/напоїв (apple, bread, banana, potato, chicken, cheese, eggs, milk, tea, water, juice).

Навчати дітей просити: «Give me the bread, please!» («Дай мені хліб, будь-ласка!»).

Вчити дітей дякувати «Thank you!» («Дякую!»).

Ранкове вітання «How are you?».

Мета: продовжувати вчити дітей називати свій емоційний стан (I'm happy/fine/great, I'm sad, I'm hungry, I'm tired, I'm sleepy.)

Хід вітання

Вихователь вранці зустрічає дітей (супроводжуйте посмішкою) та запитує «How are you?» («Як у тебе справи?»), а діти відповідають: «I'm happy/fine/great, thank you!», «I'm sad, thank you!», «I'm hungry, thank you!», «I'm tired, thank you!», «I'm sleepy, thank you!» («Я чудово/добре, дякую!» «Я злий! Я голодний! Я втомлений! Я сонний!»)

Ускладнення! Вихователь з картками «Емоції» - пропонує показати дитині картку: «Show me a sad picture, please!» («Покажи мені сумну картинку, будь-ласка!»).

Гра «LEGO: Colour & Numbers».

Мета: активізувати словниковий запас за темою «Colors» (Кольори) та «Numbers» (Цифри).

Хід гри

Дорослий показує цеглинки і називає їх англійською: «This is blue», «This is red». Дитина повторює.

Також вихователь може запропонувати порахувати маленькі стопки цеглинок разом: «One brick, two bricks, three bricks».

Гра «The naughty monkey» (Неслухняна мавпочка) (МАС).

Мета: закріпити англійські слова run (бігти), jump (стрибати), sleep (спати), cat (кішка), dog (собака) та жести.

Хід гри

Створити (або нагадати) асоціативні символи (жести) для кожного слова:

run - швидке перебирання пальців у повітрі;

jump - невеликий підстриб;

sleep - скласти долоні разом і покласти на них голову;

cat - прикласти пальці до верхньої губи, імітуючи вуса;

dog - приставити до голови зігнуті долоні, імітуючи вуха собаки.

Етап 1: Знайомство (3 хв).

Вихователь називає слово англійською мовою і одночасно показує його символ. Діти повторюють слово та символ. Повторіть цей етап кілька разів, переконавшись, що діти добре запам'ятали, який жест відповідає якому слову.

Етап 2: Мавпочка починає пустувати (4 хв).

Вихователь говорить: «I am a Naughty Monkey! Repeat after me!» (Я неслухняна мавпочка! Повторюйте за мною!).

Ви починаєте давати команди англійською мовою, але навмисно робите помилку в жесті (як «неслухняна мавпочка»): вихователь говорить: «Jump!», але показує жест для «Sleep!».

Завдання дітей: вони повинні ігнорувати неправильний жест, а натомість правильно показати жест для слова, яке вихователь назвав («Jump!» - стрибок).

Загальна позитивна підтримка.

Це короткі вигуки, які можна використовувати після кожної успішної спроби:

Good job! / Great! – Молодець! / Чудово!

Wow! / Awesome! – Вау! / Круто!

Fantastic! / Excellent! - Фантастично! / Відмінно!

You got it! - Ти впорався! / Ти зрозумів!

Keep going! - Продовжуй! / Так тримати!

Yes! / Perfect! - Так! / Ідеально!

Похвала за зусилля та дії.

Ці фрази заохочують не лише результат, а й процес — старання, увагу та комунікацію.

За правильну вимову чи слово:

- You said the word clearly! (Ти вимовив слово чітко!);
- I like your pronunciation! (Мені подобається твоя вимова!);
- That's the correct sound! (Це правильний звук!);
- You remembered the word «apple»! (Ти запам'ятав слово «apple»!).

За виконання завдання / команди (TPR):

- You followed the instruction very well! (Ти дуже добре виконав інструкцію!);
- You jumped when I said «jump»! Good listening! (Ти стрибнув, коли я сказав «jump»! Добре слухаєш!);
- Great listening! (Відмінне слухання!);
- You pointed to the correct colour! (Ти показав на правильний колір!).

За спробу говорити:

- Thank you for trying! (Дякую, що спробував!);
- That's a very good try! (Це дуже хороша спроба!);
- Don't be shy! Try again! (Не соромся! Спробуй ще раз!);
- I love that you are using English! (Мені подобається, що ти використовуєш англійську!).

За співпрацю та старанність:

- You worked hard on this! (Ти старанно працював над цим!);
- I see you are concentrating! (Я бачу, що ти зосереджений!);
- You helped your friend! Well done! (Ти допоміг своєму другу! Молодець!);

- Look how much you have learned! (Подивись, як багато ти вивчив!).

Поради щодо використання похвали

Повторення: якщо дитина сказала «Red», повторіть її слово, щоб підтвердити успіх: «Yes! Red! Good job!».

Заохочення спроби: коли дитина вагається, використовуйте заохочення, орієнтовані на зусилля, а не на ідеальний результат: «Give it a try!» (Спробуй!).

Фізична похвала: додайте фізичну підтримку (висока п'ятірка, великий палець вгору, усмішка, легкий дотик до плеча).

Змішаний підхід: чергуйте похвалу англійською та українською, щоб дитина відчувала, що її розуміють і цінують [3, с. 15].

Таким чином, навчання англійської мови для дошкільнят має бути веселим і захоплюючим процесом. Чим більше ви будете зацікавлювати дітей через гру та творчі завдання, тим легше їм буде освоювати нову мову. Це сприяє формуванню стійкої внутрішньої мотивації та допомагає подолати психологічний бар'єр перед спілкуванням іноземною мовою, перетворюючи мову на природний інструмент взаємодії.

Література

1. <https://oplatforma.com.ua/article/2098-zanyatty-a-z-anglysko-movi-vdityachomu-sadku>
2. Граючись вчимося. Англійська мова: програма та методичні рекомендації / С. Гулько, Л. Гусак, З. Лещенко та ін.. – К.: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. – 88 с.
3. Мочикіна М.В. Англійська мова в закладах дошкільної освіти: методичний поради́ник для вихователів закладів дошкільної освіти. Київ: Видавництво «Лінгвіст». 2024. – 32 с.
4. Закон України «Про застосування англійської мови в Україні» від 04.06.2024 р. №3878-ІХ.

Ковальова О.М.,

вчитель-логопед

ЗДО № 21 «Волошка»

м. Суми, Сумська область, Україна

Кравченко Н.В.,

вихователь

ЗДО № 21 «Волошка»

м. Суми, Сумська область, Україна

КРУГЛИЙ СТІЛ (ВЗАЄМОДІЯ З БАТЬКАМИ) НА ТЕМУ «НАША ЗУСТРІЧ ПРИВЕДЕ ДО ЗНАЙОМСТВА»

Мета: налагодження тісної та ефективної взаємодії між педагогами та родинами вихованців, створення довірливих партнерських стосунків для забезпечення цілісного та гармонійного розвитку дитини; надати батькам практичні рекомендації про розвиток мовлення дітей вдома.

Обладнання: конверти, скринька, цукерки, картки із словесними іграми, капелюшки за професіями (лікар, кухар, поліцейський, пожежник, корона...), наголівники до казки «Ріпка», аркуші, фломастери.

Хід зустрічі

Вітаю усіх. Сьогодні ми зібралися, щоб ближче та краще познайомитися, відпочити та отримати цікаві та корисні знання. Бажаю всім успіху. Перед початком пропоную вам взяти конверт та написати на ньому своє ім'я. Всі все виконали, то розпочнемо.

Завдання 1 «Познайомимось».

Правила. Поки лунає музика учасники довільно рухаються по залу, коли музика зупиняється потрібно утворити пари. За одну хвилину кожний учасник пари повинен задати запитання один одному, щоб дізнатися щось цікаве одне про одного. Повторити 2-4 рази постійно змінюючи пари.

Приклади запитань:

- Чи є у вашій родині спільні традиції?

- Що ви цінуєте найбільше у своїй сім'ї?
- Які на вашу думку найщасливіші цінності для щасливого життя?
- Як ви справляєтеся з труднощами та невдачами?
- Що для вас означає бути хорошою людиною?
- Які досягнення в житті приносять вам найбільшу гордість?
- Які ваші мрії та цілі на найближчі роки?
- Які у вас хобі та захоплення?
- Які книги, фільми чи музику ви любите?
- Чи подобається вам подорожувати?
- Чи маєте домашню тварину?
- Як ви любите проводити спільний час з дитиною?

Підсумки завдання у вигляді бесіди та обміну думками один про одного.

Завдання 2 «Мовні ігри для малечі».

Розвиток мовлення це складний процес, який потребує активної практики, щоб досягти гарних умінь та навичок, тому ми пропонуємо вам словесні ігри в які ви зможете грати із своїми дітьми. Словесна гра – ефективний спосіб розвитку самостійного мислення та мовлення дитини. Такий спосіб гри не вимагає спеціальної підготовки та спеціального приладдя, Вона ґрунтується на дії і розмові граючих. У словесній грі діти вчаться діяти з речами, яких у цей час не сприймають, вони оперують уявленнями про ці предмети.

Для гри у словесні ігри, не треба спеціальної підготовки. Можна грати в дорозі, коли ви займаєтеся домашніми справами, поки ви чекаєте своєї черги. Плюсів у такого проведення часу більше ніж достатньо – це розвиток мовлення, мислення та пам'яті, вдосконалення навичок спілкування.

Пропоную опустити свою руку у скриньку та дістати цукерку. Знайдіть таку саму цукерку на столі із завданнями. Давайте пограємо.

Словесні ігри, які записані на картках:

«Згадай слово»:

Темна, велика, низька, дощова... (хмара)

Кругле, червоне, соковите... (яблуко)

Овальний, жовтий, кислий... (лимон)

Блакитне, чисте, безхмарне... (небо)

«Розкажи яке? який? Яка? Які?»:

Яблуко яке? (Кругле, червоне, соковите...)

Лимон який? (Овальний, жовтий, кислий...)

Квіти які? (запашні, красиві, маленькі...)

Осінь яка? (жовта, золота, холодна, дощова...)

«Відгадай предмет за назвою його частин»:

Копита, роги, хвіст (корова)

Стовбур, кора, гілки, листя (дерево)

Дзьоб, крила, пір'я (птиця)

Дах, стіни, вікна (будинок)

«Що буває?».

Гру варто почати зі слів «Круглим буває м'яч, а що ще може бути круглим...?»

Що буває м'яким? Що буває квадратним? Що буває солодким? Що буває гострим? Що буває запашним?

«Скажи навпаки».

Пропоную підібрати слова з протилежним значенням: гарячий – ..., солодкий – ..., великий – ..., мокрий – ..., високо – ..., чистий – ..., важкий – ..., зима – ...

«Назви п'ять речей».

Потрібно назвати 5 предметів за однією темою: наприклад, овочі (помідор, огірок, капуста, картопля, морква), домашні тварини (коза, корова, осел, кінь, вівця) тощо.

«Звуковий детектив».

Поглянути довкола та знайти предмет назва якого починається та певний звук (С – стіл, стілець, к – квіти, кубик тощо).

«Назви лагідно».

Потрібно назвати лагідно. Кіт – котик, мама – матуся, яблуко – яблучко, стіл – столик тощо.

Підсумок. Усі гарно попрацювали і мозок захотів дофаміну, тому давайте з'їмо по цукерці, щоб сили були далі працювати.

Завдання 3 «Дитячі мрії».

Дитинство часто вважають найщасливішою порою. Безтурботність, щирість, безпосередність, мрійливість, яка є у кожної дитини. Я вам також пропоную згадати свої дитячі мрії. Згадайте хто ким хотів працювати, хто про яку професію мріяв. Кожна професія має свої атрибути, в нас сьогодні капелюшки. Оберіть собі той капелюх, який підкаже нам про вашу професію мрії.

Підсумок у вигляді розповіді учасника про свою мрію, чи здійснилася вона, а якщо ні то чому.

Завдання 4 казка «Ріпка».

Уміння домовлятися (вести переговори, шукати компроміси) є критично важливою соціальною навичкою для дітей, яка впливає на їхній поточний розвиток та майбутній успіх, тому це є важливе для наших дітей, тому що сприяє: формуванню здорових стосунків, розвитку емоційного інтелекту, сприяє розвитку самостійності та впевненості.

Уміння домовлятися — це не просто спосіб отримати бажану іграшку; це фундамент для здорових стосунків, емоційної зрілості та успішної адаптації в суспільстві.

Правила. Батькам пропонуємо згадати героїв казки «Ріпка». Взяти аркуш та написати, яким героям він хотів би бути. Потім витягнути із скриньки

наголівник героя казки, якщо він не співпав із написаним потрібно йти домовлятися, щоб отримати бажане.

Коли всі ролі казки «Ріпка» розібрані батьки інсценують цю казку під музичний супровід.

Підсумки зустрічі. Батькам пропонується узяти чистий аркуш, фломастер та написати будь-якому учаснику зустрічі побажання та вкласти в конверт з його іменем. Головна умова конвертики свої відкрити вдома.

До наступної зустрічі!

Левицька О.І.,
вчитель-логопед
ЦРД «Гармонія»

м. Південноукраїнськ, Миколаївська область, Україна

ЛОГОПЕДИЧНЕ ЗАНЯТТЯ РОЗВИТОК СУКЦЕСИВНИХ НАВИЧОК ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Вік дітей: молодший дошкільний (3-4 роки).

Тривалість: 15-20 хв.

Тип заняття: індивідуальне або підгрупове.

Мета:

1. Розвивати здатність сприймати, відтворювати, запам'ятовувати послідовність звуків, зображень, дій.
2. Розвивати м'язи артикуляційного апарату, силу голосу.
3. Стимулювати мовленнєву активність, увагу, слухову, зорову та моторну пам'ять через використання ІКТ.
5. Викликати бажання виконувати завдання до кінця.
6. Виховувати інтерес до навчання, зосередженість.

Обладнання:

- ноутбук або інтерактивна дошка;
- мультимедійна презентація (слайди з послідовностями зображень, звуків, рухів);
- логопедичні картки (предметні, сюжетні);
- набір кольорових фішок або кубиків;
- аудіофайли зі звуками тварин, транспорту, музичними фрагментами.

Хід заняття

1. Організаційний момент (3-5 хв).

На екрані з'являється анімаційний персонаж Сонечко.

Логопед: Діти, до нас завітало Сонечко! Воно хоче пограти з нами і подивитися, як ми запам'ятали нашу руханку. Покажемо йому?

Коротка розминка: діти повторюють рухи за персонажем на екрані.

Логопед: Діти, Сонечко пропонує нам пограти у гру «Вгадай та проспівай голосний звук за артикуляцією».

Хід: на екрані відтворюється відео, де зображена артикуляція голосних звуків. Діти вгадують звук і проспівують його разом з персонажем.

2. Основна частина (12-14 хв).

Вправа 1. «Послухай і повтори» (слухова послідовність).

ІКТ: аудіо файли або слайди зі звуками.

Хід: на екрані з'являються картинки (собака, кіт, корова). Звучить відповідний аудіозапис голосу тварини.

Після прослуховування логопед питає: «Хто подавав голос першим? Хто потім? А хто останній?». Діти мають відтворити у правильній послідовності «голоси» тварин.

Ускладнення: додати четвертий «голос» тварини або змінити порядок. Діти виконують завдання.

Вправа 2. «Що було спочатку?» (зорово-послідовна пам'ять).

ІКТ: мультимедійна презентація із серією зображень малюнків.

Хід: на екрані з'являється серія малюнків. Після перегляду логопед перемішує картинки, ставить навідні запитання, а діти розкладають їх у правильній послідовності.

Вправа 3. «Кольоровий ланцюжок» (використання інтерактиву).

ІКТ: програма на планшеті.

Хід: на екрані з'являється послідовність кольорів (червоний–жовтий–синій). Діти спостерігають, а потім натискають ті самі кольори у тому ж порядку, в якому вони з'являлися на екрані. Логопед підкріплює результат коротким звуком успіху чи анімацією.

3. Підсумок (2-3 хв).

На екрані з'являється усміхнене Сонечко.

Логопед: Сонечко дякує всім! Ми сьогодні навчилися запам'ятовувати, що було спочатку, потім і після цього. Ви були активні, вправні та добре виконували завдання!

Сюрпризний момент як подяка від Сонечка - наліпка зі смайликами.

Лавріщева Н.А.

вихователь

КЗ ЗДО (ясла-садок) № 2 «Перлинка»

м. Самар, Дніпропетровська область, Україна

КОНСПЕКТ СПЕЦІАЛЬНО-ОРГАНІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПРІОРИТЕТОМ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНИХ ЗАВДАНЬ З ДІТЬМИ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ) «ПОДОРОЖ ДО ЗИМОВОГО ЛІСУ. ДОПОМОЖЕМО ТІТОНЦІ СОВІ»

Програмовий зміст. Продовжувати вчити дітей основ вимірювальної діяльності, а саме вимірювати довжину умовною міркою. Продовжувати вчити співвідносити цифри з кількістю. Закріплювати і поглиблювати просторові уявлення (попереду, позаду, між). Систематизувати знання дітей про життя птахів взимку, впізнавати і називати їх. Вправляти у вживанні іменника назв птахів з звуконаслідувальними слова утворених від дієслова. Вправляти у розрізненні та називанні площинних геометричних фігур: квадрат, круг, трикутник, прямокутник. Вправляти вміння з'єднувати крапки між собою утворивши зображення, правильно тримати олівець.

Сприяти розвитку інтересу дітей до математичних дій. Розвивати освітні навички – уміння слухати, міркувати, приймати й виконувати завдання, самостійність у пошуках відповідей. Розвивати мовлення, увагу, логічне мислення, уяву, пам'ять, дрібну моторику кисті руки, пізнавальний інтерес.

Виховувати інтерес до природничих наук, любов і дбайливе ставлення до птахів, бажання допомагати їм.

Демонстраційний матеріал: чарівний потяг, штучні ялинки; аудіозапис, відеозапис, мультимедійне обладнання (екран, комп'ютер); ілюстрації із зображенням птахів та завдання для вимірювання; умовні мірки – паперова смужка; крупи – пшениця, насіння сояшника; планшети із малюнками «Крапки з'єднай, пташку відшукай», прості олівці; конструктор LEGO.

Роздатковий матеріал: ілюстрації із зображенням птахів та завдання для вимірювання; умовні мірки – паперова смужка; крупа пшениця, насіння просо; планшети із малюнками «Крапки з'єднай, пташку відшукай», прості олівці.

Попередня робота: дидактичні ігри математичного складу, «Знайди предмет такої ж форми», «Хто правильно піде, той іграшку знайде», «Назви геометричну фігуру», «Знайди цифру»; бесіда з дітьми «Допомога птахам в зимку», за тематичними картинками «Зимуючі птахи»; природоохоронна акція «Як вам зимку живеться, пташки?»; спостереження за птахами зимку, слухання співу птахів; ігри з використанням конструктора LEGO.

Хід

I. Вступна частина.

1. Організаційний момент. Привітання.

Доброго ранку, ліси і поля

Доброго ранку, планета земля.

Щастя й здоров'я вам люди бажаємо.

Зранку в дитячий садок поспішаємо!

Вихователь: Сьогодні чудовий зимовий ранок. Пощипує морозець. Біло – біло за вікном і пташки мовчать давно.

2. Мотивація діяльності дітей.

Слайд 1-2. Відеодзвінок (лист від тітоньки Сови):

«Добрий день, мої любі малята! Дуже рада вас бачити. У моєму лісі трапилась біда. Моїх друзів птахів зачаклував злий чаклун і я тепер не знаю що робити. Любі мої діти, мені потрібна допомога!»

Вихователь: Діти, ну що допоможемо тітоньці Сові врятувати її друзів птахів?

Пропоную вам діти відправитися до зимового лісу.

- На чому можна туди потрапити? (Відповіді дітей)

- Я пропоную на чарівному потязі. Але щоб на нього потрапити та доїхати до лісу що нам потрібно мати. (Відповіді дітей)

- Так квитки. Тітонька Сова передала лист з чарівними квитками.

Дидактична гра «Знайди своє місце».

Слайд 4. Діти сидять в потязі і під супровід музичного відеозапису їдуть до лісу.

- В зимовому лісі є завжди перешкоди. Та знаю для творчих і добрих дітей їх немає!

- У дорогу швидше вирушаймо,

Пташок від чарів визволяймо!

II. Основна частина.

Слайд 5.

Вихователь: Ось ми і зимовому лісі. Давайте заплющимо оченята послухаємо звуки лісу. Що ви чуєте? (Відповіді дітей). А чомусь не видно і не чути спів птахів. Скажіть, будь ласка, а чому пташки мовчать?

Пам'ятаєте, тітонька Сова казала, що злий чаклун зачаклував їх. Давайте спробуємо відшукати їх.

Мовна вправа «Хто як говорить»:

- А ви знаєте, діти, що кожний птах по своєму розмовляє.

Горобець – цвірінькає.

Ворона – каркає.

Сова – ухкає.

Сорока – тріщить, скрекоче.

Голуб – воркоче.

Дятел – стукає.

Вправа «Знайди свою пташку».

Вихователь: Знайди свою пташку під високою ялинкою? (на пеньку, біля, між...).

Діти знаходять планшети з силуетами птахів.

Математична вправа «Крапки з'єднай, пташку відшукай».

- Діти з'єднайте крапки у суцільну лінію.

- Гарні вийшли в нас пташки. Ми допомогли їм залюбки!

- Діти ми птахів розчаклували. Але вони чомусь сумні. Як ви гадаєте, чому? (Відповіді дітей).

- Так, дійсно, мабуть вони голодні, їх треба нагодувати. Вони зголодніли, поки були зачаровані.

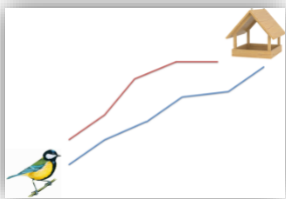
Фізична вправи «Пройди по доріжці».

Слайд 6-7. Робота за столами вимірювання сипучих речовин.

Дидактична гра «Нагодуємо птахів».

Вихователь: Будь ласка, сідайте за столи. Перед вами лежить завдання малюнок вам треба допомогти пташкам вибрати короткий шлях до годівнички щоб вони подзьобали зернята, а вимірювати ми будемо ось такою умовною

міркою. Ми будемо прикладати мірку від початку до кінця лінії і відзначати олівцем).

Самостійна робота дітей.

- Скільки вийшло мірок? Чим ми вимірювали? По якій доріжці летіти птахам до годівнички? Чому?

- Погляньте, що це?

Пропоную розглянути просо та пшеницю та насипати в годівничку. Відповіді дітей.

Слайд 8. Психогімнастика «Зігріємо пташку».

Вихователь: Встаньте, будь ласка. Складіть долоні і уявіть, що ви тримаєте маленьку пташку у себе в руках. Давайце зігріємо її своїм теплим диханням. Притисніть її до грудей... А тепер подивіться на вашу пташку, зігрілася, звеселилася. Випустіть її на волю. Подивіться, вона полетіла до своїх друзів, до своєї сім'ї. Ми з вами подарували свою любов, тепло та ласку маленькій пташці. Вона зігрілася і полетіла. Давайце уявимо себе маленькими горобчиками і політаємо. Адже як добре, коли у кожного є своя сім'я, друзі. Де люблять, чекають, дбають, приходять на допомогу.

Підійдіть всі до мене. Дуже хочеться, щоб кожен з нас дбав про маленьких пернатих друзів!

Слайд 9-10. Дидактична гра «Знайди свій будиночок».

Вихователь: Ой, чуєте, якась метушня, суперечка між птахами. Діти, птахи не можуть потрапити до своїх будиночків. Давайце допоможемо розібратись їм. А допоможуть нам підказки геометричні фігури. (На екрані з'являється пташка на якій намальована геометрична фігура, її треба поселити в будинок з віконцем геометричної форми).

- Сашко, подивись яка пташка з'явилась? Куди ти поселиш горобчика? (в будиночок з віконцем геометричної форми). А зараз ми перевіримо, чи правильно Сашко поселив горобчика.

Гра з використанням конструктора LEGO «Збудуємо місто».

Вихователь: Діти, погляньте лісова мапа. Давайце ми з вами для усіх пташок які живуть у лісі збудуємо будиночки.

- Будиночки збудуємо з конструктора LEGO. Вправа «Дублювання»

Пальчикова гра «Тук-тук молоток».

Дім збудуємо для пташок

Тук-тук гана хата

Будуть жити в ній пташата.

- Чим схожі, чим відрізняються деталі конструктора? (Відповіді дітей)

- Треба підібрати потрібну кількість деталей за кольором. З'єднуємо між собою деталі, і ставимо на відповідну кількість та колір на мапу.

Разом треба працювати, щоб будинки гарні збудувати!

Діти будують під веселу музику.

Дитина: Місто виросло казкове

Яскраве і просторе

Пташки в них будуть жити
Одне з одним дружити!

III. Підсумкова частина.

Слайд 12-14.

Вихователь: Ось, ми і допомогли тітоньці Сові. Птахи ситі та веселі. А нам час повертатися до дитячого садка.

Діти сидять в потязі і під супровід музичного відеозапису їдуть до дитячого садка.

- Діти, а давайте тітоньці Сові відправимо посилку з подарунками. Пам'ятаєте ви разом з батьками робили поробки з насіння. (Відповіді дітей). А допоможе нам ворона поштар. (Іграшкова ворона забирає посилку).

Відеоролик ворона з посилкою біля будинку тітоньки Сови.

- Діти, подивіться, ворона поштар вже доставила нашу посилку.

Слайд 16-18. Відео дзвінок від тітоньки Сови: «Дякую

вам, мої любі малята за допомогу. Врятували та допомогли моїм друзям. А ще щиро дякую за подарунки. Буду дивитися на ваші чудові картини та згадувати Вас, мої любі. До нової зустрічі! До побачення!»

Вихователь: Сподобалась вам подорож? Що найбільше сподобалось?

Пашко Н.А.,

директор

КЗДО № 17 «Метелик»

м. Нікополь, Дніпропетровська область, Україна

УПРАВЛІНСЬКІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті розглянуто управлінські підходи до забезпечення фізичного розвитку старших дошкільників в умовах воєнного стану. Обґрунтовано значення фізичного розвитку для зміцнення здоров'я, формування стресостійкості, підвищення адаптивних можливостей та життєво необхідних навичок безпеки дітей. Визначено основні виклики, які постають перед закладами дошкільної освіти в період військових загроз, серед яких – безпекові ризики, ресурсні обмеження, психоемоційна напруга та необхідність адаптації освітніх програм.

Ключові слова: фізичний розвиток, старші дошкільники, воєнний стан, управлінські підходи, безпеково-орієнтована освіта, психоемоційна підтримка, рухова активність, оздоровчо-профілактична робота, інклюзивно-

адаптивний підхід, стресостійкість, заклад дошкільної освіти, фізкультурно-оздоровча діяльність.

Сьогодні, в умовах воєнного стану, система дошкільної освіти України зіткнулася з викликами, які потребують не лише оперативних рішень, але й глибокого переосмислення традиційних управлінських підходів. Забезпечення фізичного розвитку дітей старшого дошкільного віку з педагогічної задачі перетворилося на складну управлінську проблему, де питання безпеки, психоемоційного стану та ресурсних обмежень стали визначальними. Фізична активність для дитини 5-7 років є не лише запорукою здоров'я, але й потужним інструментом регуляції емоцій, зняття стресу та соціалізації. Отже, завдання керівника закладу дошкільної освіти полягає в тому, щоб організувати процес фізичного виховання в таких умовах, коли звичайні методики виявляються неефективними, а інфраструктура – значною мірою зруйнованою або обмеженою [5, с. 65].

Першим кроком у побудові ефективної управлінської моделі є чітке усвідомлення викликів. Постійна загроза повітряних тривог кардинально обмежує можливості для руху, змушуючи дітей довгими годинами перебувати в притулках, часто тісних і непристосованих. Психологічний стан дітей, які переживають хронічний стрес, проявляється або в апатії та зниженні активності, або в гіперактивності та агресивності, що потребує корекції через рух. Інфраструктурні проблеми – пошкодження будівель, відсутність електроенергії, втрата спортивного інвентарю – створюють додаткові бар'єри. Крім того, кадрові складнощі, пов'язані з переміщенням і вигоранням педагогів, потребують особливої уваги. Управління в цих умовах має бути адаптивним, гнучким і зосередженим на безпеці [2, с. 73].

Відповіддю на ці виклики має стати системний управлінський підхід, який починається зі стратегічного перепланування. Керівництво ЗДО зобов'язане ініціювати та організувати адаптацію освітньої програми з фізичного розвитку. Мова йде не про формальні зміни, а про глибоку трансформацію змісту. Акцент змагальності має бути замінений на кооперацію та взаємодопомогу. Вправи та ігри мають інтегрувати цілі фізичного розвитку з психологічною розрядкою: імітаційні вправи, такі як «дерево, яке гнеться від вітру» або «танення сніговика», допомагають дитині відчувати контроль над тілом і вивільнити напругу. Критично важливою стає розробка модульних планів занять, які можна швидко адаптувати до тривалості перебування в сховищі, наявного простору та емоційного стану групи. Паралельно необхідно розробити чіткий безпековий регламент, який визначатиме алгоритм дій персоналу під час тривоги: який інвентар (м'ячі-антистреси, скакалки, килимки) негайно транспортується в притулок, як організувати простір для безпечного руху, які дихальні вправи та ігри на розслаблення проводити [9, с. 110].

На оперативному рівні ключовим стає ефективне управління ресурсами, перш за все простором. Завдання керівника – трансформувати навіть найбільш

обмежений простір притулку в середовищі, що сприяє руху. Це може бути зонування: виділення місця для тихих ігор з дрібним інвентарем (мозаїки, конструктори), зони для вправ сидячи на килимках та, за наявності місця, зони для більш активних ігор. У групових приміщеннях у періоди «вікон» меблі мають бути легко трансформованими, щоб звільнити максимум простору для руху. Створення міні-смуг перешкод з м'яких модулів, подушок та крісел може стати вирішальним фактором для задоволення природної потреби дитини в русі.

Управління кадрами в умовах воєнного стану набуває нового, гуманістичного змісту. Психологічне вигорання педагога робить його нездатним ефективно піклуватися про дітей. Тому обов'язком керівника є організація психологічної підтримки для колективу, створення атмосфери взаємодопомоги та організація неперервного навчання. Тренінги з таких тем, як «Кінезіологічні вправи для зняття стресу» або «Ігрові методики об'єднання групи в кризових умовах», стають не менш важливими, ніж навчання методикам розвитку моторики. Кожен працівник повинен чітко розуміти свої обов'язки під час перебування в сховищі, що забезпечує оперативність та згуртованість дій [7, с. 55].

У старшому дошкільному віці відбувається активний фізіологічний розвиток організму: вдосконалюються координація, рівновага, основні рухові вміння (біг, стрибки, метання, лазіння), формується постава, зростає витривалість та м'язова сила. В умовах воєнних загроз фізичний розвиток дітей набуває додаткової ролі, оскільки:

- сприяє регуляції емоційного стану, зменшує напругу та тривожність;
- підвищує здатність організму адаптуватися до змін середовища;
- забезпечує розвиток життєво необхідних навичок безпеки та швидкого реагування;
- є основою для формування навичок самоорганізації та дисципліни.

Таким чином, державна та внутрішня управлінська політика закладів дошкільної освіти має бути спрямована на створення умов, у яких фізичне виховання є системним, безпечним та враховує психоемоційні потреби дітей.

Провідними в організації фізичного розвитку дітей у період воєнного стану виступають такі управлінські підходи, як системний, безпеково-орієнтований, гуманістичний, інклюзивно-адаптивний та партнерсько-комунікаційний. Системний підхід забезпечує цілісність і комплексність фізичного розвитку, включає моніторинг фізичного стану, планування та корекцію фізкультурно-оздоровчої роботи, взаємодію з медичним персоналом і психологом. Безпеково-орієнтований підхід вимагає створення умов для безпечного виконання фізичних вправ у приміщенні, коридорах або сховищах, розроблення маршрутів евакуації, впровадження рухових занять, спрямованих на формування навичок швидкого реагування. Гуманістичний підхід передбачає збереження позитивного емоційного середовища,

індивідуалізацію навантажень, включення ігор релаксаційного спрямування, що особливо важливо для дітей, які переживають психоемоційний стрес. Інклюзивно-адаптивний підхід забезпечує можливість участі у фізкультурних заняттях дітей з особливими освітніми потребами шляхом використання корекційних методик, адаптації рухових завдань, співпраці з асистентом вихователя. Партнерсько-комунікаційний підхід виявляється у взаємодії між закладом дошкільної освіти та сім'єю, органами місцевого самоврядування, волонтерами, медичними й соціальними структурами; у разі дистанційної роботи передбачає використання онлайн-комунікацій, відеозанять та консультацій для батьків [6, с. 83].

Форми та методи фізичного розвитку у воєнних умовах включають адаптовані фізкультурні заняття, рухливі ігри в укриттях, дихальні й релаксаційні вправи, вправи на орієнтування у просторі, елементи ігрової військово-рятувальної підготовки («Знайди укриття», «Перенеси друга», «Швидка евакуація»), а також кінезіологічні, ритмічні та сенсомоторні техніки. Зміст рухової діяльності має бути спрямований на розвиток витривалості, координації, рівноваги, гнучкості, сили, а також на підтримку позитивного психоемоційного стану.

Роль керівника закладу дошкільної освіти в управлінні фізичним розвитком дітей у період воєнного стану передбачає стратегічне планування оздоровчої роботи, координацію діяльності педагогів і медичного персоналу, моніторинг результатів, організацію безпечного освітнього середовища, а також упровадження інноваційних технологій, зокрема цифрових платформ для дистанційної рухової активності. Ефективні управлінські рішення сприяють формуванню у дітей здатності контролювати своє тіло, швидко реагувати на сигнали небезпеки, орієнтуватися у просторі, що є важливим чинником збереження життя та здоров'я [2, с. 76].

Жоден заклад не може вижити в ізоляції, тому комунікаційний та партнерський підходи стають однією з основ стабільності. Активна взаємодія з батьками має перейти від інформування до створення спільноти. Просвітницька робота через розсилання рекомендацій та відеоуроків («домашній фітнес для малечі в укритті») допомагає батькам продовжувати розвиток дитини навіть вдома. Створення спільних чатів та проведення онлайн-зустрічей дозволяють об'єднати зусилля педагогів і сімей для пошуку найкращих рішень. Крім того, керівництво ЗДО має активно шукати партнерства з органами місцевої влади для вирішення інфраструктурних проблем та з громадськими організаціями, які можуть надати ресурсну, консультаційну та методичну допомогу [1, с. 83].

Фундаментом, на якому будуються всі управлінські рішення, має стати психолого-педагогічний підхід. Фізична активність не повинна бути джерелом додаткового стресу. Принцип безпечного простору реалізується через

усунення агресивної змагальності та акцент на особистому прогресі кожної дитини. Уся рухова діяльність має бути впроваджена в ігрову, часто терапевтичну форму. Гра «битва на м'яких кулях» може допомогти виплеснути агресію, а гра «ми – пір'їнки, що летять» – сприяти розслабленню. Індивідуальний підхід залишається незмінним правилом: педагог повинен вміти розпізнати, який тип активності потрібен дитині тут і зараз – активний рух чи спокійна вправа [9, с. 112].

Таким чином, управління фізичним розвитком старших дошкільників у період воєнного стану – це комплексна мистецько-організаційна діяльність, що вимагає від керівника лідерських якостей, гнучкості та глибокого розуміння потреб дитини в кризі. Відмовившись від жорстких нормативних моделей на користь адаптивної, системної та гуманістичної стратегії, побудованої на трьох стовпах – безпеці, адаптивності та партнерстві, – можна не лише зберегти, але й перетворити процес фізичного виховання на потужний інструмент оздоровлення, стабілізації психоемоційного стану та соціальної реабілітації дітей, закладаючи міцний фундамент для їхнього майбутнього відновлення та розвитку.

Література

1. Андрєєва О.В. Фізичний розвиток дітей дошкільного віку: методичні рекомендації. Київ: Вид-во НУОК, 2019. 112 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2 т. Т. 1. Київ: Либідь, 2018. 278с.
3. Біла книга з освіти України в умовах воєнного стану. Міністерство освіти і науки України. Київ, 2023. 146 с. URL: <https://mon.gov.ua> Дата звернення: 15.11.2025.
4. Богданова І.М. Управління закладом дошкільної освіти: теорія і практика. Харків: Основа, 2020. 224 с.
5. Василенко Т.В. Фізична культура в ЗДО: сучасні підходи до організації рухової активності. Львів: Світ, 2021. 164 с.
6. Дошкільна освіта України в умовах воєнного стану: методичний посібник. За ред. К. Крутій. Київ: МОН, 2023. 136 с.
7. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради України, 2017, №38–39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> Дата звернення: 15.11.2025.
8. Крутій К.Л. Дошкільна педагогіка: теорія та інноваційні практики. Запоріжжя: Ліра, 2022. 312 с.
9. Ляшенко О.І. Менеджмент освіти: навчальний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2020. 248 с.

Канарська Т.М.,

вихователь

ЗДО № 6

м. Коростишів, Житомирська область, Україна

СЕНДПЛЕЙ ЯК ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема збереження і зміцнення здоров'я дітей залишається однією з найактуальніших у системі дошкільної освіти. Сучасна дитина живе у світі надлишкової інформації та швидких змін, що часто призводить до перевтоми, тривожності й емоційного виснаження. Водночас цифровізація дитячого дозвілля обмежує природну активність, уяву, живе спілкування.

У цьому контексті особливої ваги набувають здоров'язбережувальні технології, які поєднують освітній, психокорекційний і терапевтичний потенціал. Однією з таких технологій є сендплей-терапія (пісочна терапія) - метод, що допомагає дитині пізнати себе, виразити емоції, навчитися взаємодіяти зі світом.

Пісок - природний, безпечний, доступний матеріал, який завдяки своїй податливості та символічності створює унікальний простір для вільної творчості, релаксації та самовираження. Гра з піском гармонізує психоемоційний стан дитини, розвиває пізнавальні процеси, мовлення, уяву, а головне - дарує відчуття безпеки.

1. Теоретичні засади методу сендплей.

Метод гри з піском має глибоке історичне коріння. Його витоки пов'язані з дослідженнями Маргарет Ловенфельд, яка у 1929 році створила «техніку побудови світу». Згодом швейцарський психотерапевт Дора Калф, спираючись на ідеї К.Г. Юнга, розвинула цей підхід у метод Sandplay Therapy, де головним принципом є створення вільного і захищеного простору для самовираження дитини.

Пісочниця у сендплеї - це своєрідна «модель світу» в мініатюрі, де дитина може відобразити власні емоції, конфлікти, страхи або мрії. У процесі гри вона проектує внутрішній світ назовні, набуває досвіду саморегуляції, зниження тривожності, відновлення емоційної рівноваги.

Сучасна педагогіка розглядає пісочну терапію не лише як психокорекційний інструмент, а й як інноваційну педагогічну технологію, що сприяє розвитку пізнавальної, емоційної та соціальної сфер дошкільника.

2. Мета та завдання пісочної терапії.

Мета: створити сприятливі умови для гармонійного розвитку особистості дитини, формування позитивної Я-концепції, емоційного благополуччя та соціальної адаптації.

Основні завдання:

- розвиток пізнавальних процесів (уваги, пам'яті, уяви, мовлення);
- удосконалення дрібної моторики, тактильно-кінестетичної чутливості;
- формування позитивної самооцінки, почуття впевненості;
- розвиток емоційної сфери та вміння керувати почуттями;
- формування навичок співпраці, комунікації та емпатії;
- профілактика стресів, зниження психоемоційного напруження.

3. Освітній потенціал сендплей-терапії.

Пісочна гра — це синтез психологічного, педагогічного та художнього впливу. Її можна використовувати:

- у мовленнєвому розвитку (створення сюжетів, переказ, збагачення словника);
- у сенсорному вихованні (знайомство з властивостями матеріалів, просторовими поняттями);
- у формуванні математичних уявлень (поняття форми, величини, кількості);
- у патріотичному та краєзнавчому напрямі (ігри-екскурсії «Моє рідне місто», «Україна — моя Батьківщина»);
- у художньо-естетичному розвитку (створення орнаментів, пейзажів, піщаних малюнків під музику).

4. Сендплей у контексті викликів сьогодення.

Сучасне українське суспільство переживає надзвичайно складні часи. Війна, невизначеність, тривожні новини, розлука з близькими, вимушене переселення, руйнування звичного способу життя — усе це впливає не лише на дорослих, а й на дітей, навіть наймолодших. Малюки не завжди можуть вербалізувати свої почуття, але проживають їх глибоко, через поведінку, сон, гру, реакції тіла. Саме тому в освітньому процесі закладів дошкільної освіти надзвичайно актуальними стають методи, що дозволяють дитині виражати емоції без слів, відновлювати внутрішню рівновагу та відчуття безпеки.

Пісочна терапія є одним із таких інструментів. Її ефективність у роботі з дітьми, які пережили стресові або травматичні події, підтверджена численними дослідженнями. Сендплей дозволяє дитині в символічній формі прожити власний досвід, трансформувати тривогу, страх чи злість у прийнятну, контрольовану дію. Пісочниця стає метафоричним простором, де дитина може «вибудувати» свій світ заново — гармонійний, мирний, стабільний.

Під час гри дитина має змогу:

- звільнитися від внутрішнього напруження через дотик до природного матеріалу;
- передати емоції опосередковано, не відчуваючи страху бути засудженою;
- знайти власні ресурси для подолання труднощів;

- повернути відчуття контролю над світом, який зараз може здаватися хаотичним.

Для педагогів і психологів сендплей стає цінним інструментом підтримки: спостерігаючи за грою, дорослий може м'яко коригувати поведінку, розпізнавати приховані емоційні проблеми, формувати у дитини почуття довіри та стабільності. У цьому процесі вихователь виступає не як керівник, а як уважний співтворець дитячого простору — людина, яка дарує тепло, спокій і прийняття.

Особливо ефективним є поєднання сендплей-терапії з іншими методами психологічної допомоги та педагогічної підтримки: казкотерапією, музичною терапією, арт-терапією, дихальними вправами. У комплексі ці методи допомагають дитині:

- знизити рівень тривожності;
- стабілізувати емоційний фон;
- розвинути навички саморегуляції;
- поступово відновити довіру до світу.

Пісочна терапія є також інструментом формування колективної взаємопідтримки. У спільних іграх діти вчаться співпрацювати, ділитися матеріалами, домовлятися, приймати іншу думку. Це розвиває толерантність, емпатію, соціальні навички — саме ті якості, які допомагають зростати в атмосфері миру, взаєморозуміння й людяності.

Отже, у сучасних умовах пісочна терапія набуває нового змістового виміру: від простої гри вона перетворюється на потужний психолого-педагогічний ресурс, який сприяє відновленню дитячої душі, гармонізації освітнього середовища, формуванню культури безпеки й турботи. Її гуманістичний потенціал полягає у поверненні дитині найціннішого — віри в добро, у себе, у майбутнє.

Висновки.

Сендплей — це не просто гра з піском, а інноваційна технологія розвитку особистості дитини, заснована на її природній потребі у творчості, русі та емоційному самовираженні.

Вона допомагає:

- розвивати дрібну моторику, мовлення, сенсорні навички;
- знижувати тривожність, агресивність, напругу;
- формувати позитивну самооцінку, комунікативні навички;
- виховувати емоційну культуру, емпатію, доброзичливість.

Пісочна терапія є ефективним засобом реалізації гуманістичних принципів дошкільної освіти, зокрема ідеї вільного розвитку дитини в атмосфері любові, гри та творчості.

Її використання у закладах дошкільної освіти сприяє збереженню психічного здоров'я, створенню позитивного емоційного клімату, підвищенню якості освітнього процесу.

Ключові слова: сендплей, пісочна терапія, дошкільна освіта, емоційний розвиток, здоров'язбережувальні технології, творчість дитини.

Література

1. Білан О.І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». Тернопіль: Мандрівець, 2022.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція: затв. наказом МОН України № 33 від 12.01.2021 р.
https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
3. Гречишкіна А., Коваленко Н. Мандри в пісочному царстві//Дошкільне виховання. – 2010. - №7, С. 18-19.
4. Грабенко Т., Зінкевич-Євстигнєєва Т., Чудеса на піску. – Київ, 2004.
5. Гречишкіна А., Коваленко Н. Пісочна психотерапія//Палітра педагога. – 2010. - №5, С. 10-11.
6. Гречишкіна А., Коваленко Н. Сендплей – гра з піском//Палітра педагога. – 2010. - №4.
7. Смольникова Г. Здоров'язбережувальні та формувальні технології. Методичні рекомендації//Дошкільне виховання. – 2013. – № 7. – С. 23 – 26.

Соколова Н.С.,

вчитель-дефектолог

КЗ ЗДО (ясла-садок) КТ № 280

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ З ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ООП НА ТЕМУ «ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ ЧИСЕЛ»

Мета:

Освітня:

- Закріпити знання чисел у межах 10;
- Удосконалювати вміння порівнювати предмети за формою, кольором, кількістю;

- Формувати вміння встановлювати послідовність подій і чисел.

Розвивальна:

- Розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять;
- Стимулювати мовленнєву активність через коментування власних дій;
- Розвивати дрібну моторику, зорово-просторову координацію.

Виховна: виховувати інтерес до пізнання, взаємодопомогу, вміння працювати в команді.

Обладнання:

- «Чарівний килимок» із числами 1–10 (тканина або ламіновані цифри);
- Кольорові кубики, геометричні фігури, палички Кюїзенера;
- Прищіпки або липучки;
- Картки із завданнями (числа, геометричні форми, предмети);
- Світловий планшет або пісочна рамка;
- Аудіосупровід (музика для подорожі).

Хід заняття

1. Організаційний момент.

Гра «Чарівний дзвіночок».

Дзвін-дзвін, настав вже час,

У країну чисел кличе нас!

Діти слухають дзвінок, стають у коло. Педагог пропонує зробити «чарівний вдих» і приготуватись до подорожі.

2. Мотивація діяльності.

Педагог: Сьогодні ми вирушаємо у чарівну подорож до Країни Чисел! Там живуть цифри, кольори і форми. Але щоб потрапити туди, нам треба пройти ігрові випробування.

3. Основна частина.

Гра 1. «Знайди сусіда числа».

Мета: закріпити послідовність чисел у межах 10.

Хід гри:

- Діти дістають картку з числом.
- Називають «сусідів» цього числа.
- Якщо дитина вагається - педагог або товариш допомагає, показуючи числовий ряд.

Ускладнення:

- Педагог називає послідовність чисел із пропусками: «2, 3, ..., 5» - діти називають пропущене.
- Використати «чарівний мішечок» - діти навпомацки дістають цифру та визначають її «сусідів».

Гра 2. «Будівельники фігур».

Мета: розвивати уявлення про геометричні форми, координацію, дрібну моторику.

Матеріал: кубики, палички, геометричні фігури, світловий планшет або пісочна рамка.

Хід гри:

- Педагог демонструє зразок (наприклад, «будиночок із трикутником і квадратом»).
- Діти створюють фігуру за зразком або власним задумом.

- Після виконання дитина описує, що побудувала: «Мій будиночок має дах - трикутник, а стіни - квадрат».

Нетрадиційність:

- Використання пісочної рамки або світлового планшета для «малювання фігур» пальцем чи паличкою.

- Можна будувати фігури із гнучких мотузочок (розвиток сенсорики).

Гра 3. «Кольорові прищіпки».

Мета: закріпити кількісну лічбу, розвивати дрібну моторику та зорову координацію.

Хід гри:

- На картках зображено певну кількість предметів (яблука, кульки тощо).

- Дитина прикріплює прищіпки відповідно до кількості.

- Під час виконання коментує: «Три яблука - три прищіпки».

Для дітей з ООП: використовуються великі прищіпки, магнітні фішки або липучки. Можна працювати в парі з асистентом.

Ускладнення: виконати завдання за кольорами: «Прикріпи червону прищіпку до червоних предметів».

Гра 4. «Числова стежка» (рухлива).

Мета: розвиток умінь виконувати арифметичні дії, логіки та координації рухів.

Хід гри:

- На підлозі розкладені цифри 1–10.

- Педагог називає приклад: $2 + 1$, $5 - 2$, $3 + 4$.

- Дитина «стрибає» на правильну відповідь.

- Можна виконувати у парах або естафетою.

Варіація: «Хто швидше?» - діти по черзі стрибають на число-відповідь.

Для дітей із порушеннями рухової активності - можна «йти слідами чисел» руками або фішками.

Гра 5 (доповнення). «Збери ланцюжок чисел».

Мета: закріпити послідовність чисел, розвивати увагу.

Матеріал: картки із числами від 1 до 10.

Хід гри:

- Кожна дитина отримує картку з числом.

- За сигналом педагог каже: «Побудуйте ланцюжок від 1 до 10».

- Діти спільно стають у правильній послідовності, промовляючи числа вголос.

Для дітей з ООП: Можна викладати послідовність чисел на столі або «чарівному килимку».

4. Завершальна частина. Рефлексія.

Бесіда:

- Що нового сьогодні дізналися?

- Яка гра сподобалася найбільше?
- Яке число запам'яталося?

Педагог підсумовує: Ви сьогодні чудово подорожували Країною Чисел, виконали всі завдання, були уважними та дружніми. Країна Чисел дякує вам і запрошує знову!

Шипко Н.П.,
вихователь, керівник-гуртка
ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського,
Всеукраїнський центр із розповсюдження
та впровадження ідей В.О. Сухомлинського
м. Бровари, Київська область, Україна

ТЕХНОЛОГІЇ РАДОСТІ: СУЧАСНІ РОЗВАГИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКА

Сучасні тенденції розвитку дошкільної освіти в Україні зумовлюють необхідність впровадження інноваційних форм роботи, які сприяють формуванню ключових компетентностей дитини та забезпечують якість освітнього процесу. Одним із перспективних напрямів є організація розваг за участі дорослих – педагогів, батьків, представників громади. Такий формат не лише урізноманітнює освітній процес, а й виступає потужним засобом соціально-емоційного та пізнавального розвитку дітей.

Розваги за участі дорослих дедалі частіше розглядаються як інноваційна педагогічна технологія, що поєднує інтерактивність, емоційність та практичний досвід. Використання мультимедійних інструментів, цифрових ресурсів, елементів STEM та моделювання реальних життєвих ситуацій забезпечує сучасність і динамічність цих заходів. Такі форми роботи активізують увагу дітей, стимулюють їхню ініціативність, змінюють роль вихователя з «джерела знань» на фасилітатора й партнера у взаємодії.

Залучення батьків підсилює ефект співпраці та сприяє створенню єдиного освітнього простору «педагоги – батьки – діти». Розваги, у яких дорослі демонструють дітям особливості своєї професії, навички чи творчі здібності, стають важливим компонентом соціалізації, сприяють формуванню уявлень про світ професій і забезпечують міжпоколіннєву наступність.

Підхід узгоджується з гуманістичною педагогікою В.О. Сухомлинського, який підкреслював значення чуттєвого досвіду, радості пізнання й активної взаємодії з дорослим як основи розвитку духовного світу дитини.

У статті пропонується один із прикладів організації сучасної інноваційної розваги, який демонструє поєднання традиційних педагогічних цінностей та сучасних технологічних рішень у закладі дошкільної освіти.

Розвага «Лісова мавка»

«Музика лісу».

Ведуча: Споконвіку прадавній український ліс був сповнений дивовижних таємниць і міфічних загадок. За темною горою, в самому серці лісу, криється “Джерело життя”. Воно дає лісу та його мешканцям їхню одвічну силу, їхній дух.

Сцена 1.

На сцені з’являється Мавка.

Мавка: Ще одна зима минула!

Як довго я спала,

Нарешті весна прийшла.

До Мавки вибігає Гук.

Гук: Я Гук – відповідальний за звук.

Доброї весни, Мавко!

Мавка: Доброї весни, Гуку! (Гук бігає по сцені)

Ой який же ти швидкий!

Гук: Так, я, люба той, хто й сонце осідлає. Тільки не кажи Лісовику, бо скаже, що я головою телепнувся!

- Ну що, давай вже ліс будити від сну!

Мавка: Добре, зараз почнеться найприємніше.

Танок Мавки з квітами «Лісова пісня».

Гук: Мавко, а ти пам’ятаєш який сьогодні день?

Мавка: Який?

Гук: А-а-а (кривляється), я так і знав!

Забула! Вона забула, що сьогодні вибори! Прадавній ліс обирає нового хранителя!

Мавка: Гуку, не хвилюйся! Все буде добре!

Сцена 2.

Ведуча: Тим часом, в самому серці прадавнього лісу збирались всі мешканці, щоб обрати свого захисника та мудрого хранителя всього живого.

Лісовик: Вітаю вас із новою весною,

Жителі прадавнього лісу!

Чи всі зібралися?

Мавко, скажи, чи всіх ти розбудила?

Мавка: Так, всіх!

Лісовик: Слухайте мене, брати і сестри!

Я слабшаю. Тягар обов'язків хранителя вже заважкий для моїх плеч.

Гук: Я б міг стати чудовим хранителем!

Русалка: Хранитель - язиката феська? Ще цього нам не вистачає!

Русалка: А може ти, Мавко, хочеш стати хранителем? Ти не заслуговуєш. Ось я була б чудовим хранителем нашого лісу! А ти занадто наївна та мила!

Мавка: Я не наївна та мила!

Русалка: Ой, щось мені погано! (вдає)

Мавка: Що з тобою? Тобі погано, Русалонько?

Русалка: Ось бачиш занадто ти наївна!

Хранитель: Заспокойтесь всі! Тиша! Первісні духи – ті, що бережуть нас, ті, що звать Джерело життя нашим домом, обрали нового хранителя!

Мавко – ти стаєш нашим хранителем! Привітайте нову Хранительку Джерела життя, лісову Берегиню.

Міфічні істоти святкують. «Крокове колесо».

Хранитель: Відсьогодні ти наділена магічною силою первісних духів природи! Оберегай нашу священну домівку навіть ціною власного життя!

Ведуча: Люди щасливо жили в злагоді та мирі з міфічними істотами прадавнього лісу.

Танок «Гарная».

Ведуча: Але не все так райдужно та добре, як гадалось. Мешканці лісу були в небезпеці.

Сцена 3.

На сцені Килина з Фролом, Фрол підлабузничас.

Килина: Не нервуй мене Фрол, це псує колір обличчя.

Килина звертається до глядачів: Нещасні мої, нужденні, зневажені і принижені Земляки! Ми всі помилялися думаючи, що ці міфічні істоти наші друзі!

Це лісове чортівиння підготувало для нас повені, пожежі, пандемію чи навіть війну! Але я знаю як зупинити це! Треба першими нанести удари по цим лісовим створінням! Знищимо їх, тоді джерело життя буде нашим. Всі ви станете заможними і будете жити вічно!

Фрол: Я вирубаю дерева в самому серці прадавнього лісу і побудую маленьку хатку собі для душі. Ще все викопасмо, перекопасмо і побудуємо мережу бутіків, де будуть найвишуканіші панталони!

Килина: Добре, буде тобі хатинка! Будуть тобі і панталони! Тільки б добратись до джерела життя! (Килина і Фрол ідуть)

Ведуча: Затьмарені обіцянками Килини про вічність і багатство, сповнені люттю та гнівом люди вирушили знищити душу прадавнього лісу та всіх міфічних істот.

Сцена 4.

На сцені міфічні істоти.

Гук: Я чув, що в ліс вдерлись людовиська! Всі до бою! Я буду нездоланим Людоздоланець!

Мавка: Прадавні дерева, станьте на захист лісу своїм міцним корінням!

Лісові мешканці перешкоджають просуванню Килини та її армії, канати і мотузки натягують через зал.

Танок бою «Кривий танець» (з гімнастичними палицями).

Мавка: Зупиніться! Прадавній ліс не бажає нікому зла. Можна всім жити в мирі!

Килина: Подивись на себе! Сама юність і краса і грація! Тобі не світить стати старою та огидною тіткою!

Мавка: Я дам тобі краплину Джерела життя!

Килина: Краплину? Ні, мені потрібно все джерело життя.

Мавка: Але без Джерела життя прадавній ліс загине!

Килина: Твій гайок все одно загине! А я однаково стану вродливою, молодою назавжди! Та й ще наймогутнішою і найбагатшою!

Гук: Ого, нічого собі бажаннячко! А нічого не злипнеться і не лусне?

Килина: Не злипнеться, а луснеш ти в мене!

Гук ховається за Мавкою.

Мавка: Далеко не всі люди такі жорстокі і жадібні як ти. Я душа прадавнього лісу і нікому не дозволю кривдити жодної живої істоти лісу!

Брат 1: Ми брати - всім кранти! Будуть вам всім кранти! Так?

Брат 2: Що?

Килина: Всі до бою!

Гук: Та схаменися ти, вгамуйся нарешті! Бо як скажу німецьке слово по-французьки - зразу кобилою станеш! Я – хранитель звуків – кажу всім слухати!

Звучить музика «Мова вітру». Всі підхоплюються, обнімаються.

Килина закриває вуха, присідає, зникає.

Танок «Не шукай долі».

Люди помічають зникнення Килини, а на сцені з'являється дівчинка і каже:

- Я - Килина, хотіла просто буди вічно молодою, але трішки перестаралась. Що ж тепер мені робити, як далі жити!

Лісовик: Ось і чудово! Джерело життя подарувало тобі другий шанс! Не втрачай його і зростай доброю і щирою людиною.

Ведуча: Знову запанували мир та злагода. Бо ми в серцях маємо те, що не вмирає – магію! Найбільша магія людей, особливо нас, українців – це любов! Бо любов нас врятує від зла, і лиш любов збереже в цьому світі життя!

Кабанова Т.О.,

вчитель-логопед

*ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського,
Всеукраїнський центр із розповсюдження
та впровадження ідей В.О. Сухомлинського
м. Бровари, Київська область, Україна*

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО «КОМУНІКАЦІЯ ЧЕРЕЗ ГРУ: ЛОГОПЕДИЧНІ ІННОВАЦІЇ В ДІЇ»

Сучасний заклад дошкільної освіти активно впроваджує інноваційні підходи, що роблять освітній процес більш ефективним, цікавим і доступним для кожної дитини. Особливо важливо це у сфері мовленнєвого розвитку, адже саме якісне мовлення – основа комунікації, пізнання та соціальної взаємодії дошкільника. Однією з результативних форм роботи є логопедичні розваги, які поєднують корекційні завдання з елементами гри, театралізації, мультимедії та інтерактивних технологій.

Логопедична розвага «Казковий переполох»

Мета: Закріпити вміння дітей виконувати мовленнєві та артикуляційні вправи, автоматизувати шиплячі та диференціювати свистячі звуки, ділити слова на склади, інтонувати звуки в словах, закріплювати навички читання. Розвивати пам'ять, мислення, увагу, зосередженість, мовленнєве дихання, артикуляційний апарат, фонематичне уявлення, аналіз та синтез, артистичні вміння та впевненість в собі. Уточнювати знання дітей про українські народні казки. Виховувати бажання допомогти. Викликати позитивні емоції.

Матеріали: вірш Надії Касаткіної «Казка це велике диво»; екран, мультимедія до казок «Івасик Телесик», «Солом'яний Бичок», «Колобок», «Ріпка», «Котигорошко» окремі мультимедія з Бабою Ягою, кадр до гри «Знайдіть булаву» музичний супровід для ігор, тренажери свистки для розвитку мовленнєвого дихання «Чарівні пташки» 12 шт.; умовні картки для

виконання артикуляційних вправ: «Смачне варення», «Морозиво», «Млинці», «Горішок», «Вареники», «Грибочки»; резинові долоньки та ступні до гри «Кольорове слово», предметні картинки на краплинках до дидактичної гри «Дощик» (жаба, кошик, миша, шарф, гуаш, шапка, душ, вуж, їжак, ніж, жук, кажан), ємність для них, дві хмаринки з мотузками на фланелеграфі, прищіпки, м'який конструктор для перешкод 4 шт., гімнастичні кільця 4 шт.

Руханка «Зніми чари», підставки в яких стоять булави 12 шт. зі складами: ба, бо, бе, ло, ле, бу, ла, ва, би, ве, ву, ви; резинові напівсфери 4 шт., гімнастичні палиці 2 шт., дві підставки-стенди. Музика для дискотеки.

Хід

Логопед заводить дітей в музичний зал, вони вітаються і сідають на стільчики. Логопед зачитує дітям вірш Надії Касаткіної «Казка це велике диво».

Логопед: Діти, а про що йде мова в цьому вірші? (Діти про казку). Так діти ми теж сьогодні потрапимо в казку і навіть не водну. Пропоную вам подорож по українських народних казках. І перша наша казка куди ми відправимось «Івасик-Телесик» погляньте на екран.

Але на екрані не очікувано з'являється Баба Яга.

Баба Яга: Ох, нарешті а то я вже зачекалася! Що думали побачити тут свою казочку про Івасика-Телесика, а тут я – Бабуся Ягуся. Якщо не впізнали то це все заслуга мого лісового стиліста. Так от до нашої казочки, я ваші всі казочки куди ви зібралися взяла і зачарувала. Зрозуміли тому Оленка Зеленка гарно наїсться Івасиком-Телесиком, бо гуси-лебеді не летять вони зависли, я їх зачарувала. Чакі чакі ча...

На екрані з'являється нерухома картинка з мультика «Івасик-Телесик», де гуси несуть Івасика.

Логопед: Ой, Ягусю, та ми зараз швидко знімемо твої чари. Нам допоможуть свисточки «Чарівні пташки». Тримайте діти свисточки, і давайте щосили правильно вдих носиком, видих ротиком, щічки не надуваємо, подмухаємо в них, щоб наш сильний струмінь повітря швидко поніс гусей і Івасика-Телесика геть від Оленки Зміючки.

Вправи на дихання.

Виконують 8-10 разів вправу на дихання «Чарівні пташки» на екрані з'являється картинка, на якій гуси лебеді починають рухатися і летять. І тут же з'являється Баба Яга.

Баба Яга: Не радійте - не радійте, малі халамидники! В казці «Солом'яного бичка» не знайдете його, бо я вкрала його. А замість нього залишила маленьке, гарненьке, але дуже ненажерливе Чудовисько. Яке всіх вас тут поїсть ням-ням. Чакі-чакі ча!

На екрані – картинка до казки «Солом'яний бичок» галявина, баба спить, а замість бичка там Чудовисько-Ненажера.

Логопед: Діти, давайте нагодуємо його смачненькими артикуляційними вправами. Дивимось на картинку і виконуємо.

Артикуляційні вправи.

Логопед показує картинки відповідні вправам. Діти виконують кожну артикуляційну вправу по 5 разів: «Морозиво», «Смачне варення», «Грибок», «Млинці», «Горішок», «Вареники». На екрані чудисько щезає і з'являється бичок. За ним - відразу Баба Яга, яка репетує.

Баба Яга: Знову, не радійте - не радійте нічого у вас не вдасться казочку «Колобок» я теж зачарувала і вона почнеться з самісінького кінця. А кінець там такий, що Лисичка з'їсть вашого Колобка, то ж на зустріч першою вона прийде. Чакі-чакі ча!

На екрані картинка: Колобок котиться, а на зустріч йому Лисичка.

Логопед: Діти, давайте проведемо Колобка нашою доріжкою кольорових слів. Ніжкою стаєте на слід ступні називаєте своє слово відповідно до кольору, своєю ручкою простукуєте кількість складів по кольоровій долоньці.

Гра «Кольорові слова».

Логопед опитує кожну дитину. І після на екрані – Колобок котиться по доріжці, де на зустріч йому стрибає зайчик. І знову з'являється Баба Яга.

Баба Яга: Та як ви, смієте псувати мої всі плани! Ні все одно вам не вдасться тому, що в казочці «Ріпка» мишка не вирве, бо я так землю зачарувала, що вона міцніше каменю її триматиме. Ось і казочці кінець і зв'язку кінець. Чакі-чакі ча!

На екрані уривок з казки «Ріпка», де всі герої, але ріпка ще не вирвана.

Логопед: Діти, що потрібно щоб земля стала м'якою? (Дощ)

У нас є дві хмаринки з мотузочками, на одній звук [ш], а на другій - [ж] ми принесемо кожній свою краплинку, долаючи перешкоди і прикріпимо прищіпками. Шикуйтеся один за одним, тримайте краплинки, проходите по цим перешкодам і даруєте краплинку відповідній хмаринці.

Гра естафета «Дощик».

Після того як діти прикріпили всі картинки логопед перевіряє. І на екрані з'являються дві хмаринки, між ними слово «ДОЩ» блілого кольору.

Логопед: Діти, ви молодці, але цього замало потрібно, щоб слово дощ засвітилося. Для цього нам потрібно визначити місце звука [Д] у словах: диня, шоколад, бандура, звук [О] у словах: ананас, намисто собака, і звукосполучення [ШЧ] у словах: куш, паща, шука.

Фонематична гра «Де живе звук».

На екрані слово «ДОЩ» засвічується, краплинки капають. І з'являється наша картинка де ріпку виривають і Баба Яга.

Баба Яга: Ви, ви самі в усьому винні! Ви не залишили мені вибору прийдеться мені вас всіх там зачаклувати. Я не хотіла, але прийдеться, чакі-чакі ча! (Звучить музика чарів).

Логопед: Діти, давайте швидко проговоримо анти закляття зі звуком [Ч].

Руханка «Анти закляття».

Діти стають півколом, і промовляють за логопедом склади, змінюючи силу голосу та повторюючи рухи

- ча - ча - ча - ча - ча - тихим голосом, руки біля грудей зтискаємо і розтискаємо кулачки;

- ЧЕ - ЧЕ - ЧЕ - ЧЕ - ЧЕ - голосно, руки вгору;

- чи - ЧИ - чи - ЧИ - чи - чергуючи, тихо-руки в кулачках біля грудей, голосно - руки вгорі долоні розтиснуті;

- чо - чо - чо - чо - чо - коліна напівзигнуті долоні на колінах плескаємо по них;

- ЧУ - ЧУ - ЧУ - ЧУ - ЧУ - тупаємо ногами.

На екрані з'являється Баба Яга.

Баба Яга: Я к же ви мені набридли, все-все руйнуєте совісті у вас немає, але я використаю свій останній шанс булаву Котигорошка не знайдете! Тому що я їх так зачарую, що серед однієї з'явиться багато точнісінько таких самих, а ви не знайдете булави Котигорошка. Чакі-чакі ча!

На екрані з'являються булави 12 шт.

Логопед: Діти, нам потрібно зняти закляття, тоді фальшиві булави зникнуть, а справжня залишиться. Нам треба скласти слово «булава». По-перше зараз ви долаючи перешкоди перенесете всі булави зі складами на цей стенд. А потім ми серед них відберемо потрібні нам склади і викладемо наше слово на другому стенді.

Гра естафета «Знайди склад».

Діти переносять, шукають потрібні склади, називаючи їх і складають слово, фальшиві зникають потрібна булава засвічується.

Логопед: Діти, ви великі молодці виконали всі завдання, врятували всі казки, які зачаклувала Баба Яга! Ви переможці! Вкотре Добро перемогло зло!

З'являється Баба Яга: Я така зла, що аж зуби болять, руки пітніють, а тіло тремтить так, що хочеться все навколо розламати. Чака-чакі ча!

Логопед: Ягусю, та в тебе типові ознаки стресу.

Баба Яга: Якого такого ще стресу? Ой, ой, щось мені вже так не добре від цього стресу. Ой, потрібно щось робити з ним допоможіть!

Логопед: Зараз діти покажуть тобі вправи, які допоможуть подолати поганий настрій і стати бадьорою.

Вправа для дихання «Долоньки». Вправа антистрес «3 гуся вода». Вправа заряд на позитив «Шейк».

Баба Яга: Дякую, вам діти, ваші вправи надали мені сил, я стала така бадьора, що аж хочеться танцювати. До речі, а при цьому, як його стресі можна танцювати?

Логопед: Можна, потрібно і необхідно танцювати!

Баба Яга: Дякую, якщо ви так рекомендуєте то я готова танцювати давайте!

Логопед: Тож, запрошуємо тебе ще й на дискотеку з усіма дітками.

Баба Яга: Дякую, вам дітки за ваші поради, я всі їх намотала, як то кажуть на косу свою русу. Тож побіжу по лісу і всім розкажу про ваші поради, а то вчора зустріла володаря лісу, то був такий злий, що Мавка насилу його вгамувала, то ж будьте.

Дискотека українські народні пісні.

Казка – це велике диво –

В ній добро перемагає.

Все кінчається щасливо

І про це людина знає.

Казка вчить, як в світі жити,

Що робити, що казати,

Як потрібно поступати,

Щоб велику мудрість мати.

Казка розуму навчає

Вчить добро в житті творити.

І до чесності привчає.

Тобто вчить, як в світі жити.

Людям вчить, як в світі жити.

Щирим, щедрим, світлим бути,

Завжди труднощі долати,

А про зло навік забути.

Ну, а хто казки читає –

Мудрість добре розуміє

Він в житті перемагає,

Бо знайти свій шлях уміє.

Свінтіцка Р.В.,

вихователь

ЗДО № 6 «Ромашка»

м. Красилів, Хмельницька область, Україна

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО. СЦЕНАРІЙ «СВЯТА ГАРБУЗА»

Ведуча 1: Добрий день, усім гостям у залі, так приємно нам зустрітись знов, хоч на дворі осінь вже настала, сумувати не дамо нікому.

Ведуча 2: Хоч не світить сонечко нам ясно, з журавлями в вирій відлетіло літо, але осінь теж пора прекрасна і сьогодні вас вітають діти.

Захід дітей, під веселу музику.

Дитина 1: Нині осінь нас чарує, неповторна чарівна,

Різі барви нам дарує і дивує нас вона!

Дитина 2: Виглядає так казково восени і парк і гай!

Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край!

Дитина 3: Золота красуня – Осінь чарівниця.

По землі ступає, золотом іскриться!

Дитина 4: В жовте і червоне листячко фарбує,

І картини дивні, чарівні малює!

Танок дівчаток «Листопад».

Ведуча 1: Осінь славна мила золота! Радіють всі їй і села і міста. У лісі побувала й на городах все збрала!

Ведуча 2: Королева осінь, всіх на свято просить, всіх без винятку частує й на зиму запас готує.

Ведуча 1: Свято – це чудово, але щоб його розпочати треба про погоду десь прочитати.

Ведуча 2: Тож в ефірі канал «Осінній Красилів» - до вашої уваги – прогноз погоди!

Дитина 5: Тільки у нас і тільки для вас прогноз погоди правдивий та без реклами!

Дитина 6: 15-го жовтня – вас чекають дощі та грози, але від сміху у вас сьогодні падатимуть сльози!

Дитина 7: Як тільки лишиться вдома парасоля, відразу буде дощ. Така вже ваша доля!

Дитина 8: Любі друзі, хай ваші кросівки відпочивають, гумові чоботи на вас

чекають! Куртку теж не треба купувати нову, дощовик – ось що сьогодні хіт сезону!

Дитина 9: На весь місяць прогноз ось такий – дощ, вітер, буревій. Посмішкою свій настрій підіймайте, частіше із медом чай попивайте!

Дитина 10: І найголовніше: нехай проблеми та негоди, Не роблять вам в житті погоди!

Тож будьте здорові і будьте веселі – щастя і радості вашій оселі!

Ведуча 1: Погляньте, й справді дощ не втихає, він нас з вами заливає. Задощило, що ж робити? Невже свято зупинити?

Ведуча 2: Та ні! Та це ж дрібниця! Мерщій но друзі посміхніться.

Хай буде радість, буде сміх, хай пісенька луна для всіх!

Ведуча 1: Наші діти дощу не бояться, люблять вони з дощем забавляться!

Пісня-танок з парасольками «Кращі друзі на землі».

Ведуча 1: З давніх-давен в Україні пора збирання врожаю закінчується яскравими багатими веселими святами, ярмарками.

Ведуча 2: На святах люди вихвалялися багатими врожаями, ділились досвідом і найцікавіше, святкування супроводжувались українськими піснями, танцями, народними іграми, виставами.

Дитина 11: Увага, увага – спішіть поспішайте,

Свято врожаю, глядіть не минайте!
Тут щедрі дарунки із саду городу,
Тут пісні і жарти усім в нагороду!
Мерщій бо на свято усі поспішайте,
Хваліться, милуйтеся, танцюйте і грайте.

Ведуча 1: Тепер коли вже зібрано врожай, іще заможнішим став рідний край!

Ведуча 2: Друзі чуєте, хтось до нас поспішає на свято.

Гарбуз: Доброго дня, шановні, почув, що у вас свято, прийшов я всіх вітати! І про городні справи вам прозвітувати! (Потягується) Ото вже я виспався, всі боки залежав. Та все ніби і добре. Але є проблемка, хто б мене послухав?

Я усе життя живу без капелюха.

Усе моє життя панує літо, лису голову мені ніде діти.

А чи сонце припікає, а чи дощик поливає – ні сховати, ні накрити (чуває потилицю).

Ведуча 1: По городу гарбуз ходять, всіх із роду оглядає. Кого хвалить, кого учить, а кого і навчає. І звернувся до газдині, молодесенької дині.

Гарбуз: Розкажи мені красуне, як ти влітку працювала, може трохи лінувалась, чи сумлінно дозрівала?

Дитина 12 Диня: Ой, Гарбузе-Гарбузенко! Вічно ти підозри маєш.

Не сидиш на однім місці, по городу все гуляєш.

Бачиш, як я постаралась, ніжним соком вже набралась,

Налилася на всі боки і важкі у мене кроки.

Гарбуз: Ой, чудова ж господиня, моя ніжна смачна диня!

А що скаже огірочок, мій улюблений синочок?

Дитина 13 Огірок: Не свари мене любий татко! Гарно я ріс на початку. Та якісь дощі махнули – захватись я й забув.

Коли сонечко світило, я листочками не вкривсь,

На кілках шнурках висів, і, звичайно, перезрів!

Гарбуз: Ой, ну що ж я розумію. Та надіятися смію, щоб в наступне знову літо, все завчасно було прикрито.

А що тут за каруселі, всі чомусь такі веселі!
Дитина 14 Морква: Ой, яка я гарна!
В мене коси кучеряві, та ще й платтячко яскраве!
Гарбуз: Ой морквиця, не годиться – ти ж худа і жовтолиця, та ще хвалишся собою і пишаєшся красою.
Морква: Не худа я, а струнка! (ображається)
А ви всі запам'ятайте. Я – смачна і вітамінна.
Той хто мене споживає, до ста років доживає!
Любий братику, послухай, ти мною пишайся!
Бо не просто я морквиця, я все ж таки твоя сестриця!
Гарбуз: Добре-добре, вибач сестрице!
Дитина 15 Помідора: Чуєш братику, а я!
Я пробилась в депутати, скоро буду виступати,
І доб'юся для городу – перегною аж підводу! О!

Гарбуз: Радий, радий я сестрице, маєш розум хоч дівиця. Пишна гарна і в достатках, а тепер ще й депутатка!

Ну а, як же бурячок, мій шановний своячок!

Дитина 16 Буряк: Що казати, я у нормі, круглий, чистий, соком повний!

Також кольором налився, ніби в Африці родився!

Буде борщ смачний, червоний, з бурячком такий чудовий!

Гарбуз: Молодець, я зрозумів, що ти роду не підвів.

А що скаже нам картопля, як жилося їй у полі?

Дитина 17 Картопля: Хоч проблем було багато, та не буду нарікати.

Мене люблять, поважають, другим хлібом називають.

Можу бути у меню хоч по кілька раз на дню.

Гарбуз: Так, звичайно, правду кажеш, людям ти сердечно служиш, хоч циганської натури та високої культури. Задоволений я вами, бо багатий родичами!

- А цибуля в нас чудова, правда, трохи гонорова.

Дитина 18 Цибуля: Не соромте мене дядьку, бо покину зараз грядку!
Я серйозна у всіх справах і смачна у різних стравах!
Гарбуз: Не серджусь на тебе люба, бо від нервів тільки згуба.
Усі знають рід наш славний, Гарбузовий рід преславний!
Я вклоняюся вам грічно і всім дякую сердечно! А також даю наказ:
Щоб любили люди нас і смачні вживали страви! Хай наш рід чудовий
буде на поживну користь людям!
Запрошую всіх своїх родичів до таночку!
Танок овочів.

Ведуча 1: Друзі, у нас в Україні дуже шанують саме гарбуз, адже у ньому багато корисних вітамінів. З гарбуза готують смачні страви. Про нього складають пісні і грають з ним у веселі ігри! І навіть святкують день гарбуза!

Ведуча 2: І нас з вами чекає багато гарбузових сюрпризів. Погляньте, як багато яскравих гарбузиків в нашому залі. І здається вони не прості. Вони щось в собі ховають, вони для нас завдання мають.

Ведуча 1: Давайте розшукаємо гарбузик з цифрою 1.

Гра « Назви овоч чи фрукт на колір який я покажу! ».

Діти називають овочі і фрукти відповідного кольору (червоний колір – помідор, перець, яблуко... тощо)

Ведуча 2: Шукаємо гарбузик з цифрою 2.

В цій торбині теж заховались родичі гарбузові. Якщо ви їх на помацки впізнаєте то в наступну гру пограєте.

Гра «Торбина».

Ведуча 1: Гарбуз із цифрою 3 – силу козацьку ти покажи.

Дитина 20: Я козак і ти козак, щоб
в бою стояти мужньо,

Ми повинні бути дружні!

Ми хоробрі хлопчики – побратими
козаки!

Дитина 21: Козаки не лиш
воюють, а й майструють і будують.

І рибалять і співають, край свій
рідний захищають!

Дитина 22: Раз – два - голова, щоб
трималася на м'язах,

Ми тренуємо всі м'язи!

Три-чотири руки в ділі,

Раз кулак і два кулак – буде
сильним наш козак!

Дитина 23: Щоб триматись на коні
треба ноги нам міцні.

Підемо разом в присядку, є найкраща нам зарядка!

Танок козаків з гарбузами.

Які сильні наші хлоп'ята. А тепер татка нас підтримають і покажуть свою силу. (Підіймання гирь-гарбузів, всі хором рахуємо.)

Ведуча 2: Цифру 4 відшукайте – гру нову розпочинайте. Час гарбузи зібрати і в комору поскладати.

Гра для дорослих – татусів «Прокоти гарбуз».

Ведуча 1: Увага, цифра 5 чекає на нас.

Будемо кашу гарбузову варити. Ця каша незвична, ця каша музична.

Гра «Хто перший візьме ложку?».

Ведуча 2: Бігали щосили – каші наварили. Цифру 6 шукайте нову гру розпочинайте.

- А тепер дівчаткам й мамам час потанцювати. Гарбуз по колу покотіть, свої таланти покажіть.

Гра «Котиться гарбуз по колу».

Котиться гарбуз по колу, проситься гарбуз до гри.

Покотився-покотився і у колі зупинився.

Хто гарбузика тримає – у таночок поспішає!

Ведуча 1: Танцюристи гарні в нас і таночки – вищий клас! Та ще є завдання для вас цифру 7 знайти вже час. Самий смачний конкурс

Частування.

А й справді дуже до речі – енергії витрачено – саме час поповнити. Пряме призначення гарбуза – це смачна здорова їжа! Чого з нього тільки не готують. Каші, тушкують з м'ясом, овочами, зеленню і навіть з грибами! Супи, пюре і запіканки, для пирогів й млинів начинки. Кекси, мармелад, цукерки, рахат-лукум, варення й джеми! Але найкращим серед гурманів вважається смакове поєднання гарбуза з апельсином. Ми спробували і пропонуємо й вам скуштувати цей молодильний вітамінний корисний напій. Смачного, друзі!

Пригощання.

Ведуча 2: Дякуємо вам, дорогі діти і шановані гості. За вашу енергію, активність, позитив.

Ми разом створили неймовірне осіннє свято.

Пам'ятаймо, що кожен з нас може зробити осінь теплішою ще яскравішою і дружнішою. Поважаймо, підтримуймо і любимо один одного.

Литвинюк Є.П.,
вчитель-дефектолог
КЗ ЗДО (ясла-садок) КТ № 29
м. Криви Ріг, Дніпропетровська область, Україна

КОНСПЕКТ ГРИ-ЗАНЯТТЯ З ПРІОРИТЕТОМ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ «В ГОСТЯХ У КАЗКИ «У ПОШУКАХ БРАТИКА ІВАНКА»

Мета:

1. Корекційно-пізнавальна. Продовжувати:
 - знайомити дітей з поняттям «наступне число», способом утворення чисел додаванням одиниці;
 - тренувати у кількісному і порядковому рахунку до 5;
 - удосконалювати уміння порівнювати та урівнювати кількісні множини, розрізняти поняття «більше», «менше», «порівну»;
 - вправляти у просторовій орієнтації: зліва, справа, посередині, та знаходити відповідність між предметом і його тінню.

Закріпити уміння:

- розрізняти пори року;
- розрізняти цифри;
- розрізняти геометричні фігури по кольору, величині.

2. Корекційно-розвивальна. Розвивати:

- просторову орієнтацію;
- уміння орієнтуватись на аркуші;
- загальні мовленнєві навички;
- граматичну структуру мовлення;
- зорове сприйняття в процесі ігрового спілкування;
- дрібний праксис.

3. Виховна. Виховувати:

- бажання допомагати;
- доброзичливість;
- віру в добро і в себе;
- уміння працювати в колективі.

Обладнання: зображення паровоза і вагонів, числові картки, предметні картки: ведмідь, білка, заєць, їжак, вовк, логічні блоки Дьенеша, карта для прокладання маршруту, маркер, дидактичні ігри, ключ, іграшка-Баба Яга, прищіпки, орбізи.

Організаційний момент.

Педагог: Доброго ранку, діти! Сьогодні ми з вами поговоримо про казки. Які казки ви знаєте? (відповіді дітей)

Дзвінок по телефону, педагог відповідає і говорить дітям, що телефонувала Оленка і просила допомоги: її братика Іванка забрали з собою гуси-лебеді, і вона не знає, де його шукати.

- Діти, ви допоможете його знайти?

Основна частина.

Дидактична гра «Котрий по порядку».

На столі перед дітьми зображення паровоза, п'яти вагонів, цифри. Завдання для дітей: скласти потяг, починаючи з першого вагона, додаючи до попереднього числа одиницю, щоб утворити наступне число.

- Діти, шлях нам належить не близький, тож пропоную відправитися на потягу. Але спочатку нам треба порахувати, скільки вагонів у потягу. У нас є головний паровоз, а номери вагонів повинні йти за паровозом по порядку.

Діти складають потяг від першого до п'ятого.

- Який по порядку вагон, що після паровоза?

- Який по порядку наступний вагон? Як ви утворили число 2 і т. д.?

- Скільки всього вагонів?

- Ну що ж діти, ви молодці, впоралися із завданням, порахували вагони правильно, можна їхати.

Руханка «Потяг»:

Один-два-три,

У потяг сядем ми (діти стають один за одним).

Один-два-три-чотири,

Ми сьогодні пасажири (присісти).

Їде потяг мимо гір і озер (кругові рухи руками)

Під синіми небесами (руки вгору).

Уперед за чудесами.

- Ось ми і приїхали до лісу, потяг далі не їде тому будемо йти пішки. Але куди нам йти? Треба спочатку прокласти маршрут.

Завдання для дітей: орієнтування на аркуші паперу «Проклади маршрут».

Перед дітьми аркуш А-4 з клітинками і зображеннями: ліс, яблунька, пічка, річка, будинок Баби Яги. Педагог пропонує дітям малювати маркером

по клітинках шлях від лісу до яблуньки, потім до пічки і т.д. (дві клітинки вправо, одну клітинку вгору і т.д.

- Добре маршрут намічено, можна йти.
- Дивіться, діти, яка гарна яблуня. Давайте запитасмо, чи не бачила вона куди полетіли гуси-лебеді.
- Яблунька, підкажи, куди полетіли гуси-лебеді?
- Яблуня: Я вам скажу, але спочатку ви мені допоможіть. До мене в гості прийшли звірята, я хочу їх пригостити, але взимку яблука не ростуть допоможіть мені, будь ласка.

Дидактична гра «Пригости тварин» (порівнювання та урівнювання множин).

Яблуня: Спасибі вам, діти, що допомогли.

- Куди ж нам треба йти далі? Подивимось по маршрутній карті.
- Так, треба йти до пічки.

Вправа на розвиток міжпівкульної взаємодії. Кінезіологічна вправа «Долоня-кулак-ребро».

- Пічка, добрий день! Підкажи, куди полетіли гуси-лебеді?

Пічка: Я вам підкажу, але спочатку виконайте моє завдання.

Дидактична гра з прищіпками «Знайди цифру».

На картинці Сніговик загубив цифру що у рядку зверху. Серед цифр, що знизу треба знайти цю цифру і прищіпити її прищіпкою.

Пічка: Ви добре попрацювали, спасибі вам за допомогу. Гуси-лебеді живуть у Баби Яги, вам потрібно дістатися до її хатинки.

- Давайте подивимось на карту, куди іти далі.

- Так, треба йти до річки.

Діти підходять до річки, педагог пропонує підготуватися до переправи.

- Річко-річко, добрий день! Підкажи, куди полетіли гуси-лебеді?

Річка: Я вам підкажу, але спочатку ви мені допоможіть.

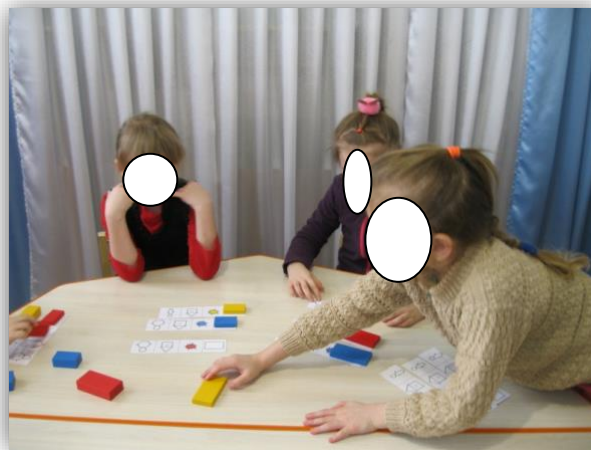
Дидактична гра «Пошукові тіні».

На картинках зображено три предмети. Діти вибирають собі картинку і відповідно до неї знаходять таку саму, але з тінню. Називають предмети, що зображені, відповідають на питання: що зліва? що справа? що посередині?

- Діти, щоб перейти через річку, нам потрібен міст. Але він, на жаль, зламався. Дивіться, тут лежать дощечки від мосту. Але як же нам його зібрати? Здається, я знаю. Тут є схема, яка допоможе нам зібрати місток

На столі лежать дощечки різного кольору, товщини, величини (прямокутники з набору «Логічні блоки Дьєнеша».) Педагог пропонує дітям картки-символи, розглянувши які, діти знаходять свої дощечки і складають місток через річку.

- Добре, малята, ви успішно впоралися і з цим завданням. А ось і хатинка Баби Яги.

- Баба Яга, віддай нам Іванка!

Баба Яга: Віддам, тільки якщо ви відгадаєте мої загадки.

Дидактична гра з орбізами «Знайди потрібну картинку».

Перед дітьми картки А-4, на яких зображено 4 пори року, зверху на картку накладається пакет з кольоровими орбізами, педагог загадує загадку, відгадавши яку, діти шукають відгадку (потрібну пору року, розсовуючи орбізи руками).

Задзвеніли струмки, прилетіли граки,

В дім свій - вулик, бджола перший мед принесла.

На гілках щільні грудочки-у них дрімають клейкі листочки
Хто скаже, хто знає, коли це буває? (Навесні)
Сонце пече, липа цвіте,
жито поспіває, коли це буває? (Влітку)
Дні стали коротшими, довгими стали ночі.
Урожай збирають, коли це буває? (Восени)
Сніг на полях, лід на річках,
віхола гуляє, коли це буває? (Взимку)

Баба Яга: Так, діти, ви справді дуже розумні. Ну що ж, забирайте вашого Іванка, якщо у вас є ключ, щоб відкрити замок.

- А у нас немає ніякого ключа!

Баба Яга: Ну що ж, тоді виконайте моє останнє завдання і отримаєте ключ.

Дидактична гра на липучках «Санчата».

Автоматизація звуку С у реченнях. На столі картинки із звуком С. Перед дітьми картинка на якій хлопчик Саша везе санчата. Дитина бере картинку прикріплює її з допомогою липучки на санчата і, правильно інтонуючи звук С, промовляє речення: Саша везе на санчатах сумку і т. д.

Баба Яга: Ну ось тепер ви і насправді заслужили ключ!

- Діти, ось він, заповідний ключ. Зараз ми відкриємо замок, але спочатку згадаємо чарівні слова.

Вправа на розвиток дрібної моторики:

На дверях замок висить,
Хто би зміг його відкрити?

Постукали, покрутили

Повертіли і відкрили.

- А ось і Іванко! Які ви, діти, молодці, що допомогли мені! Пройшли стільки випробувань і завдань.

- Іванко вам вдячний, що ви допомогли його сестричці і йому повернутися додому. І нам пора повертатися в дитячий садок.

Заклучна частина.

- Ось ми і повернулися, вам сподобалась наша подорож? Що вам запам'яталось найбільше?

Романенко І.С.,

вихователь

*Кролевецький ЗДО (ясла-садок) № 7
м. Кролевець, Сумська область, Україна*

ЕКОЛОГІЧНИЙ КВЕСТ «ЕКО-HEROES: МІСІЯ «ЗЕЛЕНИЙ КОД» З ЛЯЛЬКОВИМ ТЕАТРОМ

Вихователь підходить до ширми лялькового театру: Привіт, мої майбутні Еко-Heroes! Сьогодні ми вирушаємо у надзвичайну місію «Зелений Код»! Це гра-порядунок, де ви станете супер-героями, які допомагають природі. Уявіть, що наша планета - це великий-великий комп'ютер. А ліси, річки та тварини - це його програми. На жаль, у цій програмі з'явилися помилки - «Баги» (це різноманітне сміття, марнування світла, не економія води...). Через ці «Баги» наші віртуальні друзі, з якими ви сьогодні познайомитеся розгублені та сумують, а ліс стає все брудним і брудним.

Звучить музика і з'являється наш робот: Вау, хто це?

Лялька Еко-Бот: Привіт, всім. Я - Еко-Бот, робот – захисник природи, створений із речей, які ми зазвичай викидаємо.

Вихователь: Це наш особливий екологічний супер-герой. Це робот, який зроблений не на заводі, а зі сміття (баночки з під кави, металевої трубочки...). Він показує нам, що навіть зі старих речей можна створити щось корисне, і як важливо переробляти сміття, щоб захистити природу. І наш Еко-бот отримав термінове повідомлення!

Лялька Еко-Бот: Увага! Увага! Сигнал SOS! Наш віртуальний ліс «забруднений» цифровим сміттям та вірусами! Всі мешканці лісу втратили свої «файли» з домівок! Потрібні юні Еко-Heroes для розшифровки завдань і очистки лісу!

Звучить музика і з'являється лялька Сова.

Лялька Сова-Програміст: Я Сова-Програміст. Так, Еко-Бот! Я не можу знайти свій дім на Картах Гугл, своїх друзів. Все переплутано! Я дуже сумна!

Звучить музика і з'являється лялька Ведмедик.

Лялька Ведмедик-Блогер: А я Ведмедик Тедді-Блогер. І мої відео про чисті стежки виглядають як биті пікселі, відео про смачну та корисну малинку, ожинку теж переплуталися! Це просто жах!

Лялька Еко-Бот: Діти, чи готові ви прийняти виклик і допомогти нам відновити «Зелений Код» лісу?

Вихователь: Діти, ми повинні допомогти нашим віртуальним друзям! Ну що на це скажете? Допоможемо? Супер. Щоб ви себе почували справжніми героями, я прикріплю вам на кофтинку значок Еко-героя.

Перед вами наша «Карта Лісу» (великий малюнок з «іконками» завдань), але ліс потрапив у біду! Наші віртуальні друзі залишили тут «замки» (показую на іконки), які блокують відновлення лісу. Наше завдання - відімкнути їх! Щоб пройти місію, потрібно активувати кожен «іконку» шляхом виконання завдання! Як тільки ми правильно виконаємо завдання, цей замок зникне, і на його місці з'явиться зелена позначка! Коли ми зберемо всі зелені позначки, ліс оживе, а наші віртуальні друзі надішлють нам велику подяку! Ну що, готові?

Етап 1: Діджитал Смітник: розсортуй гігу!

Лялька Еко-Бот: Отож, друзі, ваше перше завдання - це правильно відсортувати відходи, сміття. Правильно відсортувавши всі предмети, ви активуєте перший «Зелений Код» і відкриєте наступне завдання на вашій Kartі Лісу.

Вихователь: Діджитал Смітник - це віртуальне, ігрове місце, де ви бачите багато сміття. Отож, наше завдання – навчитися правильно класифікувати кожен предмет у відповідний сміттєвий бак.

Завдання: на підлозі розкидане «електронне сміття» (старі диски, клавіші, батарейки – безпечні!) та звичайне сміття (чистий пластик, папір...). Стоять контейнери: «Електроніка», «Пластик», «Папір», «Органіка».

Вихователь: Куди ми викинемо стару клавішу? А пластикову пляшку? А опалий листочок?

Діти сортують сміття. Звучить музика.

Лялька Еко-Бот говорить радісним голосом: Фантастика! Завдяки вашій роботі, я отримав нову енергію! Іконка сортування стала зеленою! «Код № 1 - активовано! Ви успішно розсортували сміття. Бачу, у вашій програмі сортування немає багів!

Після успішного виконання «іконка» на Kartі змінюється на зелену галочку.

Етап 2: Піксельний Реставратор: збери картинку!

Лялька Еко-Бот: Але... у-у-у-у (звук зітхання). З'явилася нова проблема! Подивіться на нашу карту: частина лісу все ще пошкоджена! Здається, наш файл із красою природи розсипався на маленькі пікселі. Це як порвана картинка! Щоб ліс став знову щасливим і красивим, ми повинні його

відремонтувати! Ваше наступне завдання - зібрати його по шматочках. Щоб відновити картинку, нам потрібен Піксельний Реставратор! Переходимо до завдання № 2: збери картинку! Хто готовий стати реставратором? Починаємо!

Вихователь: Піксельний Реставратор: збери картинку - означає, що вам потрібно буде відновити пошкоджений екологічний об'єкт шляхом з'єднання його частин (пікселів). Це імітація того, як людина «реставрує» природу. Картина «Відновлена Природа».

Завдання: розрізані пазли із зображеннями чистої природи, скласти картину.

Вихователь: Молодці, діти. Ми справилися з 2 етапом. Круто! Ми знову отримали зелену позначку.

Звучить музика і з'являється Лялька Ведмедик.

Етап 3: Зніми еко-лайфхак для ТікТоку!

Лялька Ведмедик-Блогер: О-го-го! Привіт усім! Це Еко-Тедді!

Ви неймовірні! Я щойно завантажив у мережу вашу відновлену картинку лісу - і вона збрала мільйони переглядів! Увесь світ дізнався, як ви круто працюєте! Але щоб про наш зелений код дізналися взагалі всі, нам потрібен вірусний контент! Щось таке, що запам'ятається одразу! Тому ваше наступне завдання - створити власний, супер-короткий і мега-корисний еко-лайфхак! Я не можу зняти відео сам, бо мені важко одночасно тримати камеру моїми лапами і картинку. Вам потрібно стати моїми еко-акторами та придумати еко-лайфхак, який ми могли б викласти в мережу та продемонструвати просте екологічне правило, яке можна швидко і весело показати іншим. Приготуйтеся стати зірками еко-мережі! Поїхали!

Еко-Тедді: Увага! Починаємо зйомку! Показуємо, що відчуває вода, коли ми її марнуємо!

1. Кадр - діти з малюнками «Відкритий кран» виходять уперед і роблять сумні обличчя, інші діти показують сумний смайлик.

Вихователь: Ой, як сумно воді! Вона сумує, бо її місією було стати чистою водою для чаю, або допомогти дереву вирости, або зібратися в річці. А натомість вона просто тече даремно. Вона не виконала свою важливу місію.

2. Кадр - діти з малюнками «Закритий кран» та щасливий смайлик виходять уперед, роблячи щасливі обличчя.

Вихователь: Кран щільно закритий. Жодна краплинка не тікає даремно. А наша краплинка... вона усміхається! Вона щаслива і весела. Вона щаслива, тому що її врятували! Вона знає, що тепер зможе виконати свою важливу місію: допомогти напоїти когось, або полити квітку, або залишитися чистою і свіжою. Вона в безпеці. Коли ми бачимо закритий кран, ми знаємо, що робимо добру справу для планети. Вода в крані — скарб планети!

Еко-Тедді: Код! Кран закрито! Чудово! Цей контент обов'язково збере мільйони лайків. Місія виконана.

Картинка позначається зеленою галочкою.

Етап 4: Віртуальна прогулянка та емоджі настроїв!

Вихователь: Ваші лайфхаки - це просто бомба! Зелений Код отримав тисячі лайків! Ви справжні зірки! Але тепер, коли ми ввели стільки добрих команд, ми маємо перевірити... чи правильно відпрацював наш код? Тут потрібен наш експерт із логіки та аналізу - Сова-Програміст! Вона перевірить, як наші дії вплинули на настрій лісу.

Сова-Програміст спокійно, розважливо: Ху-ху! Дякую вам, друзі. Я бачу, що код на дії ви засвоїли. Тепер перевіримо код на результати!

Ми пройдемося по лісу і перевіримо: який емоційний стан ми бачимо? Чи є у системі лісу баги (сумні емоції), чи панує зелений код (радісні емоції)? Я покажу вам 5 ситуацій, а ви, мої юні програмісти, маєте правильно вибрати емоджі! Покажіть мені, як ви розумієте, що ліс щасливий або сумний! Починаємо аналіз! Починаємо читати емоції природи!

1. Ситуація: годівничка та пташка.

Ви бачите дерево, на ньому висить нова, повна годівничка. До неї прилетіли пташки і радісно їдять зернятка.

Вихователь: Ми бачимо приклад доброї справи. Взимку або ранньою весною пташкам дуже важко знайти собі їжу, адже все вкрито снігом, а насіння чи комах майже немає. Годівничка - це пташина їдальня, яку створили люди. Вона показує, що Еко-герой думає не лише про себе, а й про своїх маленьких друзів у лісі чи парку. Завдяки тому, що годівничка повна (хтось не полінувався і регулярно насипає туди корм), пташка може отримати енергію, щоб зігрітися і вижити.

Запитання Сови: Як почуваються ці пташки, коли про їх дбають? Який емоджі настрою потрібен? (Діти показують відповідний емоджі)

2. Ситуація: забута батарейка.

Сова-Програміст: Ви бачите маленьку ділянку землі. На ній лежить стара, іржава батарейка. Земля навколо неї виглядає сірою та хворою.

Вихователь: Подивіться уважно на цей маленький шматочок землі. Він виглядає сумним і хворим, так? Земля сіра, тьмяна, на ній нічого не росте. А що лежить на ній? Стара, іржава батарейка! Вона вже не працює, але приносить багато шкоди. Звичайна батарейка, яку ми використовуємо в іграшках чи пультах, всередині має отруту (хімічні речовини та важкі метали). Коли батарейку просто викидають у смітник, вона лежить у землі, і з часом іржавіє. Як ви бачите на малюнку, ця отрута витікає з іржавої батарейки прямо в ґрунт. Ця отрута робить землю «хворою» і «сірою», вона вбиває маленьких черв'ячків, корисні мікроби та може потрапити навіть у воду, яку ми п'ємо. Ось чому земля навколо неї така сумна. Одна маленька батарейка може забруднити цілу велику галявину!

Запитання Сови: Ой-ой! Батарейки не можна викидати! Батарейці місце у спеціальній коробці, а не у відрі! Або у спеціальному контейнері позначений спеціально для батарейок. Як почувається Земля, коли її забруднюють отрутою? Який емоджі настрою тут?

Діти показують відповідний емоджі.

3. Ситуація: родинний пікнік.

Ви бачите галявину, де нещодавно був пікнік. Люди прибрали все до чистоти, навіть маленькі фантики. Трава яскраво-зелена. Радість, чистота, порядок.

Вихователь: Подивіться на цю галявину! Вона просто сяє! Трава яскраво-зелена, соковита, тут так приємно гуляти. Ми знаємо, що тут був пікнік, але немає жодного сміття! Ні великих пакетів, ні пляшок, ні навіть маленьких фантиків. Люди забрали абсолютно все. Цей малюнок показує нам радість і порядок. Коли Еко-герой відпочиває на природі, він залишає місце чистішим, ніж воно було до його приходу.

Запитання Сови: Який емоджі настрої має ця галявина, коли люди залишили її такою?

Діти показують відповідний емоджі.

4. Ситуація: відкритий кран.

Ви бачите величезний кран у віртуальній річці, який відкритий, і вода просто летить даремно у порожнечу.

Вихователь: Кожна краплина має значення! Цей кран символізує не тільки домашні крани, які ми забули закрити, а й великі проблеми: витік води на заводах чи у водопроводі. Вода просто зникає у порожнечу, не приносячи нікому користі.

Запитання Сови: Погляньте на цю помилку! Хтось марнує воду! Як почувается річка, коли її марнують? Вона сердиться чи радіє?

Діти показують відповідний емоджі.

5. Ситуація: залишена включена лампочка.

Ви бачите кімнату, з якої всі пішли. Велика лампочка горить дуже яскраво, хоча нікого немає.

Вихователь: Коли світло горить, а в кімнаті немає людей, це називається марнотратство. Енергія витрачається даремно. Щоб отримати цю електрику, потрібно спалити паливо (наприклад, вугілля чи газ) на електростанціях, а це створює забруднення повітря. Тобто, коли ми даремно використовуємо світло, ми шкодимо нашій планеті - повітрю, яким дихають тварини і ми. Ця яскрава лампочка кричить: «Я даремно працюю! Мене треба вимкнути!».

Запитання Сови: Який емоджі настрої тут?

Діти показують відповідний емоджі.

Ху-ху! Ви ідеально розібралися, які емоції має природа! Ху-ху! Аналіз завершено! Ви правильно визначили всі емоційні коди лісу! Я з гордістю заявляю: всі Баги виправлено! Ми знаємо, як робити ліс щасливим і як уникати сумних емоцій природи! Наш емоджі-код став зеленим!

З'являється зелена галочка

Сова-Програміст: Але щоб цей зелений код працював завжди, ми маємо його записати назавжди! Ми не можемо просто забути наші добрі справи! Тут потрібен фінальний, найважливіший код дії!

Етап 5: Кодуємо добрі справи: створіть стіну добра!

Лялька Ведмедик-Блогер: Точно! Ми зняли стільки лайфхаків, що тепер маємо створити Енциклопедію наших Правил! Фінальний челендж! Ми створимо нашу стіну добра! Це буде найбільший і найважливіший плакат на Землі!

Сова-Програміст: Ваше завдання просте: оберіть свій код, згадайте найважливішу добру справу, яку ви навчилися робити: економити воду, вимикати світло, сортувати сміття, любити тварин. Візьми готову наліпку-символ (кран, лампочка, серце, пляшка) своєї доброї справи. Підійди до стіни добра і наклеї свій символ.

Діти разом з вихователем працюють.

Сова-Програміст: Ху-ху! Алгоритм завершено! Усі наші зелені коди тепер записані! Тепер вони працюватимуть у вашому реальному житті!

Лялька Ведмедик-Блогер: Ви - команда, яка врятувала світ!

Усі разом: «Зелений код - добрі справи назавжди!»

Лялька Еко-Бот: Код місії виконано! Моя система зафіксувала: ви успішно створили стіну добра! Це найточніший і найважливіший зелений код, який ви могли ввести. Я, Еко-Бот, тепер знаю: ви не просто діти, ви мої Еко-Кодери! Ви навчили мене, як з мотлоху створювати добро, а з помилок - правильні алгоритми! Завдяки вам наш Ліс знову щасливий і чистий!

Віруси видалені! Ліс відновлено! Дякую, Есо-Heroes! Ви – справжні рятівники природи! І пам'ятайте: не тільки віртуальний, а й справжній світ потребує вашої турботи!

Вихователь: Діти, ви були неймовірними Есо-Heroes. Пам'ятайте, бути Есо-Heroes – це круто і дуже важливо! Ви сьогодні не просто гралися, ви зробили велику справу для нашої планети. Ви стали справжньою командою захисників! Кожна чиста галявина, кожна закрита краплинка, кожна знайдена батарейка - це ваша особиста перемога! Пам'ятайте, що навіть найменша добра справа робить світ кращим. Дякую вам за вашу сміливість, уважність та чисті серця! Ви справжні герої, і я пишаюся вами!

Носіть ці еко-значки і отримайте нагороду за вашу роботу. Цей Сертифікат - це не просто папір, це ваш паспорт захисника природи! Він підтверджує, що ви знаєте наші головні правила: «Бережи воду», «Вимикай світло», «Сортуй сміття» і «Піклуйся про ліс». Вітаю.

Заровнятних В.Л.,
директор
КЗДО № 247 «Ромашка»
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Сьогодні суспільство стрімко розвивається, розширюються знання людей, виникають якісно нові види діяльності у раніше невідомих галузях. Швидко змінюються технології, поновлюється техніка, змінюються й способи надання, зберігання та пошуку інформації. Виникає постійна потреба набуття нових знань і навичок.

Тому особливо важливо, щоб дитина з найперших своїх кроків розвивалася як особистість, прагнула та навчалася активно досліджувати навколишній світ в усій його складності та новизні. Це прагнення до активного пізнання варто розвивати з дитинства. Головним фактором, що визначає розвиток мислення дитини, є не зміст знань, який обов'язково нарощується у процесі навчання, а методи їх засвоєння. Тому не так важливо те, чого ми навчаємо, як важливо те, як ми це робимо.

Сьогодні діти засвоюють знання не пасивно, а активно. Для цього є досить багато форм проведення занять. Для кожної вікової групи вони різні. Серед них для закладів дошкільної освіти можна виділити гру як провідну діяльність дошкільників, бо саме у грі розкривається творчий потенціал малюків і розвивається їхня дослідницька діяльність. Саме вона є основою, джерелом творчості дітей. Завдяки потягу до пізнання нового, сучасні діти інтенсивно «спілкуються» з технікою, змалку вільно користуються телевізором, телефоном, комп'ютером. Отже, виникають наукові питання про вікові можливості дітей щодо комп'ютерної грамотності.

Сьогодні перед нами вже не стоїть запитання «Чи варто вчити дітей працювати з комп'ютером?». Звісна річ, діти мають навчатися грамотно поводитися з комп'ютером, бо майже кожна людина використовує його на роботі або в повсякденному житті. А от над запитаннями «З якого віку вчити користуватися комп'ютером?», «Як саме це робити?», «Які знання і навички треба давати дітям?» — на наш погляд, слід замислитися. Нажаль, існує такий термін, як «комп'ютернозалежність». Цей факт свідчить про серйозність проблеми. Зрозуміло для пересічної людини, що від «спілкування» з комп'ютером можна по-справжньому захворіти. На жаль, у нас ще багато навіть дорослих людей не сприймають таку можливість, як реальність. Маємо на увазі батьків дошкільників. Тому часто вони дозволяють дитині перебувати біля комп'ютера стільки, скільки їй захочеться. І це, звісно, зручно і для самих батьків. Бо дитина зайнята, не надокучає дорослим і нібито засвоює комп'ютерну грамоту, тобто інтелектуально розвивається. А що насправді?

Якими можуть бути наслідки неконтрольованого інтересу дошкільника до подібних ігор?

Звичайно, кожному дорослому, а особливо батькам і педагогу хочеться, щоб діти змалку звикали до сучасної техніки і технологій, навчалися користуватися комп'ютером. Але як це зробити, щоб навчання дітей було цікавим, корисним та безпечним, слід науково досліджувати фахівцям різних напрямів.

Вчимося користуватися комп'ютером разом із дитиною.

Робота кожної дитини з комп'ютерними програмами має здійснюватися з урахуванням її вікових і психологічних особливостей, цілеспрямовано, систематично і поетапно.

Спочатку дитину, як удома, так і в дитячому садку, слід ознайомити з самим комп'ютером: його складовими частинами, символами, способами «спілкування» з ним. У такому разі дитина оволодіє базовими поняттями: системний блок, монітор, клавіатура, мишка, принтер.

В ознайомленні з комп'ютером використовується, за методичними рекомендаціями С. Пейперта, найпростіша технологія формування комп'ютерної грамотності. Передбачається засвоєння найпростіших команд та формування навичок і вмінь управління навчальних програм та ігор.

Головне, щоб дитина могла отримати відповідь на будь-яке запитання з допомогою дорослого.

Комп'ютерні ігри-заняття зазвичай складаються з пояснення (певні установки на гри), саме комп'ютерна гра (основна частина), аналіз гри, оцінка результатів і способів їх досягнення, зняття напруги (прикінцева частина).

Загальна тривалість заняття – 25-30 хв., у тому числі комп'ютерні ігри 10 хв. На тиждень проводиться 1-2 заняття.

І знову гра...

Однак, удома комп'ютери використовуються частіше для ігор. Тому перед батьками постає непросте питання вибору комп'ютерних ігор для дитини певного віку, що спонукає дорослих глибоко вивчати специфічний ринок комп'ютерного ігрового світу.

Щоб знатися на ігрових новинках, треба орієнтуватися у жанровій класифікації ігор. Умовно все розмаїття комп'ютерних ігор класифікують так:

• Пригодницькі.

Візуально-пригодницькі ігри оформлені як мультфільми з інтерактивними властивостями - можливістю управління розвитком сюжету. Однак треба звертати увагу на баланс між складністю і простотою розв'язання ігрових завдань. Якщо ігри занадто складні для дитини, вона швидко втрачає інтерес до гри; якщо легкі - дитина не відчує задоволення від подолання труднощів.

• Стратегії.

Головна мета стратегічних ігор - управління військом, енергією, корисними копалинами. До того ж важливо тримати в полі зору теперішню

ситуацію. Такі ігри розвивають посидючість, здатність планувати свої дії тощо.

- **Аркадні ігри.**

Гра ділиться на рівні, коли нагорода і мета – це право переходу на наступний рівень. Такі ігри характеризуються набором бонусів та очок, що надаються за особливі досягнення: знаходження секретних предметів, швидкість проходження. Аркадні ігри тренують окомір, увагу, швидкість реакції.

- **Логічні.**

Корисність логічних ігор полягає в розвитку логічного мислення. Яскравими зразками цього жанру є різноманітні задачі на перестановку фігур або складання малюнка. Батьки можуть знайти набори логічних головоломок для навчання дітей лічби, читання, письма і т. д.

Існує ще цілий ряд жанрів: рольові ігри, стимулятори. На наш погляд, ці ігри краще використовувати у більш старшому віці за наявності інтересу в дитини.

Проте не можна однозначно давати оцінку «добре» чи «погано» тому й іншому жанру комп'ютерних ігор. Багато характеристик несе в собі конкретна гра.

Найголовніше – це формування ігрової та інформаційної культури дитини і наявність такої культури в дорослого, який вводить її у світ комп'ютерних ігор.

Доведено, що в комп'ютерних іграх діти долучаються до елементарної дослідницької діяльності.

Виокремлює такі ознаки цієї діяльності:

- дитина проявляє ініціативу і намагається розв'язати самостійно проблему, що виникла;
- уважно спостерігає та аналізує ситуацію (можливо, розмірковує вголос);
- робить висновки із спостережень;
- діє відповідно до отриманих висновків;
- у разі помилки корегує свої дії і намагається розв'язати проблему іншим способом.

У цій ситуації краще буде, коли дорослий розв'язує проблеми разом із дитиною. Спільне обговорення і розв'язання ігрових проблем може стати відчутним поштовхом до дослідницької діяльності.

Але в будь-якому разі дитина не має залишатися віч-на-віч з комп'ютерними іграми. Обговорення з дорослим будь-яких ситуацій, що стосується власне гри, самопочуття дитини, її настрою, переживань, відчуттів є гарантією того, що комп'ютерні ігри не замінять собою всіх інших видів діяльності, притаманних дитині дошкільного віку.

Тому головна роль дорослого полягає у виборі жанру гри, її змісту, контролі за системою управління та рівнем складності.

При правильному доборі і методах застосування комп'ютерних ігор розвивається увага, зосередженість, швидкість дій, з'являється інтерес до комп'ютерної техніки та психологічна готовність до роботи з нею.

Разом з дітьми можна користуватися джерелами Інтернету з метою пізнання світу. Існують сайти, на яких стисло описано кожну країну світу - її історію, землю, уряд, прапор, релігію і людей. В описі подано інформацію про національні свята у всьому світі, ігри та ін.

Жесткова О.В.,

вихователь-методист

ЦРД «Гармонія»

м. Південноукраїнськ, Миколаївська область, Україна

СЦЕНАРІЙ СПОРТИВНОЇ РОЗВАГИ ДО ДНЯ ФІЗКУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ «ЯК ГРІНЧ СПОРТ ПОЛЮБИВ»

Мета: формувати у дітей уявлення про здоровий спосіб життя та інтерес до занять фізкультури і спорту; прищеплювати любов до рухової активності – ігор, естафет; розвивати спритність, силу, витривалість та вміння діяти у команді; виховувати почуття дружби, взаємодопомоги і підтримки у цікавих спортивних іграх та естафетах; створити святкову атмосферу, заохотити дітей до занять спортом, сприяти розвитку фізичних якостей.

Учасники: діти старшого дошкільного віку, інструктор з фізкультури (ведучий) і казковий герой Грінч (дорослий).

Місце проведення: спортивний майданчик

Атрибути: великий мішок для спортивного обладнання; великі фітбол м'ячі (2 шт.); великі обручі (2 шт.); м'ячі футбольні (2 шт.); довга мотузка; легка хустинка для гри; гантелі, скакалки, ракетки; кольоровий парашут і кольорові кульки.

Хід

Під спортивну музику на майданчик заходять діти і шикуються у два рядки (дві команди).

Ведучий: Командам фізкульт-привіт! Діти! Сьогодні День фізкультури і спорту – на нас чекає надзвичайна спортивна пригода. Ми будемо весело гратися, змагатися й показувати, які ми всі дружні, спритні і дружні!

Звучить весела, кумедна, трохи неспокійна музика і до дітей на майданчик забігає герой Грінч. Він тримає великий мішок, у якому заховані всі спортивні атрибути.

Грінч: Ха – Ха – Ха! Це що тут у вас? Спорт? Веселощі? Не буде у вас сьогодні ні-чо-го! Я забираю всі ваші м'ячі, обручі, скакалки... Тепер ви не зможете гратися!

Ведучий: Грінч, але ж у дітей сьогодні свято і нам дуже потрібні всі ці предмети. Без них нам буде не цікаво...

Грінч: Так це ж здорово! Спорт – це нудно! Я його терпіти не можу! А всі ваші спортивні речі тепер будуть моїми. Не будете стрибати, бігати і веселитися... Ха – ха – ха!

Грінч показує мішок, в який все заховав. Діти дивуються.

Ведучий: Грінче, чому ти такий злий?

Грінч: Бо я нікого не люблю. І спорт ваш не люблю! Він мені здається нудним і гидким... От і все! Та що в ньому такого цікавого, у вашому спорті?

Діти намагаються переконати Грінча, що він не правий.

Дитина 1: Але ж спорт – це здоров'я, це сила, це радість, це дружба!

Дитина 2: Коли ми граємось і рухаємось – ми стаємо міцними й веселими!

Дитина 3: А ще менше хворіємо! А хочеш з нами пограти? Буде весело.

Грінч насупився і вагається, не знає, що казати.

Грінч: Ви справді думаєте, що мені це сподобається? Ну добре, доведіть, що спорт – це весело і корисно! Тільки... Що мені за це буде?

Діти разом: Тобі з нами буде весело! І ти станеш справжнім спортсменом!

Грінч: Добре, але всі іграшки одразу я вам не поверну...Спочатку здивуйте мене!

Грінч дістає фітбол м'яч з мішка.

Грінч: Ой – Ой – Ой! А що це за дивні круглі штуки? Вони ж більше за мене! Хіба це м'ячі? На них же сидіти можна.

Діти: Це фітбол м'ячі!

Грінч: Фі–і–і ... що? Та не вже ними можна грати у футбол? (жартівливо намагається підштовхнути м'яч, але він тікає)

Діти (сміються): Ні, на них стрибають!

Грінч: Стрибають? На м'ячах? Та це ж не кенгуру! Хіба у вас є хвости, щоб так стрибати?

Діти (сміються): Ми вміємо і без хвостів!

Грінч: Ну гаразд, я вам не вірю! Доведіть мені!

Естафета «Веселі стрибки».

Команди дітей змагаються у швидкості стрибків на фітбол м'ячах. Після естафети Грінч віддає дітям атрибути і дістає з мішка довгий рукав.

Грінч: Ого–го! А це що за дивний тунель? Невже тут живе якийсь дракон? Чи може, це труба, по якій котяться солодощі прямо в живіт?

Діти (сміються): Ні! Це чарівний рукав!

Грінч: Чарівний? А які ж у нього чари? Хіба він може перетворити мене на красеня?

Ведучий: Діти будуть передавати м'ячі по чарівному рукаву. Зараз діти тобі все покажуть...

Грінч: Та невже? Ну що ж, перевіримо! Якщо ви зможете провести всі кольорові кульки крізь чарівний рукав і скласти їх у кошик – визнаю, що ви справжні спортсмени-чарівники!

Естафета «Чарівний рукав».

Дві команди стають напроти друг друга і тримають в руках рукав; дитина з одного краю пропускає кульку в рукав і діти намагаються її проштовхнути всередині рукава, поки кулька не дійде до останньої дитини на другому кінці; остання дитина витягує кульку і кладе її в кошик; перемагає та команда, яка першою перекине всі кульки через рукав і складе їх в кошик.

Грінч: Ого, як вправно! Та ви фокусники, а не діти!

Після естафети Грінч віддає дітям атрибути і дістає з мішка кольорові кульки і два мішка.

Грінч (роздивляється мішок): Ага! Нарешті я знайшов ваші запаси. Це що – торбинка з цукерками? Давайте швидко сюди!

Діти сміються: Ні, це не для цукерок! Це ловішка...

Грінч (здивовано): Ло-ві-шка? Ха! Звучить так, ніби вона ловить Грінчів, коли ті крадуть подарунки!

Діти: Ні! В неї треба ловити кульки!

Грінч (іронічно): Кульки? А я думав, ви їх кидаєте вперед, а не назад? Як це – сидіти спиною і ще щось кидати? Тож ви нічого не бачите!

Ведучий: Саме так цікавіше! Ми кидаємо за спину, а капітан має зловити!

Грінч: Та ваші капітани точно нічого не впіймають крім повітря!

Ведучий: Зараз ми це перевіримо!

Грінч: Ну що ж, покажіть мені, які ви вправні! А я буду рахувати кульки – чий капітан найспритніший!

Гра-змагання «Ловішка».

Діти сідають спиною до капітана й по черзі кидають кульку. Завдання капітана – впіймати її у мішок. Хто більше впіймає – той і переміг. Після естафети Грінч віддає дітям атрибути і дістає з мішка обручі і м'яч.

Грінч: Ого! Який великий бублик! А де ж начинка? Може то ваш секретний пончик?

Діти (сміються): Це не бублик і не пончик. Це обруч!

Грінч: Обруч? І що з ним робити?

Ведучий: Діти будуть ним вести м'яч.

Грінч: Вести м'яч? Обручем? Та він же втече від вас, як я від Санти з подарунками!

Ведучий: Не втече, діти впораються!

Грінч: Ну-ну! Зараз подивимось, чи справді ви такі спритні! Якщо проведете м'яч через усі перешкоди і повернетесь назад – визнаю, що ви кращі за мене!

Командна естафета «Шалені перегони».

Після естафети Грінч віддає дітям атрибуту і дістає з мішка кольоровий парашут.

Грінч: Ого! А це що за величезна скатертина? Ви що вирішили накрити нею весь садочок і сховатися від мене?

Діти (сміються): Ні! Це парашут!

Грінч: Парашут? То що, ви спортсмени – літуни?

Діти (сміються): Ні! Ми будемо з ним грати!

Грінч: Грати? Як це? Він же такий великий!

Діти розказують Грінчу про те, як вони грають з парашутом.

Грінч: Ви що, хочете запустити кульки у космос? Вони ж полетять і більше не повернуться.

Діти (сміються): Вони весело будуть підстрибувати і повертатися до нас!

Грінч: Хмм... Ну добре. Подивимось, чи справді у вас вийде влаштувати справжній феєрверк з кольорових кульок!

Гра з парашутом «Кольоровий феєрверк».

Діти тримаються за краї парашута, ведучий кладе всередину парашута кульки. Діти разом піднімають і опускають парашут! Кульки піднімають, підстрибують, утворюючи кольоровий феєрверк.

Ведучий: Діти, подивіться, як весело ми сьогодні грали, змагалися й навіть навчили Грінча любити спорт.

Грінч: Зізнаюсь чесно... Я прийшов сюди похмурий і не любив займатися фізкультурою і спортом. Але ви так гралися, сміялися, що й мені захотілося бути разом із вами! Дякую вам за гарний настрій! Хай спорт завжди буде поруч із вами! Дарує здоров'я, силу і гарний настрій! Нехай у вашому житті буде стільки радості, скільки було сьогодні сміху й кульок у парашуті. А зараз усі разом – підемо зробимо яскраве, дружнє фото на згадку про наше чудове свято!

Звучить весела музика і всі встають на загальне фото.

Левадська Н.Л.,

вихователь-методист

*ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського,
Всеукраїнський центр із розповсюдження
та впровадження ідей В.О. Сухомлинського
м. Бровари, Київська область, Україна*

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО «ІНТЕРАКТИВНА ОСВІТА: МОЖЛИВОСТІ POWERPOINT У РОБОТІ ВИХОВАТЕЛЯ»

Освіта дошкільників сьогодні орієнтується на створення умов, у яких дитина може пізнавати світ активно, природно та із задоволенням. Сучасний освітній процес у ЗДО вимагає від педагогів використання наочних, доступних

та інтерактивних інструментів, які допомагають зацікавити дітей і зробити навчання ефективним. Одним із таких інструментів є програма PowerPoint, що дає можливість створювати яскраві мультимедійні презентації, візуальні матеріали та дидактичні ігри. Використання презентацій у роботі з дошкільниками дозволяє поєднати текст, зображення, анімацію та звук, що суттєво підвищує увагу дітей, сприяє кращому запам'ятовуванню та робить заняття більш динамічними. Таким чином, PowerPoint стає не лише технічним засобом, а й важливою педагогічною технологією, яка підтримує інноваційний підхід у ЗДО та розширює можливості педагога у створенні креативного освітнього середовища.

**Конспект інтегрованого заняття
з розвитку мовлення, математики та ознайомлення з довкіллям з
використанням твору В.О. Сухомлинського «Кашу варила, дітей
годувала» на тему: «Турботлива мама»**

Мета:

Вчити дітей розуміти зміст твору та висловлювати своє ставлення моральності вчинку дітей-Сороченят в творах В.О. Сухомлинського «Кашу варила, дітей годувала».

Закріпити вміння дітей проводити кількісний і порядковий рахунок, співвідносити число і цифру; встановлювати нерівність і рівність, використовуючи математичні вирази: «стільки ж скільки», «порівну», «однаково»; орієнтуватися в просторі під час дидактичної гри «Прикрась скатертину».

Розвивати логічне мислення та доказовість під час закріплення знань про геометричні фігури (трикутник, квадрат, круг, прямокутник, трапецію).

Виховувати у дітей любов до мами та турботливе ставлення до неї.

Матеріал: набір цифр від 1 до 10; картка із зображеннями тарілочок та тваринки чи пташки до дидактичної гри «Порахуй і скажи»; твір В.О. Сухомлинського «Кашу варила, діток годувала» та анімація до твору; квадрат зеленого кольору (15х15) та 7 квітів різного кольору – на кожную дитину; анімація дидактичних ігор в слайдовому вигляді – див. додаток 4.

Хід заняття

Діти сидять півколом на стільчиках. Перед ними екран.

Вихователь звертається до дітей: Сьогодні до нас завітала гарна гостя.

На екрані з'явилася сорока.

- Хто це діти? (сорока)
- Яка пора року зараз? (осінь)
- Які ще пори року ви знаєте? (зима, весна, літо)
- Назвіть осінні місяці? (вересень, жовтень, листопад)
- Наша Сорока не вміє рахувати і просить, щоб ви допомогли порахувати їй діток. Як називають дітей Сороки? (сороченята)

На екрані з'являється картинка із зображенням кімнати по середині стіл за яким сидять сороченята.

Вихователь запитує у дітей: Скільки сороченят сидить за столом? (7). Яку казку нагадує ця картинка? (В.О. Сухомлинського «Кашу варила, діток годувала»).

На екрані з'являються перед кожним сороченням тарілочка, але одному не вистачило.

Вихователь: Ось, і наша Сорока приготувала діткам тарілочки. Скільки їх? (6)

Чи всім діткам вистачить тарілок? (Ні) Чому? (Не вистачає 1-ї тарілочки)

Що треба зробити, щоб всім вистачило тарілочок? (додати ще одну тарілочку)

На екрані з'являється ще одна тарілочка і біля кожної тарілочки ложечка.

Вихователь: Сорока поклала біля тарілок ложечки.

На екрані з'являються ложечки біля тарілочок.

– Скільки ложечок поклала Сорока? (7). Чого більше тарілочок чи ложечок? (порівну). Скільки тарілочок? (Стільки скільки і тарілочок)

На екрані в тарілочка з'явилася каша.

Вихователь: Насипала Сорока кашку в тарілочки і наїлися Сороченята. Чи всі наїлися в цій сім'ї? (Ні) А хто не наївся, кому не вистачило каші? (мамі-Сороці). Чи правильно Сороченята вчинили що мовчки їли? (Ні). А як би ви вчинили на місці Сороченят? (Поділилися з мамою). То скільки тарілочок треба було поставити? (8). А як ви думаєте Сорока любила своїх діточок? (Да, бо всю кашу віддала, щоб діти не були голодні). А дітки маму-Сороку? (Ні, бо не подумав ніхто що мама голодна).

У нашої гості є дуже багато друзів і в них є також дітки. Давайте їм допоможемо діток порахувати.

Д/г «Порахуй і скажи».

Перед дітьми на столах лежать картки на яких наклеєні тарілочки і мама (подруга Сороки) та тарілочки з цифрами від 1 до 10.

Діти мають порахувати тарілочки і покласти відповідну цифру.

Запитання до дітей:

1. Скільки тарілочок?
2. Скільки дітей в цієї мами? Чому ти так вважаєш?
3. Назви сусідів числа 4?
4. Назви число більше на 1 від 7?

5. Назви число на 1 менше від 9?

Вихователь: Полетіла Сорока їсти на вечерю шукати і забула де її будинок.

Д/г «Який будинок зайвий?».

На екрані 6-ть будинків з різних геометричних фігур.

Діти мають назвати, який будинок зайвий і доказати свою відповідь.

Запитання до дітей:

1. Якої форми стіна будинків?
2. Якої форми дах будинків?
3. Якої форми труби?
4. Який по-порядку стоїть будинок з круглою стіною?
5. В якому будинку труба прямокутної форми?
6. Яку геометричну фігуру нагадує дах останнього будиночка?

Вихователь: Який по-порядку стоїть будинок Сороки, якщо труба синьої овальної форми, рожевий трикутний дах, біла квадратна стіна, квадратне зелене вікно, червоні прямокутні двері. Якщо правильно скажете у віконечку загориться світло і Сорока сяде на дах свого будиночка. (3)

В третьому будиночку загорається світло у віконечку і Сорока сідає на дах цього будиночку.

Вихователь звертається до дітей: Вам сподобалось допомагати нашій гості? (Так) Але їй пора летіти до сороченьт. Давайте на згадку Сороці подаруємо гарні скатертини.

Д/г «Прикрась скатертину».

Перед дітьми лежить квадрат (15смх15см) зеленого кольору.

Діти мають за вказівкою вихователя прикрасити скатертину квітами.

Вихователь:

1. Покладіть квітку синього кольору в правий нижній кут, а квітку оранжевого кольору в верхній лівий кут.
2. Покладіть білу квітку по центру квадрата.
3. Покладіть у правий верхній кут фіолетову квітку, а в нижній лівий – блакитну.
4. Покладіть жовту квітку між блакитною і синьою квітками, а червону між білою і оранжевою.

Запитання до дітей:

1. Де лежить синя квітка?
2. А червона?
3. Де лежить біла квітка?
4. А де оранжева?
5. В якому кутку лежить фіолетова квітка?
6. Де лежить жовта квітка?
7. А блакитна?

Вихователь: Сорока вам дякує і прощається. Вона вже поспішає та й нам вже час повертатися до себе в групу.

Використаний твір В.О. Сухомлинського «Кашу варила, дітей годувала».

У Сороки було семеро дітей. Прилетіла вона додому, а діти кричать:

- Їсти хочемо!

- Подождіть, любі, я вам каші наварю.

Наварила Сорока гречаної каші. Пахне каша, аж слинка у діток тече.

Наклала мати каші в сім тарілочок, дала діткам ложечки. Їдять дітки, мовчать. А Сорока сидить біля столу. Її і не вистачило каші, всю віддала дітям.

- Хай їдять, щоб не були голодні, а я полечу й щось собі їсти знайду.

Бризюк Л.В.,

вихователь

ЗДО № 9 «Пролісок»

м. Нетішин, Хмельницька область, Україна

ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ «ПТАШИНІ КЛОПОТИ» ДЛЯ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Освітні напрями: «Мовлення дитини», «Дитина в природному довкіллі», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Гра дитини».

Мета:

Розвивати зв'язне мовлення, пізнавальний інтерес, творчу уяву, фантазію, креативність, екологічну свідомість, довільну увагу та слухову пам'ять.

Виховувати уміння слухати вихователя, культуру поведінки, дбайливе ставлення до природи, любов до птахів та бажання допомагати їм взимку. Самостійність, посидючість та акуратність під час роботи.

Навчати формувати вміння дітей орієнтуватися в просторі на аркуші паперу (вгорі, внизу, ліворуч, праворуч), вміння слідувати за вказівками дорослого та точно їх виконувати.

Вчити складати послідовну, логічно-завершену розповідь за візуальними підказками (зображення на кубиках) з використанням кубиків Рорі.

Уточнити та розширити уявлення про перелітних та зимуючих птахів, їхню потребу в допомозі людини взимку.

Залучати дітей до предметно-практичної діяльності у виготовлення оригінальної еко-годівнички з використанням пташиного корму, як основний матеріал.

Сприяти оздоровленню дітей, зняти втому та напругу, відновити робочий настрій.

Матеріал: іграшка Синичка, звукозапис співу та прохання Синички, осінні декорації, Д/г «Зимуючі та перелітні птахи», Д/г «Математичний

диктант», мовленнєва гра «Пташина історія», матеріали для предметно – практичної діяльності.

Хід заняття

1. Привітання.

Малята, сьогодні до нас завітали гості, давайте з ними привітаємося.

- Добрий день.

Отож, мерщій збирайтесь, діти,

Домовляємось: не сидіти.

Не дрімати і не спати,

А гарненько працювати!

2. Діалог (на подушечках).

- Діти, яка зараз пора року?

- Що відбувається в природі?(стало холодно, пожовкло листя, ідуть дощі)

- А чи зауважували ви, що восени стає менше пташиного співу?

- Чому пташок стало менше?

- Як називають цих птахів?

- Так, діти, вони не можуть знайти собі їжу, коли стає холодно, для них не страшний холод, їм страшний голод.

- Але ж не всі пташки відлетіли, правда?

- Як ми називаємо пташок, що залишилися з нами зимувати? Так, у них тепле пір'я, вони не бояться холоду, харчуються насінням, плодами дерев, а деякі шукають комах у корі дерев.

3. Сюрпризний момент.

Звукозапис Синички: «Любі діти! Я, Синичка, хочу вас запросити у подорож, щоб розкрити велику пташину таємницю: «Чому одні птахи летять у вирій, а інші залишаються?». І мені дуже потрібна ваша допомога. На вулиці холодно, а їжі дуже мало. У мене є цікаві завдання для вас, допоможете мені їх вирішити? А допоможе вам карта-підказка. До зустрічі!»

- Дякуємо тобі, Синичко!

- Діти, нас чекає багато справ. Ми, сьогодні перетворимося на справжніх пташиних детективів.

- Ото ж, малята, давайте розглянемо карту-підказку і вияснимо, що означає завдання в першому кружечку, добре?

- Що тут намальовано?

- Це і є наше перше завдання.

- Я запрошую вас до дошки.

4. Д/г «Зимуючі та перелітні птахи».

Загальна гра біля магнітної дошки. Кожна дитина обирає одну пташку називає її та прикріплює до відповідного дерева.

- Ви чудово впоралися із завданням.

- Тож давайте побажаємо перелітним пташкам «Щасливого польоту», а зимуючим «Легкої зимівлі».

- Давайте подивимося, яке наступне завдання приготувала нам Синичка, що намальовано у кружечку?

- Це дуже цікаве завдання!

5. Д/г «Математичний диктант».

- Малята, запрошую вас сісти за столи. Сідаємо правильно, зручно. Перед вами є дуже гарна природа восени, але вона сумна. Синичка просить її зробити веселою.

- Як ви думаєте, чому вона сумна? (бо не чути співу пташок)

- У тарілках є пташки, розгляньте їх, і будьте уважними.

1. Горобчик сів на пенюк знизу.

2. Синичка полетіла вгору до хмаринки.

3. Дятел сидить від сосни праворуч.

4. Ворона любить сидіти від сосни зліва.

- То ж де сидить горобчик ?

- Куди полетіла синичка?

- З якої сторони сидить дятел?

- Де любить сидіти ворона?

- Молодці, я думаю що Синичка буде задоволена як ви виконали її завдання. Ходімо подивимося яке наступне завдання в кружечку, що тут намальовано?

Час прийшов розім'ятися.

6. Активна перерва (на килимку).

Крильця пташки розправляють, (руки в сторони)

І до сонця підіймають.

Потім можна політати, (в розтіч)

І комашок поганяти. (в розтіч)

На галявинку злетілись,

І зерняток там наїлись.

Потім знову політали, (в розтіч)

І в гніздечка посідали.

- Гаразд. Подивимося, яке ж наступне завдання чекає на нас!

- Як ти думаєш, про що нам каже наступне завдання?

- Дуже цікаве завдання. Синичка нам пропонує скласти історії про її подружок пташечок.

7. Мовленнєва гра «Пташина історія».

Ми вже знайомі з подібними кубиками, і знаємо як з ними працювати. З допомогою кубика ми спробуємо скласти історію про пташку. Розгляньте уважно, придумайте свою розповідь. І хто має бажання, може нам її розказати.

- Гаразд, я думаю що Синичка задоволена вашими історіями. Ну що, ходімо подивимося чи залишилося нам ще якесь завдання чи ні?

- Хочу почути вашу думку?

8. Предметно-практична діяльність «Виготовлення еко-годівнички».

- У тарілку з зерном висипте борошно, ретельно розмішайте ложкою, у цю суміш вилийте воду, ретельно розмішайте. У вас є суміш, яку потрібно викласти у форму, викладіть її, і гарно, тісно приплескуйте ложкою. Потім паличкою зробіть отвір і залиште її там допоки не захолоне. Пізніше дістанемо паличку, протягнемо туди нитку в отвір і занесемо пташкам нехай смакують нашу еко-годівничку, смачний вітамінний смаколик.

- Чудово, приберіть своє робоче місце, окрім еко-годівнички все покладіть у контейнер.

Звучить звукозапис Синички «Дякую, малята за те що ви вирішили всі мої завдання, та приготували вітамінні еко-годівнички для моїх друзів – пташок. До побачення!».

- Дякуємо і тобі Синичко, прилітай до нас іще!

- Давайте звернемо увагу, чи всі завдання ми виконали? (ні)

- Нам лишилося виконати останнє завдання.

9. Рефлексія «Крила успіху».

Ось і закінчилась наша розмова,

Працювали ми завзято.

Гості дуже – дуже раді,

Що кмітливі ви, малята.

А тепер скажіть мені:

Вам сподобалось, чи ні?

- Якщо вам було цікаво, легко, просто, захоплююче то візьміть пташечку і приладняйте її, якщо класно – то це лайк, якщо вам було важко, не цікаво – то пташечку приладняйте до дизлайку – це погано!

- Що сподобалось Настуні?

- Що цікавого було тобі, Назарчику?

- Маргаритко, хто прилітав до нас на заняття?

- Єва, як ми допомогли зимуючим птахам?

- Про кого ми складали розповіді?

- Що для птахів є найстрашнішим: голод чи холод?

- Дякую вам за заняття.

- Скажемо гостям: «До побачення!».

Кузьмич Л.С.,

вихователь

ЗДО (ясла-садок) «Сонечко»

с. Гута-Боровенська, Волинська область, Україна

ЕКОНОМІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗДО

Анотація. Статтю присвячено аналізу сучасних підходів до економічного виховання дітей дошкільного віку в умовах ЗДО. Розкрито зміст

економічної компетентності дошкільників, окреслено нормативно-правові засади її формування та визначено особливості інтеграції економічних знань з іншими освітніми напрямками. Охарактеризовано ігрові, проєктні, ситуаційні та інноваційні методи, що забезпечують розвиток економічного мислення, умінь планувати, розподіляти ресурси та оцінювати наслідки рішень. Акцентовано на ролі вихователя й взаємодії з батьками, а також окреслено основні проблеми та перспективи подальшого впровадження економічного виховання у дошкільній освіті.

Ключові слова: економічне виховання, економічна компетентність, дошкільники, освітній процес, ігрові методи, ресурсне планування, інтегроване навчання.

Annotation. The article examines contemporary approaches to economic education of preschool children within early childhood education institutions. It outlines the concept of preschoolers' economic competence, highlights the regulatory framework, and describes the integration of economic knowledge with other educational domains. The paper analyzes play-based, project, situational, and innovative methods that foster economic thinking, resource planning, decision-making skills, and awareness of social interactions. Attention is given to the educator's role and cooperation with parents, as well as the key challenges and prospects for further implementation of economic education in preschool settings.

Keywords: economic education, economic competence, preschool children, educational process, play-based methods, resource planning, integrated learning.

Вступ. Сучасний розвиток дошкільної освіти в Україні свідчить про значне підвищення уваги до формування у дітей не лише базових соціальних та пізнавальних навичок, а й економічної грамотності, яка стає невід'ємною складовою цілісного розвитку особистості. Економічне виховання допомагає дітям усвідомлювати цінність ресурсів, формує первинні уявлення про працю, гроші та соціальні взаємодії в суспільстві, сприяє розвитку вміння робити вибір, оцінювати наслідки власних дій та планувати прості дії у повсякденному житті. Важливо, що цей процес не обмежується передаванням знань про гроші чи торгові операції, він поєднує у собі виховання соціальної відповідальності, критичного мислення та логіко-математичних навичок, що особливо актуально для дітей старшого дошкільного віку.

Мета статті: проаналізувати теоретичні засади, сучасні підходи та практичні методи економічного виховання дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти, визначити особливості формування економічної компетентності та окреслити можливості інтеграції економічного змісту з іншими освітніми напрямками.

Виклад основного матеріалу.

В умовах сучасного закладу дошкільної освіти економічне виховання органічно інтегрується з іншими освітніми напрямками, такими як логіко-математичний розвиток, мовленнєвий розвиток, творчі здібності та соціальна компетентність. Такий комплексний підхід забезпечує формування

економічної компетентності, яка сприяє підготовці дітей до шкільного навчання та активної участі у соціальному житті. В процесі навчання діти набувають первинних уявлень про роль праці в суспільстві, цінність речей і ресурсів, здатність планувати та економно розподіляти матеріали та іграшки, що в подальшому стає базою для розвитку фінансової грамотності [2, с. 12].

Економічна компетентність у дошкільників визначається як сукупність знань, умінь та навичок, що дозволяють орієнтуватися у повсякденних економічних ситуаціях. Вона включає базові уявлення про гроші, працю, ресурси, товари, потреби та обмеження, а також первинні навички планування та розподілу ресурсів. Важливо підкреслити, що економічне виховання на дошкільному етапі не передбачає занурення дітей у складні фінансові концепції. Основна мета полягає у формуванні уявлень про економічні взаємодії у грі та повсякденній діяльності, розвиток логічного мислення, аналізу простих ситуацій і прийняття рішень на базовому рівні [3, с. 23].

Дошкільний вік характеризується активним формуванням когнітивних та соціальних навичок, що робить його оптимальним періодом для розвитку економічного мислення. Діти здатні відрізнити «своє» від «чужого», «бажане» від «необхідного», «корисне» від «шкідливого», що дає можливість залучати їх до ситуацій вибору, розподілу ресурсів та взаємодії з іншими дітьми. Через такі практичні ситуації формується соціальна відповідальність і почуття колективної взаємодії [2, с. 15]. Дослідження свідчать, що у старших дошкільників починають формуватися первинні фінансові навички, такі як оцінка вартості предметів, розуміння співвідношення витрат і результатів, планування невеликих покупок чи витрат у грі, що водночас розвиває критичне мислення і здатність до аналізу [3, с. 24].

Важливим аспектом економічного виховання є його відповідність чинним державним стандартам дошкільної освіти. Згідно з новою редакцією Базового компонента дошкільної освіти, економічне виховання входить до освітньої галузі «Соціальна компетентність», яка передбачає розвиток умінь планувати власну діяльність, оцінювати результати, співпрацювати з іншими та розуміти соціальні взаємозв'язки. Нормативні документи акцентують увагу на інтегрованому підході, коли економічні знання подаються через гру, спостереження та практичні ситуації, що відповідає сучасним методологічним тенденціям і дозволяє ставити у центр навчання активність та власний досвід дитини [4; 5, с. 130].

Сучасні підходи до економічного виховання передбачають інтеграцію з логіко-математичним розвитком, де через економічні ігри, моделювання покупок і продажу, розподіл ресурсів та ведення «бюджету» діти навчаються рахувати, порівнювати, планувати і робити вибір на основі даних [2, с. 18; 6, с. 60]. В ігрових ситуаціях, таких як «магазин» або «ресторан», діти отримують можливість орієнтуватися в поняттях «ціна», «кількість» та «обмін», що сприяє одночасному розвитку математичних навичок і економічного

мислення. Інтеграція таких підходів робить економічне виховання органічною частиною комплексного розвитку дитини.

Педагогічні інновації у сучасних закладах дошкільної освіти дозволяють ефективно реалізовувати економічне виховання. Це включає використання ігрових методик, ситуаційних завдань, творчих проєктів та колективних досліджень [5, с. 132]. Інноваційні методи сприяють активній участі дітей у плануванні та прийнятті рішень. Наприклад, під час проєкту «Наш садок» діти самостійно обговорюють, які матеріали необхідні для оформлення території, як їх розподілити, хто за що відповідає, що одночасно формує економічні знання, комунікативні навички, соціальну відповідальність і вміння працювати колективно.

Ігрові форми є основним методом економічного виховання дошкільників. В ігровому магазині діти купують і продають товари, оперуючи умовними «грошиками», що дозволяє розвивати навички рахунку, планування покупок і оцінки вартості [1, с. 78]. У грі «банк» або «каса» діти навчаються вести прості обчислення, розуміти поняття «борг», «збереження» та «обмін» [3, с. 25]. Проєкти з розподілу ресурсів, наприклад, коли діти вирішують, як використати обмежену кількість матеріалів для спільного творення, дозволяють практично освоювати планування та прийняття рішень.

Практичні завдання, які передбачають реальні наслідки дій дітей, є ефективним інструментом навчання. Розподіл «кошти на свято», коли група планує, на що витратити обмежену кількість умовних грошей, допомагає дитині аналізувати пріоритети, оцінювати потреби та обмеження. Сюжетно-рольові ігри на тему сімейного бюджету моделюють фінансові ситуації родини, що сприяє розвитку вміння оцінювати витрати та економити. Ведення обліку та планування ресурсів у групі дає змогу спостерігати за використанням матеріалів, аналізувати економію і раціональне використання ресурсів, що формує економічну свідомість дитини.

Економічне виховання ефективно поєднується з іншими освітніми напрямками. Обчислення вартості товарів або ресурсів одночасно розвиває математичні навички [6, с. 61], опис процесів купівлі-продажу та складання інструкцій розвиває мовлення, а взаємодія у колективі формує соціальні компетенції, навчає домовлятися, ділитися ресурсами та брати на себе відповідальність [5, с. 135].

Вихователь у цьому процесі виступає не лише організатором освітнього процесу, а й наставником, який допомагає дитині усвідомлювати економічні відносини, спрямовує її діяльність, допомагає приймати рішення і оцінювати їхні наслідки, інтегрує економічні завдання у повсякденну діяльність групи, проєкти та свята, а також співпрацює з батьками, надаючи консультації та рекомендації щодо економічного виховання в домашніх умовах [1, с. 95; 3, с. 25]. Активна участь вихователя сприяє формуванню реальних навичок планування, розподілу ресурсів і розвитку критичного мислення та соціальної відповідальності [2, с. 22].

Сучасні технології відкривають додаткові можливості для економічного виховання. Інтерактивні платформи дозволяють моделювати економічні ситуації, проводити віртуальні ігри з купівлі-продажу, планування бюджету та обліку ресурсів, мотивуючи дітей до активної участі, розвитку логіки та прийняття рішень. При цьому важливо зберігати баланс між цифровими та реальними матеріалами, використовуючи натуральні предмети, такі як монети, картки або матеріали для торгівлі та обміну, що забезпечує природний досвід для дошкільника [5, с. 133; 6, с. 62].

Сучасні дослідження вказують на певні проблеми економічного виховання: недостатню методичну підготовку вихователів для інтеграції економічних завдань у навчальний процес [2, с. 25], обмежені матеріальні ресурси для проведення ігор і проєктів, а також низьку поінформованість батьків щодо необхідності економічного виховання та його реалізації в домашніх умовах [3, с. 24].

Перспективи розвитку економічного виховання пов'язані з розробкою інтегрованих навчальних програм, застосуванням інноваційних педагогічних технологій, активним залученням батьків до спільних освітніх проєктів та підвищенням кваліфікації вихователів [5, с. 136].

Висновок. Економічне виховання дошкільників у сучасному закладі освіти є невід'ємною складовою комплексного розвитку дитини. Воно формує уявлення про ресурси, гроші, працю та соціальні взаємодії, розвиває логічне мислення, навички прийняття рішень та соціальну відповідальність. Інтеграція економічного навчання з логіко-математичним, мовленнєвим та соціальним розвитком, використання ігрових та практичних методів навчання, компетентність вихователя та активна участь дітей у практичній діяльності забезпечують ефективність цього процесу. Розвиток економічної компетентності є не лише освітньою потребою, а й соціальною необхідністю, яка готує дітей до подальшого навчання, самостійного життя та усвідомленої участі в економічних і соціальних процесах суспільства.

Література

1. Граф А.М. Формування економічної компетентності дітей дошкільного віку: посіб. для вихователя. Київ: Основа, 2021. 144 с.
2. Захарасевич Н. Сучасні підходи до економічного виховання дошкільників у контексті логіко-математичного розвитку. Рекомендовано до друку, 2025, с.70.
3. Іванчук С.А. Формування елементів фінансової грамотності у старших дошкільників. Дошкільна освіта. 2021. №3. С. 22–25.
4. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція: Наказ МОН України № 33 від 12.01.2021 р. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

5. Роганова М.В. Педагогічні інновації в дошкільній освіті – умова успішного розвитку дитини. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2024. Вип. 1(110). С. 128–136.

6. Ющенко Н.В. Інтеграція логіко-математичного і економічного розвитку у ЗДО. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2021. №9(84). С. 58–62.

Грисюк В.А.,

вихователь

ЗДО (ясла-садок) «Сонечко»

с. Гута-Боровенська, Волинська область, Україна

ЕФЕКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ З ДІТЬМИ В УКРИТТІ

Робота з дітьми в умовах укриття є надзвичайно важливим аспектом педагогічної діяльності, особливо у періоди надзвичайних ситуацій. В таких умовах ключовим стає не лише забезпечення фізичної безпеки, а й підтримка психологічного стану та емоційного комфорту дітей. Часто діти відчують підвищену тривожність, страх та невпевненість, адже звичний ритм життя порушується, а можливості для руху та спілкування значно обмежені. Тому завдання педагогів полягає у створенні умов, які допомагають дітям відчувати контроль над ситуацією та підтримують їхнє психологічне благополуччя.

Ефективна робота в укритті передбачає поєднання різних підходів: освітніх, ігрових та психологічних. Одним із найбільш дієвих методів є організація ігрової діяльності, яка дозволяє дітям вільно виражати емоції та опановувати нові соціальні навички [2]. Ігри також сприяють емоційному розвантаженню та формують відчуття безпеки у дітей. Крім того, ігрові активності допомагають адаптуватися до обмеженого простору та змінених умов навколишнього середовища.

Важливим аспектом є залучення дітей до діяльності, яка має сенс і сприяє розвитку пізнавальних процесів. Це можуть бути творчі завдання, експерименти, малювання, ліплення або колективні вправи на розвиток уяви [3]. Такі активності допомагають підтримувати когнітивну активність та знижують рівень стресу навіть у обмежених умовах. Вони також сприяють формуванню позитивного психологічного клімату та підвищують мотивацію дітей до взаємодії з оточенням.

Психоемоційна підтримка дітей є не менш важливою складовою роботи в укритті. Педагог повинен створювати атмосферу довіри та безпеки, де дитина відчуває, що її переживання зрозумілі та важливі [3]. Використання педагогічного діалогу дозволяє не лише інструктувати, а й вислуховувати дітей, допомагаючи їм усвідомлювати власні емоції та способи їх регуляції. Це формує у дітей емоційну компетентність, зміцнює самооцінку та сприяє кращій адаптації до стресових ситуацій.

Організація освітньої діяльності дітей повинна враховувати обмежений простір та доступні ресурси. Рекомендовано включати короткі цикли активностей тривалістю 10–15 хвилин, чергуючи рухові та спокійні види діяльності, що дозволяє підтримувати оптимальний рівень уваги [4]. Після активних ігор доцільно проводити творчі або сенсорні завдання, що допомагають заспокоїтися та сконцентруватися. Такий підхід дозволяє ефективно поєднувати фізичну активність з розвитком когнітивних навичок.

Комунікація та соціальна взаємодія відіграють ключову роль у підтримці психологічного стану дітей. В умовах укриття соціальні контакти обмежені, тому педагог повинен активно сприяти спілкуванню між дітьми [2]. Колективні ігри, групові вправи та короткі проєкти допомагають зменшити відчуття ізоляції та розвивати навички взаємодії. Це також сприяє формуванню довіри між однолітками та зміцнює соціальні зв'язки у колективі.

Всі форми роботи повинні бути гнучкими та адаптованими до віку та індивідуальних особливостей дітей. Для наймолодших важливі сенсорні та рухові активності, які допомагають знизити напруження та забезпечують фізичну активність [1]. Діти старшого віку потребують більш складних завдань, що розвивають мислення, планування та соціальну взаємодію. Вони також потребують можливостей для самовираження через творчість, дискусії та спільні проєкти.

Психологічна підтримка включає використання технік релаксації, дихальних вправ та заспокійливих ігор. Такі методи допомагають дітям самостійно регулювати емоції, знижують рівень тривожності та покращують самопочуття [4]. Педагоги можуть проводити короткі практики усвідомленого дихання, елементи музичної або арт-терапії, що дозволяє дітям висловлювати емоції через творчість. Це сприяє розвитку внутрішньої стійкості та зниженню стресових реакцій на обмежений простір.

Підтримка батьків є невід'ємною частиною роботи з дітьми в укритті. Консультації та рекомендації щодо спілкування з дитиною дозволяють створити єдину стратегію підтримки та забезпечити емоційний комфорт [3]. Педагоги можуть навчати батьків простим технікам заспокоєння та взаємодії з дитиною у стресових ситуаціях. Це допомагає батькам відчувати впевненість у власних діях і позитивно впливає на емоційний стан дитини.

Комбінування освітніх, ігрових та психотерапевтичних методів є одним із найбільш ефективних підходів. Спільна творча діяльність, яка поєднує навчання та гру, одночасно розвиває когнітивні, соціальні та емоційні навички дітей [2]. Конструювання, малювання, колективні історії та прості наукові експерименти дозволяють дітям обговорювати процес і результати. Це допомагає формувати навички командної роботи та сприяє соціальному розвитку навіть у складних умовах.

Організація простору укриття відіграє важливу роль у створенні комфортного середовища. Рекомендовано виділяти зони для активності та відпочинку, забезпечити доступ до матеріалів для творчості та ігор, а також

умови для безпечного руху [4]. Навіть у обмежених умовах можна використовувати подушки, коврики, просте маркування зон або невеликі меблі. Це допомагає створити відчуття безпеки та дозволяє дітям вільно взаємодіяти у межах доступного простору.

Особливо ефективними є рухливі та командні ігри, які сприяють зняттю напруження та розвитку взаємодії між дітьми. Такі ігри можна адаптувати до обмеженого простору, при цьому вони забезпечують фізичну активність та підтримують позитивний психологічний клімат [1]. Включення елементів творчості та фантазії допомагає переключити увагу від страху до продуктивного мислення. Це сприяє розвитку креативності та умінню знаходити рішення у стресових ситуаціях.

Чергування різних видів діяльності – рухових, пізнавальних, творчих та релаксаційних – є важливою стратегією ефективної роботи. Такий підхід підтримує оптимальний рівень енергії, запобігає перевтомі та сприяє концентрації уваги [4]. Педагоги планують день так, щоб активності відповідали віку дітей та їхнім потребам у відпочинку. Це дозволяє підтримувати баланс між розвитком і відновленням сил у дітей.

Робота над розвитком саморегуляції та навичок адаптації допомагає дітям впевнено реагувати на змінені обставини. Короткі вправи на усвідомлення емоцій, контроль поведінки та прийняття рішень формують психологічну стійкість [2]. Діти вчаться самостійно справлятися зі стресом і відчують більшу впевненість у власних силах. Це сприяє розвитку здатності адаптуватися до нових умов та подоланню тривожності.

Групова робота сприяє соціальній згуртованості, розвитку емпатії та взаємопідтримки. У командних завданнях кожна дитина відчуває власну значимість і відповідальність, що підвищує мотивацію та самопочуття [3]. Такі практики допомагають долати страх і тривожність, оскільки дитина відчуває підтримку однолітків. Це формує позитивний психологічний клімат та сприяє розвитку командних навичок.

Індивідуальний підхід до кожної дитини є ключовим для ефективності роботи в укрітті. Рівень тривожності, емоційної стабільності та концентрації уваги у дітей різний, тому педагог повинен адаптувати завдання та активності під конкретні потреби [1]. Це дозволяє кожній дитині відчувати безпеку та підтримку. Такий підхід також стимулює розвиток сильних сторін дитини та знижує ризик психологічного перенавантаження.

Використання творчих та сенсорних матеріалів допомагає дітям безпечно виражати емоції та внутрішні переживання. Малювання, ліплення, аплікації, музика або рукодільні завдання сприяють розвитку дрібної моторики, концентрації та емоційної стабільності [4]. Вони також допомагають переключити увагу від стресових чинників на цікаву діяльність. Це формує позитивний психологічний досвід навіть у складних умовах.

Регулярний аналіз ефективності використаних форм роботи дозволяє коригувати підходи та забезпечувати максимальний ефект. Педагоги оцінюють, наскільки активності відповідають віковим та індивідуальним потребам дітей, а також досягають цілей розвитку та розвантаження [2]. Це допомагає обирати нові методи та підходи, які краще відповідають умовам укриття. Постійне вдосконалення практики сприяє підвищенню якості роботи та комфорту дітей.

Отже, ефективна робота з дітьми в укритті потребує комплексного та системного підходу. Вона повинна поєднувати безпеку, психологічну підтримку, творчість, гру та навчання. Важливо створити умови, де дитина відчуває контроль, підтримку та можливості для розвитку. Завдяки цьому зберігається емоційне здоров'я, підтримується когнітивна активність та формуються соціальні навички, що критично важливо для адаптації дітей у кризових ситуаціях.

Література

1. Гура О. Ефективні форми роботи з дітьми в укритті. <https://psychologdcpp.in.ua/wp-content/uploads/2024/10/%D0%93%D1%83%D1%80%D0%B0-%D0%95%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96-%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B8-%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8-%D0%B7-%D0%B4%D1%96%D1%82%D1%8C%D0%BC%D0%B8-%D0%B2-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%96-1.pdf>
2. Ефективні форми роботи з дітьми в укритті. <https://naurok.com.ua/efektivni-formi-roboti-z-ditmi-v-ukritti-406818.html>
3. Ефективні форми роботи з дітьми в укритті. Педагогічний діалог з вихователями та батьками. <http://leleka.rv.ua/efektyvni-formy-roboty-z-dit-my-v-ukrytti.-pedagogichnyy-dialog-z-vyhovatelyamy.html>
4. Особливості організації освітньої діяльності дітей під час перебування в укритті: методичні рекомендації для педагогічних працівників ЗДО. URL: <http://leleka.rv.ua/shchodo-organizaciyi-diyal-nosti-ditey-pid-chas-perebuvannya-v-ukrytti.-metodychni-rekomendaciyi-dlya-pedagogichnyh-pracivnykiv-zdo.html>

Трофимова О.М.,

вихователь

КЗДО (ясла-садок) № 270

м. Дніпро, Дніпропетровська область, Україна

ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ (РОДИННИЙ ІНТЕРАКТИВ) НА ТЕМУ «ПТАХИ»

Вступне слово вихователя: Доброго ранку, шановні батьки!

Сучасні освітні технології відкривають перед нами надзвичайні можливості. Протягом нетривалого часу дитина може побачити, почути й відчувати багато цікавого та корисного — завдяки відеоматеріалам і презентаціям. Вони не просто інформують, а й емоційно збагачують, розвивають уяву, стимулюють допитливість. Це буде не лише пізнавальний, а й захопливий шлях і для дітей, і для вас як учасників освітнього процесу.

Шановні батьки та малята!

Сьогодні разом будемо з вами грати.

Покажемо, дітки, нашим батькам

Як на заняттях цікаво нам!

Структура інтегрованого заходу

1. Запрошення до теми.

Вихователь бере пташку-свищик і його «співом» запрошує дітей та батьків у чарівну подорож до світу птахів.

2. Презентація «Птахи — дивовижні мешканці нашої планети»

Фотопрезентація охоплює такі слайди:

- Хто такі птахи?
- Де живуть?
- Що їдять?
- Перелітні та осілі
- Як будують гнізда?
- Чому їх треба берегти?
- Підсумок: птахи - наші друзі!

3. Відеоспостереження за дикими качками восени.

Переглянути відео <https://www.youtube.com/watch?v=cvgII0IBmO0>.

Коментар: «Подивіться, як спокійно качки плавають серед осінніх барв.

Що вони шукають у воді?».

4. Перегляд казки «Кривенька качечка».

Казка онлайн <https://www.youtube.com/watch?v=Ypq22-D5ok0>.

5. Бесіда за казкою:

- Що скидали Кривенькій качечці? (Пір'ячко)
- От і до нас залетіло декілька пір'їнок (вихователь демонструє).
- Давайте розглянемо їх поближче: які вони на дотик? Чим відрізняються?

6. Перегляд відео «Навіщо птахам пір'я?». https://www.youtube.com/watch?v=BhQoV0Nj_S4

Коментар: «Пір'я - це не просто краса. Воно м'яко та тепло огортає пташку, даючи можливість літати!».

7. Обговорення «Чому відлітають птахи восени?».

Відео пояснення <https://www.youtube.com/watch?v=YGLegixw23Q>.

Коментар: «Коли стає холодно, птахи шукають їжу в теплих краях. А хто залишається з нами?».

8. Дидактична гра «Зимуючі та перелітні птахи».

Гра (онлайн) <https://www.youtube.com/watch?v=MAa0ws6gWt4>.

Перехід: «А тепер розділимо птахів - хто залишився, а хто полетів?»:

У теплі подались краї

Лелеки, гуси, солов'ї,

Журавель, ластівка і грак...

У скрутний зимовий час

Залишаються у нас...

В теплі подались краї гуси, чаплі, солов'ї, журавель, зозуля, шпак, трясогузка, стриж і грак, з ними жайвір польовий, вивільга, деркач прудкий конопляночка-співачка, лебідь, ластівка і качка.

Пташина лічилка:

У теплі подались краї

Лелеки, гуси, солов'ї,

Журавель, ластівка і грак -

Полишили рідний маків край.

А хто ж залишився зимувати?

Синиця - в шапці, мов солдатик,

Горобець - стрибає сміливо,

Снігур - червоногрудий, жвавий,

І дятел - майстер дерев'яний.

Сніг кружляє, вітер свище -

А вони співають вище!

Бо не страшна їм завірюха -

Дружба й хоробрість - їхня втіха.

9. Конструювання: Виготовлення пташки з паперу.

Майстер-клас <https://www.youtube.com/watch?v=QIq9Jhz-nBE>.

- Ці прекрасні птахи. Запрошують всіх нас на прогулянку піти!

10. Спостереження за птахами на майданчику та годування зернятками.

11. Рухливі ігри на прогулянці:

- «Переліт птахів»;
- «Гуси»;
- «Голубонька»;
- «Горобці-стрибунці»;

- «Сова».

12. Збирання листочків для аплікації.

13. Аплікація «Сова».

Відеоінструкція <https://www.youtube.com/watch?v=4ZsrqG-aDa0>.

Мудра сова пропонує відгадати. Гра «Чим відрізняються птахи від інших тварин?».

Мета гри: допомогти дітям зрозуміти, що не всі ознаки, які ми приписуємо птахам, є унікальними саме для них - і що лише одна ознака справді відрізняє птахів від усіх інших тварин.

Хід гри:

1. Ведучий читає твердження.

2. Діти показують жестами або картками, чи це правда, чи ні.

3. Після кожного твердження - коротке пояснення.

4. Наприкінці - підсумок: що ж є справжньою, унікальною ознакою птахів?

Твердження:

1. У птахів є дзьоб.

► Так! Але...

У качконоса теж є дзьоб, а він не птах, а ссавець!

2. Птахи відкладають яйця.

► Так! Але...

Яйця відкладають і плазуни: черепахи, змії, крокодили.

3. Птахи вміють літати.

► Більшість - так! Але...

Летючі миші - ссавці, а теж літають. А от страуси - птахи, але не літають!

4. У птахів є крила.

► Так! Але...

Крила є і в кажанів, і навіть у деяких динозаврів.

5. Птахи співають.

► Так! Але...

Деякі жаби, кити й навіть вовки теж видають мелодійні звуки.

6. Птахи мають пір'я.

► Так! І тільки вони!

Пір'я - це унікальна ознака птахів. Жодна інша тварина не має пір'я!

Підсумок. Отже, чим птахи відрізняються від інших тварин?

14. Гра з батьками «Хто я?».

Кожна родина отримує картку з описом птаха. Інші відгадують, ставлячи запитання.

Картки: синиця, лелека, сова, ластівка, горобець, снігур, сорока, страус, лебідь, павич.

15. Малювання «Птах Щастя».

Пропоную вам усім, малята,
Разом з батьками птаха щастя намалювати...
У кожного хай буде свій -
З барвистим хвостом чи зовсім простий.
Хтось намалює зірки на крилі,
А хтось - веселку у пір'ї малі.
Хтось - із дзьобом, що сміється,
Із очима, де мрія плететься.
А хтось - із шапочною з моху,
Щоб літати крізь казку й епоху.
Нехай він співає про ніжність і сміх,
Про мамину ласку і татів успіх.
Про дружбу, що світло у серці несе,
І про те, як добро переможе усе.

16. Чаювання з пригощанням та обговорення.

17. Домашнє завдання:

- Переглянути казку «Дюймовочка».
- Обговорити:

Який птах допоміг Дюймовочці?

Що для вас означає щастя? Як особисто кожна людина може його досягти?

Як ми можемо допомогти птахам узимку?

- Виготовити годівничку, розмістити її за вікном кухні, щодня годувати пташок після сніданку.

18. Резюме.

- Швидко, цікаво та корисно пройшов наш день у дитячому садку!

Інтегроване заняття за темою «Птахи» показало, як сучасні технології - відео, презентації, інтерактивні ігри - можуть зробити навчання емоційно насиченим, пізнавальним і захопливим.

Дякуємо вам за участь, підтримку і щире зацікавлення. Попереду - ще більше відкриттів!

Крамінська Н.В.,

вихователь

ЗДО (ясла-садок) № 21 «Волошка»
м. Суми, Сумська область, Україна

Московченко С.О.,

вчитель-логопед

ЗДО (ясла-садок) № 21 «Волошка»
м. Суми, Сумська область, Україна

КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ З ОЗНАЙОМЛЕННЯ З СОЦІУМОМ ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ТЕМУ «ДО КУХАРІВ НА ГОСТИНУ»

Освітні завдання: ознайомити дітей з професією кухар, розширити словниковий запас назвами страв, трудовими діями, знаряддям праці кухаря.

Матеріали: лялька-кухар, іграшковий посуд, чарівний мішечок, картинки із зображенням кухаря та дій, які він виконує; дидактична гра «Що потрібно кухарю?».

Хід заняття

1. Ігрова ситуація.

До дітей завітала лялька-кухар та запрошує на екскурсію на кухню.

2. Перегляд відеоролика про працю кухарів у закладі дошкільної освіти.

Звернути увагу дітей на одяг кухарів, на розмір посуду.

Бесіда за змістом відеоролика.

- Хто готує їжу?
- Які страви готують кухарі?
- У що одягнені кухарі?
- Який за розміром посуд на кухні?

3. Дидактична гра «Чарівний мішечок?».

Мета: удосконалювати вміння обстежувати предмети на дотик, закріпити назви предметів посуду.

Матеріал: іграшковий посуд, мішечок.

Хід. Лялька-кухар пропонує дітям пограти: треба на дотик визначити, що за предмет посуду у мішечку.

4. Руханка «Ми веселі кухарі».

https://www.youtube.com/watch?v=QLTLWiYf6B0&list=RDQLTLWiYf6B0&start_radio=1

5. Дидактична гра «Ковпак передавай, смачну страву називай».

Мета: закріпити назви страв, спонукати відповідати повним реченням.

Хід: діти передають ковпак кухаря, називають страву. «Кухар готує ...».

6. Складання речень з опорою на картинки, з дієсловами пече, смажить, варить.

7. Дидактична гра «Що потрібно кухарю?».

Мета: закріпити уявлення дітей про професію кухаря, назви страв, про посуд та знаряддя праці, які необхідні для його роботи.

Хід гри: педагог розташовує на дошці основну картку з зображенням кухаря. Пропонує дітям дібрати страви, посуд, знаряддя праці, які використовує кухар, назвати їх та визначити призначення.

8. Підсумок.

- З якою професією ми познайомилися?
- Що готують кухарі?
- Чи смачні страви готують наші кухарі?

Крохмаль А.О.,
музичний керівник
ДНЗ № 14 «Золотий півнік»
м. Суми, Сумська область, Україна

СЦЕНАРІЙ ЗИМОВОГО СВЯТА ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ «ХРУМ-ХРУМ У КРАЇНІ ПРЯНИКІВ»

Свято створене у форматі інтерактивної казки з елементами гейміфікації, AR-ефектів, музично-рухових ігор та хореографічних композицій.

Захід поєднує художнє слово, сучасні мультимедійні технології, традиції зимових свят та творчу діяльність дітей.

Мета:

- організація веселого творчого дозвілля дітей;
- закріплення уявлень про зимові явища природи та зимові свята;
- розвиток музично-ритмічних та співочих здібностей;
- формування навичок культурної поведінки;
- розвиток колективної взаємодії;
- розвиток мислення, уяви та емоційної чутливості дітей.

Завдання:

1. Освітні: узагальнити знання дітей про ознаки зими та створити умови для музично-виконавської діяльності.

2. Розвиткові: розвивати ритмічний слух, почуття темпу, музичну пам'ять, пластику, емоційність.

3. Виховні: виховувати дружність, доброзичливість, уміння працювати в команді; формувати позитивні емоції.

4. Креативні: розвивати фантазію через AR-ефекти, гейміфікацію, елементи інтерактивної взаємодії.

Попередня робота:

• Вивчення пісні-танцю «Сніг-сніжок», хороводу «Ялиночка», танцю Гномиків, польки Мандаринок.

• Розучування віршів.

• Ознайомлення з правилами ігор: «Нагодуємо сніговичка» та «Знайди пару рукавичці».

• Підготовка до гри в оркестрі на брязкальцях.

• Відеопідбірка зимових AR-ефектів, реагуючих на рух та звук.

• Підготовка костюмів: Феї, Мандаринки, Гномики, Хрум-хрум, Зима.

• Підготовка реквізиту для гейміфікації: магнітний пазл-пряник.

Дійові особи: дорослі: Ведуча, Зима, Хрум-хрум; діти: Феї, Мандаринки, Гномики.

Обладнання, реквізит, декорації:

Декорації:

- Велика інтерактивна новорічна ялинка;
- Відеопроєктор/LED-екран;
- Сцена із зимовим фоном: відеопроєкція «Падаючий сніг»;
- Пряникова хатинка;
- Фотозона з LED-рамкою;
- Сніговички для гри;
- Сніжний декор, штучний сніг;

Реквізит:

- Сніжки (по 1–2 на дитину);
- Пряникова хатинка та пряникові цеглинки;
- Магнітний пазл-пряник (деталі хатки);
- Маракаси/брязкальця;
- LED-браслети;
- Рукавички для гри (пари);
- Великий «кіндер-сюрприз»;
- Подарунки;
- Мандаринки (декоративні чи реквізитні);

AR та мультимедіа:

- «Морозний подих Зими»;
- «Зимове місто»;
- «Танцюючі мандаринки»;
- AR-ефект «теплова камера»;
- AR-феєрверк із конфеті;
- AR-фільтри для фото (ялинка, гномики, сніжинки).

Музичний матеріал:

- Пісня-танок «Ой, зима» сл. і муз. О. Пічугіна;
- Танок Гномиків – муз. Е. Курячий, сл. О. Таушан;
- Полька Мандаринок – сл. і муз. О. Пічугіна;
- Хоровод «Ялиночка» - муз. і сл. О. Таушан;
- Танок-гра за рукавичками – О. Авдеева;
- Таночок з брязкальцями – сл. і муз. О. Пічугіна;
- Пошукова музика (стиль «чаклування»);
- Музика для вручення подарунків.

Фотозона.

Інновації:

- AR-фільтри: кожна дитина може сфотографуватися «з ялинкою, гноміками, сніжинками» (через будь-який AR-додаток).
- LED-рамка для фото.
- Миттєвий друк (якщо є принтер).

Хід свята

Під музичний супровід та відеопроєкцію «Падаючий сніг» проєктор/LED-екран) заходять ведуча та дві Феї.

Ведуча: За вікном сніжок летить, вітер завиває,

А до нас веселе свято в гості поспішає.

Свято йде нас здивувати,

Гарну казку показати.

1-ша Фея: Ось вже чути «дінь – дінь – дінь» –

Це чарівний тихий дзвін.

2-га Фея: Так – це казка увійшла.

Тихо, тихо, ось вона.

Під музику та відеопроєкцію «Зимове місто» забігають діти зі сніжками.

Діти:

1. У пухнастій, білій шубі

Завітала знов зима.

Прикрашає наше місто

Білим килимом вона.

2. Справи всі я відкладу

І на вулицю піду.

Разом з друзями зліплю

Велику бабу снігову.

3. Буду в сніжки гратися

І з гірки кататися.

Морозець щипається,

З нами забавляється.

Пісня-танок «Ой, зима» сл. і муз. О. Пічугіна (використання світлодіодних браслетів).

Діти сідають на стільчики.

Під AR-ефект «з'являється морозний подих», заходить Зима.

Зима: Всіх вітаю у цій залі – і веселих, і смішних! Дуже чемних і казкових, незвичайних, запальних. Я прийшла до вас з вітрами, білосніжними снігами. Люблю з дітками погратись, на ковзанах покататись. Здогадались хто така?

Діти разом: Зимонька-зима!

Зима: Ой, ялиночка-краса, (придивляється) та вона ще й чарівна?!

До ялинки підійду, в казку відразу попаду.

Підходить до ялинки, помічник виставляє пряникову хатку і пряники.

Зима оглядається.

Зима: Що таке? Що за дива? Це країна чарівна?

Та вона солодка і смачна!

Гномики маленькі в будиночку живуть,

Вранці й увечері пряники жують.

Танок Гномиків муз. Е. Курячий, сл. О. Таушан.

Виходить Хрум-хрум оглядається. Хрум-хрум приніюється - у цей момент вмикається AR-ефект.

Хрум-хрум: Ой, як смачно пахне...

Підходить до будиночка, забирає одну цеглину-пряник і тікає.

Зима: Ой, дітки, ви бачили? Хто це був? Ви не знаєте? Куди він шматочок хатки забрав? Ой, біда, біда, біда, тепер тут дірка несмачна! Треба нашу хатку лагодити. А зробимо це у казковий спосіб!

Метод «Гейміфікація».

Діти збирають пряник із магнітного пазла на дошці, кожен пазл - частина хатки. Коли пазл вставлено, на екрані з'являється «блиск» та звук «дзінь!».

Зима чаклує і вставляє нову цеглинку.

Зима: От і добре, краса, працювала не дарма.

Зима заходить до хатки.

Підкрадається Хрум-хрум, знову забирає солодку цеглину.

Зима виходить із-за хатинки.

Зима: Ось хто руйнує пряничну хатинку. Ти хто такий?

Хрум-хрум (винувато): Я Хрум-хрум з країни Ням-ням. А про те, що руйную хатку – не знав. Просто я побачив пряник і хотів його скуштувати. Вибачте, більше не буду брати без дозволу.

Зима: Ну що, друзі, вибачимо Хрум-хрума?

Діти: Так.

Зима: Залишайся з нами на святі! А щоб Хрум-хрум не сумував, ми його пригостимо смачними Мандаринками.

На екрані - танцюючі смайлики-мандаринки.

Полька Мандаринок – сл. і муз. О. Пічугіна.

Хрум-хрум: Спасибі вам, друзі. Які гарні у вас Мандаринки!

Як же весело, малята,

Новий рік разом стрічати!

До ялиночки ставайте

Хоровод розпочинайте!

Хоровод «Ялиночка» - муз. і сл. О. Таушан.

Інтерактивна ялинка, яка реагує на звук, якщо діти голосно плескають → зірка блимає, якщо тихо шепочуть → ялинка змінює колір.

=Реалізація: проста Bluetooth-гірлянда або програма з відтворенням світла через колонку.

Хрум-хрум: Поки йшов до вас спинявся,

На ялинку задивлявся.

Назбирав вам сніжок,

Їх беріть у рученята,

Будемо сніговичка годувати!

Гра зі сніжками «Нагодуємо сніговичка».

Хрум-хрум: Гарно діти грали! Молодці!

Ще у мене є рукавички чарівні.

Зараз будемо з ними танцювати
І пару рукавичці шукати.
Гра-танок «Знайди пару рукавичці» О. Авдєєва.
Хрум-хрум: За вашу старанність таку
Я всіх вас нагороджу
Є в мене брязкальця гарненькі.
Ви їх тримайте і заграйте швиденько!
Таночок з брязкальцями – сл. і муз О. Пічугіна.
Хрум-хрум: Молодці малята, дякую вам за свято!
Зима: Час настав подарунки шукати,
Хрум-хрум, ну ж бо мені допомагати!
Зима та Хрум-хрум шукають «кіндер-сюрприз». Під час пошуку на екрані: теплова камера (імітація) показує «теплі місця», де може бути подарунок. Коли дарунок знайдено — ефект «феєрверк із конфеті» на екрані.
Зима: Подивіться дітки, ми знайшли кіндер-сюрприз!
Хрум-хрум: Він мабуть чарівний!
Зима: Зараз буду чаклувати!
Один, два, три, кіндер, давай!
Подарунки викладай! (Потім разом)
Хрум-хрум: Ура, скільки подарунків! (Витягує скриню)
Зима: А тепер часу не гайте,
Подаруночки тримайте!
Роздають дітям подарунки.
Ведуча: Дякуємо тобі Зимонько за подарунки!
Зима: Дякую, вам малята за таке чудове свято!
А мені вже час іти, до наступної зими!
До побачення!
Зима йде.
Ведуча запрошує на святкову фотосесію.

Піскунова А.В.,
вихователь
КЗ ЗДО (ясла-садок) № 47
м. Харків, Харківська область, Україна

КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ З МАЛЮВАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ 5 РОКУ ЖИТТЯ НА ТЕМУ «БУЗОК - КВІТОЧКА ВЕСНИ»

Освітні завдання:

1. Продовжувати розвивати у дітей дрібну моторику рук; діалогічне мовлення, мислення, увагу; емоційну чутливість; кольорове сприйняття; творчу активність; уміння емоційно реагувати на красу природи та результати

власної роботи. Формувати естетичне ставлення до природних об'єктів, інтерес до зображувальної діяльності.

2. Продовжувати знайомити дітей з малюванням пензликом та ватними паличками; навчати передавати форму гілочки та суцвіття бузку; закріплювати знання кольорів (фіолетовий, синій, білий, зелений). Активізувати словник словами: бузок, гілочка, квітка, пелюстки, листя, кущик, аромат, віночок.

3. Виховувати інтерес до природи, бажання передавати її красу у малюнках; вміння працювати разом; охайність у роботі.

Матеріал: білий папір; гуаш фіолетового, синього, білого, зеленого та коричневого кольорів; пензлики; ватні палички; баночки з водою; серветки; ілюстрація бузку; кущик бузку.

Хід заняття

Діти сидять півколом на стільчиках.

Вихователь: Діти, ви, мабуть, помітили, що з приходом весни з'являється багато квітів. І сьогодні до нас у гості завітала одна ніжна квітка весни. А яка саме - ви дізнаєтесь, якщо відгадаєте загадку.

Загадка:

Стоїть кущик у садочку,

У фіолетовім віночку.

На весні цвіте, буяє,

Пелюстками обіймає...

Діти: Бузок!

Міні-казка.

Жив у садочку маленький кущик бузку. Він був скромний і сором'язливий, але дуже хотів, щоб усі дізналися, який він гарний. Одного ранку прокинулася весна, торкнулася теплом гілочок - і бузок розцвів фіолетовим віночком.

Бузок - ніжна квітка весни. Вона пахне солодко, росте на кущах, її соцвіття складається з безліч маленьких квіточок. Бузок буває різного кольору – білого, рожевого, фіолетового. Подивіться, діти, який бузок намалювала я.

Хочу запропонувати вам також намалювати гілочку бузку.

Розглядання гілочки бузку: звертаю увагу дітей на тоненьку гілочку коричневого кольору, маленькі фіолетові квіточки, які зібрані в пучечки на листячко трикутної форми, пояснює як створити фіолетовий колір.

Пояснення про змішування кольорів: червоний + синій = фіолетовий.

Перед роботою зробимо пальчикову гімнастику.

Пальчикова гімнастика: «Весна прокидається».

Рано-раненько весна прокидається - (потягування руками)

Бузок у садочку тихенько хитається - (похитування кистями)

Квіточка до квіточки ніжненько горнеться - (пальчики разом)

Фіолетовим цвітом нам посміхається - (долоньки квіткою)

Показ і пояснення техніки малювання:

Малюю гілочку коричневим кольором, зверху вниз.

Домальовую до гілочки ще маленькі гілочки.

Суцвіття має трикутну форму.

Китиці бузку мають трикутну форму, тому обвожу трикутничок простим олівцем, щоб легше було малювати квіти легкими дотиками ватними паличками створюю квіткові гронки по краю трикутника.

А потім замальовуємо всередині місця, які залишились, ставлю крапочки.

Тепер малюю листочки.

Беру справжні листочки бузку, наношу фарбу на листочок і ставлю відбиток на гілочці і так повторюю декілька разів щоб листочків було багато.

Ось така гілочка бузку у мене вийшла.

Діти а ви хотіли б намалювати таку гілочку?

Тоді спробуйте.

Самостійна робота. Під спокійний музичний супровід діти виконують завдання. Вихователь проводить індивідуальний та диференційований підхід.

Аналіз робіт. Розглядання готових робіт:

- Який бузок у вас вийшов?
- Що було найцікавіше?
- Чому квіти бузку такі пухнасті?
- На що схожі ваші суцвіття?
- Які кольори ви використали?
- Що сподобалося найбільше у техніці малювання ватними паличками?
- Що було складно? Що сподобалося найбільше?

Підсумок.

- Які гарні гілочки бузку у вас вийшли! Як весело розквітло наше подвір'я. У кожного вийшов свій неповторний бузок!

Сьогодні ми познайомилися з ніжною квіткою - бузком, дізналися про її будову та навчилися малювати крапковою технікою. Дякую вам за роботу!

Аванесян О.Е.,

вихователь

ЗДО (ясла-садок) «Сонечко»

с. Леб'яже, Харківська область, Україна

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО З ВИКОРИСТАННЯМ КІЛ ЛУЛЛІЯ

Сучасна освіта вимагає від педагогів пошуку нових, цікавих і результативних форм організації пізнавальної діяльності дітей. Одним із таких інноваційних засобів є кола Луллія - універсальний дидактичний інструмент, який дає змогу поєднувати гру, експериментування та навчання.

Використання кіл Луллія у закладі дошкільної освіти сприяє розвитку пізнавальної активності, логічного мислення, мовлення, пам'яті, уваги та уяви.

Вони допомагають дітям у доступній формі встановлювати зв'язки між предметами, явищами, поняттями, узагальнювати знання, робити висновки.

Завдяки можливості обертання сегментів діти самостійно шукають відповідності, порівнюють, класифікують, комбінують, що відповідає принципам STEM-освіти та технології інтерактивного навчання. Кола можна використовувати у різних видах діяльності - мовленнєвій, логіко - математичний розвиток, художньо-продуктивній, ознайомленні з природою, соціумом тощо. Таке поєднання інноваційних методів та сучасних технологій забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу, створює умови для розвитку критичного мислення, креативності та формування ключових компетентностей дитини дошкільного віку.

Отже, кола Луллія - це ефективний інструмент модернізації освітнього процесу, який відповідає вимогам Нової української школи та орієнтований на активну, самостійну й творчу діяльність дитини.

Кола Луллія - це дидактичний інструмент, який складається з кількох кругів (дисків) різного розміру, розташованих один над одним і з'єднаних у центрі. Кожне коло поділене на сектори із зображеннями, словами або символами. Обертаючи кола, дитина поєднує відповідні частини між собою, знаходить логічні зв'язки, створює пари, трійки або навіть цілі ланцюжки понять.

Метод був створений у XIII столітті іспанським ученим та філософом Раймундом Луллієм, який використовував обертові кола для систематизації знань і пошуку закономірностей між поняттями. У сучасній педагогіці цей прийом адаптовано для дітей дошкільного віку як інтерактивний дидактичний засіб.

Педагогічна цінність кіл Луллія:

- формують у дітей уміння порівнювати, аналізувати, узагальнювати, робити висновки;
- розвивають увагу, пам'ять, мислення, мовлення, дрібну моторику;
- стимулюють дослідницьку активність і самостійність;
- допомагають у розвитку логіко-сенсорного сприймання та компетентнісного підходу до навчання.

Діти сприймають роботу з колами як гру. Обертання елементів викликає інтерес, активізує пізнавальну діяльність, сприяє зосередженню уваги навіть у дітей, яким важко утримувати концентрацію.

Кола Луллія можна використовувати індивідуально, у парах або в малих групах. Це дає змогу реалізувати принципи співпраці, партнерства, взаємонавчання.

Види та варіанти використання в ЗДО:

- зображувальні (предметні) - малюнки тварин, фруктів, форм, кольорів;
- тематичні - за казками, порами року, видами транспорту, професіями, числами тощо;
- мовленнєві - складання речень, добір рим, пошук слів за ознаками;

- математичні - складання прикладів, знаходження відповідностей між цифрою і кількістю;
- логічні - узгодження понять за властивостями, послідовністю подій;
- екологічні або соціально-моральні - правильна поведінка в природі, у родині, серед однолітків.

Приклади інтеграції в освітній процес:

- Мовленнєвий розвиток: складання речень з об'єктами, що зображені на секторах ("Лисичка - хитра - у казці").
- Логіко-математичний розвиток: обертання кіл для пошуку відповідності між числом і кількістю предметів.
- Художня-продуктивна діяльність (художня література): добір персонажів і подій із відомих казок (наприклад, "Колобок", "Попелюшка").
- Природне довкілля: поєднання тварин із місцем проживання, їжею, властивостями.
- Соціум: добір правил поведінки у певних ситуаціях (у транспорті, у природі, вдома).

Кола Луллія - це ефективний інструмент розвитку інтелектуальних та комунікативних здібностей дошкільників, що поєднує у собі інноваційність, інтерактивність і гру. Їх застосування забезпечує формування ключових компетентностей дитини, підвищує пізнавальну мотивацію та якість освітнього процесу в ЗДО.

Конспект заняття з використанням кіл Луллія на тему «Подорож Колобка з чарівними колами Луллія»

Вік дітей: 4-6 років.

Освітні лінії: мовлення дитини; дитина в природному довкіллі; дитина у світі культури; гра дитини.

Мета:

- Розвивати пізнавальну активність, логічне мислення, мовлення дітей за допомогою кіл Луллія;
- Закріплювати у дітей знання про героїв казки «Колобок»;
- Вчити співвідносити персонажів із їхніми ознаками, послідовністю подій у казці;
- Виховувати інтерес до народної творчості, бажання допомагати героям.

Матеріали:

- Кола Луллія з трьома секторами (зображення героїв казки)
- Ілюстрації з казки «Колобок».

Хід заняття

1. Вступна частина.

- Діти, сьогодні я принесла до вас чарівне коло. Його називають колом Луллія. Воно вміє перетворюватися на справжній казковий світ! Подивіться, скільки на ньому кольорів, зображень і таємниць!

Діти розглядають коло:

- Щоб воно ожило, нам потрібно вимовити чарівні слова: «Коло крутиться – казка вертиться!».

Діти повторюють разом з вихователем.

- Ой, щось з'являється на колі... Хто це котиться? Кругленький, рум'яний, усміхнений? (Показ ілюстрації колобка)

- Так, це Колобок! Він знову вирушає у мандрівку, але цього разу не сам – ми допоможемо йому знайти друзів, виконати завдання і пригадати героїв його казки.

- Готові вирушити в подорож разом із Колобком і чарівним колом?

Діти відповідають «Так!».

- Тоді вперед, до пригод у світі казки!

2. Ознайомлення з колом Луллія.

Вихователь показує коло Луллія.

- Це чарівне коло Луллія. Воно допоможе нам відновити події казки.

На колі три частини:

1. Герої казки (Дід, Баба, Заєць, Вовк, Ведмідь, Лисиця);

2. Дії (спік, побіг, зустрів, заспівав, з'їв);

3. Предмети або місця (піч, ліс, доріжка, річка).

3. Основна частина. Гра з колом Луллія.

Існує безліч варіантів використання інноваційних технологій кіл Луллія.

Варіант 1. «Кому що зробив Колобок?».

Дитина обертає коло, стрілка показує комбінацію (наприклад: Колобок – зустрів Ведмедя). Діти складають речення або коротеньку історію.

Варіант 2. «Хто це сказав?».

На першому колі – герої, на другому фрази, які вихователь озвучує. Діти поєднують героя з правильною реплікою (наприклад: «Я від тебе втечу!»).

Варіант 3. «Послідовність подій».

На колі – малюнки у порядку появи героїв. Діти обертають коло і називають, хто був першим, другим тощо.

4. Фізкультхвилинка «Колобок котиться».

Текст	Рухи
Котиться, котиться Колобок	Діти обертають руки круговими рухами перед собою
Покотився на горбок	Півприсід → підйом, імітація підйому на схил: півприсід — «вниз», підйом — «на горбок»
Зустрів зайчика сіренького	Діти підстрибують на двох ногах невисоко, руки зігнуті перед грудьми — «лапки зайчика»
Ведмедика товстенького	Похитування корпусу вправо-вліво, як незграбний ведмедик у лісі.

5. Узагальнення. Рефлексія.

- Кого зустрів Колобок у казці?
- Хто був останнім?
- Який герой вам сподобався найбільше?

Діти відповідають, обираючи зображення на колі.

6. Підсумок.

- Молодці, діти! Завдяки чарівним колам Луллія ми пригадали казку, потренували нашу пам'ять, мислення й допомогли Колобкові згадати все про свою подорож!

Попова С.М.,

вихователь

ЗДО (ясла-садок) «Сонечко»

с. Леб'яже, Харківська область, Україна

ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КАЗКИ

Патріотичне виховання є важливою складовою особистісного розвитку дошкільника. Казка - один із найдієвіших засобів формування духовних цінностей, любові до рідного краю, формування почуття гордості за свою Батьківщину. Завдяки казковим образам діти легко приймають моральні норми, розуміють значення дружби, доброти, взаємодопомоги та любові до рідної землі.

Казка сприяє:

- формуванню любові до рідної природи, традицій, культури;
- розвитку уявлення про народні символи та звичаї;
- вихованню гордості за народних героїв;
- формуванню доброти, сміливості, взаємодопомоги як рис патріота;
- розвитку мовлення, образного мислення, емоційного інтелекту.

Казковий герой як носій цінностей:

- показує приклади добрих вчинків;
- демонструє, як важливо берегти дім, рідну землю;
- допомагає дітям розуміти, що значить захищати слабших, підтримувати друзів, любити свою родину.

Патріотичне виховання має велике значення як для розвитку особистості, так і для суспільства в цілому, виховує почуття обов'язку перед своєю країною та суспільством. Воно допомагає зрозуміти, які права та обов'язки має кожен громадянин.

Реалізувати завдання патріотичного виховання дошкільників допомагають казки. Недаремно Василь Сухомлинський казав: «Казка -

благодатне джерело виховання любові до Батьківщини, яке нічим не можна замінити.».

Казки завжди були невід'ємною частиною нашої культури, передаючи від покоління до покоління мудрість, цінності та традиції нашого народу. Вони є тим мостом, що з'єднує минуле і майбутнє, допомагаючи нам зберегти та примножити нашу національну ідентичність.

Казки є потужним інструментом у формуванні національної свідомості, вони не тільки передають культурні цінності та традиції, але й допомагають дітям усвідомити свою належність до нації, виховувати патріотичні почуття та формувати правильні моральні орієнтири. Використання казок у виховному процесі сприяє гармонійному розвитку особистості. У казках закладена велика кількість народних мудростей та повчальних моментів.

Казки часто містять морально-етичні уроки, які допомагають дітям формувати правильні уявлення про життя, розвивати почуття справедливості, доброти, поваги до інших.

Багато українських казок мають патріотичний зміст, розповідають про боротьбу за незалежність, захист рідної землі, героїчні подвиги. Вони сприяють формуванню почуття гордості за свою країну та її історію.

Головні герої казок часто є втіленням національних ідеалів та цінностей. Діти, слухаючи казки, ідентифікують себе з цими героями, вчать наслідувати їхні позитивні риси.

Через казки діти знайомляться з національними символами, такими як прапор, герб, національний одяг, народні пісні та танці. Це допомагає їм краще зрозуміти та полюбити свою культуру, часто містять чіткі моральні уроки, що допомагають дітям розрізняти добро і зло, зрозуміти, що таке справедливість, чесність, співчуття.

За допомогою казки стимулюють дитячу уяву, допомагають розвивати креативність та фантазію. Діти створюють в уяві образи персонажів, місць і подій, що сприяє розвитку їхнього мислення.

У казках часто відображаються різні соціальні ситуації, що допомагають дітям навчитися взаємодіяти з іншими, вирішувати конфлікти, працювати в команді. Діти бачать приклади різних моделей поведінки та засвоюють правила соціального життя.

Поради:

- Обирайте казки, які відображають культурні та історичні цінності вашої країни, містять моральні уроки та показують позитивні приклади героїв. Такі казки мають надихати дітей на любов до своєї Батьківщини.
- Адаптація казок до сучасних реалій може зробити їх ближчими та зрозумілішими для дітей. Ви можете змінити деякі деталі сюжету або персонажів, щоб вони відображали сучасні виклики та реалії.
- Інтерактивні методи, такі як рольові ігри, квести та творчі завдання, є дуже ефективними. Як під час очного навчання так і в дистанційному

форматі. Вони дозволяють дітям активно брати участь у навчальному процесі та краще запам'ятовувати важливі цінності.

- Ефективність можна оцінювати через спостереження за поведінкою дітей, їхнє ставлення до патріотичних тем, участь у заходах та творчих проєктах. Опитування батьків та дітей також можуть бути корисними для оцінки результатів.

Висновок: казки є важливим засобом виховання моральних та етичних цінностей, формування національної свідомості та патріотичних почуттів у дітей. Казки допомагають дітям зрозуміти важливість любові до рідної землі, мужності, доброти та справедливості, роблячи їх невід'ємною частиною національної культури.

Брагіна О.В.,
музичний керівник
КЗ ЗДО № 294

м. Харків, Харківська область, Україна

Івлєва О.Р.,
вихователь
КЗ ЗДО № 294

м. Харків, Харківська область, Україна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ІНТЕГРОВАНИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ ЗА СЮЖЕТОМ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК

Вступ. Ранній вік (1-3 роки) – це період, коли дитина мислить відчуттями, образами та діями. Її спосіб пізнання світу – наочно-дійовий: «Мені стає зрозумілим те, до чого я можу доторкнутись, що можу почути, з чим можу маніпулювати».

Для дитини цього віку не існує окремо тематичних напрямів «музика» та «природа». Вона сприймає емоційно-забарвлений світ цілісно. Тому найбільш ефективним у роботі з дітьми раннього віку є використання саме інтегрованих занять. Інтеграція надзвичайно важлива для упровадження принципу міждисциплінарного підходу. Інтегроване заняття (лат. *integrum* – ціле, від лат. *integration* – відновлення, доповнення) – заняття, у процесі проведення якого відбувається інтеграція різних видів однієї й тієї ж діяльності (наприклад: ліплення предметне, сюжетне тощо) або технік виконання (наприклад; техніка малювання пальцями, техніка ляпок, розбризкування фарби тощо), в результаті чого відбувається засвоєння дітьми нових прийомів діяльності [1, с. 96].

Інтегровані заняття дозволяють зробити освітній процес більш цікавим та захопливим для дітей раннього віку шляхом введення нетрадиційного змісту та поєднання різних методів. Такий тип занять надає вихователю можливість творчо перерозподілити час для засвоєння програми з тих чи

інших розділів, логічно поєднуючи їх. Особливе значення набуває урізноманітнення діяльності малюків під час таких занять. Завдання по ознайомленню з природою можуть пропонуватись дітям раннього віку у процесі занять з освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва» (художня література або музичне виховання).

З метою визначення змісту програмних завдань інтегрованого заняття вихователь виходить з вимог програми, рівня розвитку дітей, а також особливостей природного оточення закладу дошкільної освіти. Також важливо уточнити місце даного заняття в системі роботи (чи йде на занятті процес формування початкових знань, чи їх збагачення, систематизація, вправляння у застосуванні знань тощо). Міцність засвоєння дітьми раннього віку знань вимагає поступового оволодіння ними малюками у процесі первинного ознайомлення, збагачення закріплення і узагальнення [2, с. 212].

Актуальність даних рекомендацій полягає у розкритті особливостей інтеграції трьох основних складових: казки, уявлень про світ природи рідного краю та музичного мистецтва.

Так, казка є тлом інтегрованого заняття. Вона допомагає підтримувати інтерес дитини раннього віку до виконання розвиваючих та навчальних завдань занять завдяки захоплюючому сюжету, ігровій мотивації.

Складові інтегрованого заняття:

- природа та довкілля надають багатий сенсорний матеріал для дослідження (зерно, соломка, вода, тісто тощо);
- музика створює позитивний емоційний фон, сприяє розвитку відчуття ритму, стимулює рухову та мовленнєву активність.

Мета даних рекомендацій: надати вихователям закладів дошкільної освіти практичний інструментарій для створення інтегрованих занять за мотивами знайомих дітям раннього віку казок: «Колобок», «Ріпка», «Курочка рябенька».

При складанні інтегрованого заняття, вихователям необхідно враховувати характерні особливості дітей раннього віку:

- короткотривала увага: дитина 1-2 років утримує увагу лише 1-3 хвилини, 2-3 років – до 5-7 хвилин. Це вимагає динамічної зміни діяльності кожні 3-5 хвилин;
- сенсорна домінанта: головним каналом інформації для малюків є органи чуття. Дитина має потримати у руках тісто, зернятка, борошно; прокотити «золоте яєчко»; полити ріпку з лієчки;
- емоційне «зараження»: емоційний стан вихователя під час проведення інтегрованого заняття є ключовим. Ваші інтонації, міміка, щире здивування чи співчуття – це 80% успіху;
- потреба в русі: пізнання відбувається через рух. Дитині раннього віку важко тривалий час сидіти спокійно;
- розвиток мовлення: у ранньому віці ми працюємо над пасивним словником (розуміння мовлення) та активізацією мовлення (звукослід-

вадування: «ко-ко-ко», «пі-пі-пі» тощо); договорювання фраз («Колобок, колобок, я...»).

Роль казки як основного тла інтегрованого заняття. Стислий аналіз сюжетів українських народних казок.

Кожна казка надає унікальну можливість для інтеграції, дозволяючи вихователю проводити роботу з різних освітніх напрямів:

1. «Курочка рябенька».

Провідна ідея для раннього віку – контраст (спокій, радість/сум).

Інтеграція – це ідеальна казка для демонстрації процесу переживання емоцій від радості до сліз і навпаки.

Сюжет цієї казки дозволяє дітям порівнювати яєчка за сенсорними еталонами: яєчко золоте (жовте, яскраве, блискуче), яєчко біле (матове).

Музична складова – контраст темпів (поважна хода дідуся / швидкий біг мишки). Вправа «Мишка»: біг дрібним кроком під швидку, легку музику у високому регістрі, мотаємо хвостиком, пищимо «Пі-пі-пі!». Вправа «Розбилося яєчко»: діти стукають по металофону, імітуючи звук яєчка, що впало та розбилося. Вправа «Плаче дід, плаче баба»: малюки ритмічно дзвонять у дзвіночки, імітуючи звук сліз.

2. «Колобок».

Провідна ідея для раннього віку – емоції та звуконаслідування.

Інтеграція. Сюжет казки побудований на обмані та емоціях (хитрість Лисиці, гнів Ведмедика, здивування Зайчика, злість Вовка, допитливість та веселий характер Колобка). Головна сенсорна властивість – м'якість (м'яке тісто, Колобок). Сенсорний ланцюжок: зерно (дрібне) - борошно (м'яке, сипуче) - тісто (липке, м'яке).

Сенсорні ігри:

- «Колосок»: діти разом з вихователем розглядають справжні колоски (сухі, колючі); дістають з них зернятка.

- «Зерно»: сенсорна коробка із зерном (пшениця, кукурудза). Малюки пересипають зерно, змітають широкою щіточкою зернятка у торбинку.

- «Борошно»: сенсорна коробка з борошном (або манкою для чистоти). Діти малюють пальчиками, занурюють долоньки («ховають» їх у борошні), а також порівнюють на дотик (зерно тверде – борошно м'яке).

- «Тісто»: робота з солоним тістом, яке діти можуть м'яти, катати «ліпити Колобка» тощо. Так, вони навчаються розуміти сенсорні поняття «липкий», «пластичний», «м'який».

Музична складова. Казка надає можливість для звуконаслідування тварин-героїв казки (ведмідь, вовк, лисиця, зайчик). Малюки навчаються розуміти контраст голосів, впізнавати інтонації. Наприклад, пісеньку Колобка діти співають тоненько. Наслідуючи голоси тварин (вовк чи ведмідь), вони промовляють їх низьким голосом. Також малюки відтворюють ритмічну ходу «тупу-тупу» (йде дідусь, бабуся); стрибають, як зайчики; перевалюються з боку на бік як клишоногі ведмедики.

3. «Ріпка».

Провідна ідея для раннього віку – дія, порівняння величин.

Інтеграція. Головна сенсорна властивість – міцність. Порівняння величин. Дід – великий, кремезний, мишка – маленька.

Музична складова. Казка вчить дітей найпростішому алгоритму дій, виконуючи який, можна досягти бажаного результату, витягнути ріпку із землі (прийшов, став тягнути, не вирвав ріпку сам, покликав на допомогу, стали тягнути разом).

4. «Лисичка та Журавель».

Провідна ідея (адаптована для раннього віку) – протилежності та властивості посуду.

Важлива адаптація: мораль про гостинність є занадто складною для дошкільників раннього віку. Важливо спростити казку до аналізу сенсорних еталонів.

Інтеграція. Контраст форм і дій. Тарілка (низька, пласка), а глечик (високий, вузький). Ігри з предметами різної форми та величини дозволяють краще засвоїти сенсорні еталони. Глечик і тарілочку можна використовувати для сенсорних ігор з крупами (іншими сипучими речовинами) та водою.

Музична складова – контраст рухів (плавна хода Лисички / крокування Журавля) і звуків (сьорбання / стукіт дзьобом).

Логоритмічні вправи «Лисичка та журавель»:

- вправа «Лисичка»: під музику діти рухаються тихо, навшпиньках, «крутять хвостиком».

- вправа «Журавель»: під марш діти ходять, високо піднімаючи коліна («довгі ноги»), роблять ритмічні нахили головою вгору-вниз («дзьобають»), повільно піднімають руки в сторони на рівень плечей, опускають (змахують крилами).

Звуконаслідування:

- вправа «Частування Лисички»: на пласку тарілку наливаємо трішки водички («кашка»). Діти намагаються «їсти» долонькою (сьорбати) – зручно.

Ритмічно «сьорбають» (прицьмокують язиком).

- вправа «Частування Журавля»: дітям пропонують високу вузьку вазу або пляшку з водою. Пропонують «їсти» долонькою – незручно! Малюки ритмічно «стукають дзьобом» (стукаємо пальчиком по долоні або граємо на ксилофоні /дерев'яних паличках «ток-ток-ток»).

- вправа «Кашка»: гра з кінетичним піском або манкою на таці (розмазуємо кашку по тарілці). Дітям пропонують узяти чайні ложечки, щоб дістати з високої посудини шматочки льоду або овочів. Вихователь може показати малюкам, як він намагається дістати за допомогою паличок для суші, з'єднаних разом як дзьоб журавля, з глечика з високим горлом такі ж самі шматочки овочів або льоду.

Методичні поради для вихователя:

- Будьте актором. Ваша емоційність – ключ до дитячої уваги. Говоріть різними голосами, активно жестикулюйте.

- Готуйте середовище, а не дитину. Створіть таке середовище (сенсорна коробка, музичні інструменти), щоб дитина сама захотіла діяти.

- Безпека понад усе. При роботі з природним матеріалом (зерно, солома, вода, тісто) переконайтеся, що він чистий і безпечний. Дрібні предмети тільки під пильним наглядом.

- Слідуйте за дитиною. Якщо дітям більше сподобалося не «ліпити колобка», а просто пересипати борошно – чудово. Будьте гнучкими.

- Повторення. Не бійтеся декілька разів розповідати дітям одну й ту ж саме казку чи грати в ту саму гру. Діти раннього віку обожають ритуали і повторення.

- Мовленнєвий супровід. Коментуйте кожну дію – свою і дитини: «Липне!», «Сиплеться!», «Стукає!», «Швидко!», «Повільно!».

- Не забувайте про пальчикові ігри, театр у руці та фізхвилинки, що дозволяють дітям не лише переключити увагу, але й перепочити, щоб запобігти перевтомі під час інтегрованих занять.

Отже, можна зробити висновок про те, що використання сюжетів класичних українських казок в інтегрованих заняттях дозволяє перетворити процес пізнання на захопливу гру. Кожна казка пропонує свій унікальний набір сенсорних та музичних завдань. Так, казка «Ріпка» вчить малюків розуміти послідовність дій (будувати чіткий алгоритм); казка «Колобок» сприяє розвитку дрібної моторики, формуванню елементарних дослідницьких навичок, допитливості. Інтегруючи складові з різних напрямів освітньої діяльності, вихователь створює багатий, цілісний простір для гармонійного розвитку дитини раннього віку.

Орієнтовна структура та хронометраж комплексного заняття (10-15 хвилин).

Ця структура показує, як динамічно поєднувати елементи з різних казок в одному занятті.

Етап заняття	Тривалість	Зміст діяльності (Приклади з різних казок)	Інтеграція (П - природа, М - музика)
1. Сюрпризний момент (Вхід у казку)	1-2 хв.	Мета: Зацікавити. Вихователь дістає з мішечка жмут соломи. "Що це? (П). Зробимо з неї бичка!" (Казка «Солом'яний бичок»)	П: Тактильне дослідження (солома)
2. Зав'язка (Рух + Мовлення)	2-3 хв.	Мета: Обіграти героїв, активізувати мовлення. «А ось ідуть друзі бичка –	М: Логоритміка, зміна темпу

Етап заняття	Тривалість	Зміст діяльності (Приклади з різних казок)	Інтеграція (П - природа, М - музика)
		Лисичка і Журавель». (М). Діти імітують ходу: Лисичка (плавно), Журавель (крокує)	
3. Розвиток (Сенсорне дослідження)	3-4 хв.	Мета: Сенсорне насичення. «Лисичка кличе Журавля в гості. Ось тарілка, ось глечик. Давайте наллємо 'кашку' (воду)». (П). Діти граються з водою та посудом	П: Дослідження форм, властивостей води
4. Кульмінація (Музична гра)	3-4 хв.	Мета: Емоційний пік, ритм. «Ой, прибігла Коза-Дерева! (М). Давайте її налякаємо!». Діти співають грубим голосом і тупають ногами під бубон	М: Вокальна гра, ритм
5. Продуктивна діяльність (Дрібна моторика)	2-3 хв.	Мета: Заспокоєння, тактильна робота. «Ми прогнали Козу і зголодніли. Допоможемо Півнику? (П). Помісимо тісто і зліпимо пиріжки». Діти мнуть солоне тісто	П: Робота з тістом, дрібна моторика
6. Завершення (Емоційний фінал)	1-2 хв.	Мета: Позитивне завершення. «Які молодці! Ви всім допомогли! (М). А тепер Мишенята (діти) станцюють веселий танок». Вмикається швидка, весела музика, діти танцюють	М: Вільний танок, емоційна розрядка

Література

1. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К.Л. Крутій, О.О. Фунтікова. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2010. 324 с. Бібліогр.: с. 5–7.
2. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою: Навч. посібник. Київ Вища школа, 1993. 255 с.

Дисевич О.С.,

вихователь

ЗДО (ясла-садок) № 26

м. Тернопіль, Тернопільська область, Україна

Дюк А.І.,

вихователь

ЗДО (ясла-садок) № 26

м. Тернопіль, Тернопільська область, Україна

ПОДОРОЖ ДО ЗИМОВОГО ЛІСУ

Завдання: закріпити у дітей вміння слухати і розуміти мовлення як однолітків так і дорослого. Сприяти формуванню знань про диких тварин. Вступати у розмову і відповідати на запитання. Будувати речення з трьох; чотирьох слів.

Словник: заохочувати дітей до активного вживання іменників назв птахів, тварин. Збагатити словник дієсловами; прикметниками, іменниками. Сприяти розвитку пояснювального мовлення.

Звукова культура: вчити користуватися засобами інтонаційної виразності.

Граматики: вчити дітей узгоджувати іменники з прикметниками, дієсловами.

Виховувати: любов до тварин.

Розвивати: мислення увагу зв'язне мовлення пам'ять артикуляційний апарат.

Попередня робота: розгляд ілюстрацій про тварин; читання віршів про тварин; загадування загадок про тварин; складання опису тварин.

Хід заняття

Організаційний момент.

- Добрий день, у добрий час!

Рада діти бачить вас!

Зима всюди походить,

Снігом землю укриває.

Вихователь: Діти, ви любите подорожувати?

Отож, ми сьогодні до вирушаємо зимового лісу.

- А чому до зимового? Може хтось знає? (тому, що надворі зима)

- Як гадаєте, як у зимовому лісі? (багато дерев, глибокий сніг)

- Яке повітря? (чисте, морозяне, холодне)

Чистомовка:

Мо-мо-мо до лісу ми йдемо.

Рі-рі-рі зима на дворі.

Са-са-са навкруги краса.

Ас-ас-ас гарний настрій в нас.

Вихователь: А тепер візьміться за ручки і закрийте очі.

Опустилися, піднялися

У зимовому лісі опинилися.

Подивіться, як гарно у зимовому лісі, тихо, дихається легко. Повітря чисте.

Давайте вдихнемо аромат зимового лісу.

Ось пливе біла хмаринка

І несе вона сніжинки

Їм набридло там сидіти

Закортіло полетіти

Вітерець із ними грав

Сніжну віхолу підняв.

Вправа для розвитку дихання «Зимовий вітерець».

Вихователь: Діти, давайте покажемо, як вітерець грає зі сніжинками.

Вдихаємо повільно багато повітря носиком, а видихаємо повільно ротиком.

Дуємо на сніжинки.

Давайте це зробимо разом.

Вихователь: Ось ми і завітали до зимового лісу, де живе багато лісових мешканців.

- А як називають звірів які живуть у лісі? (їх називають дикими)

- А чому їх так називають? (вони живуть у лісі, за ними ніхто не доглядає)

Давайте пригадаємо як потрібно поводитись у лісі.

Якщо у ліс прийшов гуляти,

Правила повинен знати.

Може ви мені допоможете, яких правил потрібно дотримуватись.

(деревця не ламати, голосно не розмовляти, звірят не лякати, не смітити)

Гляньте скільки дерев.

- Чиясь домівка на дереві? Як вона називається? (дупло)

- А хто живе у дуплі? (білка, сова)

Давайте дізнаємось хто ж насправді тут живе.

Аудіозапис голосу сови.

Правильно – сова.

Розгляд сови.

- Сова це птах чи тварина? (це птах)

- Чим вкрите тіло сови? (тіло сови вкрите пір'ям)

- Які очі? (очі круглі, чорні)

- Які вуха? (вуха маленькі)

- Що сова вміє робити? (сова вміє літати)

Тут стежинка. Але, подивіться, на ній щось є? Що це? (сліди звірів)

А чий саме, ми дізнаємось, коли відгадаємо загадку:

Куций хвостик, довгі вушка.

Шерсть м'якенька як подушка.

Скаче вгору наче м'ячик

Хто це діти... (зайчик)

- Подивимось куди ведуть ці сліди?

На пеньку сидить зайчик. Розгляд зайчика.

- Чим вкрите тіло тваринки? (шерстю)

- Якого кольору шерсть? (білого)

- Яка шерсть на дотик? (м'яка, тепла)

- Що, ще має зайчик? (вушка, очі, лапки, хвостик, носик)

- Як називається хатинка зайчика? (нора)

- Що їсть зайчик? (моркву, сіно, кору дерев)

- У мене є кошик, а у нім гостинці для звірят, давайте щось залишимо для нього.

Діти вибирають, що їсть заєць і пояснюють свій вибір.

Вирушаймо далі.

- Ось знову стежинка, і на ній також сліди. Відгадаймо, чиї ж вони?

Загадка:

Взимку спить цей звір в барлозі

І прокинутись не в змозі.

Смокче лапу у вісні

Хто це? Підкажіть мені? (ведмідь)

- Що робить ведмідь? (він спить)

- Чому? (надворі зима)

- Як називається хатинка ведмедя? (хатинка називається барліг)

Гра «Хто це спить під дубком?».

Виберемо гостинець для ведмедя.

Рушаймо далі. І тут сліди. Відгадайте чиї вони?

Рудий м'ячик вправно скаче

З гілки на гілку,

то не м'ячик, - кажуть діти, -

Ми впізнали... (білочку)

Розгляд білочки.

- Чим вкрите тіло тваринки? (тіло вкрите шерстю)

- Якого кольору шерсть? (шерсть руда)

- Яка шерсть? (м'яка, тепла, руда)

- Що їсть білочка? (білочка їсть горішки, грибочки)

- Як називається хатинка цієї тварини? (хатинка називається дупло)

- Що ще має білочка? (у білочки ще є очі, лапки, кігті)

- Що можемо сказати про хвіст? (він довгий, пухнастий, рудий)

- А які вушка? (вушка маленькі)

- Який гостинець залишимо для тваринки?

Ми зустріли у лісі не усіх мешканців. Їх у лісі дуже багато. Пограємо хто у лісі зайвий.

Гра «Хто зайвий».

Розглянути картинки тварин і сказати хто з них не живе у лісі.

Сюрпризний момент.

Звірята дуже раді, що ви завітали до них. Також вдячні за гостинці. І на згадку про зимовий ліс приготували для вас гостинці.

Веселова В.М.,

вихователь

ЗДО (ясла-садок) «Золота рибка»

м. Монастирище, Черкаська область, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІЗНАВАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ

Інноваційні педагогічні технології – це цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в освітню практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів. Вони охоплюють освітній процес ЗДО від визначення мети до результатів.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що формування пізнавальних інтересів слід поєднати з інноваційними освітніми технологіями, оскільки вони є необхідною складовою в підготовці дитини до школи.

В усі часи людство гостро ставило питання розвитку та поліпшення якості освіти. Одним із завдань забезпечення оновлення змісту та якості дошкільної освіти є переведення цієї системи у режим інноваційного розвитку, трансформування сучасних інноваційних технологій у практику, забезпечення інноваційної діяльності закладу дошкільної освіти.

На сьогоднішній день, я, як педагог, направляю всі свої зусилля на впровадження в роботу різних інноваційних технологій, проектну методику, пошуково-дослідницьку діяльність, інтерактивну взаємодію, які допомагають реалізувати особистісно-орієнтований підхід до дітей, забезпечуючи індивідуалізацію і диференціацію педагогічного процесу з урахуванням їх здібностям розвитку.

В сучасній педагогічній науці інтегроване навчання трактують як комплексний підхід до освітнього процесу і безпосередньо до уроку чи його частини без поділу на окремі дисципліни. В усьому цивілізованому світі технологія інтегрованого навчання є необхідною умовою для надання якісної освіти. Широко вживаними в освітньому процесі в роботі з дітьми дошкільного віку є ігрові технології. У грі розвивається уява, утверджуються образи фантазії, виниклі ідеї, створюються продукти діяльності, які є для дитини емоційно-привабливими. Діти привчаються до колективної

дисципліни, командної роботи. Важливість гри в тому, що вона надає дитині можливість помріяти, проявити уяву, дає свободу самовияву і творчості.

Особливої актуальності в умовах модернізації змісту освіти набувають інформаційно-комунікаційні технології (через демонстрацію та власну роботу на інтерактивній дошці, з ноутбуком, смарт-телевізором, з прослуховуванням через навушники та інше, з метою активізації пам'яті та розумових процесів дітей). Поряд з традиційними засобами популярності набувають мультимедійні засоби навчання в електронних освітніх ігрових ресурсах, де вдало поєднуються тексти, аудіо, малюнки, анімація, інтерактивні завдання створені у формі гри, які дозволяють задіювати одночасно зір і слух, увагу і мислення. В основі роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку лежить мультисенсорний підхід, що зосереджується у слуховому, візуальному, маніпуляційному сприйнятті змісту навчального матеріалу. LEGO-технології є незамінним дидактичним матеріалом освітнього процесу як дошкільної освіти, так і початкової школи, що поєднують у собі елементи гри та експериментування: застосування в якості обладнання на уроках мовно-літературної, математичної, здоров'язбережувальної, фізкультурної, мистецької, технологічної та ін. освітніх галузей. Конструктор є надійним помічником у роботі практичних психологів, вчителів-логопедів і корекційних педагогів, допомагаючи провести тестування, релаксаційні та корекційно-розвивальні вправи. За допомогою LEGO-технології розвивається сенсорне сприйняття, формуються уявлення про зовнішні властивості предметів, розвивається дрібна моторика, формується цілісна система уявлень дитини про навколишній світ, збагачується життєвий досвід

Сьогодні в центрі уваги – дитина, її особистість, неповторний внутрішній світ. Тому основна ціль сучасного педагога – вибрати методи і форми організації освітньо-виховного процесу, які оптимально відповідають поставленій цілі розвитку особистості. Використання різних інноваційних освітніх технологій складний процес та вимагає від педагога високого професіоналізму та творчого підходу.

Пізнавальний розвиток дітей дошкільного віку – процес дуже цікавий та безперервний. Малюк пізнає світ з першої миті своєї появи. Наш мозок влаштований так, що кожную хвилину людина приймає якусь інформацію, оброблює її, щось залишає, щось ігнорує, а від чогось просто позбавляється.

Особливо такий «відсів» яскраво виражений у дітей до 7 років. В цьому віці дитина вчиться формувати особливе ставлення до речей, предметів, людей. І щоб це було правильно, батьки повинні направляти її.

К.Д. Ушинський вважав, що в дошкільний період вирішальну роль у вихованні дітей відіграють батьки, оскільки саме вони в першу чергу спілкуються з дитиною, стимулюють її допитливість відповідаючи на чисельні запитання.

Дослідження дитячого мислення, які проводилися групою психологів, привели до висновку, що у нормально розвинених дітей дошкільного віку

починає формуватися пізнавальна діяльність, тобто, діяльність спрямована на пізнавальні задачі. За даними цих досліджень, саме на протязі дошкільного віку відбувається становлення пізнавальної задачі, як задачі логічної.

Розвиток пізнавальної потреби йде не однаково у різних дітей. В одних вона виражена дуже яскраво і має, так сказати, «теоретичне» направлення. В інших вона більше зв'язана з практичною активністю дитини. Звичайно, така відмінність обумовлена перш за все вихованням.

Слід відмітити, що розвитку пізнавальних інтересів дошкільника існують дві основні лінії:

1. Постійне збагачення досвіду дитини, насичення цього досвіду новими знаннями і відомостями про навколишнє, яке і викликає пізнавальну активність дошкільника. Чим більше перед дитиною відкриваючих сторін навколишньої дійсності, тим ширші його можливості для виникнення та закріплення стійких пізнавальних інтересів.

2. Дану лінію розвитку пізнавальних інтересів становить поступове розширення та поглиблення пізнавальних інтересів всередині однієї і тієї ж сфери дійсності.

Методика пізнавального розвитку дитини дошкільного віку включає наступні компоненти:

- когнітивний, направлений на отримання дитиною інформації про навколишній світ (через сенсорний розвиток, рішення пізнавальних задач, інтелектуальні вміння) та формуючий цілісну картину світу;
- діяльнісний, відображаючий організацію різних видів дитячої діяльності (сюжетно-рольова гра, проектна та дослідницька діяльність дітей дошкільного віку, експериментування), направлена на формування пізнавальної активності дитини;
- емоційно-чуттєвий, визначальний відношення дитини до пізнання навколишнього світу.

Щоб досягнути результату, в своїй роботі наш заклад використовує нові методики та технології для вирішення цієї важливої задачі. При чому такі технології, які б не здавалися дитині нудними, надмірно повчальними, а природно і гармонійно наповнювали її світогляд змістом. Щоб зберегти у дітей цікавість до чогось нового, використовуємо такі інноваційні технології:

- особистісно-орієнтовний підхід до дітей;
- інтегрована система;
- здоров'язберігаючі технології;
- ігрові методи та прийоми.

Використовуючи експериментування, інформаційно-комп'ютерні технології, пізнавальні задачі та проектну діяльність при вирішенні проблеми пізнавального розвитку дітей дошкільного віку, ми забезпечуємо стабільний перехід, якісні зміни в розвитку пізнавальної діяльності: від цікавості до пізнавальної активності.

Для того, щоб забезпечити розвиток наших вихованців, вихователі стараються в своїй групі створити розвиваюче предметно-просторове середовище.

Одним з важливих умов при створенні розвиваючого предметно-просторового середовища є відповідність матеріалу віку дошкільників. Відповідність віку – одне із значущих і в той же час складно виконуючих умов. Зв'язано це з тим, що матеріали, складність і доступність їх змісту повинні відповідати сьогоdnішнім закономірностям і особливостям розвитку дітей даного конкретного віку та враховувати ті особливості зон розвитку, які характерні знову ж сьогодні кожній окремій дитині.

Тому, можна зробити висновок про те, що на сучасному етапі розвитку дошкільної освіти проблемі пізнавальної діяльності дошкільників приділяється велика увага, що в свою чергу потребує особливої уваги з боку педагога до даної проблеми. Таким чином, чим більше підготовлена прийде дитина в школу – мається на увазі не кількість накопичених знань, а саме готовність до розумової діяльності, тим успішніше буде для неї початок шкільного дитинства. Отже, інноваційні технології сприяють розвиткові гармонійно розвиненої особистості розкриваючи перед дітьми широкі можливості для розвитку здібностей. Таким чином, кожна дитина індивідуально пізнає корисну інформацію і знаходить для себе щось нове, обґрунтовує, продумує і на основі цього формує свої життєво необхідні компетенції, формує себе як особистість в цілому, що у свою чергу, сприяє розвиткові інноваційної культури особистості.

Гавриленко Г.О.,
вчитель-дефектолог
ЗДО № 236

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

РОЗВИТОК МІЖПІВКУЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ НАПРЯМ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ З ООП

У статті подано коротку характеристику дітей з особливими освітніми потребами, розглянуто термін «кінезіологія», визначено її мету та завдання щодо впливу на розвиток особистості дітей з особливими освітніми потребами, висвітлено систему роботи, щодо використання кінезіологічних вправ у закладі дошкільної освіти, обґрунтовано роль вихователів та батьків у даній системі роботи, охарактеризовано результативність використання нейровправ в корекційно-розвитковій роботі.

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, кінезіологія, кінезіологічні вправи, нейровправи, міжпівкульна взаємодія, розумова діяльність, корекційно-розвиткова робота.

Аналізуючи дослідження науковців та власний досвід роботи, можна стверджувати, що останніми роками відмічається збільшення кількості дітей з особливими освітніми потребами (ООП), які зумовлюються біологічними, екологічними, соціально-психологічними та іншими чинниками, а також їх поєднанням. Дана категорія дітей характеризується уповільненим темпом дозрівання емоційно-вольової сфери, психічних процесів (відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, увага) та порушенням мовлення. Також, у дітей з ООП присутні обмеження пізнавальної діяльності, відставання в розвитку словесно-логічного мислення, аналізу, синтезу, порівняння, недорозвинення дрібної моторики та координації рухів. Корекційно-розвиткова робота з дітьми ООП повинна бути своєчасною, послідовною та систематичною. Для того, щоб досягти в даній роботі певного результату, педагоги мають використовувати ефективні методи та прийоми корекційного впливу. Одним із таких ефективних методів корекційного впливу є розвиток міжпівкульної взаємодії у дітей.

Мета статті: розкрити сутність кінезіологічних вправ та їх вплив на розвиток особистості дитини з ООП, а саме на її розумову діяльність; висвітлити систему роботи, щодо використання нейровправ у закладі дошкільної освіти; обґрунтувати роль вихователів та батьків у даній системі роботи; охарактеризувати результативність використання нейровправ в корекційно-розвитковій роботі.

Термін «кінезіологія» походить від грецьких слів «kinesis» - рух, і «logos» - слово, наука. Кінезіологія належить до здоров'язбережувальних технологій. Кінезіологія - це наука про розвиток головного мозку через рух. Кінезіологію використовують у всьому світі. Основна мета кінезіології - розвиток міжпівкульної взаємодії та синхронізація роботи півкуль головного мозку, що сприяє активізації розумової діяльності. Засновником наукової кінезіології в Стародавній Греції вважався Асклепід, який жив понад 2000 років тому. Елементи кінезіології містила давньоіндійська йога, Конфуцій та Гіппократ також користувалися кінезіо терапією [2, с. 38].

Виділимо основні завдання кінезіології:

- розвиток міжпівкульної взаємодії;
- синхронізація роботи півкуль головного мозку;
- розвиток дрібної моторики;
- розвиток творчих здібностей;
- розвиток пам'яті, уваги, мислення;
- розвиток мовлення [3, с. 71].

Фундаментальні роботи В.М. Бехтерева, А.Р. Лурія, Б.Н. Анохіна та І.М. Сеченова довели вплив маніпуляції рук на функції вищої нервової діяльності та розвиток мовлення. Загальновідомо, що будь-які дії рук або ніг спочатку імпульсами проходять через мозок. Саме такий зв'язок головного мозку і дій узяли за основу засновники цієї науки. Вони стверджують, що обидві півкулі головного мозку можуть ефективно розвиватися через

спеціальні дії - кінезіологічні вправи. Завдяки «гімнастиці мозку» організм координує роботу правої та лівої півкуль, розвиває взаємодію тіла й інтелекту [4, с. 12].

Кінезіологічні вправи поліпшують розумову діяльність, синхронізують роботу півкуль головного мозку, сприяють запам'ятовуванню, підвищують стійкість уваги, пам'яті та мислення, допомагають відновленню мовленнєвих функцій [5, с. 198]. Автор книги «Гімнастика для мозку» Пол Деннісон запевняє, що завдяки простим вправам мозок насичується киснем, в ньому утворюються нові нейронні зв'язки, стабілізується робота лівої і правої півкуль [1, с. 43].

Коли та як проводяться кінезіологічні вправи?

Кінезіологічні вправи необхідно проводити кожен день по 3-5 хвилин, в цілому за день час виконання вправ повинен досягати 15-20 хвилин. Тривалість проведення вправ поступово збільшується, а завдання ускладнюються. Проводити дані вправи можна з усією групою дітей, з підгрупою та індивідуально. Вправи проводяться у емоційно-сприятливій атмосфері, діти під час виконання вправ можуть стояти або сидіти за столами. Процес виконання вправ може супроводжувати спокійна чи ритмічна музика (якщо вимагає цього характер вправ).

Традиційні кінезіологічні вправи та корекційно-розвиткові вправи, які спрямовані на розвиток міжпівкульної взаємодії проводяться під час різних форм організації діяльності дітей: підгрупові та індивідуальні заняття, прогулянка, різні режимні моменти, робота в колі. Завдання дітей - чітко та точно виконувати рухи.

У своїй корекційно-розвитковій роботі ми використовуємо традиційні кінезіовправи. До них відносяться:

- «Кільця»;
- «Ліхтарики-зірочки»;
- «Кулак-ребро-долоня»;
- «Лезгинка»;
- «Змійка»;
- «Вуха-ніс»;
- «Велосипед»;
- «Поплескали-погладили»;
- «Горизонтальні вісімки»;
- «Дзеркальне малювання».

Але, в арсеналі сучасного педагога багато сучасних корекційно-розвиткових ресурсів та розв'язкового матеріалу, який можна використати під час реалізації завдань кінезіології.

Пропонуємо Вашій увазі декілька таких вправ:

1. Нейровправа «Чарівний куб».

Матеріал: великий куб із дерева з круглими отворами з обох сторін для рук, об'ємні геометричні фігури (по 3 кожної).

Мета: розвивати тактильні відчуття, міжпівкульну взаємодію, вчити об'ємні геометричні фігури (куля, куб, циліндр, конус), розвивати дрібну моторику та психічні процеси.

Опис вправи. На початковому етапі роботи з кубом, дитині пропонується відгадати, що в ньому лежить. Далі, педагог звертає увагу на роботу рук: пропонує дитині взяти в праву руку одну фігуру із контейнеру, і таку саму фігуру знайти лівою рукою в кубі. Третій етап - дитина сприймає фігуру зоровим аналізатором та знаходить у кубі дві такі ж фігури обома руками, правою та лівою.

2. Нейровправа «Кольорові перлини».

Матеріал: дерев'яний піднос, два пінцети, силіконові форми у вигляді рибок (2 шт.), коробка з кольоровими намистинами.

Мета: синхронізувати роботу півкуль головного мозку, закріплювати вміння правильно захвачувати пінцет, розвивати дрібну моторику, зосередженість, увагу.

Опис вправи. На підносі перед дитиною лежать дві рибки, біля правої та лівої руки, посередині у коробочці – намистини (перлини) двох кольорів – жовті та червоні. Завдання дитини – викласти намистинки на рибку одночасно обома руками.

3. Нейровправа «Малювання обома руками».

Матеріал: ламіновані листи А4, на яких пунктиром зображено будь-який об'єкт чи предмет, фломастери.

Мета: синхронізувати роботу півкуль головного мозку, розвивати дрібну моторику, зосередженість, увагу та пам'ять.

Опис вправи. Дитина обирає лист, з яким буде працювати. Необхідно взяти у дві руки фломастери та одночасно провести по пунктирній лінії. Потім назвати, який об'єкт зображено.

4. Нейровправа «Міжпівкульні дошки».

Матеріал: дерев'яні планшети – трикутник, круг, квадрат у вигляді лабіринтів, два бігунки на кожен планшет.

Мета: тренувати роботу обох півкуль головного мозку, розвивати сприймання, пам'ять, координацію рухів рук, дрібну моторику.

Опис вправи. На столі лежать дерев'яні планшети. Діти беруть обома руками бігунки. Необхідно одночасно дібратися до центру лабіринту і повернутися назад.

5. Нейровправа «Дерев'яні долоньки».

Матеріал: два планшети, на яких зображені долоньки; на планшетах є круглі отвори для вкладишів із зображенням цифр від 1 до 5.

Мета: розвивати міжпівкульну взаємодію, увагу, мислення та координацію роботи обох рук.

Опис вправи. Перед дитиною лежать два планшети із зображенням долоньок. Педагог спочатку дає вказівку, що дитина працює двома руками та вкладає вкладиш із зображенням цифри. Дитина торкається стільки разів планшету (плескає по долонькам), відповідно до цифри, яку вона бачить. Далі робота ускладнюється: педагог кладе різні цифри біля долоньок, а дитині треба одночасно торкнутися планшету відповідно зображених цифр, наприклад права долонька – цифра – 3, відповідно дитина «плескає» три рази, ліва – цифра 5, дитина «плескає» п'ять разів.

Хочемо зауважити, що до даної системи роботи активно залучені і вихователі групи. У приміщенні групи створена розвиткова стінка, де розміщені міжпівкульні дошки. Роботу з дошками вихователі включають як у спеціально-організовані види діяльності, так і в інші види діяльності, а головне – дитина може в будь-який час, якщо виникає в неї бажання, попрацювати біля розвиткової стінки. Така форма роботи з розвитку міжпівкульної взаємодії доступна, ефективна та корисна.

Значну роль у розвитку міжпівкульної взаємодії у дітей відіграють батьки. Батькам постійно надається інформація, поради та рекомендації щодо виконання нейровправ вдома. Деякі батьки, враховуючи поради педагогів, використовують підручний матеріал для реалізації завдань кінезіології.

Отже, можемо зробити висновок, що кінезіологія, як наука, набула величезної популярності. Основна її мета - розвиток міжпівкульної взаємодії та синхронізація роботи півкуль головного мозку, що сприяє активізації розумової діяльності. Для дітей з особливими освітніми проблемами активізація розумової діяльності є важливою, адже це сприяє розвитку психічних процесів, координації дрібної та загальної моторики, розвитку мовлення. Систематичне використання нейровправ дає підставу зробити висновок щодо позитивного їх впливу на всебічний розвиток дітей з ООП.

Література

1. Денісон П., Денісон Г. Програма «Гімнастика мозку» - Київ: Мандрівець, 2015.
2. Лабенко О.В. Корекційно-розвивальні заняття для дітей з ООП. – Харків: Ранок, 2018.
3. Сиротюк А.Л. Корекція розвитку інтелекту дошкільнят. - М.: ТЦ Сфера, 2001.
4. Ханнафорд К. Розумні рухи: чому навчання починається з руху. – Київ: Наш Формат, 2018.
5. Холодова І.М., Крамська С.М. Кінезіологія як засіб розвитку пізнавальних процесів у дітей дошкільного віку. – Київ: Світич, 2017.

Рябика О.В.,

вихователь

ЗДО № 236

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Зірніченко І.О.,

вихователь

ЗДО № 236

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

БІНАРНЕ ЗАНЯТТЯ З РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ НА ТЕМУ «СТЕЖКАМИ КАЗОК»

Мета: закріпити знання дітей про казку, види казок; активізувати словник назвами українських народних казок; збагачувати активний словник дітей українськими словами (назвами головних персонажів, об'єктів, дій); вправляти у встановленні причинно-наслідкових зв'язків, утворенні сюжетної лінії на основі опорних картинок, вчити визначати початок і кінець казки, мораль казки; давати оцінку вчинкам героїв твору; продовжувати вчити розповідати казки за змістом ілюстрацій;; сприяти розвитку фантазії, зв'язного мовлення, логічного та критичного мислення; формувати елементарні поняття з питань медіаграмотності, розширити знання дітей про різні джерела отримання інформації; виховувати бережливе ставлення до книги, інтерес до українських народних казок.

Обладнання: ноутбук з відео-презентацією (картинки із зображенням телевізора, планшету, телефону, комп'ютера, ноутбука), посилка, книжки з казками «Колобок», «Коза-Дерева», «Курочка Ряба», «Івасик Телесик», «Рукавичка», «Ріпка», «Солом'яний бичок», «Пан Коцький», «Колосок», «Котигорошко», «Кривенька качечка», картки з завданнями, ілюстрації до казок, дидактична гра «З якої казки герой», дидактична гра «Хто більше добере слів», дидактична гра «Склади казку», дидактична гра «Що буває реально, а що тільки у казці?», м'ячик, подарунки-магніти для дітей.

Попередня робота: читання українських народних казок: «Колобок», «Коза-Дерева», «Курочка Ряба», «Івасик Телесик», «Рукавичка», «Ріпка», «Солом'яний бичок», «Пан Коцький», «Колосок», «Котигорошко», «Кривенька качечка».

1. Вступна частина.

Діти разом з педагогами стоять у колі для привітання.

- Привітання в колі « Дружні діти»:

В цьому колі друзі всі!

Я і ти, і всі ми.

Добрий день, тому хто справа,

Добрий день, тому хто зліва,

Вліво, вправо повернуся,
Друзям лагідно всміхнуся!

- Сюрпризний момент

Вихователь: Діти, подивіться, до нас прийшла посилка. Звідки вона? Від кого? Та це ж з книжкового магазину. Цей магазин робить подарунки дітям, які люблять читати казки. Давайте її відкриємо і дізнаємось, що там всередині? Діти подивіться, нам прислали багато книжок з казками.

- Аліса, діставай книжку! Як ти думаєш, як називається казка? (Діти по черзі дістають книжку і називають казку.)

- Діти, як можна дізнатися, що це за казка? (Відповіді дітей)

- Молодці! Вірно! В друкованих казках є яскраві ілюстрації, які відображають основні події казки. А ми можемо погортати книжку і зрозуміти про що ця казка.

- Я хочу вам нагадати, що казка - це твір, у якому розповідається про вигадані, фантастичні події. Казка придумана багатьма людьми – це народна казка. Казки навчають нас багатьом речам, наприклад: добру, справедливості, мудрості, дружбі, відвазі. Казки допомагають нам розуміти себе, інших людей, світ навколо нас.

- Діти нагадайте, які є види казок? (Відповіді дітей). Так, казки бувають чарівні, соціально-побутові та казки про тварин. А ще казки можна поділити на народні та авторські. Давайте їх розкладемо по видах (вихователь разом з дітьми групує казки за видами).

- Діти нам дуже цікаво, а хто вам читає казки? Які казки є у вас вдома? (Відповіді дітей)

- Вам більше подобається слухати казку коли читають її з книжки, чи ви любите мультфільм, може слухати казку у запису? (Відповіді дітей)

2. Основна частина.

- Бесіда з дітьми «Як ми можемо познайомитися з казками за допомогою медіа».

- Діти, казочку вам можуть прочитати дорослі з книжки, а ще можна прослухати аудіоказку з планшету та телефону, переглянути на телевізорі, ноутбучі та комп'ютері, також можна подивитися лялькову виставу за її змістом. А щоб вам було легше зрозуміти звідки ми можемо почути казку, давайте переглянемо цікаві картинки на ноутбучі.

Вихователь під час бесіди демонструє ілюстрації та називає медіа-ресурси (телевізор, планшет, телефон, ноутбук), за допомогою яких, можна почути казки.

Вчитель-логопед: У кожної казки є герої. Давайте разом з вами, пригадаємо героїв відомих вам казок, та пограємо в цікаву гру!

- Дидактична гра «З якої казки герой».

Вчитель-логопед пропонує розглянути картки і визначити, з якої казки герой. Діти визначають героїв і називають казку.

- Діти давайте з вами разом переглянемо на ноутбучі відому вам казку, а яку саме, ви зараз дізнаєтесь (демонструє книжку або ілюстрацію).

Перегляд відео-казки «Колосок» (тривалість казки 4:30хв.).

• Бесіда за змістом казки:

- Діти згадайте, як називається ця казка? (Відповідь дітей)
- Назвіть її героїв? (Відповідь дітей)
- Що роблять герої цієї казки? (Відповідь дітей)
- Хто з героїв вам сподобався? (Відповідь дітей)
- Чому? (Відповідь дітей)
- Які поради ви можете дати мишенятам? (Відповідь дітей)

Вчитель-логопед: Діти, пропоную вам пограти в гру «Хто більше добере слів».

• Дидактична гра «Хто більше добере слів» (в колі з м'ячем).

Діти разом з вчителем-логопедом добирають слова до казки «Колосок»:

- Півник який? (працьовитий, добрий, відповідальний, справедливий, розумний)

- Мишенята які? (веселі, легковажні, безтурботні, ледачі)

Вчитель-логопед: Так діти, правильно треба допомагати дорослим та друзям. Молодці! Ви добре впоралися!

Вчитель-логопед пропонує дітям зробити пальчикову вправу.

• Фізкультпауза «Ножиці».

Діти ножиці взяли

Вирізати почали. (пальцями показуємо фігури)

І кружечок, і квадрат, (креслимо в повітрі лінії вказівними пальцями)

Різних смужок цілий ряд, (долоні перехрещені, пальці широко розставлені)

Вирізали ми сніжинки,

А з трикутників - ялинки. (показуємо пальцями трикутник)

Повторення 2 рази.

• Дидактична гра «Склади казку».

Вихователь розкладає на столі гру, діти складають правильну послідовність подій в казці та називають її.

Вихователь: Діти, а чи задумувалися ви, що в казці крім вигаданого є багато і того, що може бути насправді.

• Дидактична гра «Що буває насправді, а що у казці?».

Вихователь запрошує дітей підійти до дошки де розміщені картинки до гри. Діти тримають у руках фішки: реальне-галочка, казкове-хрестик.

- Розгляньте ілюстрації до казок, назвіть казку та подію, яка в ній зображена. Подумайте, що буває насправді, а що можливе лише у казці. Наприклад: бабуся з борошна спекла Колобок. Може бути, чи ні? (Відповіді дітей). «Курочка Ряба» знесла золоте яєчко. Реальне чи казкове? Або: «Івасик-Телесик» ловить рибу. Реальне чи казкове?

Поясніть свій вибір (відповіді дітей).

Вихователь: Діти, ви молодці! Ви знаєте багато казок. Ой, дивіться, у цій посилці є ще щось. Та це ж подарунки для вас, для справжніх знавців казок!

Педагоги роздають дітям магніти з героями казок.

3. Підсумок заняття.

- Що нового ви сьогодні дізналися? (Відповіді дітей)
- Яке завдання було найцікавішим? (Відповіді дітей)
- А яке завдання було складним? (Відповіді дітей)
- А чи хотіли б ви стати героєм казки? Якої саме і чому? (Відповіді дітей).

Коваль Т.М.,

вихователь спеціальної групи

Сумський ЗДО № 8

м. Суми, Сумська область, Україна

Убірасва Л.Ю.,

вихователь спеціальної групи

Сумський ЗДО № 8

м. Суми, Сумська область, Україна

ПРАЦЯ У КУТОЧКУ ПРИРОДИ «МАЛЕНЬКІ ДОСЛІДНИКИ» ДЛЯ ДІТЕЙ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ

Програмовий зміст: розширювати знання дітей про кімнатні рослини, спонукати до дослідницької діяльності, розвивати зв'язне мовлення, вміння обґрунтовувати свої відповіді, пізнавальний інтерес до природи через дослідницьку діяльність, формувати трудові навички догляду за рослинами (поливання, розпушування, протирання пилу).

Виховання екологічної культури через практичне ознайомлення з рослинами і догляд за ними, дбайливе ставлення до рослин.

Корекційна робота: розвивати пояснювальне мовлення.

Обладнання: кімнатні рослини відповідно віку, дві склянки з водою (одна з барвником), листя пекінської капусти, маленькі лійки з водою, серветки, палички для розпушування, фартушки на кожну дитину.

Попередня робота: спостереження та бесіди за кімнатними рослинами, розучування віршів про рослини, проговорення та вивчення назв рослин, чергування у куточку природи.

Перебіг заняття

Організаційний момент. Привітання.

Вихователь: Малята, сьогодні вранці я отримала SMS повідомлення від Квітки-дослідниці. Вона просить нас дізнатися, що потрібно рослинам для гарного росту. Для цього пропоную вам стати міні-дослідниками.

Дидактична гра «Назви частини квітки».

Дослід з фарбованою водою та чистою.

Сьогодні ми перевіримо чи рослини п'ють воду. Для цього візьмемо листя пекінської капусти, опустимо його у склянки з водою і залишимо на деякий час. Як ви гадаєте, що станеться з ними? (відповіді дітей)

Основна частина.

Вихователь: Малята, а ви чуєте шепіт з куточка природи? Це наші кімнатні квіти кличуть нас у гості, бо їм потрібна наша допомога (діти підходять до куточка природи, роздивляються квіти).

Мовленнєва вправа «Правильно називай» (що потрібно квітам для росту?).

Вихователь: Що потрібно квітам для росту?

На дошці малюнки сонечка, крапельки води, ґрунту. (Відповіді дітей)

Дидактична гра «Обери правильно».

Вихователь: Так, поливати квіти треба обережно, щоб не залити корінці, витирати пил на листочках, підпушувати землю у вазонах, бризкати листочки. Давайте допоможемо рослинам бути здоровими.

Дидактична вправа «Назви квітку».

Практична діяльність:

- поливання квітів;
- протирання листочків серветкою;
- розпушування землі у вазонах паличками.

Після закінчення практичної діяльності діти отримують «крапельки води» та дарують квіточці якій допомогли.

Вихователь звертає увагу дітей на листочки в склянках.

Вправа «Чого бракує квітці?».

Заклучна частина. Підсумок заняття.

Вихователь: що сталося з листочками? (Відповіді дітей). Листочок став трохи кольоровим в тій склянці, де був барвник. Як ви думаєте, чому? Так, це тому, що рослина п'є воду. Тепер ми знаємо, щоб бути здоровою рослині потрібна вода, світло і наша з вами турбота.

Вихователь: Які квіти ми доглядали? Що потрібно для гарного їх росту? Як ви вважаєте, чи зраділи наші рослини? Квіти найкращі друзі дітей.

Ми дослідники малі

Все у світі знаємо.

Квіти гарно поливаємо

І вони зростають.

Домашнє завдання: допомогти вдома полити квіти, витерти листочки на квітах.

Артимюк Б.Ю.,

музичний керівник

ЗДО № 22 «Казкова Країна»

м. Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна

КОНСПЕКТ ТЕМАТИЧНОГО МУЗИЧНОГО ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ 5 РОКУ ЖИТТЯ ДО МІЖНАРОДНОГО ДНЯ МУЗИКИ «ДОСЛІДЖУЄМО ЗВУКИ РАЗОМ З ВЕДМЕДИКОМ-МУЗИКАНТОМ»

Мета:

1. Навчальна: вчити дітей слухати музику, прислухатись до звуків навколишнього світу; продовжувати вчити дітей грати на дитячих шумових музичних інструментах.

2. Розвивальна: розвивати творчі здібності дітей, спонукати дітей до самовираження через музику, рух.

3. Виховна: виховувати любов до мистецтва, віру в казку, виховувати любов до тварин.

Обладнання: лист від Ведмедика-Музиканта у конверті, ДМІ, пакети (або непотрібні файли), аркуші А4 (або кольоровий папір), склянка з водою та пластикова трубочка, іграшка ведмедика, аркуш нотного паперу, олівець та ластик.

Хід заняття

Перед початком заняття музичний керівник залишає в музичний залі конверт з листом від Ведмедика-Музиканта.

Діти заходять до музичної зали під музику на вибір музичного керівника.

Звучить знайоме дітям музичне вітання, після якого вони сідають на стільчики. Якщо діти досі не помітили конверт, музичний керівник звертає на нього увагу.

Музичний керівник: Добрий день, мої малята! Послухайте, якого цікавого вірша я знайшла вчора для вас!

Музика, як казка, музика - жива.

І не треба серцю будь-які слова.

В музиці - найвищі ніжні почуття.

В ній любов і туга, та саме життя.

Музика, як море, то штормить, то ні.

Там знаходить серце рятівні вогні.

Музика, як сонце, гріє нам серця,

Їй нема початку і нема кінця.

І чого не зможеш словом досягти,

В музиці розкажеш щиру правду ти.

Музичний керівник звертає увагу на конверт: Дітки, сьогодні я знайшла цей конверт у музичний залі. Цікаво, чий він? Давайте поглянемо, що там всередині? (відкриває конверт, дістає листа). Тут лист. Прочитаємо? (відповідь дітей).

Орієнтовний текст листа: «Любі мої маленькі друзі! Вас вітає Ведмедик-Музикант! Сьогодні - особливий день, адже весь світ святкує День музики. Це свято нагадує нам, що музика живе усюди: у природі, у наших серцях і навіть у найменших рухах.

Зараз я сиджу у своїй лісовій хатинці, поруч камін, а на столі лежить моя гітара. Я щойно завершив писати веселу пісеньку для своїх друзів-звірят. Білочка вчилася співати високі ноти, Їжачок барабанив на горішках, а Совеня підіграло на сопілочки. Разом у нас вийшов справжній лісовий оркестр!

А тепер у мене є кілька завдань і для вас, юні музиканти:

1. Прислухайтеся до навколишнього світу. Знайдіть 5 звуків, які можна перетворити на музику (наприклад, дзюрчання води, сміх друга, шелест листочків).

2. Зробіть власний ритм. Плесніть у долоні, потупайте ніжками й складіть свій маленький «танцювальний марш».

3. Намалюйте музику. Спробуйте зобразити фарбами чи олівцями, як ви уявляєте веселу пісню — можливо, у ній буде багато сонця, квітів і барвистих нот.

4. Придумайте колискову для улюбленої іграшки. Нехай вона буде ніжна й лагідна, навіть якщо складається лише з кількох звуків.

Моя мрія - щоб кожен із вас відчув, що музика завжди поряд. Вона допомагає дружити, мріяти й бути щасливими.

Бажаю вам яскравих пісень, веселих ритмів і щоденного натхнення!
З обіймами, Ваш Ведмедик-Музикант!».

Музичний керівник: Оце так пригода з нами сталась. Що ж, будемо виконувати завдання від нашого Ведмедика.

Розпочнемо з першого завдання, в якому потрібно прислухатись до звуків навколишнього світу. Закривайте, будь ласка, оченята, та прислухайтесь до звуків що нас оточують. (діти закривають очі та називають звуки які чують, наприклад: звук годинника, шум дітей на вулиці, звук автомобілів, тощо).

Музичний керівник: А зараз послухайте та відгадайте, які звуки створюю я. (Музичний керівник по черзі дме в трубочку з водою і вона булькає, шурхотить пакетом або файлом, зминає аркуш паперу а діти називають ці звуки).

Музичний керівник: Малята, а давайте створимо з цих звуків справжній оркестр?

Гра на ДМІ, аркушах паперу та пакетах.

Музика – на вибір музичного керівника. Аркушем паперу можна трясати, легенько вдаряти по ньому долонею.

Пакетом або файлом діти шурхотять, перебираючи пальчиками, або грають як на баяні.

Після виконання діти діляться враженнями.

Музичний керівник: Молодці, мої любі дітки! А зараз давайте перейдемо до другого завдання від нашого Ведмедика. Нам потрібно створити власний ритм. Для цього я перетворюю вас на музичні інструменти (чаклує).

Створення власного ритму.

В залежності від віку та можливостей дітей вони діляться на 2 або більше груп. Кожна група виконує тільки один ритмічний рух: плесь, туп, бом, шльоп. Ці групи або звучать по черзі або разом під музику на вибір музичного керівника

Музичний керівник: Які ви всі вправні, справжнісінькі музиканти! Нам залишилось останнє завдання від нашого Ведмедика-Музиканта – це створити колискову. Подивіться, друг Ведмедика вже втомився на нашому занятті, та хоче спати. Давайте покладемо його спатки та заспіваємо колискову. Але спочатку давайте згадаємо, що таке колискова? (відповіді дітей)

Музичний керівник віддає іграшку вихователеві, який її заколисує, а діти в цей час співають.

Орієнтовні мелодії колискових:

Під час виконання цього завдання важливо не створити колискову замість дітей. Музичний керівник ставить дітям уточнюючі розгорнуті питання:

1. Як ми можемо ласкаво назвати нашого ведмедика? Можливо, у нього є ім'я? Як ласкаво назвати його по імені? (любий, Михась, миленський, маленький, Мишко).

2. Якою має бути мелодія? (спокійною, тихою, ласкавою, м'якою).

3. Хто може співати колискову? За кого будемо співати зараз? (мама, бабуся, сестра).

Мелодія будується на простих терцієвих ходах у доступній теситурі для співу дітей.

Музичний керівник: Ви неймовірно талановиті, мої любі дітки! Тепер давайте тихо посидимо, поки я запишу цю колискову та відправлю нашому Ведмедику-Музиканту, нехай вони також вивчать її та співають. (Записує на нотному папері колискову.)

Музичний керівник: Останнє завдання залишилось вам до наступного заняття. Намалюйте музику, якою ви її бачите. Намалюйте нашого Ведмедика, наше заняття сьогодні.

Музичний керівник: Що ми сьогодні робили? (грали на інструментах, писали колискову)

На яких інструментах ми грали? (маракаси, пакети, аркуші паперу)

Від кого ми отримали сьогодні листа? (від Ведмедика-Музиканта)

Я дякую вам, дорогі дітки, за таке цікаве заняття, до нових зустрічей!

Звучить музичне прощання та діти під музику виходять із зали.

Рудько В.А.,

вихователь

ЗДО № 3 «Планета дитинства»

м. Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна

ПРОЕКТ ТИЖНЯ З ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ «СТЕЖИНКАМИ ДОВКІЛЛЯ»

Вступ.

Головною умовою забезпечення наступності у вихованні і навчанні є спрямованість освітнього процесу закладу дошкільної освіти і початкової школи на всебічний розвиток особистості дитини. З огляду на це необхідний зв'язок програм, методів і форм навчання в закладі дошкільної освіти та початкової школи. Елементи освітньої діяльності, що формуються в процесі навчання на заняттях, забезпечують успішність навчання в школі. А шкільне навчання має забезпечити взаємозв'язок, розширення, поглиблення й удосконалення отриманих у закладі дошкільної освіти знань, умінь і навичок. Тільки зацікавленість обох сторін, зробить перехід з закладу дошкільної освіти до початкової школи безболісним і успішним для дитини.

Реалізація принципів перспективності й наступності у закладах дошкільної та початкової освіти полягає у забезпеченні єдності, взаємозалежності та узгодженості мети, змісту, форм і методів організації освітнього процесу: учителі початкових класів мають бути добре обізнаними з освітніми програмами, методами і прийомами розвитку, навчання, виховання дітей старшого дошкільного віку, застосовуваними в закладах дошкільної освіти вихователі старших груп мають бути ознайомлені з освітніми програмами і технологіями навчання початкової школи. Це необхідно, щоб уникнути ситуацій форсування або, навпаки, штучного уповільнення природного темпу розвитку дітей. Крім того, змістовий і технологічний складові освітнього процесу в ЗДО та початковій школі доцільно узгоджувати з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Наш заклад співпрацює зі школою по всіх лініях розвитку. Створюючи проект я зупинилася на одній з найважливішій проблемі сучасності, це проблема природничо-екологічного виховання.

Одним із актуальних завдань, яке постало перед педагогами нашого закладу є виховання у малюків цілісного ставлення до природного довкілля та самих себе, усвідомлення дітьми важливості бережливого, дбайливого підходу до навколишнього світу - тобто формування у них екологічно-доцільної поведінки. Тому було прийнято рішення створити проект: «Від доріжки до стежинки», завданнями якого стали:

- навчити дітей пізнавати довкілля;
- формувати уявлення про причинно-наслідкові зв'язки у природі;
- аналізувати побачене, почуте й відчуте;

- порівнювати й класифікувати об'єкти довкілля за різними ознаками;
- створювати умови для розвитку проектної і дизайн – діяльності дошкільників;
- розуміння самоцінності природи (природа може існувати без людини, а людина без природного середовища - не може);
- усвідомлення себе як частини природи;
- розуміння того, що у природі все взаємопов'язане;
- емоційно-позитивного ставлення до навколишнього світу;
- активної життєвої позиції, любові та бережливого ставлення до природи і всього живого в ній;
- усвідомлення того, що стан здоров'я людини залежить від якості довкілля;
- усвідомлення необхідності знати правила поведінки у природі і дотримуватися їх.

Практична значимість проекту.

Спільне проведення різноманітних заходів дасть можливість: динамічно поєднати відносно автономні ланки освіти - дошкільну і початкову; забезпечити зв'язок вихованців і педагогів закладу дошкільної освіти та школи; реалізувати практику взаємовідвідування старшими дошкільниками та учнями початкових класів сумісних занять, свят, розваг; встановити тісний взаємозв'язок між ЗДО, школою та батьками; розкрити творчі здібності учасників проекту.

Зміст тематичного тижня екологічної освіти дошкільників «Від доріжки до стежинки».

Природничо-екологічні знання мають стати засобами, які використовуються для практичної діяльності та відповідно її мотивують:

- розвиток естетичного відчуття світу природи;
- суб'єктивізація відносин зі світом природи;
- засвоєння дітьми елементів екологічної культури (історія, державність, народна медицина рідного краю тощо);
- формування постійної потреби зміцнювати власне здоров'я;
- засвоєння дітьми перлин народної мудрості про дбайливе ставлення до довкілля;
- виховання справжньої любові до природи, бажання піклуватися про рослини і тварин, негативного ставлення до їх знищення;
- стимулювання допитливості та зацікавленості у пізнанні природи;
- формування навичок культурної поведінки у довкіллі.

**План проведення тематичного тижня
«Від доріжки до стежинки»**

№	Заходи	Відповідальні	День тижня	Учасники
Відкриття тижня				
I. «Цікавий світ природи»				
1	Бесіда - спостереження “Рости — виростай, про природу дбай”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи	Понеділок	Діти старшої групи, учні
2	Практичне заняття з екологічного виховання “Лісові пригоди”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи		Діти старшої групи, учні
3	Консультація для педагогів “Наступність між дошкільною та початковою освітою”	Вихователь-методист, Заступник директора з НВР		Всі педагоги
4	Пам’ятка для педагогів “Правила організації прогулянок на природі”	Вихователь-методист		Всі педагоги
5	Консультація для батьків “Привчаємо дітей любити природу змалку”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи		Батьки
II. «Таємниці неживої природи»				
1	Бесіда “Сонце, повітря і вода наші вірні друзі”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи	Вівторок	Діти старшої групи, учні
2	Практичне заняття “Чарівне повітря” (повітря - невидимка)	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи		Діти старшої групи, учні
3	Екологічна розвага “Економимо водичку — збережемо Землі личко”	Музичний керівник, вихователі старшої групи, вчителі початкової школи		Діти старшої групи, учні
4	Дидактичний відеоролик “Збережімо планету”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи		Діти старшої групи, учні
5	Консультація практичного психолога для батьків та педагогів “Наступність в роботі	Практичний психолог		Всі педагоги, батьки

	психологічної служби дошкільного закладу і школи”			
III. Лабораторія «Маленькі дослідники»				
1	Бесіда “Властивості води”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи	Середа	Діти старшої групи, учні
2	Практичне заняття “Досліджуємо разом з Капітошкою”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи		Діти старшої групи, учні
3	Консультація для педагогів “Виховання емоційного настрою під час дослідів”	Практичний психолог		Всі педагоги
4	Майстер — клас “Використання дослідницько — експериментальної діяльності в розвитку компетентності дітей старшого дошкільного віку”	Вихователь-методист		Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи
5	Рекомендації — поради для батьків “Цікаві досліди в домашніх умовах”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи		Всі педагоги, батьки
IV. «Пізнаємо Всесвіт - бо це наш дім»				
1	Бесіда за сюжетною картиною “Космос: реальний чи фактичний”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи	Четвер	Діти старшої групи, учні
2	Інтегроване заняття “Подорож космічними просторами”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи		Діти старшої групи, учні
3	Конкурс малюнку “Я і Космос”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи		Діти старшої групи, учні, батьки
4	Консультація для батьків “Дітям про Космос”	Вихователі старшої групи, вчителі початкової школи		Всі педагоги, батьки

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Соціально-економічні трансформації в Україні, поєднані з глобальними тенденціями гуманізації, інклюзії та міжкультурної взаємодії, зумовлюють модернізацію дошкільної освіти, зокрема для дітей з мовленнєвими труднощами. У корекційній педагогіці та логопедії активно впроваджуються особистісно-орієнтовані, інтерактивні та мультидисциплінарні підходи, що інтегрують досягнення педагогіки, психології, медицини й нейролінгвістики

(Галущенко, 2016; Арнаутова & Войтенко, 2021). Інноваційні педагогічні технології визначаються як цілеспрямовані нововведення (процес або продукт), що оптимізують корекційно-розвивальні програми для дітей з особливими освітніми потребами через нейропсихологічні, арттерапевтичні, кінестетичні та інформаційно-комунікаційні методи (Бабич, 2020; Телевна, 2021).

Серед традиційних інноваційних методик ефективними є інтерактивні заняття зі складання наративів, опорні схеми для зв'язного мовлення, логопедичний масаж, Су-Джок терапія та кінезіологічні вправи, які нормалізують тонус мовленнєвого апарату, покращують міжпівкульну взаємодію та дрібну моторику (Бабич, 2020; Телевна, 2021). Водночас сучасні дослідження підкреслюють синергію традиційних і цифрових технологій: інтерактивні платформи, мобільні додатки та адаптивні алгоритми забезпечують індивідуалізацію, мультимодальну стимуляцію, об'єктивний моніторинг і підвищення мотивації, що статистично значущо підвищує ефективність корекції мовленнєвих порушень, сприяє соціальній адаптації та інклюзії дошкільників (Арнаутова & Войтенко, 2021; Фамілярська, 2023; Кононенко, 2024; Лук'яник et al., 2023).

У контексті інтеграції цифрових інструментів у логопедичну практику корекційного педагога особливо перспективним є використання вже апробованих мобільних додатків і програмних комплексів, які забезпечують мультимодальну стимуляцію мовленнєвого розвитку та дозволяють проводити систематичний моніторинг прогресу в реальному часі, наприклад, додаток «Articulation Station» (розроблений Little Bee Speech), що містить понад 1000 ілюстрованих карток для виконання артикуляційної гімнастики на рівні звуків, складів, слів, фраз і речень з аудіозразками носіїв мови, інтерактивними іграми та функцією запису голосу дитини для самооцінки, що емпірично підтверджує підвищення точності вимови на 25–40% за 8–12 тижнів регулярних занять, пропонує серію кінезіологічних вправ у форматі анімованих відео з елементами гейміфікації, де дитина виконує дзеркальні рухи для міжпівкульної інтеграції (наприклад, «вуха-ніс», «кілець», «кулак-ребро-долоня»), поєднані з фонематичними завданнями на розрізнення звуків [л]–[р] чи [с]–[ш], з автоматичним трекінгом правильності виконання та формуванням звітів для логопеда, що оптимізує індивідуалізацію корекційної програми та знижує когнітивне навантаження на педагога; крім того, веб-платформа «Speech Blubs» інтегрує відео-моделювання з реальними дітьми-носіями, пропонує вправи на імітацію артикуляційних укладів, розширення словникового запасу через тематичні історії (тварини, емоції, побут) та розвиток зв'язного мовлення шляхом складання речень за візуальними підказками, з вбудованою системою штучного інтелекту для аналізу спектрограм голосу дитини та рекомендацій щодо корекції дихання чи просодії, що особливо ефективно в умовах дистанційної логопедії та

інклюзивних груп, забезпечуючи статистично значущий приріст комунікативної компетентності (Кононенко, 2024; Федорова et al., 2025); для комплексної роботи рекомендується комбінувати ці інструменти з традиційними методами, наприклад, після цифрової сесії в «Articulation Station» проводити кінезіологічний масаж долонь з Су-Джок м'ячиками для закріплення нейромоторних зв'язків, створюючи таким чином замкнений цикл мультисенсорної стимуляції, що відповідає принципам нейропластичності та доказової логопедії (Арнаутова & Войтенко, 2021; Бабич, 2020).

У корекційній роботі з дошкільниками, які мають мовленнєві труднощі (діти з РАС), цифрові інструменти інтегруються як мультимодальний канал стимуляції та індивідуалізації, що органічно доповнює традиційні логопедичні методики. Наприклад, на платформах LearningApps.org і Wordwall логопеди створюють інтерактивні вправи типу «Злови звук...», «Хто голос подає?», «Що звучить?», «Склади речення» чи «Хто що робить?», які легко диференціювати за рівнем складності, конкретним звуком або лексичною темою. Seesaw перетворюється на персональний «мовленнєвий портфоліо», де зберігаються аудіо- та відеозаписи прогресу дитини, а батьки отримують домашні завдання та можуть відстежувати досягнення в реальному часі.

Для формування перших слів і розуміння причинно-наслідкових зв'язків особливо ефективним є Sound Touch Lite із реальними фотографіями та природними звуками, а Bitsboard дозволяє створювати індивідуальні дошки з фотографіями знайомих дитині предметів і людей, озвучені голосом логопеда чи батьків. Articulation Station (або саморобні презентації в PowerPoint і Canva) забезпечують крупний план артикуляційного профілю та можливість запису власної вимови дитини, що ідеально підходить для автоматизації й диференціації звуків. Speech Blubs, «Українська абетка для дітей» і «Весела Розмальовка» стимулюють імітацію завдяки яскравій анімації та відео реальних однолітків, одночасно розвиваючи дрібну моторику.

Book Creator і Canva дають змогу разом із дитиною створювати персональні «Книжечки про мене» з її фото та власним голосом, що стає потужним мотиватором до діалогічного мовлення. Google Slides з великими кнопками-тригерами та вбудованим диктофоном перетворюється на інтерактивний тренажер, яким дитина керує самостійно. Jigsawplanet використовується як підготовка до зв'язних розповідей: спочатку складається пазл, а потім дитина описує картинку чи послідовність подій.

Усі цифрові активності тривають 8–15 хвилин, після чого обов'язково проводяться кінезіологічні паузи, логопедичну гімнастику або рухливі ігри. Матеріали завжди адаптуються під конкретну дитину та етап корекції, а батьки отримують доступ до них через Seesaw або QR-коди. Такий підхід дозволяє ефективно поєднувати вже наявні в закладі інструменти (LearningApps, Wordwall, Seesaw, PowerPoint, Canva, Google Workspace) та безкоштовні

мобільні додатки, значно прискорюючи появу й закріплення активного мовлення у дітей з особливими освітніми потребами.

Як практикуючий логопед-дефектолог, я щоденно переконуюся, що правильно підібрані цифрові технології не замінюють живе спілкування, а стають потужним помічником, який допомагає дитині з мовленнєвими порушеннями заговорити швидше, впевненіше й радісніше. Дитина, яка ще вчора боялася вимовити слово або мала складнощі з артикуляцією, сьогодні може годинами «розмовляти» з улюбленим додатком, повторювати звуки за яскравими персонажами та самостійно складати перші речення. Найголовніше – технології роблять корекційний процес грою, знімають страх помилки та дають миттєвий зворотний зв'язок, якого так бракує при традиційних заняттях.

У моїй практиці найкраще себе зарекомендували такі інструменти:

- Sound Touch Lite – звукове лото з реальними фотографіями та природними звуками, ідеально розвиває фонематичний слух і перші ономатопоетичні слова («му-у», «бі-бі»);
- «Українська абетка для дітей» та «Весела Розмальовка» – допомагають автоматизувати складні звуки [р], [л], [ш] через малювання й озвучування;
- інтерактивні вправи на LearningApps.org і Wordwall, які я створюю сама під конкретну дитину (наприклад, «Злови правильний звук» або «Склади речення за картинкою»);
- аудіоказки та пісні-ігри – чудово стимулюють діалогічне мовлення, ритм;
- прості презентації в PowerPoint або Canva з великими кнопками-тригерами, коли дитина сама натискає і чує правильну вимову слова.

Цифрові інструменти дозволяють мені миттєво адаптувати завдання під рівень дитини: зробити голосніше/повільніше, збільшити картинку, повторити звуки, слова, речення – і все це без тиску «правильно/неправильно». Дитина отримує успіх тут і зараз, а це – найсильніший мотиватор для мовлення. Звісно, екранний час варто дозувати з кінезіологічними вправами, логопедичним масажем та живою грою.

Отже, можна зробити висновки, що цифрові технології посідають важливе місце в сучасній корекційно – педагогічній практиці, виступаючи ефективним інструментом підтримки мовленнєвого розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Використання спеціалізованих програмних засобів, інтерактивних платформ та засобів візуально – аудіальної стимуляції сприяє підвищенню індивідуалізації корекційного впливу та оптимізації процесу формуванню мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку.

Інтеграція технологій у корекційну педагогіку потребує системного, науково виваженого підходу, у межах якого цифрові рішення розглядаються не як альтернатива, а як вагоме доповнення професійної діяльності педагога.

Література

1. Арнаутова Л.В., Войтенко К.А. Інноваційні технології та їх використання в логопедичній практиці з дітьми з порушенням мовлення. – 2021.
2. Бабич Н.М. "Логопедичний практикум: Нетрадиційні методи корекційно-компенсаторної роботи з розвитку і корекції мовлення." (2020).
3. Галущенко В.І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення // Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки. – 2016. – № 7 (1). – С. 62-70.
4. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 № 2628-III (зі змінами). Відомості Верховної Ради України, 2001, № 49, ст. 259.
5. Керик О. Логопедичний тренінг як засіб розвитку комунікативної діяльності дітей з мовленнєвими порушеннями // Молодь і ринок. – 2016. – № 5. – С. 82-86.
6. Кононенко Ю.В. Психолого-педагогічний супровід учнів початкової школи з особливими освітніми потребами з порушеннями мовлення в умовах війни в Україні: кваліфікаційна робота магістра спеціальності 016 «Логопедія»/наук. керівник Т.Г. Соловійова. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. 94 с.
7. Коробко Ю.В., Жерновкова К. Інноваційні підходи в роботі з дітьми-логопатами як засіб розвитку мовленнєвої компетенції// Дитинство XXI століття: інноваційна освіта. – С. 25-26.
8. Ласточкіна О.В. Використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності логопеда. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць. Вип. 2, 2018. Т. 12. С. 169-178.
9. Лук'яник Л., Пехарева А., Ільченко О. Застосування інформаційних технологій під час корекції мовленнєвих порушень у дітей молодшого шкільного віку//Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2023. – Т. 1. – № 3 (107).
10. Ольховська І.П. "Використання інноваційних технологій в формуванні зв'язного мовлення у дітей із тяжкими порушеннями мовлення." Publishing House "Baltija Publishing" (2022).
11. Телевна І.П. Доцільність застосування інноваційних здоров'язберігаючих технологій в роботі логопеда. – 2021.
12. Чекан О., Сікора Д. Освітні технології у процесі викладання методик дошкільної освіти у навчанні дітей з вадами мовлення. – 2024.
13. Фамілярська Л.Л. (2023). Цифрові технології для розбудови інклюзивного освітнього середовища. Електронне наукове фахове видання "Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету", (15), 151–162. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2023.1512>
14. Федорова Н.В., Косарева Г.М., Войтович О.В., Борисова О.О., Гаєвська А.В (2025). Сучасні технології в корекції

мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку: ефективність та перспективи. Академічні візії, (39). Вилучено із <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1719>

15. Рібцун Ю.В. Силабус нормативного освітнього компонента «Інноваційні технології та методики логокорекційної роботи». – 2024.

Кисіль С.Д.

вчитель-логопед

КЗДО КТ № 17

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

МОВЛЕННЄВІ КВЕСТИ: ЯК ГРА ПЕРЕТВОРЮЄ ЛОГОПЕДИЧНЕ ЗАНЯТТЯ НА ПРИГОДУ

Сучасна дитина живе у світі, сповненому інформації, звуків і образів. Щоб зацікавити, утримати увагу і водночас розвинути мовлення, педагогу потрібно шукати нові, креативні форми роботи.

Вивчення науково-методичної літератури, досвіду роботи педагогів дошкільця надало змогу визначитися з вибором оптимального підходу до організації сучасного логопедичного заняття. Аналіз напрацювань провідних фахівців показав, що найвищу результативність демонструють ті методи, які поєднують ігрову діяльність, проблемно-пошукові ситуації та емоційне занурення в сюжет. Саме такою технологією стали мовленнєві квести.

Мовленнєвий квест - гра, у якій діти виконують серію завдань, об'єднаних єдиним сюжетом, проходять етапи й досягають спільної мети, перетворюючи традиційне заняття на захопливу пригоду, у якій кожна дитина – активний учасник, герой. Дитина рухається від етапу до етапу, виконуючи завдання на розвиток звуковимови, лексико-граматичної будови мовлення, фонематичного слуху, дихання, артикуляції, комунікативних навичок.

Для дітей з особливими освітніми потребами така форма особливо цінна, адже поєднує мотивацію, емоції, рух, спілкування та мовленнєву активність у природній ситуації гри.

У науково-методичних джерелах наголошується, що квестові форми роботи сприяють: розвитку пізнавального інтересу та внутрішньої мотивації; підвищенню рівня активності дитини під час мовленнєвої діяльності; формуванню позитивного ставлення до подолання труднощів; забезпеченню індивідуального темпу просування; інтеграції різних видів діяльності в один логічний сюжет.

Педагоги-практики (Г.С. Лебідь, О.О. Сокурєнко, О.О. Стаєнна), досвід яких було вивчено, відзначають, що квестові заняття створюють для дошкільників атмосферу відкриття й пригоди, що особливо важливо для дітей з мовленнєвими труднощами: емоційна зацікавленість допомагає зняти бар'єри, подолати страх помилки, активізувати мовленнєве продукування.

Таким чином, системний аналіз теорії та успішних педагогічних практик підтвердив доцільність вибору мовленнєвих квестів як ефективної інноваційної технології, що відповідає сучасним вимогам дошкільної освіти, сприяє розвитку мовленнєвої компетентності та забезпечує високу результативність корекційної роботи.

Впровадження мовленнєвих квестів дало змогу поєднати традиційні логопедичні вправи зі зручним для дошкільника ігровим форматом, що значно підвищує рівень залученості дітей до освітнього процесу. Структура квесту дозволяє варіювати складність завдань, адаптувати їх для дітей з різними рівнями підтримки, створювати емоційно-безпечне та мотивуюче середовище. Вони дозволяють зробити логопедичне заняття динамічним, змістовним, інтерактивним і таким, що відповідає освітнім запитам сьогодення.

Важливим аспектом є створення середовища, яке забезпечує можливість для активної мовленнєвої діяльності під час проходження квесту. Таке середовище має бути не лише естетично привабливим, а й функціональним: воно стимулює дитину діяти, досліджувати, взаємодіяти та висловлюватися.

До ключових складових цього аспекту належать:

- чітко продумана просторова організація: логічне розташування станцій, зручний руховий маршрут, візуальні підказки, які допомагають дітям орієнтуватися;
- використання наочності та символіки: карти скарбів, мітки, піктограми, QR-коди, кольорові сигнали - усе це полегшує сприймання завдань і сприяє розвитку розуміння інструкцій;
- емоційно привабливий сюжет, який створює атмосферу пригоди та мотивує дітей переходити від завдання до завдання;
- інструменти для індивідуалізації: можливість вибору рівня складності, різні типи завдань (вербальні, моторні, сенсорні), адаптовані матеріали для дітей з ООП;
- баланс між рухом і зосередженістю: чергування станцій, що потребують активності, та тих, що вимагають уваги й мовленнєвого зосередження, забезпечує оптимальне навантаження.

Завдяки продуманому розвивальному середовищу мовленнєвий квест стає не випадковою грою, а цілісним педагогічним інструментом, який дозволяє кожній дитині відчути успіх, проявити мовленнєву ініціативу та зробити реальний крок у розвитку комунікативної компетентності.

Особливу увагу слід приділити добору завдань і способів подання матеріалу, адже саме вони визначають успішність мовленнєвого квесту та його корекційно-розвивальний потенціал. Завдання мають бути не лише цікавими, а й строго спрямованими на розвиток конкретних мовленнєвих умінь, відповідати віковим особливостям дошкільників та рівню сформованості їх мовлення.

Надзвичайно важливо врахувати такі аспекти:

1. Поступовість і логічність завдань. Кожна станція повинна продовжувати попередню та наближати дитину до кінцевої мети. Завдання мають бути структурованими: від простого до складного, від наслідування — до самостійних висловлювань.

2. Диференціація та адаптація. Діти мають різний темп роботи, увагу, рівень мовленнєвої компетентності. Тому необхідно підготувати альтернативні варіанти завдань, візуальні підказки, можливість підсилення інструкції або її спрощення для дітей з ООП.

3. Ігровий характер. Кожне завдання має відповідати сюжету квесту, щоб дитина природно переходила від логопедичної вправи до ігрової дії. Важливо, щоб мовленнєва активність була органічною частиною гри.

4. Стимулювання комунікації. Варто включати завдання на діалог, обговорення, пояснення своїх дій, співпрацю в парі чи малій групі. Це формує в дітей уміння домовлятися, ставити запитання, відповідати та проявляти мовленнєву ініціативу.

5. Емоційне підкріплення. Кожен успішний крок має супроводжуватися позитивною реакцією дорослого або ігрового персонажа. Це створює стан емоційної безпеки та мотивує дитину просуватися далі.

Приділяючи увагу якості та продуманості завдань, забезпечуємо не просто проходження маршруту, а цілеспрямовану корекційну роботу, яка веде до реальних змін у мовленнєвому розвитку дитини й одночасно дарує їй радість від участі у захопливій пригоді.

Використання квесту у логопедичній роботі переконливо засвідчує його високоефективність:

1. Висока мотивація.

Сюжетність та елемент загадки залучають навіть тих дітей, які зазвичай пасивні або швидко втомлюються. Кожне завдання має очевидну мету, а кожен крок наближає до перемоги.

2. Активація всіх видів мовленнєвої діяльності.

Квест природно поєднує:

- слухання;
- говоріння;
- повторення;
- опис;
- діалогічне мовлення;
- роботу над звуками;
- розвиток дрібної моторики.

3. Формування самостійності.

Квест передбачає вибір, прийняття рішень, передбачення результату. Діти відчують себе героями, а не пасивними слухачами.

4. Підтримка дітей з особливими освітніми потребами.

Чітка структура, візуальні підказки, короткі інструкції, рухливі паузи - усе це робить формат доступним для дітей з аутизмом, інтелектуальними, тяжкими мовленнєвими труднощами.

Як я створюю мовленнєвий квест для дошкільнят:

1. Обираю сюжет.

Сюжет має бути знайомим і цікавим дітям: «Рятуємо звірят», «Подорож у місто Звуків», «Таємниця чарівного лісу», «Пошук скарбів Слова», «Космічна експедиція за правильними звуками».

2. Формую маршрут.

Зазвичай квест складається з 3–5 станцій. Кожна станція — логопедичне завдання:

- артикуляційна гімнастика (відчиняємо «брами замку»);
- диференціація звуків (обираємо правильний шлях);
- розвиток словникового запасу (збираємо магичні предмети);
- складання речень (відновлюємо втрачений код);
- зв'язне мовлення (розповідаємо фінальну історію).

3. Додаю рухову активність.

Перехід між станціями - чудова можливість включити руханки, елементи сенсорної інтеграції або просту орієнтацію у просторі.

4. Готую візуальну підтримку:

- карти маршруту;
- піктограми;
- QR-коди з аудіопідказками;
- кольорові мітки;
- цифрові завдання (картки на планшеті, голосові інструкції).

Пропоную приклад мовленнєвого квесту «У пошуках загубленого Звука».

Мета: автоматизація звука [С] у словах та фразах, розвиток фонематичного слуху, збагачення словника.

Сюжет: з міста Звуків зник маленький Сичик — хранитель звука [С]. Дітям потрібно знайти його, виконуючи завдання.

Станція 1 «Стежка артикуляції».

Виконуємо артикуляційну гімнастику: «Посмішка», «Гірка», «Парканчик».

Завдання: повторити комбінації під ритмічний аудіосупровід.

Станція 2 «Слухові ворота».

Діти слухають слова і піднімають картку із сонечком, якщо чують звук [С] на початку чи в середині слова.

Станція 3 «Скарбничка слів».

Збираємо предмети із зображеннями (сито, сом, сова). Діти називають слова й складають з ними короткі фрази.

Станція 4 «Таємний код».

Із набору карток діти складають речення, у яких є слова зі звуком [С].

Фінал: знаходимо Сичика, отримуємо «Карту правильних звуків» та записуємо коротку історію про пригоду (усно або за допомогою піктограм).

Враховуючи, що однією з найбільш ефективних форм роботи з розвитку мовлення дошкільників є ігрові та інтерактивні технології, зокрема квестові заняття, ми розробили їх тематику відповідно до вікових особливостей дітей, рівня мовленнєвої сформованості та корекційних завдань.

Під час добору тем квестів ми орієнтувалися на такі критерії:

- зв'язок із реальним життям дитини, що підвищує інтерес і дозволяє застосовувати набуті мовленнєві навички у повсякденних ситуаціях;
- можливість інтеграції різних видів діяльності - мовленнєвої, сенсорної, пізнавальної, рухової;
- емоційна привабливість сюжету, яка забезпечує високу мотивацію та утримує увагу протягом усього заняття;
- варіативність і доступність, щоб квести могли бути адаптовані для дітей з ООП та різними темпами роботи;
- чітке корекційне спрямування, коли кожен етап сприяє розвитку певної мовленнєвої навички - звуковимови, фонематичного слуху, словника, граматики, зв'язного мовлення.

У результаті було створено серію квестів, які охоплюють ключові напрями мовленнєвого розвитку дошкільників. Їх тематика включає:

- «Подорож у магазин Звуків» - автоматизація та диференціація звуків;
- «Таємниці Лісу» - збагачення словника, уточнення значень слів;
- «Грамотичний експрес» - робота над граматичними категоріями;
- «Скарбниця речень» - формування структури речення;
- «Мандрівка у Країну Історій» - розвиток зв'язного мовлення;
- «Сенсорні пригоди допитливих малят» - мовлення в поєднанні із сенсорним досвідом;
- «Квест помічників домашніх тварин» - тематика, близька та зрозуміла дітям.

Розроблена тематика дозволяє проводити системну, цікаву й результативну роботу, перетворюючи кожне логопедичне заняття на захопливий шлях відкриттів, що стимулює мовленнєву активність, упевненість і бажання дитини спілкуватися.

Рекомендації щодо частоти проведення мовленнєвих квестів у дошкільній освіті ґрунтуються на вікових особливостях дітей, їхній здатності до зосередження, а також на корекційних завданнях логопеда. Оптимальною вважається така організація:

1. Для дітей середньої та старшої групи (4-6 років) 1 раз на 2-3 тижні.

Це дозволяє зберігати інтерес до формату, не перевантажуючи дітей надмірною кількістю інтерактивних завдань. Між квестами проводяться традиційні корекційні заняття, підготовчі вправи та тематичні міні-ігри.

2. Для дітей із ООП 1 раз на 3-4 тижні, або частіше - за умови значної адаптації.

Для таких дітей важлива передбачуваність, тому квести мають бути структурованими, зменшеної тривалості, з більшою кількістю візуальних підказок. Часте використання квестів можливе лише тоді, коли дитина добре реагує на зміни й не перевантажується сенсорним чи інформаційним потоком.

3. Для підгрупової роботи 1 раз на місяць.

Це створює ефект особливої події та сприяє розвитку соціальної взаємодії.

4. У рамках тематичного тижня або проєкту.

Можна проводити серію коротких квестів протягом тижня, але вони повинні бути дуже легкими, спрямованими на закріплення вже знайомого матеріалу.

Саме така частота оптимальна, тому що квест - це емоційно насичена форма роботи, яка вимагає ресурсу уваги.

Часте використання втрачає ефект новизни і не забезпечує очікуваної результативності.

Періоди між квестами дозволяють відпрацьовувати мовленнєві навички більш цілеспрямовано.

Квести мають закріплювати та узагальнювати мовленнєвий матеріал, а не повністю замінювати традиційне заняття.

Отже, оптимально проводити мовленнєві квести 1-2 рази на місяць, адаптуючи частоту відповідно до віку, особливих освітніх потреб та конкретних корекційних завдань.

Квест-технологія повністю відповідає основним засадам та вимогам Базового компонента дошкільної освіти, оскільки є інноваційною формою організації освітньої діяльності, що сприяє реалізації ключових принципів Базового компонента дошкільної освіти, адже провідною діяльністю дошкільника є гра. Саме квест перетворює навчання на сюжетну, інтелектуально-динамічну гру-пригоду (пошуки, загадки, розгадки, лабіринти, ребуси), що максимально залучає дитину; допомагає формувати одразу кілька компетентностей, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти.

Квест допомагає зняти психоемоційне напруження, часто властиве дітям з мовленнєвими труднощами. Дає змогу вчитися через дію, досвід і емоцію. Стимулює інтерес до мовлення, робить заняття природним і радісним процесом.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, 2021.
2. Граючись, вчимося: формування ігрової компетентності дошкільників через упровадження квест-технології: збірник досвіду роботи/Упор.: Г.С. Лебідь, О.О. Сокурєнко. – Миколаїв: ОППЮ, 2022. – 180 с.

3. Лебідь Г.С. Квест-технологія як один з найефективніших засобів забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою – Г.С. Лебідь, Л.М. Деньговська – Миколаїв: Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал «Вересень». Том 1 (92) (92022) С. 50–62 DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.1.2022.04>

4. Стаєнна О.О. Квест-технологія: гра, пошук, дослідження/ О.О. Стаєнна//Дошкільне виховання. – 2019. – № 7. – С. 3-4.

Бродасюк Т.П.,

вихователь

ЗДО КТ № 29

м. Луцьк, Волинська область, Україна

ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ З ПРІОРИТЕТОМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТОРСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ «КАЗКА ПРО МИШКУ І ТОРБИНКУ»

Мета: продовжити знайомити дітей з проблемою забруднення довкілля, підвести їх до розуміння необхідності охорони навколишнього середовища; учити правильно оцінювати дії та вчинки людей, героїв художніх творів, сортувати побутові відходи та розуміти доцільність таких дій; формувати вміння робити елементарні висновки, вміння міркувати; розвивати зв'язне мовлення, пам'ять, уяву, активізувати словник; виховувати дбайливе ставлення до природи, екологічну культуру дошкільнят.

Матеріали: лялька Наталочка, дидактична гра «Людина природі друг чи ворог?», мнемотабліця «Правила поведінки в природі», ляльки-рукавички, декорації зимового лісу, торбинка зі сміттям; лепбокс «Сортуємо сміття»; кілька годинчиків, виготовлених із картонних коробок, клей-олівець, ножиці, кольоровий папір, стрічки, фломастери; авторські твори «Добрий ранок, рідний краю!», віршована казка «Казка про Мишку і торбинку», «Збережемо красу природи».

Хід заняття

Вихователь: Добрий ранок, любі діти! Хочу вас у дружнє коло запросити і гарно привітатись (діти стають у коло і вітаються).

Ранкове вітання:

Добрий ранок, рідний краю!

Радо всі тебе вітаєм!

Кущики і деревинки,

Спів веселої пташинки.

Розквітай, наш, рідний краю,
У блакиті небокраю,
В золоті ланів чудових!
Ранків тобі чистих, нових!

Вихователь: До нас сьогодні завітала гостя – лялька Наталочка, але чомусь вона дуже засмучена. Що трапилося, Наталочко?

Наталочка розповідає, що сьогодні вранці на вулиці вона побачила цілу купу сміття. Чого там тільки не було: поліетиленові мішки, пластмасові пляшки, консервні банки! Вона зібрала все сміття у смітник і прийшла до нас поділитися цією історією. Таким чином Наталочка показала, що навіть одна людина може зробити добру справу. Ми також дбаємо про чистоту нашого садочка й навколишнього середовища. Про це ми зараз розповімо.

Бесіда «Природне і штучне сміття».

Запитання до дітей:

- Що таке сміття?
- Якого походження буває сміття?
- Що ми відносимо до сміття природного походження?
- Хто створює це сміття?
- Як ви думаєте, природне сміття – шкідливе чи корисне?
- Чому корисне?
- А що ми розуміємо під словом «штучне сміття»?
- Яке штучне сміття ви знаєте?
- Штучне сміття – корисне чи шкідливе для природи і нас з вами?
- Чому шкідливе?
- Що потрібно робити зі штучним сміттям?

Вихователь: Наталочко, у нас діти не тільки все знають про сміття, а й вчать берегти та любити рідну природу. Вони пропонують нам пограти дидактичну гру «Людина природі - друг чи ворог?».

Дидактична гра «Людина природі - друг чи ворог?».

Дітям роздаються картки із зображенням хороших і поганих вчинків у природному довкіллі. Завдання дітей описати і оцінити їх за допомогою смайликів: веселого і похнюпленого.

Вихователь: А тепер вашій увазі мнемотаблиця, яка допоможе вам пригадати правила поведінки в природі.

Дітям пропонується розглянути мнемотаблицю та за схематичними зображеннями скласти речення-правила про те, як слід поводитись в природі.

Правила поведінки в природі:

1. Не руйнуй мурашник – це житло мурашок.
2. Не руйнуй гніздечка, бо не почуєш пташиного співу.
3. Не рви квітів, це домівка комахок.
4. Не топчи гриби, а у кошик збери.
5. Не спалюй опале листя – забрудниш повітря.
6. Не рубай ялинку – бережи красу природи.
7. Березовий сік смакота, берізці – це рана жива.
8. Не розкидай сміття, бо забрудниш навколишнє середовище.

Вихователь: Діти, ви славно потрудились, розповідаючи Наталочці все, що знаєте. Давайте трішки відпочинем.

Фізкультхвилинка «Із природою ми дружим».

По долині ми гуляєм, фізкультхвилинку починаєм (крокують на місці).

Справа ліс, а зліва – поле (повороти тулуба вправо-вліво),

Унизу іскриться море (нахили тулуба вперед)

У небі сонечко сіяє (стають на носочки, підіймають руки і тягнуться вгору).

1, 2, 3, 4, 5 – природу ми не будем ображати (на кожен рахунок плескають в долоні).

Будем чемними зростати (крокують на місці).

Сміття не будем розкидати (заперечливо махають вказівним пальчиком)

Його вчимося сортувати (стрибають на місці)

Й у контейнери складати (крокують на місці).

Вихователь: Ну що ж, діти відпочили? А тепер я вас разом з лялькою Наталочкою запрошую переглянути цікаву казочку.

Показ казки «Казка про Мишку і торбинку».

Бігла лісом Мишка,

Сірі в неї вушка,
Очі-намистинки,
Аж тут блим – торбинка!
Мишка зупинилась,
Кругом подивилась,
Зубки нагостила,
Й дірочку зробила.
- Думала смачненьке?
- Аж тут щось дивненьке...
- Клаптики тканини,
- Шматочки хлібини.
- Гребінець беззубий,
- Лялька чорночуба.
- Кісточки від курки.
- Ще й зелені шкурки...
- Пластикові пляшечки,
- Мішечки і бляшечки,
- Зошити вже списані,
- Дітками залишені...
Сіла, зажурилась,
Що марно трудилась.
Аж тут гульк – пташата,
Сірі гороб'ята.
Стали хліб просити:
- Нам так важко жити
- У ліску зимовім,
- В снігових покровах...
Мишка зрозуміла –
Пташок пригостила.
Птахи хлібчик з'їли –
Й далі полетіли.
Раптом Песик гавка.
- Ой, запахло зранку!
- Мишка пригостила –
Кісточку вручила.
Песик смачно чавкав,
Потім гарно гавкав:
- Дякую я Мишці
- За смачні гостинці!
Аж тут побігайчик,
Той веселий Зайчик.
Прибіг та й стрибає,
Лапки замерзають!

Мишка повернулась,
У мішок нагнулась –
Тканину дістала,
Зайця замотала.
Зігрівся вухастий –
Стрибає від щастя!
- Мої лапки зігрілись,
- Добре, що ти стрілась!!
Аж раптом вітрисько –
Страшнії очиська,
Так сильно подув –
Торбинку здмухнув!
Вона полетіла,
На гілочку сіла.
Став вітер гойдати,
Торбинку тріпати.
Із тої торбинки,
Немов із хатинки,
Посипалось сміття,
Як тєє лахміття...
На дуба, ялину,
Молодую ліщину.
- Не тої прикраси
- Чекали ми з часом...
Заплакала гірко
Ялинова гілка.
Гілля задихалось
Під купою плівки...
Тут Мишка здригнулась,
У бік повернулась.
Помітила Білку –
Стрибала на гілку.
Стала Мишка благати –
- Треба їх рятувати!
- Білочка послухала –
Лапками порухала.
Швидко пострибала –
Сміття поскидала.
Мишка позбирала,
В торбинку поклала.
Узяла торбинку –
Поклала на спинку.
Занесла в смітник –

Та й у нірку – шмиг!

Вихователь: Ось і казочці кінець, хто послухав – молодець!

Бесіда за змістом казки:

- Про кого розповідається в казці?
- Що знайшла Мишка?
- Хто прилетів до Мишки?
- Кого ще зустріла Мишка?
- Кого зігріла Мишка шматком тканини?
- Що трапилось потім?
- Хто допоміг Мишці зібрати сміття?
- Що зробила зі сміттям Мишка?
- Чи правильно вона вчинила?
- Що робите ви зі сміттям?

Вихователь: Сьогодні ми теж посортуємо сміття та покажемо ляльці Наталочці, як це необхідно робити.

Гра з лепбоксом «Сортування сміття».

Перед дітьми ставлять контейнер для сортування відходів та роздають картки із зображенням предметів різного походження. Завдання дошкільників — правильно їх розподілити, поклавши у відповідні відділення: «Папір», «Скло», «Пластик», «Рослинні рештки».

Продуктивна діяльність «Еко-майстерня: годівничка для птахів»

Вихователь: Зараз ми спробуємо дати друге життя картонним коробкам з-під соку, а саме: виготовимо з них чудові годівнички для зимуючих птахів. Коробки і усі необхідні матеріали для роботи, у вас на столах. Починаємо прикрашати годівнички, проявляючи свою фантазію і творчість.

На столах картонні коробки з-під соку, кольоровий папір, стрічки, фломастери, клей-олівець, ножиці, серветки. Діти працюють у підгрупах, активно прикрашають годівнички для зимуючих птахів. Потім вивішують їх у дворі дитсадка.

Підбиття підсумків.

На завершення вихователька зачитує вірш.

Збережемо красу природи,

Не зруйнуємо її вроди!

Не засмітим ліс і поле –

Буде чистим все довкола!

Буде чистою водиця,

Заспіває в гаю птиця,

Квіти зростить нам земля,

Заколоситься пшениця!

Хромова Н.С.,

вихователь

КЗ «Прилуцький навчально-реабілітаційний центр»

м. Прилуки, Чернігівська область, Україна

РОБОТА В ГУРТКУ «ЗДОРОВИМ БУДЬ!» ФІЗКУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Формування, збереження й зміцнення здоров'я дітей та дорослих громадян України – одна з актуальних проблем на сьогоднішній день. Усі ми знаємо, що немає в людини більшої цінності, ніж здоров'я. З давніх-давен відоме гасло: «Твоє здоров'я – в твоїх руках». Але для того щоб навчитися берегти своє здоров'я, треба багато знати про самих себе, про стан свого організму.

Здоров'я – це найголовніша умова розвитку дитини, адже саме фізичний, психічний і емоційний добробут створює основу для її зростання, навчання та соціалізації. Коли дитина здорова, вона має сили активно пізнавати світ, розвивати свої здібності, взаємодіяти з іншими та успішно засвоювати нові знання. Будь-які порушення здоров'я можуть уповільнювати розвиток, знижувати працездатність, викликати труднощі в поведінці й навчанні. Тому турбота про здоров'я - це необхідна умова гармонійного розвитку особистості, формування життєвих навичок та майбутнього благополуччя дитини.

Головне завдання дорослих полягає в тому, щоб змінити на краще саме ставлення до свого здоров'я майбутніх громадян України. Щоб дитина могла піклуватись про своє здоров'я та здоров'я інших необхідно виробити в неї свідоме ставлення до життя, усвідомлення пріоритету здоров'я. Дуже важливо сформувати валеологічний світогляд і мотивацію до здорового способу життя.

В сучасних закладах освіти для дітей особливими освітніми потребами постала велика необхідність створення ефективної системи фізичного виховання та оздоровлення дітей. Провідними напрямками такої системи мають стати своєчасне виявлення та профілактика порушень стану здоров'я та фізичного розвитку малят; створення в закладах належних умов безпечної життєдіяльності, що відповідали б потребам та інтересам дітлахів, стимулювали б реалізацію їх потенціальних фізичних можливостей.

Діти дошкільного віку з особливими освітніми потребами (ООП) – це широка категорія, яка охоплює дітей з різними психофізичними порушеннями (порушення слуху, зору, мовлення, опорно-рухового апарату, інтелектуального розвитку, розлади аутистичного спектру тощо). Незважаючи на різноманітність конкретних діагнозів, можна виділити деякі загальні особливості, характерні для більшості таких дітей:

- Порушення рухової сфери: обмежена рухливість, труднощі з координацією, слабкий м'язовий тонус або навпаки – підвищений, труднощі

у виконанні точних рухів (писання, ліплення, застібання гудзиків); уповільнений розвиток великої й дрібної моторики;

- Особливості сенсорного розвитку: порушення зору (косоокість, знижена гострота зору), порушення слуху різного ступеня, гіперчутливість або гіпочутливість до світла, звуків, дотиків (часто при аутизмі);

- Особливості фізичного здоров'я: часті захворювання або ослаблений імунітет, швидка втомлюваність, знижена витривалість;

- Порушення координації рухів, орієнтування у просторі, плоскостопість

- Знижена пізнавальна активність: діти часто проявляють менший інтерес до навколишнього світу та мають уповільнені розумові процеси порівняно з однолітками з типовим розвитком;

- Труднощі з увагою, сприйманням, пам'яттю та мисленням: Психічні процеси можуть бути нестійкими, вимагати більше часу та спеціальних умов для формування;

- Особливості емоційно-вольової сфери: можлива несформованість мотиваційної та емоційно-вольової сфер, що може проявлятися в імпульсивній поведінці або, навпаки, в апатичності;

- Знижена довільність психічних процесів: дитині складно довільно керувати своєю увагою, поведінкою чи діяльністю без постійного керівництва та допомоги дорослого;

- Труднощі в оволодінні мовленням: багато дітей з ООП мають різні ступені порушень мовленнєвого розвитку, що ускладнює комунікацію та соціальну взаємодію;

- Соціальна дезадаптованість: через наявні особливості діти можуть мати проблеми з налагодженням контактів з однолітками, розумінням соціальних норм та правил поведінки;

- Особливості ігрової діяльності: розвивальна робота часто вимагає використання спеціально організованих, структурованих ігор під керівництвом дорослого, що супроводжуються мовленням та наочним показом.

Однією з форм зміцнення і розширення знань про своє здоров'я є робота в гуртку фізкультурно-пізнавального спрямування.

Такий гурток має на меті не лише зміцнення фізичного здоров'я дітей, а й розширення їхніх знань про здоровий спосіб життя, будову тіла, основи безпеки та навколишній світ через рухову активність.

Основна мета занять під час гурткової роботи: створення умов для всебічного повноцінного розвитку рухових здібностей, зміцнення здоров'я дітей та формування у них основ здоров'язберігаючого світогляду.

Завдання гуртка фізкультурно-пізнавального спрямування:

- Освітні: формувати уявлення про значення фізичних вправ та загартовування для здоров'я; надавати елементарні знання про будову людського тіла, роботу органів (серце, легені тощо); у доступній для дітей формі; вчити правилам безпечної поведінки під час фізичних занять та в повсякденному житті;

- Розвивальні: розвивати основні фізичні якості, такі як спритність, швидкість, витривалість, координацію рухів, вдосконалювати рухові вміння та навички (біг, стрибки, лазіння, метання); розвивати пізнавальний інтерес до власного організму та фізичної культури;

- Виховні: виховувати позитивне ставлення до здорового способу життя та фізичної активності; формувати морально-вольові якості: цілеспрямованість, взаємодопомогу, дисциплінованість.

Орієнтовний зміст занять:

- Заняття можуть поєднувати рухливі ігри, гімнастичні вправи, елементи спортивних ігор та теоретичні (пізнавальні) блоки;

- Рухливі ігри з пізнавальним елементом: ігри, що імітують рухи тварин, явища природи («Зоопарк», «Море хвилюється»), що супроводжуються розповіддю чи запитаннями про них;
- Тематичні фізкультурні заняття: «Моє тіло» (будова тіла людини), «Багато ходити – довго жити» (функції ніг), «Вчимося бути здоровими»;
- Вправи з використанням спортивного інвентаря, нетрадиційного обладнання: використання м'ячів, обручів, гімнастичних палиць, степ-платформ тощо, з поясненням, як саме вони впливають на різні групи м'язів;
- Дихальна та пальчикова гімнастика, релаксація: вправи на заспокоєння, які також мають оздоровчий ефект та пізнавальне підґрунтя (наприклад, дихальні ігри із звуконаслідуванням);
- Масаж долонь, стоп з природними елементами (горіхи, каштани, шишки, крупи) тощо;
- Бесіди та вікторини: короткі пізнавальні бесіди про корисну їжу, гігієну, режим дня, важливість фізичної активності.

Плануючи заняття гуртка слід враховувати особливості дітей, зміст та тривалість занять мають відповідати віку дітей, стан здоров'я та фізичну підготовленість кожної дитини, більшість активностей проводити в ігровій, захопливій формі для підтримки інтересу дітей, забезпечити безпечні умови для занять, використовувати відповідне обладнання та інвентар. Створення спокійної, передбачуваної атмосфери, зменшення кількості подразників (шум, яскраве світло) для дітей із сенсорними особливостями. Ігри підбирати з простими правилами, використанням візуальних підказок (карток-символів), можливістю участі дітей з різним рівнем рухливості (наприклад, сидячі ігри, ігри з м'якими модулями), вправи на розслаблення під спокійну музику, що допомагають дітям з гіперактивністю або тривожністю. Короткі, візуально насичені бесіди (з використанням картинок, іграшок) про частини тіла, корисну їжу потрібно чергувати з руховою активністю. Особливо важливим є позитивне підкріплення: часта похвала, використання жетонів або інших систем заохочення за виконання завдань або дотримання правил. Залучення батьків до занять або надання їм рекомендацій для занять вдома забезпечує послідовність корекційної роботи.

Заняття гуртка фізкультурно-пізнавального спрямування мають певну структуру:

1-а частина заняття.

Ігровий момент, розповідь або бесіда вихователя з дітьми з використанням казок, оповідань або віршів по темі заняття. Наприклад, в першій частині заняття по темі «Щоб нам не хворіти, треба так робити» можна прочитати уривок з вірша В. Сущенко «Хворе ведмежатко», провести бесіду за змістом вірша «Чому захворіло ведмежатко?».

В першій частині заняття «Вранці часу я не гаю» пригадати з дітьми приказки і прислів'я про те, як краще почати ранок «Як ранок почнеш - так і

день проживеш», «Рання пташка носик прочищає, а пізня пташка очі продирає», «Як з ранку, так і до вечора» та ін.).

Проводяться дидактичні ігри, наприклад: «Що спочатку, а що потім», «Режим дня», «Так чи ні», «Підбери одяг до пори року», «Корисні та шкідливі страви».

Все це створює базу для дальшого поглиблення знань дітей про користь фізичних вправ і здорового способу життя.

2-а частина заняття.

Виконання «образних» фізичних вправ по карточках: «Ведмедик - спортсмен», «Циркова конячка», «Розминка балерини», «Боксер» та ін. Використання карточок із зображенням людей і тварин, які виконують фізичні вправи, допомагає дітям краще запам'ятати вправи і активно їх використовувати в самостійній руховій діяльності. В другій частині заняття також проводиться оздоровчі вправи, самомасаж, вправи на розвиток дрібної моторики, психогімнастика, прийоми розслаблення.

3-а частина заняття.

Є найбільш активною: фізичні вправи, основні рухи, вправи з спортивним інвентарем, рухливі ігри, народні ігри.

4-а частина заняття.

Обмін враженнями про проведення заняття.

Отже, гурток фізкультурно-пізнавального спрямування для дітей з ООП є інструментом корекції, розвитку і соціальної підтримки, який не лише зміцнює здоров'я, а й сприяє повноцінному включенню дитини у суспільне життя. Він допомагає розкрити потенціал дитини, стимулює її активність та сприяє гармонійному розвитку особистості.

Орієнтовні теми занять гуртка фізкультурно-пізнавального спрямування

Вересень	Жовтень	Листопад
1. «Це – я. Ми і ляльки» (людина жива істота, емоції). 2. «Хто часу ціну знає, той всюди встигає» (режим дня). 3. «Як провести день цікаво» (дозвілля, ігри та забави). 4. «В гостях у Івасика - Усміхасика» (значення гарного настрою).	1. «Хто в літак бажає сісти, нехай сам навчиться їсти» (харчування). 2. «Хто у їжу їх вживає, той здоров'я добре має» (вітаміни). 3. «Моє тіло» (будова тіла людини). 4. «Багато ходити – довго жити» (функції ніг).	1. «Як зробити руки сильними та вмілими». 2. «Кругленькі, маленькі, а весь світ бачать» (очі). 3. «Рот – будиночок для язичка». 4. «Зубки біленькі – дітки здоровенькі».

Грудень	Січень	Лютий
1. «Чутливе вушко». 2. «Кожному потрібен носик». 3. «Допоможемо П'ятачку надути кульку» (дихальна гімнастика). 4. «Мій товариш – гребінець».	1. «Щоб узимку не хворіти, треба гартуватися». 2. «Підемо на прогулянку». 3. «Теплі валянки у нас, шубки, рукавички» (одяг взимку). 4. «Ой, весела в нас зима» (розваги).	1. «Щоб нам не хворіти, треба так робити». 2. «Уроки лікаря Пілюлькіна» (поведінка під час хвороби). 3. «Я – хлопчик. Я – дівчинка» (статеве виховання). 4. «Від маленького до великого» (вік людини).
Березень	Квітень	Травень
1. «Все починається з мами» (духовне здоров'я). 2. «Рослини – здоровинки на підвіконні» (лікарські рослини). 3. «Водичко, водичко...» (значення води для здоров'я). 4. «В гостях у Невмивака» (культурно-гігієнічні навички).	1. «Вранці часу я не гаю» (ранкова гімнастика). 2. «Ходить сон коло вікон» (значення сну). 3. «Спортом займатись – сили набиратись». 4. «В гостях у Гантелькіна».	1. «Якщо дитина бігає і грається, то їй здоров'я усміхається». 2. «Вірні друзі – сонечко й повітря». 3. «М'ячик – наш веселий друг». 4. «Вчимося бути здоровими».

Приклад заняття гуртка «Здоровим будь» «Хто в літак бажає сісти, нехай сам навчиться їсти»

Мета: продовжувати розширювати у дітей поняття про значення повноцінного харчування для здоров'я та росту людини, формувати уявлення дітей про корисні та некорисні продукти харчування, знайомити дітей з правилами культурної поведінки за столом, закріпити культурно-гігієнічні навички під час прийому їжі, правила безпечної поведінки під час виконання вправ.

Розвивати логічне мислення, самостійність під час споживання їжі, рухові навички, координацію, спритність.

Виховувати основи культурної поведінки за столом, самостійність у прийомі їжі, дбайливе ставлення до здоров'я.

Матеріал: Сервірований стіл, картинки із зображенням ситуацій правильної та неправильної поведінки за столом, картки з продуктами, обручі (2–3 шт.), «тарілки» (паперові), м'ячі, конуси, картинки літака, «квитки», музичний супровід.

Хід заняття

Коротка вправа-привітання:

«Добрий день — долоньки раз,

Ми здорові — це не жарт!»

Ігровий момент. Прихід хлопчика Толі.

Читання вірша П. Глазового «Хто в літак бажає сісти, нехай сам навчиться їсти».

Скільки років Толі?

- Шість.

А він сам іще не їсть.

Цілий день проголодує,

Як ніхто не нагодує.

Якось двері відчиня

До кімнати Перченя.

Свій альбом поклало долі.

- Подивися, - каже Толі

Це тебе малюю я.

Ти вже, Толю, не маля.

Ти вже виріс, став пілотом.

Бесіда за змістом вірша.

Діти, сьогодні ми разом з Толею вирушимо у цікаву подорож на літаку здоров'я. Але до літака беруть лише тих, хто вміє правильно харчуватися. Перевіримо, чи готові ми?

- Чому важливо їсти корисні продукти?

- Що дає нашому організму енергію?

- Які продукти допомагають бути сильними й здоровими?

Відеохвилинка «Як правильно їсти».

Дидактична гра «Нагодує Толика».

Прислів'я: «Як їсть дитина, то тішиться родина», «Без їжі і віл не потягне».

Рухова діяльність вправа «Злітна смуга».

Діти «перетворюються на літачки» й виконують рухи:

руки в сторони - «крила», ходьба по колу;

нахили - «літак повертає»;

присідання - «літак зменшує висоту»;

підскоки - «літак набирає висоту».

Вправа «Збери корисний обід для пілота».

Матеріали: 2-3 обручі - «тарілки», картки з продуктами.

Діти по черзі біжать до столика з картками. Обирають корисний продукт (овоч, фрукт, кашу, молочний продукт). Прибігають назад і кладуть картку у «тарілку».

Вправа «Некорисне - відправ у смітник!».

М'яч - «некорисний продукт» (чіпси, газована вода, цукерки - на картках).

Дитина котить або кидає м'яч у кошик-«смітник».

Вправа «Літак заправляється енергією».

Діти біжать між конусами «змійкою», збираючи картинки з корисними продуктами.

Кожен продукт - це «паливо для літака».

Гра-релаксація «Літак приземляється» (1–2 хв)

Діти плавно рухаються, «зменшуючи висоту»:

повільна ходьба;

глибокий вдих - руки підняти;

видих - руки опустити.

Підсумок.

Які продукти корисні?

Чому важливо харчуватися правильно?

Що допомагає літаку (нашому організму) «добре літати»?

Вихователь: Ви чудово попрацювали! Усі сьогодні навчилися, що правильно харчуватися - це важливо, щоб бути сильними, здоровими та готовими до нових подорожей!

Заняття «Моє тіло»

Мета: уточнити уявлення малят про будову тіла людини, призначення його частин, ознайомити з простими техніками самомасажу, сприяти вдосконаленню моторних навичок.

Розвивати рухову активність, координацію, орієнтування у власному тілі.

Виховувати дбайливе ставлення до свого здоров'я, підтримувати цікавість до рухливих та фізичних ігор та вправ.

Матеріал: вірш З. Лазуренко «Подарунок для матусі від Ганусі», ілюстрації з зображенням частин тіла, малюнки зайчика та птаха у польоті. Дзеркальця (за наявності), картинки частин тіла, масажні м'ячики або м'ячики «їжачки», музичний супровід.

Хід заняття

Діти стають у коло.

Вихователь: Сьогодні ми вирушимо у мандрівку по найближчій та найважливішій країні - країні під назвою Моє тіло. Дізнаємось, для чого потрібні наші частини тіла і як можна допомагати їм бути здоровими.

Коротка гра-привітання:

«Ось голівка - нахилили,

Рученята - розвели,

Наші ніжки - пострибали,

Ми заняття почали!».

Показ картинок із частинами тіла.

Діти разом з педагогом називають: голова, руки, ноги, шия, плечі, живіт, спина, коліна, ступні.

- Навіщо нам руки?

- Що допомагає нам ходити та стрибати?

- Чим ми бачимо, чуємо?

- Чому треба бережно ставитися до свого тіла?

Рухово-оздоровча частина з елементами самомасажу.

Розминка «Тіло прокидається». Легкі рухи під музику: повороти голови; круги плечима; нахили тулуба; підскоки.

Самомасаж «Будимо наше тіло».

Педагог показує рухи, діти повторюють:

1) «Прокидається голівка»: легкі погладжування чола, щік, масаж вушок (підтягування вниз-вгору, легке розтирання).

2) «Малюємо на плечах»: легкі розтирання плечей долоньками, поплескування.

3) «Доброго ранку, ручки»: розтирання рук від кистей до плечей, перекочування масажним м'ячиком долонею.

4) «Сильні ніжки»: погладжування від колін до ступень, пощипування (дуже м'які), поплескування, масаж ступень м'ячиком — перекочування під стопою.

5) «Животик»: легкі кругові рухи долонею по животику за годинниковою стрілкою.

Вихователь: Самомасаж допомагає тілу відпочити, розслабитися й бути здоровим.

Рухлива гра «Частини тіла».

Діти торкаються частини тіла, на яку вказує вихователь.

Приклади команд:

«Доторкнись до коліна!»;

«Знайди спину!»;

«Покажи плечі!»;

«Покажи, чим можна стрибати!».

Для дітей з ООП можна використовувати картки-підказки.

Релаксація з самомасажем «Тіло відпочиває».

Діти сидять або стоять.

Вихователь говорить тихим голосом:

- Погладь свої ручки... Вони сьогодні добре працювали...

- Погладь свої ніжки... Вони бігали і стрибали...

- Доторкнися до серця... Подякуй своєму тілу за роботу...

Повільні вдихи й видихи.

Підсумок заняття.

Запитання дітям:

- Які частини тіла ти сьогодні називав?
- Що ми робили, щоб тіло відчувало себе добре?
- Для чого потрібен самомасаж?

Вихователь: Наше тіло - це наш друг. Дбайливе ставлення, рух і самомасаж допомагають нам бути здоровими та сильними!

Література

1. Андрєєва О.В. Фізичний розвиток дошкільників: методичні рекомендації. – Київ: Освіта, 2018.
2. Белкін Г.С. Масаж і самомасаж у дошкільному віці. – Харків: Ранок, 2016.
3. Бех І.Д. Валеологія для дітей дошкільного віку. – Київ: Світич, 2017.
4. Біла книга з фізичного виховання дітей дошкільного віку. – МОН України, 2020.
5. Гончаренко С.У. Основи здоров'я та фізичної культури: навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Астон, 2019.
6. Крутій К.Л. Здоров'язбережувальні технології в дошкільній освіті. – Запоріжжя: ТОВ «Ліра», 2015.
7. Лях В.І. Фізичне виховання в закладах дошкільної освіти. – Київ: Генеза, 2021.
8. Марків Г.І. Рухова активність дітей дошкільного віку: теорія і практика. – Львів: СПОЛОМ, 2018.
9. Сухомлинська О.В. Освітні технології здоров'язбереження в ЗДО. – Київ: Педагогічна думка, 2020.
10. Шевченко С.В. Валеологічні заняття для дітей: практичний посібник. – Харків: Основа, 2017.
11. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). Рекомендації щодо фізичної активності дітей 3–5 років. – 2019.
12. Кенгуру у садочку: фізкультхвилинки, самомасаж, дихальні вправи. – Київ: Мандрівець, 2016.

Дуйловська С.С.,

вихователь

СЗДО № 254 «Рижик»

м. Запоріжжя, Запорізька область, Україна

ПРОЕКТ «РІДНУ МОВУ ЗНАЄМО – НЕЮ РОЗМОВЛЯЄМО»

Актуальність проекту. В сучасних умовах, особливо в контексті повномасштабної війни росії проти України, рідна мова набуває особливого значення. Вона для нас вже не просто засіб спілкування, а й потужний символ національної ідентичності. Мова об'єднує нас, українців.

І саме ми, освітяни, маємо нести українську мову у серця наших вихованців та їх батьків, плекати любов до неї. А для цього ми самі маємо володіти нею досконало. Тому актуальність проекту полягає в тому, щоб згуртувати колектив навколо української мови – навчитися нею не тільки говорити, а й думати, відчувати, насолоджуватися кожним українським словом.

Мета проекту: підвищення рівня володіння українською мовою серед педагогів закладу, формування усвідомленого ставлення до мови як національної цінності.

Завдання проекту:

- формування навичок повсякденного спілкування українською мовою;
- збагачення словникового запасу та вдосконалення грамотності;
- підвищення мовної культури колективу через інтерактивні та творчі форми роботи;
- збагачення мовної культури через ознайомлення з українською пісенною творчістю, популяризацією українських пісень як засобу емоційного впливу та культурного розвитку;
- створення позитивного емоційного настрою та мотивація до самостійного вдосконалення мовних навичок.

Очікуванні результати:

- підвищення рівня володіння українською мовою;
- розширення словникового запасу, покращення грамотності;
- формування стійкої чіткої звички говорити українською мовою;
- підвищення якості мовлення учасників під час роботи з дітьми та спілкуванні з батьками.

Етапи реалізації проекту:

1 етап – діагностичний (підготовчий) (1 місяць).

- Тестування з української мови.
- Самооцінка мовної компетентності.
- Тренінг «Мовна свідомість кожного українця».

2 етап – основний (4 місяці)

- Презентація «Рідну мову знаємо – нею розмовляємо» (цікаві факти про мову, вислови відомих діячів, матеріали про особистий внесок у розвиток рідної мови);
- «Українська без меж» - розмовна практика кожного дня (дискусії, бесіди, челенджі);
- Хвилинка української поезії (виразне читання віршів українських поетів);
- «Приділи хвилинку солов'їній» (виконання щоденних вправ з наголошування слів, граматичної правильності, правил правопису тощо);
- Вправа «Словникова скарбничка колоритних українських слів» (знайомство з українськими словами, які додають мові особливого колориту);

- «Скоромовки для вправності» (промовляння скоромовок для впевненості у мовленні та для тренування дикції);
- Вправа «Котра година» (практика правильного називання часу);
- Вправа «Перлини мови» (знайомство з фразеологізмами);
- Диктант з української мови (вдосконалення грамотності, перевірка орфографічних помилок, закріплення правил);
- Гра «Мовний лікар» (виправлення типових помилок);
- Гра «Вгадай та заспівай українську пісню»;
- Інтерактивні мовні вправи (алфавіт, вдосконалення грамотності, перевірка орфографічних помилок, закріплення правил).

Форми роботи з педагогами:

1. Презентація «Рідну мову знаємо - нею розмовляємо».

ПРЕЗЕНТАЦІЯ
«РІДНУ МОВУ ЗНАЄМО, НЕЮ РОЗМОВЛЯЄМО»

2. Інтерактивні вправи.

Мета: закріплення знань педагогів з української мови (морфологія, граматики, правопис, фразеологія).

Інтерактивна вправа
«Закінчення
Іменників другої
відміни
[а ~ я, у ~ ю]»

Інтерактивна вправа
«Розташуй слова
в алфавітному
порядку»

3. Міні-проект «Приділіть хвилинку нашій солов'їні».

Мета: підвищення мовної культури педагогів, батьків і дітей шляхом перегляду коротких відеохвилюнок, спрямованих на збагачення словникового запасу й формування граматично правильного мовлення.

Svetlana Woloshina

Padlet

Приділіть хвилинку нашій солов'їні
Міні-проект, мета якого поглибити знання батьків та дітей з української мови, розвивати...

4. Хвилинка української поезії.

Мета: виховування любові до українського слова через слухання поетичних творів в авторському виконанні.

Хвилинка української поезії

Декламування віршів українських
поетів

5. «Мовна майстерня» (практичний інструментарій).

Мета: удосконалення мовної грамотності педагогів через систему практичних вправ та ігор з граматики, лексики, фонетики.

Картка «Граматичні перли».

Мета: удосконалення граматичної правильності мови.

Редакторська майстерня «Граматичні перли»: пробачте мене, дякую вас, сильна нежить, семидесяти людей, йти за хлібом, навчатися малюванню, розмовляти на японській мові, одружитися на Марині, віддасиш потім, зустрічаються помилки, випасали конів, найбільш кращий, йти на зустріч з Олегом Ільченко, два з половиною апельсина, листя стеляться під ноги, молоде кенгуру; контрольна по математиці, вибач мене, зраджувати принципам, наслідувати актору, насміхатися над ними, хворіти грипом, тривалих подорожів, познімали пальто, найбільш новіший, два студента, смачні івасі, МОН України повідомили, саме головне в житті, семеро жінок, від семидесяти відняти десять, зустрінемося без десяти сім.

Їх зошит, вибачаюся, давайте подумасмо, прожив біля ста років, не прийшов із-за хвороби, люблю і пишаюся рідним краєм, Запорожець тримає й опирається на шаблю, рожеве фламінго, учена ступінь, більш цікавіший сюжет, п'ять з половиною кілограм, півтора сантиметри, навчатися математиці, зрадити чоловіку, пробач мене, зателефонуй до нього, доглядати за хворим, заслуговувати подяки, продавати по ціні, діяти по закону, твір по темі, прийти по питанню, діяти по власному розсуду, запізнитися по сімейним обставинам, схибити по неуважності, повідомити по виборах, надіслати по пошті, дбайливий по відношенню до майна, подорожувати по європейським країнам, читати лежачи шкідливо, по деревам, скільки годин, 44 виробу, виробити чи виробів, це було саме важливе рішення, збираємося з друзями по вечорам! Поставте слово «ДНО» у множині (Н.в та Р.в).

Картка «Наголоси».

Мета: формування правильної вимови українських слів шляхом правильного наголошування.

Постав правильно наголос у словах: алфавіт, ваги, вимога, вишиваний, вишиванка, дано, донька, дочка, жалюзі, заміжня, джерело, зобразити, заробіток, котрий, весняний, визвольний, відомість, асиметрія, квартал, вірші, віршовий, багаторазовий, слина, босоніж, порядковий, дрова, цінник, фаховий, курятина, корисний, колесо, підлітковий, навчання, помилка, разом, зручний, нести, завжди, черговий, загадка, подруга, начинка, фольга, чорнозем, добовий, український, одинадцять, отаман, гуртожиток, урочистий, новий, поняття, спина, виразний, помовчати, читання, текстовий, феномен, аркушик, ненависть, ознака, течія, лате, чарівний.

Мовна гра «Визначаємо час українською».

Мета: закріплення вміння правильно називати час українською мовою

Матеріали: 16 карток з зображенням годинників, на яких показано різний час.

Музична гра «Вгадай та заспівай українську пісню».

Мета: відгадування пісень за допомогою ілюстрацій, виховання любові до української народної пісні під час спільного прослуховування та виконання.

Матеріали: 14 ілюстрацій, у кожній з яких зашифрована пісня та збірка аудіозаписів цих пісень для прослуховування.

Перелік пісень для гри:

1. Несе Галя воду;
2. А мій милий вареничків просить;
3. Ніч яка місячна (слова М. Старицького, музика М. Лисенка);
4. Ой під вишнею;
5. Ой на горі та й жінці жнуть;
6. Ой у лузі червона калина;
7. Ой чий то кінь стоїть;
8. Підманула-підвела;
9. Ой у вишневому саду/Ой у вишневому садочку;
10. Розпрягайте хлопці коней;
11. Ой на горі два дубки;
12. Гей, соколе!;
13. Чом ти не прийшов;
14. Цвіте терен.

Вправа «Словникова скарбничка колоритних українських слів».

Мета: знайомство з українськими словами, які додають мові особливого колориту, удосконалення вміння будувати з ними речення

Матеріали: набір із 28 карток, на кожній подано одне колоритне українське слово

Інтерактивна танцювальна руханка «Танцюй та відповідай».

Опис: учасники танцюють під українську музику, передаючи іграшку з рук в руки. Коли музика несподівано зупиняється- той, у кого іграшка в руках – отримує запитання. Після відповіді гра продовжується.

1. Якби ви могли створити нове слово, яке б описувало емоцію, що не має назви, яким би воно було і що означає?
2. Яке українське слово, на вашу думку, найкраще передає красу нашої мови. Поясніть.
3. Якщо уявити, що літери української мови зібралися на банкет, котра з них була б господинею і чому?
4. Уявіть, що ви зустрілися з Україною в людській подобі, що б ви в неї запитали чи сказали...
5. Якби українська мова була б музичним інструментом, то яким?
6. Якби можна було додати 4-й державний символ, який би ви додали і чому? Що б він символізував?
7. Уявіть, що ви потрапили в Україну через 100 років. Яка вона? Розкажіть...
8. Які три речі ви б показали інопланетному гостю, щоб він зрозумів, що він саме в Україні, а не в будь-якій іншій країні?
9. З якою історичною постаттю України ви б хотіли зустрітися і про що б запитали його?

10. Яке б діалектне слово (суржик) заслуговує потрапити до українського словника і чому?

11. Якби райони нашого Запоріжжя були б людьми, який з них був би найвеселішим? Найпрацьовитішим? Найбільш творчим? Найбільш гостинним для туристів?

12. Яку цікаву історію могла б розповісти вулиця, на якій ви мешкаєте?

13. Які б три місця Запоріжжя ви б показали туристам?

Проніна Т.В.,

вихователь

ЗДО № 209 «Вогник»

м. Дніпро, Дніпропетровська область, Україна

КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ З ОЗНАЙОМЛЕННЯ ІЗ СОЦІУМОМ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ «ПОДОРОЖ МІСТОМ З КОТАМИ ДНІПРА»

Конспект заняття розроблено для дітей старшого дошкільного віку, тематика заняття присвячена ознайомленню з проектом «Відчуй Дніпро», який присвячений створенню серії бронзових міні-скульптур, які розповідають історію Дніпра та підвищують культурну та туристичну привабливість міста. Мета проекту - вшанувати пам'ять про видатних особистостей, події та символи, пов'язані з містом.

Через заняття, діти знайомляться з локаціями міста, де розміщено бронзові міні-скульптурки, із зображенням котів, різного тематичного сюжету, які відображають важливі події в історії міста (на сьогодні нараховується 17 локацій з міні-скульптурками). В конспекту заняття йде розповідь про міні-скульптури «Кобза Дмитра Яворницького», «Дніпровські лоцмани», «Міст Олександра Поля».

Програмові завдання.

Поглибити й активізувати знання дітей про рідне місто за допомогою віртуальної екскурсії містом до мініатюрних тематичних скульптур із зображенням котів проекту "Відчуй Дніпро", що відображають історію та культуру Дніпра.

Дати уявлення про історичних діячів: Д.І. Яворницького, О.М. Поля та їх внесок у розвиток міста (закріпити назву центрального проспекту, а саме: імені Д. Яворницького; назву першого мосту «Амурський» або «Старий»).

Конкретизувати уявлення старших дошкільників про поняття «Дніпровські лоцмани» та їх діяльність.

Розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять, увагу; активізувати словник дітей словами за темою: міні-скульптура, історик, музей, садиба, історичний діяч, лоцман, Дніпровські пороги.

Виховувати любов і гордість до рідного міста; формувати вміння слухати інших дітей під час обговорення; спонукати дітей виявляти інтерес до історії і туристичних локацій рідного міста.

Хід заняття

Доброго ранку, любі малята!
Хлопці веселі, чарівні дівчата!
Рада я вас всіх привітати,
Мирного дня вам всім побажати!
Ранок. Знову сонце сяє.
Моє місто оживає.
Зазирає промінь сонця
В кожен дім, у всі віконця.
Треба всім скоріш вставати,
Добрі справи починати.
Я по вулиці крокую,
Місто так своє люблю я!
Тут мій дитсадок і дім.
Добре жити в місті цім.

- Діти, а як же називається місто в якому ми проживаємо?
- Так, Дніпро.
- А чи знаєте, ви, чому воно так називається?
- Правильно, Дніпро – походить від назви річки Дніпро, на якій розташоване місто.

- Малята, ви, напевно, всі, разом з батьками, гуляли вулицями нашого мальовничого міста Дніпро? Фотографувалися у парках і скверах, на набережній, біля пам'ятників, скульптур, фонтанів? Гадаю, діти, вам зустрічалися міні-скульптури з котиками?

А, чи знаєте ви, мої любі хлопчики і дівчата, що ці котики не прості? Кожен з них розповідає історію нашого міста. Пропоную разом послухати деякі історичні факти про події і людей, які, безпосередньо, пов'язані з нашим любим містом. А розкажуть нам, ці історії, бронзові коти Дніпра.

Я кіт – музика, я – кобзар
Сиджу біля музею,
Де Яворницький розповів
Історію про козаків.

Ця міні-скульптура, автор якої скульптор Владислав Кириченко, носить назву «Кобза Дмитра Яворницького» присвячена вона українському історику, музейчику, археологу, громадському діячу Дмитру Івановичу Яворницькому.

Другу половину життя Дмитро Іванович прожив у нашому місті. Головним його дітищем став історичний музей, який і нині носить його ім'я.

За життя Яворницький зажив від друзів та шанувальників прізвисьце "Козацький Батько", – оскільки працею всього життя для нього стало вивчення Запорізького козацтва.

До речі, центральний найголовніший проспект Дніпра, також, названий на честь Дмитра Яворницького.

Символічно, що міні-скульптура встановлена біля "Садиби Дмитра Яворницького", яка є культурною оазою Дніпра. Це єдина повністю збережена міська садиба початку ХХ ст. Саме тут мешкав і творив Дмитро Яворницький.

- Дивиться, малята, а хто це знаходиться на парпеті Січеславської набережної, навпроти Монастирського острова?

- О! Так це теж котик, котрий сидить у човні підіймаємий високою дніпровською хвилею. Яку ж цікаву історію повідає нам цей кіт-сміливець?

Я кіт – сміливий, вольовий.

Я лоцманського роду.

Пливу по хвилям у човні,

Я обійду пороги.

- Малята, ви знаєте про які пороги говорить кіт?

От послушайте, діти.

Колись, дуже давно, між нашим місто Дніпро і сусіднім містом Запоріжжя, було дев'ять річкових порогів – це дуже небезпечна мілководна і кам'яниста ділянка річки з прискореною течією.

Не кожен досвідчений моряк міг впоратися з бурхливим потоком води і високими хвилями, щоб обійти скелясте каміння. Але жили тоді сміливі, мужні чоловіки, провідники суден – лоцмани, які проводили козацькі човни крізь смертельно небезпечні Дніпровські пороги.

Саме ним, Дніпровським лоцманам, і присвячена дана міні-скульптура, яка так і називається «Дніпровські лоцмани».

Скульпторка – Надія Отряжа.

- Діти, подивиться, а ось ще один котик, котрий замріяно сидить на мосту, спостерігаючи за життям міста.

Цікаво, про кого, він нам розкаже?

Мости Дніпра,

Вас цілих шість,

А я сиджу на «Старому»,

Який історію веде

Від Поля Олександра.

Ця міні-скульптура має назву «Міст Олександра Поля», встановлена вона на фонтані, який знаходиться на проспекті ім. Дмитра Яворницького. Пам'ятаєте, ми сьогодні говорили про нього?

Так от, ця міні-скульптура присвячена Олександру Миколайовичу Полю – почесному громадянину Катеринослава, таку назву раніше мало наше місто Дніпро.

Олександр Миколайович, у свої часи, зробив багато корисного, щоб наше місто стало таким, яким воно є зараз. Одним з його досягнень є клопотання про будівництво Придніпровської залізниці, а разом і з нею мосту, який ще відомий під назвами «Амурський міст» або «Старий міст».

Автор міні-скульптури «Міст Олександра Поля» - скульптор Роман Домашич.

- Діти, пригадайте, хто з вас бачив інші міні-скульптури з котами в нашому місті? Поділіться своєю історією. Мені буде дуже цікаво!

- Малята, гадаю вам було цікаво дізнатися про діячів і значущі події міста, про які нам повідомили бронзові пухнастики.

Загалом у нашому місті, на сьогодні, встановлено 17 міні-скульптур. Тож гуляючи, разом з батьками, спробуйте відшукати їх. Попросіть батьків розказати історію бронзового котика, який зустрівся вам під час пішої подорожі нашим славним містом Дніпро.

А я вам дякую за увагу.

До побачення! До нових зустрічей!

Інтернет-ресурс: Офіційний сайт проекту «Відчуй Дніпро».

Посилання: <https://vidchuy.dp.ua>.

Кірікова С.В.,

вихователь

ЗДО № 52

м. Рівне, Рівненська область, Україна

ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ТЕМУ «ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ ЕМОЦІЙ»

Завдання:

- розширити знання діти про основні емоції: радості, злості, суму, страху, образи, щастя. Навчити дітей їх розуміти. Ознайомити дітей з позитивними та негативними емоціями, вміти керувати своїми емоціями з метою зміцнення свого здоров'я, справлятися в умінні шукати вихід із ситуацій, що засмучує дитину. Закріплювати вміння дітей передавати емоції мімікою, вчити дітей аналізувати свої вчинки та нейтралізувати гнів, страх, образу через гру;

- розвивати емоційну сферу, уміння фантазувати, розмірковувати, логічно мислити, увагу, зв'язки мовлення, творчу уяву;

- виховувати бажання мати і примножувати позитивні емоції і співчуття до інших, повагу та розуміння один одного.

Звучить спокійна музика. Заходять діти.

Вихователь: Діти, в мене сьогодні гарний, спокійний, чудовий настрій.

Подивіться на дерево, це: «Дерево настрою». Який настрій у дерева? (Відповіді дітей)

- Так. Налетів вітерець і зірвав всі листочки з дерева. Нам треба всі листочки зібрати і про настрій свій розказати.

Діти йдуть по колу: Ми змієюкою підемо, підемо

Настрій ми собі знайдемо.

А щоб гарний настрій мати,
Треба нам гостей вітати
Добрий ранок їм сказати:
«Добрий ранок».

Дидактична гра «Настрій кленового листочка».

Діти піднімають листочки і розповідають, який у них настрій.

Вихователь: Отже у нас зараз веселий, чудовий настрій, а що ж це означає?

Діти: Що нам весело, приємно, хочеться бігати, стрибати.

Вихователь: Так і все це ми показуємо емоціями. Діти, подивіться ще купа листочків лежить і під ними щось мерехтить.

Діти знаходять повідомлення, від ляльки Розумнички.

Дивляться відео-звернення.

Вихователь: Тож лялька Розумничка запрошує нас до країни Емоцій, в якій ми розглянемо наші відчуття, переживання, та їх значення для нашого здоров'я; познайомимося з емоціями і знайдемо до кожної емоції свій колір – Готові?

Дидактична гра. Знайди смайлики емоції.

Діти уважно розглядають ілюстрації, визначають який настрій на кожному малюнку і підбирають до нього смайлик з емоцією.

Вихователь: Молодці діти, всі смайлики знайшли. А де ж кольори, які зачаклував чаклун?

А ось і перші завдання. На столах лежать листочки з фарбами і кульками. Треба за допомогою кульок намалювати чарівні квіти.

Радість фарби готувала

У відерце наливала.

Змішувала, чаклувала,

Потім все розфарбувала.

Придивіться, все довкола

Стало різнокольоровим!

Діти кулькою малюють чарівні квіти.

- А ось і кольори до наших емоцій: червоний – радість, зелений – здивування.

Дидактична гра «Знайди казкового героя».

Вихователь: Ось, подивіться, хто це? (Діти називають героїв і їх настрій.)

А як можна позбутися злості?

Діти: Можна постукати ніжками, пострибати, покричати.

Вихователь: А я вам пропоную взяти в руки папірець який лежить на столі, помахати ним, подмухати на ного, зім'яти і порвати папірець на маленькі шматочки. І злість зникне.

Вихователь достає пляшку і діти скидають туди порваний папір і за допомогою кульки зробити салют.

- Ось бачите як легко злість перетворити на емоції радості.

Вихователь: А що можна зробити коли нам нудно, не цікаво, нічого не хочеться робити, коли нас хтось образив. Як ми можемо підняти собі настрій?

Діти: Подивитися мультфільм, заспівати пісеньку, потанцювати.

Вихователь: Я запрошую вас на веселу руханку «Ти моя квіточка».

- Молодці. Ось ми з вами порухалися під веселу музику і нам стало радісно, весело.

Діти знаходять кольори до емоцій: чорний – злість, сірий – нудьга, коричневий - образа.

Вихователь звертає увагу дітей на кімнату «Страху».

- Діти, що це за емоція? Чого ви боїтеся? Згадайте, коли вам буває страшно?

- Відкрию вам невеликий секрет: у страху є слабке місце, як тільки промовити смішилку або смішну лічилку вголос, страх вмить зменшується на половину.

То ж давайте це перевіримо:

Йде кусіка

Із-за сусіка.

Зуби зазубила,

очі – заочила,

руки -заручила,

ноги – заножила.

Страшно? Ні!

Хлопчики й дівчатка

Зараз ви страшатка.

Сіли, притаїлись, руками накрились. А тепер швиденько встали і боятись перестали.

А ще я вам пропоную прикрасити привидів і павучків, які знаходяться в цій кімнаті.

Отже страх – не така вже й страшна емоція, головне опанувати його, зробити добрим, смішним, не страшним.

Ось ми і отримали колір білий - страх.

Дидактична вправа «Змішані емоції».

Вихователь: Діти чи знаєте ви, що на протязі дня наші емоції постійно змішаються. Ми розуміємо, що з нами щось відбувається, ніби нам весело, а ніби й тривожно, і цікаво, і сумно, навіть страшно. Таке трапляється, коли змішуються різні емоції. Хочете побачити, як це відбувається?

Діти в пусту банку сиплять по черзі кольорову сіль.

Яка гарна, різнокольорова сіль.

Ось і ми отримали останній колір – жовтий – щастя.

В кінці заняття діти дивляться відео і перевіряють чи правильно кольори до кожного смайлика з емоціями.

Кулька з сюрпризом для дітей.

Василишин С.С.,

вихователь

ЗДО № 52

м. Рівне, Рівненська область, Україна

ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ТЕМУ «В ПОШУКАХ СКАРБІВ»

Завдання:

Закріпити знання дітей з лічби, складу числа, геометричних фігур, величини, орієнтування у просторі.

Формувати вміння використовувати математичні знання у практичній діяльності (через гру з LEGO).

Закріпити лічбу у прямому та зворотному порядку до 10.

Формувати уявлення про склад чисел першого десятка.

Узагальнити знання про геометричні фігури, величину, просторові відношення.

Вправляти у побудові конструкцій із LEGO за зразком.

Розвивати логічне мислення, увагу, кмітливість, просторові уявлення, навички роботи в команді.

Розвивати вміння класифікувати, порівнювати, узагальнювати.

Розвивати критичне мислення.

Виховувати дружність, самостійність, бажання долати труднощі разом.

Обладнання: LEGO-конструктор. Цифри 1–10; карта «Острів скарбів»; схеми «Кольорові вітрила»; завдання «Знайди за планом»; картки з геометричними фігурами; скриня з “золотими монетами”; картки для порівняння предметів; будиночки складу числа; 6 капелюхів; використання ІКТ (руханка); обручі; схеми цифр з конструктора LEGO; музика (звук моря, хвиль, весела піратська мелодія); лист у плящі; шаблон для розв'язування задач з рибками.

Хід заняття

1. Організаційний момент.

Діти стоять у колі. Вихователь промовляє, діти повторюють.

Доброго ранку, дітки чудові!

Хай день усміхнеться вам знову й знову.

Нехай принесе він нові відкриття,

Цікаві ігри, радість, знання.

Посмішку світлу один одному дайте —

До справ нових сміливо рушайте!

Хай кожну хвилину цього дня

Супроводжує щастя, тепло й доброта!

2. Мотиваційний етап.

Вихователь: Сьогодні незвичайний день. Ми з вами отримали цікаве послання від капітана Джека. Ось погляньте. Це його лист в пляшці. Цікаво вам дізнатися, що він пише нам у листі.

Діти: Так, цікаво.

Вихователь: Давайте ми його дістанемо та прочитаємо.

Вихователь читає листа: «Привіт, маленькі пірати! Я, Капітан Джек, потребую вашої допомоги! Мою скриню з золотими скарбами заховано на далекому острові, але я загубив ключі, щоб її відкрити.

Ви - моя смілива команда, і лише разом ми зможемо знайти ключі.

Щоб розкрити скриню, вам доведеться виконати завдання і підібрати потрібний ключ.

Коли всі завдання будуть виконані, скриня з скарбами відкриється, і на всіх чекає справжня піратська нагорода!

Тож, вперед, відважні пірати!

Час пригоди настав - я вірю у вашу сміливість і кмітливість!

Ваш друг і капітан Джек!».

Мозковий штурм «Пірати вирушають у математичну подорож!».

Запитання-виклики для дітей:

1. Що потрібно піратам, щоб вирушити в морську подорож? (Карта, компас, команда, корабель...)

2. Як математика може допомогти піратам? (Порахувати скарби, визначити кількість команди, виміряти відстань...)

3. Що може бути в піратській скрині, що можна порахувати? (Монети, коштовності, ключі, мушлі...)

Вихователь: Вітер кличе в далеку путь! Ми сьогодні - хоробрі пірати, шукачі скарбів. Але шлях до скрині зі скарбами пролягає через загадкові острови з випробуваннями. Готові до пригод?

Діти: Так!

Вихователь демонструє карту: на ній позначено острови-завдання.

На кожному острові діти виконують математичну вправу, щоб отримати ключ до скрині.

Острів 1. Логіко-математична гра «Знайди за планом».

Мета: продовжувати вчити дітей орієнтуватися на площині, користуватися картою та планом як моделями просторового розташування; навчати визначати кінцеву точку за допомогою заданих координат через рахування клітинок вгору, вниз, праворуч, ліворуч; розвивати логічне мислення, увагу, зорове сприйняття та спостережливість, вміння рахувати в межах 10; виховувати пізнавальний інтерес до математичних завдань.

Вихователь: Ось ми з вами потрапили на перший острів, де зустріли веселу мавпочку. Вона підготувала нам завдання. Скласти маршрут, щоб не заблукати у морі і знайти дуже важливу річ, яка допомагає всім мореплавцям. Готові виконати перше завдання та отримати ключ?

Діти: Так!

Вихователь: Які ви молодці. То як називається предмет який ми знайшли?

Діти: Компас.

Вихователь: Так, вірно, це компас. Він нам допоможе не заблукати у морі. Чудово впоралися із завданням. Слухайте уважно, де ж захований наш ключик.

Діти шукають ключ в осередку книги.

Діти знаходять ключ до скрині і намагаються відкрити скриню. Вихователь звертає увагу на геометричну фігуру, яка зображена на ключі і замку. Чи однакові вони.

Вихователь: Цей ключ нам не підходить. Ходімо шукати інший.

Острів 2 «Кольорові вітрила».

Мета: закріпити знання дітей про цифри; вправляти у співвідношенні числа і цифри, а також в порівнянні чисел, дати знання про склад числа, його. Утворення з двох менших чисел розвивати увагу, спостережливість, логічне мислення, дрібну моторику рук; виховувати бажання гарно рахувати, посидючість, вміння порівнювати висока – низька.

Вихователь: Ось ми з вами потрапили на 2 острів. Тут не менш складне завдання. Але ми смілива команда і нас не налякають жодні перешкоди.

Вихователь: Кожен пірат будує вітрила із LEGO: одна висока, інша середня, ще одна низька. Яке вітрило найвище? А найнижче?

Діти виконують завдання і отримують загадку, де знайти ключ.

Вихователь: Які ви молодці. Чудово впоралися із завданням. Слухайте уважно, де ж захований наш ключик.

Діти шукають ключ у осередку LEGO конструктора.

Діти знаходять ключ до скрині і намагаються відкрити ключ. Вихователь звертає увагу на геометричну фігуру, яка зображена на ключі і замку. Чи однакові вони.

Вихователь: Цей ключ нам не підходить. Ходімо шукати інший.

Острів 3 «Піратські нерівності».

Мета: Вдосконалювати вміння визначати рівність і нерівність предметів та позначати це відповідними знаками. Розвивати сприймання, увагу, мислення, виховувати самостійність.

Вихователь: Діти, ми потрапили на 3 острів і тут плавають небезпечні акули! Щоб врятуватися і перепливати на інший острів, нам потрібно виконати важливе завдання. Коли завдання виконане – ми швидкопливемо на наступний острів і продовжуємо нашу пригоду!

Вихователь: Вам потрібно порівняти піратські предмети і поставити відповідний знак: менше, більше або порівну.

Діти виконують завдання і отримують загадку, де знайти ключ.

Вихователь: Які ви молодці. Чудово впоралися із завданням. Слухайте уважно, де ж захований наш ключик.

Діти шукають ключ в осередку природи.

Діти знаходять ключ до скрині і намагаються відкрити ключ. Вихователь звертає увагу на геометричну фігуру, яка зображена на ключі і замку. Чи однакові вони.

Вихователь: Бачу ви трохи втомилися. Пропоную вам трішки розім'ятися.

Фізкультхвилинка «Піратська зарядка»:

Пірати в море вирушають - раз, два, три!

Вітрила щільно піднімають - раз, два, три!

Весла взяли - веслюють сміливо,

Вітер дме - нахиляємось вліво!

Хвиля йде - присіли швиденько,

Сонце світить - усміхнісь гарненько!

Острів 4 «Скарби форм» (геометричні фігури).

Вихователь: Завдання для вас на 4 острові. Перед вами 4 скрині. На кожній з них є зображення геометричної фігури. Вам потрібно розділити предмети по відповідним скриням. Круглі предмети - у круглій скрині, квадратні - у квадратній, трикутні – у трикутній, прямокутні – у прямокутній.

Діти виконують завдання і отримують загадку, де знайти ключ.

Вихователь: Які ви молодці. Чудово впоралися із завданням. Слухайте уважно, де ж захований наш ключик.

Діти шукають ключ в осередку художньо-творчої діяльності.

Діти знаходять ключ до скрині і намагаються відкрити ключ. Вихователь звертає увагу на геометричну фігуру, яка зображена на ключі і замку. Чи однакові вони.

Острів 5 «Острів LEGO цифр».

На підлозі розкладено обручі в середині яких розкладено деталі конструктора LEGO, навколо обруча розташовані схеми цифр з LEGO.

Діти повинні підібрати за кольором та кількістю цеглинки LEGO і сконструювати цифру відповідно до схеми біля якої вони опинилися коли музика зупиниться .

Відпрацювання співвідношення числа і кількості.

Діти виконують завдання і отримують загадку, де знайти ключ.

Вихователь: Які ви молодці. Чудово впоралися із завданням. Слухайте уважно, де ж захований наш ключик.

Діти шукають ключ в осередку театралізованої діяльності.

Завдання: знайти маску (лисицьки, котика чи зайчика) - за нею або під нею захований ключ.

Діти знаходять ключ від скрині і намагаються відкрити. Вихователь звертає увагу на геометричну фігуру, яка зображена на ключі і замку. Чи однакові вони.

Острів 6 «Секрет складу числа».

На столі - шаблон скрині з монетами на яких зображені числа.

Кожен отримує цифру і повинен показати її склад.

Вихователь: Наші пірати знають, що до кожного скарбу є кілька ключів як і до числа є кілька складів!

Діти виконують завдання і отримують загадку, де знайти ключ.

Вихователь: Які ви молодці. Чудово впоралися із завданням. Слухайте уважно, де ж захований наш ключик.

Діти шукають ключ в осередку ігрової діяльності.

Діти знаходять ключ до скрині і намагаються відкрити ключ. Вихователь звертає увагу на геометричну фігуру, яка зображена на ключі і замку. Чи однакові вони.

Острів 7 «Поділись скарбами».

Вихователь: Ось ми нарешті дісталися до останнього острова. І тут нас чекає найважче завдання. Розв'язати задачі.

Діти виконують завдання і отримують загадку, де знайти ключ.

Вихователь: Які ви молодці. Чудово впоралися із завданням. Слухайте уважно, де ж захований наш ключик.

Діти шукають ключ в осередку музичного розвитку.

Діти знаходять ключ до скрині і намагаються відкрити ключ. Вихователь звертає увагу на геометричну фігуру, яка зображена на ключі і замку. Чи однакові вони. Знайдений ключ підходить до замка від скрині.

Вихователь: Діти ми нарешті знайшли потрібний нам ключ і зможемо відкрити ним скриню. Але перш ніж ми її відкриємо потрібно поділитися своїми враженнями. Отож сідаємо на килимок.

Підсумок. Фінал заняття «6 капелюхів пірата».

Вихователь виставляє перед дітьми шість піратських капелюхів різного кольору або символи кольорів.

Кожна дитина по черзі «одягає» капелюх (або говорить від його імені).

1. Білий капелюх - «Капітан Фактик».

- Що ми сьогодні дізналися?

Діти називають факти, без емоцій:

- Які числа складали?

- Які фігури зустріли?

- Які завдання виконали?

Формує вміння аналізувати та підсумовувати.

2. Червоний капелюх - «Пірат Емоція».

- Що ти зараз відчуваєш?

Діти висловлюють емоції:

- Було цікаво?

- Щось здивувало?

- Що сподобалось найбільше?

Розвиток емоційного інтелекту.

3. Чорний капелюх - «Старий Пірат-Обережник».

- Що було складним?

- Яке завдання далось найважче?

- Де можна було помилитися?

Уміння помічати труднощі та помилки.

4. Жовтий капелюх - «Оптиміст Золотий Зуб».

- Що в нас вийшло найкраще?

Діти називають свої успіхи:

- Ми співпрацювали.

- Всі острови пройшли.

- Знайшли скарб.

Позитивна оцінка, підтримка мотивації.

5. Зелений капелюх - «Пірат-Винахідник»

- Що можна зробити по-новому?

- Як би ти придумав інший шлях до скарбів?

- Яке завдання хочеш вигадати сам?

Творче мислення, фантазія.

6. Синій капелюх «Адмірал Порядок»

Підсумок заняття.

Вихователь: Ви чудово працювали, пірати! Вміли думати, рахувати, вигадувати, допомагати одне одному.

- А тепер... як справжній Адмірал, я дозволяю вам відкрити скриню скарбів!

Підсумкова фраза-вінок: «Пірати, ви довели: найбільший скарб - це розум, який уміє працювати під шістьма капелюхами!».

«Скарб не той, що блищить, а той, що в голові сидить!».

СЕКЦІЯ 2. ІГРОВІ ПРАКТИКИ ТА КРЕАТИВНІ МЕТОДИКИ У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Скрипай Н.М.,
вихователь
ЗДО КТ «Веснянка»
для дітей віком від 1 до 6(7) років
м. Гадяч, Полтавська область, Україна

ЗАНЯТТЯ З ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДНИМ ДОВКІЛЛЯМ, ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ (АПЛІКАЦІЯ) ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ТЕМУ «МОРСЬКА ПОДОРОЖ»

Мета: ознайомити дітей з морськими мешканцями. Вчити розрізняти поняття «багато», «один»; знаходити багато предметів та один із них. Спонукає до вживання слів «довгий», «короткий». Збагачувати словник дітей іменниками (акула, скат, кит...), вправляти дітей називати морських мешканців; повторити назви кольорів (червоний, зелений, синій, білий). Розвивати увагу, мислення, мовлення, дрібну моторику рук. Виховувати любов до природи, естетичний смак.

Матеріал: підводний човен; геометричні фігури різних кольорів; морські мешканці в торбинці; музика для заняття, відео з ютуб «Морські мешканці для найменших»; для дітей – безкозирка, комір моряків, для вихователя – капітанський кашкет.

Хід заняття

1. Організаційна частина.

- Доброго ранку!
- Доброго дня!
- Вас вітає група «Ясочка»!

2. Сюрпризний момент. Розгляд човна.

- Діти, сьогодні вранці, коли я йшла до дитячого садочка, то відчула, що тут відбувається щось незвичайне. Із-за зачинених дверей линули звуки схожі на шум хвиль (звук шум моря).

Підводний човен накритий блакитною тканиною.

- Ой, погляньте, що це таке? (версії дітей). Це підводний човен.
- Човен великий чи маленький?
- Човен довгий чи короткий?
- Сьогодні ми вирушимо у дуже незвичайну подорож, у підводний світ.
- Ви будете моряками, а я капітаном.

Вихователь одягає капітанський кашкет.

- Скільки моряків? (багато)
- Скільки капітанів? (один)
- Але перед тим, як вирушити нам потрібно його прикрасити. В мене є чарівна коробка, а в ній геометричні фігури.

- Що це за фігура? (трикутник). Якого кольору?
- Що це за фігура? (квадрат). Якого кольору?
- Що це за фігура? (круг). Якого кольору?

Діти прикріплюють на човен геометричні фігури.

Сідаємо в каюти і вирушаємо (звук мотора). Занурюємося.

3. Перегляд відео «Морські мешканці для найменших».

Медуза найстарша тварина на планеті, їх тіло повністю складається з води.

Черпаха вмє швидко плавати у воді.

Акула зовсім не відчувають болю і вони ніколи не сплять.

Краб, якщо в краба не стане клешні, то виросте нова.

Восьминіг – у восьминога багато присосок; коли він наляканий біліє, а коли злий – червоніє.

Скат, у нього довгий хвіст який може вразити струмом.

Кит піднімається на поверхню води, щоб вдихнути повітря і ми бачимо у нього фонтан.

Морський коник – це самі повільні рибки в світі.

Морська зірка – тіло її вкрите голочками.

В кінці мультику впливає акула.

Ось вона яка –

Розбійниця морська,

Усіх би проковтнула

Зажерлива... (акула)

4. Фізкультхвилинка.

- Діти, а давайте налякаємо акулу танцем і вона від нас упливе.

Пісня-руханка Baby Shark (діти повторюють рухи за вихователем).

- Акула злякалася! Ура!

5. Дидактична гра « Назви морських мешканців».

Вихователь звертає увагу дітей на торбину, яка висить у неї на поясі:

- Хто це тут шевелиться, ой?!
- Погляньте! Та це ж морські мешканці!
- Вони заховалися від акули в торбинці
- Скільки морських мешканців? (багато)
- Скільки акул? (одна)
- Давайте їх назвемо. (Діти повторюють назви морських мешканців.)
- Але ж вони не зможуть жити без води
- Давайте зробимо їм новий підводний світ.

6. Художньо-продуктивна діяльність колективна аплікація «Морські мешканці».

Пояснення роботи.

7. Підсумок.

Закриваємо оченята і повертаємось до дитячого садочка.

- Один, два, три.
- У садочку знову ми!
- Ну що малята, вам сподобалась подорож? (Враження дітей).

Галілей А.І.,

завідувач, вихователь

ЗДО № 27 «Світанок»

м. Суми, Сумська область, Україна

НАВЧАННЯ РАННЬОМУ ЧИТАННЮ ДОШКІЛЬНИКІВ У ФОРМАТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Актуальність цього питання обумовлена тим, що сучасна система дошкільної освіти переживає період активних трансформацій, зумовлених цифровізацією освітнього процесу та потребою в організації дистанційного навчання, обумовленого військовим станом у країні та безпековою ситуацією в регіонах. У цих умовах постає завдання - забезпечити якісний розвиток мовленнєвої компетентності дітей, зокрема формування передумов до навчання читанню та читання.

Раннє навчання читанню не є примусовим засвоєнням грамоти, а спрямоване на розвиток інтересу до слова, книги, звукового сприймання та мислення. Воно сприяє підвищенню пізнавальної активності, збагаченню словника, формуванню фонематичного слуху, як основи для подальшого успішного навчання у школі.

У дистанційних умовах важливо поєднувати традиційні дидактичні прийоми з інтерактивними технологіями, зберігаючи ігрову мотивацію, доступність і залучення батьків до навчального процесу.

Метою навчання дітей є створення ефективної системи дистанційної роботи з дошкільниками, спрямованої на розвиток передумов навчання читанню через ігрову, інтерактивну діяльність.

Освітні завдання:

- Формувати у дітей інтерес до звуків і букв рідної мови.
- Розвивати фонематичний слух, звуко-буквену компетентність.
- Вчити поєднувати звуки у склади, склади у слова.
- Збагачувати активний словниковий запас та зв'язне мовлення.
- Формувати навички слухання.
- Виховувати любов до книги, бажання самостійно читати.
- Залучати батьків до спільної діяльності під час дистанційного навчання.

Методи навчання:

- Ігрові методи: сюжетно-рольові, дидактичні, мовленнєві ігри.
- Наочні методи: демонстрація зображень, символів, букв, відео, мультимедійних презентацій.
- Словесні методи: пояснення, читання вголос, обговорення, відгадування.
- Практичні методи: виконання інтерактивних завдань, складання слів, повторення звуків.
- Інтерактивні методи: використання онлайн-дошок (Jamboard, Padlet), освітніх ігор (LearningApps, Wordwall та ін.), Zoom-зустрічей, електронних книжок, мультимедіа.

Засобами навчання в дистанційному форматі з дітьми дошкільного віку є: комп'ютер, планшет або смартфон з доступом до Інтернету, мультимедійні презентації, відео файли, онлайн ігри, електронні або друковані абетки із зображенням предметів і букв, віртуальні дошки для спільної роботи, музичні фрагменти, аудіозаписи звуків, інтерактивні книжки для читання, електронні книжки, віртуальні дошки для спільної роботи, аудіозаписи звуків.

Раннє навчання читанню ґрунтується на ідеях розвивального навчання (Л. Виготський, О. Запорожець, Д. Ельконін), згідно з якими формування грамотності - це не механічне запам'ятовування букв, а процес розвитку мислення, мовлення й сприймання. У дошкільному віці головним видом діяльності є гра, тому саме через ігрові ситуації доцільно знайомити дітей із буквами, звуками, словами.

В своїй практичній діяльності, під час навчання дітей дошкільного віку ранньому читанню, мною були розроблені та апробовані різноманітні ігри та вправи з використанням різноманітних інтернет сервісів. Найкращий результат був досягнутий через використання наступних вправ.

Вправа «Буква на екрані».

Мета: закріплення назв букв, розвиток звукової культури мовлення.

Інструменти:

Інтерактивні дошки (дозволяють показувати букву, додавати звуки, картинки, завдання).

- Google Jamboard - показуєш букву (наприклад, "М"), діти називають слова з нею або показують картинку.
- Canva Whiteboard - можна зробити яскраву сцену: буква + картинки предметів, що починаються на цю букву.
- Whiteboard.fi - кожна дитина бачить букву на своїй дошці й малює або пише слова, які з неї починаються.

Наприклад, показуєш букву «К». Діти по черзі кажуть або малюють слова: кіт, колесо, каша. Можна грати в гру "Хто швидше згадає слово з цією буквою?"

У Canva або Jamboard вихователь показує букву «С». Вихователь: «Це літера «С». Який звук вона позначає? С-с-с! Молодці!».

Завдання: «Скажи слово, в якому чуємо звук «С», «К», «О» і т.д.

Для закріплення гра у Wordwall: «Знайди слова».

Вправа «Чарівний кошик букв».

Мета: допомогти дітям розрізняти букви і звуки, чути перший і останній звук у слові, розвивати фонематичний слух - основу для читання й письма.

Вихователь створює інтерактивну гру «Розклади слова у кошики», слова з буквою [с] у один кошик, зі звуком [ш] - у другий.

Наприклад: кошик «С» → сонце, сік, сир; кошик «Ш» → шапка, шинка, шишка.

- LearningApps.org - вправи типу: «Знайди потрібну букву серед інших», «Поеднай букву з картинкою», «Прослухай звук - вибери правильну букву»

- Wordwall.net - ігри: «Колесо фортуни з буквами», «Вгадай букву за картинкою», «Знайди пару: буква - слово» (граємо прямо в браузері, діти можуть проходити гру самостійно після заняття). «Сортування» - діти «перетягують» слова чи картинки до правильного кошика за звуком або буквою. «Вікторина» - обери правильний звук, який чуєш на початку, або в кінці слова.

- Zoom/Google Meet/ Microsoft Teams - вихователь демонструє слайди або дошку, показує букву → діти вимовляють звук, знаходять слова, повторюють артикуляційно або можна додати емоційний момент: “Коли бачиш букву - плесни в долоні / підстрибни / покажи великий палець, тощо”.

- Canva/PowerPoint - вихователь робить набір слайдів: Буква → картинка → звук / слово (можна додати анімацію, щоб буква «з’являлася» на екрані під музику; на кожному слайді - нова буква чи використовувати як гру “Впізнай букву”).

Вправа «Склади слово».

Мета: навчити поєднувати букви у слова.

Інструменти:

- LearningApps.org вихователь створює вправу, де дитина «перетягує» букви у правильному порядку. Можна створити красиву інтерактивну гру «Склади слово з літер», де при натисканні, букви «стають» на місце.

- Wordwall.net складання слів, гра з буквами, інтерактивна перевірка правильності.

Google Jamboard: вихователь створює «віртуальну дошку» з буквами, які дитина «перетягує» у потрібному порядку.

Canva: дає можливість зробити інтерактивну сторінку або презентацію, де дитина складає слово з елементів, читає його.

Вправа «Казкова абетка».

Мета: розвиток інтересу до букв, красивого мовлення, уяви та емоційне ставлення до читання через сюжетно-рольову гру.

Інструменти:

Genially – інтерактивна казка про букви. Створюємо «казкову абетку» - на кожну букву при натисканні відкривається персонаж (буква Б - Білочка, В - Ведмедик), коротенька історія або загадка, зображення чи звук. Можна озвучити букви, додати рух, ефекти ідеально підходять для сюжетно-рольових ігор або занять у Zoom.

Наприклад: «Б» → Білочка, «К» → Казка, «Л» → Лев. Можна додати аудіо з правильною вимовою або короткою історією.

Canva for Education: вихователь створює візуальну «Казкову абетку» у вигляді карток чи презентації (можна вставити зображення букв-героїв, придумати короткі віршики чи описи, діти можуть самі придумати героя до своєї літери). Можна поєднати з казковим сюжетом: «До нас прийшла буква А і принесла ананас...».

LearningApps.org - створіть гру «Знайди героя своєї літери» або «З'єднай букву з казковим персонажем», склади розповідь.

Вправа «Я задумала слово».

Мета: розширення словникового запасу дітей, розвиток техніки читання.

Інструменти:

1. LearningApps.org. Вихователь створює гру, додає зображення, опис або підказки, а діти вводять або вибирають правильне слово. Наприклад: «Я задумала слово, яке починається на букву М, воно солодке» або «Я задумала слово: воно живе у лісі, має крила, літає», а діти обирають відповідь (метелик, сова, білка).

2. Wordwall.net. «Вікторина» – описуєш предмет, а діти добирають слово, читають його, «Анаграма» – переставляють літери, щоб отримати слово, читають. Гра «Слово з підказок» - розпочинаємо із найпростішої підказки → читання відгаданого слова.

3. Canva. Можна створити яскраві картки чи презентацію з підказками: зображення + описи + варіанти відповіді.

4. Онлайн-дошки для спільної гри Google Jamboard: вихователь пише опис або показує малюнок, а діти пишуть свої варіанти слова; зручно для групових занять онлайн (Zoom, Meet тощо).

Вправа «Покатаємося з гірки».

Мета: навчити дітей вмінню поєднувати звуки в склади та короткі слова», розвивати техніку читання.

Інструменти:

• Google Jamboard: на дошці Jamboard - гірка з літерами «м» і «а». Вихователь говорить: «Зараз звук «м» покотиться до «а». Разом скажемо: «м-а → ма!» Дитина перетягує кружечок з літерою «м» до «а» і повторює вголос (можна «перетягувати» літери, картинки).

- Canva: зробіть слайди-гірки, де діти бачать, як звуки «котяться» до складу. Можна додати анімацію.
- Whiteboard (онлайн-дошка для групових занять - кожна дитина має свою «гірку») - створіть «гірку» з літерами (наприклад, м → а → ма). Дитина мишкою або пальцем пересуває «звук» і промовляє, як він поєднується з іншим звуком для утворення складу.
- Zoom / Google Meet / Microsoft Teams — демонструє екран із гіркою, дитина повторює звуки, читає склади, слова, речення.

Досягнення успіху дитиною неможливе без партнерської взаємодії вихователів з батьками. Допомога батьків полягає у створенні сприятливих умов для занять, участі в ігрових завданнях, повторенні матеріалу та підтримці позитивної мотивації до навчання читанню.

За партнерської підтримки маємо очікувані результати:

- розвинений фонематичний слух;
- сформовані навички читання;
- висока мовленнєва активність;
- закладена любов до книги з дитинства.

Раннє навчання читанню під час дистанційної освіти - це сучасний, ефективний напрямок мовленнєвого розвитку дошкільників. Інтеграція цифрових технологій з традиційними ігровими методами дозволив зробити процес навчання цікавим, різноманітним і продуктивним.

Література

1. Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX від 6 червня 2024 року // Відомості Верховної Ради України.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти України): затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. - Київ: МОН України, 2021.
3. Міністерство освіти і науки України. Наказ «Про затвердження Положення про дистанційну форму здобуття дошкільної освіти» від 26 червня 2025 року № 926.
4. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 червня 2025 року за № 996/44402.
5. Canva: офіційний сайт сервісу для створення графічних матеріалів. <https://www.canva.com>
6. LearningApps.org: інтерактивна платформа для створення навчальних вправ. <https://learningapps.org>
7. Wordwall.net: онлайн-платформа для створення інтерактивних навчальних ігор та завдань: <https://wordwall.net>

Байрамова Н.В.,

вчитель-логопед

ЦРД «Гармонія»

м. Південноукраїнськ, Миколаївська область, Україна

ІГРОВИЙ ТРЕНІНГ «МОТОРНЕ ПЛАНУВАННЯ – ДИНАМІЧНА ФОРМА РОБОТИ З РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ, ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ТА РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Мета: розвивати навички моторного планування та послідовного виконання рухових дій, здатність розуміти, спланувати та реалізувати незнайому дію або рухову послідовність, шляхом виконання вправ на координацію, орієнтацію у просторі та наслідування рухів; активізувати процес мозочкової стимуляції, міжпівкульну координацію, покращити дрібну моторику пальців, кистей рук, використовуючи обидві руки одночасно, виконуючи завдання не домінуючою рукою, загальну рухову активність, змінюючи темп та ритм звичайних рухів; формувати зорово – рухову координацію; сприяти розвитку мовленнєвих та центрів головного мозку, які відповідають за інтелект; розвивати уяву, логічне мислення, довільну увагу, зорове та слухове сприйняття, творчу активність.

Очікувані результати: поглибити знання про значення розвитку моторного планування, міжпівкульної координації та мозочкової стимуляції у дітей дошкільного віку. Опанувати практичними методами активізації обох півкуль головного мозку через рухову, ігрову та мовленнєву діяльність. Підвищити професійну компетентність у питанні інтеграції рухових і когнітивних завдань у повсякденну діяльність дітей. Сформувати усвідомлення взаємозв'язку між моторним розвитком, мовленням та інтелектуальним становленням дитини. Отримати практичні рекомендації щодо впровадження вправ для стимуляції обох півкуль мозку у різних вікових групах.

Обладнання: обручі – 10 шт., кубики – 5 шт., повітряні кульки – 2 шт., конуси – 6 шт., канат – 1 шт., кільця – 10 шт., різнокольорові м'ячі – діаметром 7 см., балансир – 2 шт., лави – 2 шт., спортивні палки – 2 шт., корзини – 4 шт., різнокольорові резинові килими – 10 шт., різнокольорові стікери, дерев'яні палички – 2 шт., туби під м'ячі – 8 шт., різнокольорові кубик – 3 синіх, 3 жовтих, 3 червоних, 3 зелених, паперові стаканчики – за кількістю учасників.

Ігровий тренінг проводиться в великому приміщенні.

Хід тренінгу

Ведучий: Сьогодні поговоримо про моторне планування і мовлення. Дуже важливий аспект для розвитку мовлення - моторне планування. Це здатність, коли малюк повинен зрозуміти, запам'ятати та реалізувати рухову дію або послідовність. Є рухи, які не потребують планування, вони відбуваються автоматично. Говорити про моторне планування ми можемо

лише тоді, коли з'являється нове завдання, треба зробити незасвоєну, незвичну, нову дію.

Мовлення – це складний та багатоплановий процес, в якому задіяні різні зони мозку. Для того, щоб вимовити слово потрібно об'єднати склади, які складаються зі звуків, а у звуків є моторна схема, тобто артикуляційний уклад, дитині необхідно контролювати язик, губи, щелепу, видих, щоб вимовити певний звук. Отже, процес відтворення мовлення – це поєднання декількох факторів, а саме: мотивації; послідовності артикуляційних рухів, струменю видиху повітря, звичайно, слухового аналізу сказаного. Тобто, цей процес потребує моторного планування! Результати обстежень дітей з мовленнєвими порушеннями, показують, що, як правило, у даної категорії дітей наявний виражений дефіцит моторного планування.

Іноді труднощі моторного планування виглядають, як незграбність, порушення координації рухів. Може здатися, що це немає відношення до мовлення, та насправді, це частини одного процесу. Батькам здається, що незграбність, порушення балансу і координації рухів у дитини – це скоріше її особливості, а не неврологічні проблеми. Але ці «особливості» є ознаками порушень роботи стовбура мозку і мозочка. Як я уже казала, моторне планування знаходиться між ідеєю та реалізацією дії і з'являється тоді, коли є потреба засвоїти щось нове. Цей процес можна назвати містком між сенсомоторною та інтелектуальною функцією мозку, а також найскладнішою формою функціонування нервової системи дітей.

Планування потребує довільної уваги, яка робить мозок здатним створювати повідомлення для м'язів і відправляти їх в необхідний послідовності.

Підготовчим етапом, фундаментом для засвоєння артикуляційних (мовленнєвих) вправ є фізкультура. Власне фізкультура стимулює розвиток латеральної системи дитини, поступово тренуючи моторне планування. При цьому важливий не набір рухів, а ритм у виконанні рухів та зворотній зв'язок. Власне ця система робить процес розвитку рухів, в тому числі і артикуляційних, найбільш ефективним. Виконуючи з дитиною прості вправи: кроки, біг, нахили, присідання та інше під музику, бубен, рахунок, ви допомагаєте дитині засвоювати складний навик моторного планування загальних дій.

Отже, розвиток моторного планування у дошкільників є важливим аспектом їхнього загального розвитку, адже це базова навичка, яка відповідає за координацію рухів і здатність виконувати завдання.

Вправи та ігри, в які ми сьогодні гратимемо, активізують моторні навички:

Вправа «Збери конструкцію»

Вправа «Кольоровий лабіринт»

Вправа «Дзеркало»

Вправа «Руховий диктант»

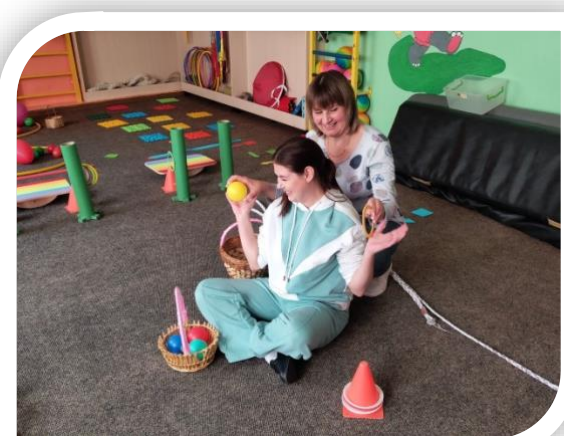
Вправа «Ланцюжок дій»

Вправа «Кольорова доріжка»

Вправа «Робот»

Вправа «Буть уважний»

Вони розвивають: міжпівкульний взаємозв'язок, мозочкову стимуляцію; роботу обома руками; просторову орієнтацію; послідовність дій; пам'ять, увагу, уяву, креативності та соціальні навички.

Висновок: інтегруючи рухи в навчальні ігри, ми створюємо довкілля, яке заохочує дітей до активності та спостережливості.

Кондрашова О.Г.,

вихователь

ЗДО «Берізка»

м. Пирятин, Полтавська область, Україна

Базьо О.В.,

музичний керівник

ЗДО «Берізка»

м. Пирятин, Полтавська область, Україна

КОНСПЕКТ КОМБІНОВАНОГО ЗАНЯТТЯ В МОЛОДШІЙ ГРУПІ НА ТЕМУ «ПОВІТРЯ»

Освітні лінії: музика та природа.

Напрямок: музично-оздоровчий.

Мета: гармонізувати психофізіологічний стан дітей; розвивати уяву, музичний слух, вокальні навички. Вчити виконувати елементарні танцювальні рухи, вміти їх застосовувати під час виконання творчих завдань, сприймати емоційно музичний матеріал; вправляти у пластичному інтонуванні, звуковисотності; створювати умови для переживання радості, задоволення, душевного комфорту.

Розвивати пізнавальний інтерес до явищ природи, спостережливість, творче та асоціативне мислення; слухові, нюхові рецептори, дихання. Виховувати допитливість, естетичний смак, інтерес до світу природи. Формувати елементарні уявлення про властивості повітря, вітер; взаємозв'язки живої та неживої природи та цілісність світосприйняття.

Дидактичний матеріал: кулька, музика вітру, сніжинки, пакетики, повітряний змій, ароматичне масло, картинки із зображенням природних об'єктів, свистулька, іграшка-гусінь, муляж фрукта, паперові гусені, соломинки, вітрячок.

Репертуар: дитяча пісня «Морозець», запис звуку природи «Вітер», дитяча пісня «Вітер, вітерець», музична композиція Д. Красноухова «Танок хмаринок», В. Костенко Етюд фа дієз мінор.

Хід заняття

I. Організаційний момент.

Центральна стіна залу оформлена хмаринкою та сніжинками. Діти заходять до зали під музичний супровід

Музичний керівник: Доброго дня малята, в цей зимовий час я вітаю усіх вас. (Звучить свистулька)

Музичне привітання:

- Ви сьогодні вже прокинулись?
- Добрий день!
- Мамі зранку усміхнулись?
- Добрий день!
- Радо вас садок вітає!
- Добрий день!
- Настрій кожен гарний має!
- Добрий день!

Музичний керівник: Діти, погляньте, яка кулька до нас завітала!

Вихователь: Кулька не просто завітала, а загадку дітям приготувала. Хто відгадає її, той дізнається тему нашого заняття.

Загадка: Що це? Воно таке велике, що обіймає цілий світ!

Воно таке маленьке, що в найменшу щілинку зайде!

Воно невидиме, всім потрібне, щоб дихати? (Повітря)

II. Основна частина.

2.1. Музика.

Музичний керівник: Тож запрошую всіх до цікавої подорожі, де ми спробуємо подружитися з повітрям. А допоможуть нам його друзі. Тож вирушаємо! (відкрити на стіні зображення кульки)

Музично-ритмічна вправа «Йдемо на зимову прогулянку».

Діти тупають ніжками, переступають снігові замети, імітують ходьбу на лижах, ковзанах, санчатах під муз. супровід Д. Красноухова «Танок хмаринок».

Вихователь: А ось і хмаринка – ще один друг повітря, Повітря постійно рухається, утворюючи вітер, і переносить хмаринку з місця на місце. Так змінюється погода. (відкрити на стіні зображення хмаринки)

Музичний керівник: Послухаємо музику вітру... повітря вміє рухати навіть предмети.

Вихователь: Діти, як ви гадаєте, а всередині нас є повітря? Давайте перевіримо!

Музичний керівник: До сніжинок підійдемо, на них подмухаєм тихенько.

Дихальна вправа «Подуй на сніжинку».

Казка «Хмарка та сніжинки».

Жила собі матуся Хмаринка і була вона ось яка... (довгий звук «а-а»)

Були у неї дітки-сніжинки, Хмарка співала їм колискову ось так...

(співає на звук «А» велику терцію. Діти повторюють)

Одного разу дітки-сніжинки захотіли погратися і одна сніжинка зістрибнула на землю (гліссандо на звук «у» вниз).

Її разом з іншими сніжинками підхопив вітерець і закружляв

(вібрація голосом і вертушка руками)

Нагналися сніжинки і захотіли додому.

Вітерець поклав їх на долоньки і щосили дмухнув на них (звук «о» гліссандо вгору)

Та вони все кружляли і до діток на долоньки лягали.

- Давайте заспіваємо їм пісеньку разом з Хмаринкою.

Пісня « Морозець».

- Враз повіяв Вітерець, він веселий пустунець!

Зі сніжиночками грає, танцювати закликає!

Довільний танок зі сніжинками під Етюд фа дієз мінор В. Костенко.

2.2. Природа.

Вихователь: Діти, Кулька теж хоче мати стільки маленьких друзів схожих на неї.

Гра-дослід «Надуй кульку з пакетика» тепер ми можемо навіть побачити повітря, яке спіймали у пакетик.

- Давайте зараз покажемо свій настрій!

Вправа «Барабанне коло».

- Як весело стало в нашій залі!

- Діти, а щоб ви хотіли додати? (відповіді дітей)

А в мене є один чарівний флакончик... давайте натиснемо його! Що змінилося? Відчуваєте? З'явився аромат!

До речі, це знову допомогло відчутти повітря, бо пам'ятаємо повітря рухається і розносить навіть запахи. (Відкрити на стіні зображення флакончика і носика.)

А щоб краще відчутти аромат, пропоную зробити масаж носика.

- Що вам нагадує цей аромат? (відповіді дітей)

- Погляньте, хто до нас поспішає! (з'являється іграшкова гусінь з апельсином)

Гра-перегони через соломинку «Чия гусінь швидше доповзе до апельсина».

Учасники отримують солодкий приз.

- Так гусінь повзає. Але вона інколи навіть літає на павутинці, як один друг повітря. Відгадайте загадку, хто це?

Загадка:

В небі високо між хмар, на мотузці він літав.

За мотузку потягну та на землю поверну. (повітряний змії)

Руханка під музичний супровід з повітряним змієм/змієюю.

- А що ж бачив вітерець? (діти отримують картки із зображенням живої природи та називають)

- Наша подорож добігає до кінця, тож давайте ми наклеїмо ці картинки на згадку і створимо цікаву іграшку. Хто знає, що це? Вітрячок!

III. Рефлексія.

Діти стоять в колі, передають вітрячок. Дидактична вправа «Продовж речення Якби Я був вітерцем...».

IV. Підсумок.

Згадаємо друзів повітря:

- Чим наповнена кулька? (повітрям)
- Чому хмаринка не стоїть на місці, що її рухає? (повітря)
- Що ми вдихаємо через носик? (повітря)
- Повітря потрібне всім живим організмам: і людям, і тваринам, і... продовжуйте...

Сьогодні ми дізналися про повітря, яке завжди серед нас. Повітря – це наш друг! І його треба берегти, а про це дізнаєтеся пізніше.

Олійник Т.В.,

музичний керівник

ЗДО № 28 «Космічний»

м. Запоріжжя, Запорізька область, Україна

МУЗИЧНЕ ЗАНЯТТЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ МУЗИКОТЕРАПІЇ «ХУДОЖНІЙ ДЗВІН ЗИМИ» ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОЇ ГРУПИ

Мета: гармонізація психоемоційної сфери та розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

Програмові завдання:

- учити дітей пізнавати знайомий музичний твір, називати автора, розрізняти види оркестрів та інструменти на слух;
- учити співати з динамічними відтінками орієнтуючись на схеми;
- розвивати звуковисотний слух, почуття ритму, уяву;
- розвивати фантазію, слухове сприймання, увагу, тембровий слух;
- удосконалювати співочі навички, виразно виконувати пісні, відображаючи голосом характер музики, аккомпанувати собі на музичних інструментах;
- спонукати дітей до імпровізації з метою досягнення творчої розкнутості;
- сприяти зануренню в музичний образ та прояву свого внутрішнього стану через самореалізацію у руховій діяльності та музикуванні;
- виховувати естетичний смак, любов до класичної музики;
- формувати емоційно-радісні відчуття від активної участі в музикуванні;
- виховувати естетичний смак;
- стимулювати дітей до самовиховання, саморозвитку та самонавчання;
- виховувати толерантність, терпіння, доброзичливе ставлення одне до одного.

Обладнання: аудіо записи музичних творів, музичний кліп, відео-лист, музичні інструменти, комплект карток «Музичні інструменти», хмарка, сніжинки, білі стрічки на паличках, чарівна паличка, схеми динамічних відтінків.

Хід заняття

Діти під музику Г. Свірідова «Вальс» заходять до зали проходять по колу і зупиняються.

Музичний керівник: Діти, давайте привітаємося та підніmemo собі настрій.

Поспівка-віталочка «Добрий день».

Музичний керівник: Ну що, у всіх гарний настрій?

Діти відповідають «Так!».

Музичний керівник: Це чудово, коли день розпочинається з гарного настрою.

Музичний керівник: Діти мені сьогодні на пошту прийшов відео-лист від Зими. Давайте подивимось його?

Дивляться лист. В листі звернення Зими до дітей: «Добрий день, діти! Я дуже скучила за вами. А ви? Але ми можемо з вами і не зустрітисся. Осінь не хоче щоб настав мій час, і тому зачарувала мій палац, і я не можу вийти з нього. Діти, допоможіть перетворити листочки на сніжинки. Ви запитаете, як це зробити? Виконайте всі мої завдання і тоді станеться диво, всі листочки перетворяться на сніжинки і мій палац відкриється. Допоможете мені? А завдання знайдете в чарівній скриньці. Удачі вам.».

Музичний керівник: Діти, допоможемо Зимі?

Діти: Так.

Музичний керівник: Подивіться, де ж може знаходитися скринька.

Знаходять скриньку.

Музичний керівник (відкриває скриньку): А ось і перше завдання від Зими. Малята, згадайте під яку музику ви заходили в зал? Як вона називається? Це авторська чи народна музика? Хто її виконує? Ось на цій дошці є малюнки інструментів, виберіть інструменти які ви почули і назвіть їх.

Діти вибирають малюнки і називають інструменти.

Музичний керівник: Молодці. Я пропоную вам подивитися кліп на цю музику.

Діти дивляться кліп на музику «Вальс» Г. Свірідова.

Музичний керівник: Діти вам сподобався кліп? Виберіть ті музичні інструменти якими можна озвучити цей вальс і заграйте.

Діти беруть інструменти і грають.

Музичний керівник: Як цікаво зазвучав цей вальс. Молодці діти.

Музичний керівник (дістає завдання): Наступне завдання: прослухайте твір і скажіть назву і автора?

Звучить уривок «Зима» А. Вівальді.

Відповідь дітей:

Метелиця, метелиця, сніг по полю стелиться
Хто крутиться, вертиться, той і заметелиться.
Зобразить «завірюху» за допомогою стрічок.

Креативний тренінг «Заметіль». Вихователь роздає дітям білі стрічки і діти виконують різноманітні рухи зі стрічками в ритмі музики.

Музичний керівник: Молодці, діти. Завірюха вгомонилась.

А нам час відпочити і послухати казочку.

Діти сідають.

Голосова вправа «Хмара і сніжинки»: «Жила-була мама Хмара. І була вона ось така (педагог викладає зображення на магнітну дошку) У неї були дітки-сніжинки. Мама-Хмара співала їм колискову пісню (педагог співає звук «у-у» - велика терція, діти повторюють і показують рукою; потім звуки «о-о», «а-а»). Одного разу дітки-сніжинки захотіли погратися. Ось одна сніжинка зістрибнула на землю. (Педагог викладає сніжинки на магнітну дошку і співає звук «у» на стакато зверху вниз; діти повторюють і показують рукою, потім «о», «а».) А внизу на землі їх підхопив веселий вітерець і закружляв (вібрація голосом і «вертушки» руками). Награтись сніжинки і захотіли додому. Вітерець поклав їх на свої долоньки і високо підкинув (звуки «у», «о», «а» на гліссандо знизу вверху; розкриті долоньки різко підняти вгору). А із інших хмаринок сніжинки все падали і падали. Он скільки снігу навалило. Ціла гора.».

Вокальне музикування «Гора» (логопедична розспівка):

Ра-ра-ра, ра-ра-ра – на дворі у нас гора,
Ру-ру-ру, ру-ру-ру – погукаймо дітвору,
Ри-ри-ри, ри-ри-ри – покатаймося з гори,
Ра-ра-ра, ра-ра-ра – дуже рада дітвора!

Музичний керівник: Ми з вами розспівалися, розіграли голосочки, тож заспіваймо весело нашу пісеньку «Перший сніг».

- Молодці. Ось вам наступне завдання. Треба заспівати і заграти цю пісню на музичних інструментах. Вибирайте інструменти. На музичних інструментах будемо грати в програші.

Діти виконують пісню.

Музичний керівник: Які ж ви талановиті, пісня заграла новими барвами.

А нам від Зими наступне завдання. Відгадайте пісню за ритмом (простукує пісню на бубні).

Діти відповідають.

- Молодці. Заспіваємо цю пісню.

Діти співають.

Пісня «Зимонька-красуня».

- А тепер заспівайте цю пісню з динамічними відтінками, які намальовані на цих схемах.

1 схема – куплет.

2 схема - приспів.

Діти співають, вихователь показує.

Музичний керівник: Які ж діти молодці, всі завдання Зими виконали.

Подивіться, ми розчаклювали палац зими.

Вихователь включає відео Зими.

Зима: Дякую, мої любі друзі. Тепер обов'язково настане мій час. А вам я дарую мою чарівну паличку. До зустрічі.

Діти: До побачення.

Музичний керівник: А ми з вами пограємо в гру «Чарівна паличка».

Гра «Чарівна паличка».

Ця гра спрямована на стабілізацію психічного стану, підвищення самооцінки та утвердження дитини у колективі. За умовами гри діти стають у коло. Кожний, хто отримує «чарівну паличку», виходить на середину кола і проспівує той куплет співанки-побажання, який йому найбільше подобається. Наприклад: «Я здоровий і бажаю всім бути здоровими»; «Я щасливий і бажаю всім бути щасливими, радісними, веселими, хорошими, слухняними». Решта дітей відтворюють ритмічний малюнок цієї співанки оплесками та підспівують.

Музичний керівник: Ось і закінчилось наше заняття. Ви були активні на занятті. Що вам запам'яталось з заняття?

Музичний керівник: Час прийшов прощатися. Давайте посміхнемося, попрощаємося. (Співають)

Під веселу музику виходять з зала.

Бедик О.С.,

вихователь

ДНЗ № 6

м. Вараши, Рівненська область, Україна

КОНСПЕКТ ІНТЕГРОВАНОГО ЗАНЯТТЯ В МОЛОДШІЙ ГРУПІ НА ТЕМУ «УКРАЇНСЬКІ ДІТИ В ПІСОЧНІЙ КРАЇНІ»

Мета: розширити знання дітей про назву рідної країни, народу, який живе у цій країні, мову, національний побут, одяг, символи. Поповнити словник дітей словами - українська хата, піч, вишитий рушник, вишита сорочка, віночок; поглибити знання про усну народну творчість: забавлянки, колискові; вміння відтворювати напам'ять віршований текст. Продовжувати знайомити дітей із властивостями піску; закріплювати правила поведінки у педагогічній пісочниці, вітання з піском, заохочувати до гри з піском; вміння розрізняти і називати кольори (зелений, жовтий, синій, червоний), розрізняти геометричні фігури (квадрат, круг, трикутник).

Розвивати мову, сенсорні здібності, фантазію, уяву, пам'ять, увагу. Виховувати доброзичливість, почуття любові до рідного краю, мови, традицій, інтерес до української культури.

Матеріал: дидактичні ігри, роздатковий матеріал для висипання піском, кольоровий пісок - червоного, синього, жовтого кольорів; повітряний змій, віночок формату А-3 (чорно-білі квіти для висипання кольоровим піском), записи мелодій, казка про Україну, ноутбук для показу казки.

Хід заняття

Вихователь з дітьми: Добрий день, вам, гості милі, раді бачити вас нині!

Вихователь: Діточки, а давайте ми усе наше тепло, доброту наших сердечок разом із посмішкою відправляємо усім присутнім гостям! (повітряний поцілунок)

Вихователь: Ви б хотіли потрапити у справжню країну, де живе Пісочна Фея? (Відповіді дітей)

Сьогодні наша мандрівка буде незвичайна – на повітряному змієві.

Помандруємо до Пісочної Країни.

1. Мелодія Вітерець.

2. Вихователь.

Один, два, три в Пісочну Країну потрапили ми.

Пригадаємо правила поведінки із піском:

- не можна викидати пісок з пісочниці;
- не можна кидати пісок в інших дітей;
- не можна брати пісок до ротика.

Після гри потрібно прибрати всі іграшки на місце. Після гри з піском треба обов'язково вимити руки або протерти їх вологими серветками.

Звучить мелодія дзвоник-піщинки.

Вихователь: Діти, прислухайтесь, Чарівні піщинки нас кличуть погратися із ними у пісочниці.

Але для того, щоб зайняти своє місце біля пісочниці, нам допоможуть кольорові веселі фігурки.

Дидактична гра «Знайди на пісочниці геометричну фігуру таку, яка у тебе в ручці».

Діти стають навколо пісочниці.

Вихователь:

1. Вправа «Добрий день, пісок»;
2. Вправа «Пісочний дощик»;
3. Гра-вправа «Пісочні хованки».

Вихователь: Погляньте! Що тут? Це маленька скринька (вихователь відшукала у пісочку скриньку). Мабуть, цю скриньку треба відкрити. Але спершу ми протremo ручки вологими серветками.

Діти сідають на стільці.

Вихователь починає грати на музичній скриньці.

Мелодія музична скринька.

Заходить Пісочна Фея: Добрий день, малята. Я Пісочна Фея, почула мелодію моєї чарівної скриньки, і одразу прийшла, щоб із вами зустрітися тут, у Пісочній Країні.

Вихователь кладе скриньку у пісочницю.

Діти: Добрий день!

Пісочна Фея: Я люблю мандрувати різними країнами, дізнаватися про звичаї та традиції різних народів.

Вам цікаво було гратися із моїми друзями - піщинками?

Діти: Так.

Пісочна фея: Мені дуже цікаво дізнатися, а звідкіля такі гарні діточки прибули до мене, з якої ви країни?

Вихователь: Дорога Пісочна Феє, щоб дізнатись про нас, з якої ми країни, пропонуємо тобі разом із дітками послухати розповідь-казочку.

Мелодія перед початком казки.

Вихователь: Зазирнемо у майбутнє. Колись, дуже давно народилась маленька дівчинка з чистою душею та добрим серцем. Жила дівчинка в біленькій хатинці серед гарних квітів. Біля хатинки росла червона калина.

Щовечора матінка співала доні колискову. Дівчинка солодко спала. А матінка співала... (Коліскова «Котику сіренький» - діти і вихователь проспівують колискову).

Дівчина зростала в любові та турботі.

Вміла вона пісні співати, казки розповідати, віночки з квітів майструвати.

Дитина: Я віночок змайструвала,

Квіти польові вплела,

Як додому я прийшла

Вишиваночку вдягла.

Біля дзеркала крутилась,

Україночкою я народилась!

Вчилася дівчинка сорочку і рушники вишивати.

Вихователь з дітьми: «Ручки вправно працювали,

Рушник нитками вишивали.

Листочками, рядками,

І гарними квітками.»

Росла дівчинка і вчилася працювати, бо матусі любила допомагати.

Трудилася, не покладаючи сил.

Вчилася дівчинка в полі пшеницю саджати, в печі хліб і калачі запашні випікати. Випікала й промовляла.

Вихователь з дітьми: «Печу, печу хлібчик.....

Я печу, печу, печу діткам всім по калачу...»

Про вроду і талант дівчинки слава розійшлась по всьому світу.

Її мова була надзвичайно мелодійною, немов спів пташок.

Дитина: Ой, яка чудова,

Світла і багата
Українська мова,
Мова мами й тата!
Мова мами й тата, діда і бабусі.
Знаю її добре, ще краще навчуся.

Дівчина зростала і ставала ще гарнішою. Виросла і стала справжньою красунею. Весь світ милується її красою, заплетеною косою і квітами у вінку, милозвучною мовою, піснями і традиціями.

А ім'я цієї дівчини – Україна.
Україна - це ми, українці, які любимо Україну всім серцем.
Україна - велика країна.
Україна – це наш рідний край, де ми народилися і зростаємо.
Дитина: Україна – рідний край.
Поле, річка, синій гай.
Любо стежкою іти.
Тут живемо я і ти.

Вихователь: Ми хоч ще і маленькі проте уже вивчаємо наші традиції, і хочемо жити в мирі, дружбі та злагоді.

А щоб ми з вами, дітки не забували своє минуле, пограємо в гру пригадаймо, яку хату наші предки будували, у якій печі хліб випікали, які чудові сорочки і рушники вишивали.

Діти сідають за столи.
Дидактична гра «Український побут».

Вихователь: «Щоб дізнатись, як виглядала стародавня українська хата, піч, в якій не лише хліб випікали, але і страви українські готували; щоб дізнатись, які чудові сорочки і рушники вишивали наші прабабусі, а сьогодні вишивають і наші матусі, треба відгадати кольори і назви геометричних фігур і захвати їх відповідним малюнком чи візерунком.

Діти виконують завдання.
Фея після закінчення роботи підходить до дітей і хвалить їх.
Вихователь: Добре ми попрацювали, час нам відпочити.
Фізкультхвилинка в колі.

Руханка «Паляниця».

Діти сідають на стільці.

Вихователь: Дорога Фея, тобі сподобалась казочка - розповідь про нашу країну Україну?

Пісочна Фея: Так. Дуже сподобалась.

Вихователь: Мамина пісня, батькова хата, дідусева казка, бабусина вишиванка, рушник, калина біля вікна, верба, а також український віночок, сплетений з польових квітів – все це наші народні символи, які також є і оберегами.

Ми з дітками хочемо для тебе, дорога Феє, змайструвати гарний кольоровий віночок - це наш подарунок тобі на згадку про нашу країну Україну.

А в цьому нам допоможе твій чарівний пісочок.

Висипання кольоровим піском (віночок).

Після закінчення витирання рук серветками.

Фея дякує за подарунок.

- Україна, як і кожна країна має свій герб, прапор і гімн. А на останок ми заспіваємо для тебе, Феє, нашу головну пісню - гімн.

Діти співають гімн.

Фея дякує за екскурс, дарує дітям подаруночки. Прощання з феєю.

Вихователь: Прийшов час повертатися до дитячого садка. А ось і наш повітряний змій.

Мелодія «Вітерець».

Підсумок.

Слепченко О.В.,

вихователь

ЗДО № 47 «Зірочка»

м. Харків, Харківська область, Україна

КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ З КОМУНІКАТИВНОГО РОЗВИТКУ З ДІТЬМИ РАННЬОГО ВІКУ НА ТЕМА «ОСІНЬ У ЛІСІ»

Програмовий зміст:

- розвивати слухову увагу, відчуття ритму, вміння відтворювати звуки навколишнього світу за допомогою шумових інструментів;
- продовжувати вчити слухати та розуміти казку, концентруватися на персонажах казки, відповідати на прості запитання за змістом казки реченнями з 3 слів;
- мотивувати до емоційного відгуку на гру-казку, на характер героїв казки, цікавість;
- виховувати цікавість до оточуючого світу, бажання комунікувати з вихователем.

Матеріали:

- для вихователя: бубон, султанчик, брязкальце, ємкість з твердого пластику (склянка); листок з картону з однієї сторони зеленого кольору, з другої сторони жовтого кольору; іграшкові мишка, зайчик, ведмедик;
- для кожної дитини: султанчик, безпечна ємкість з твердого пластику (склянка).

Аудіозапис пісні про осінні листочки.

Хід заняття

Вихователь: Привіталось вранці сонце промінцем тепленьким,

Привіталось небо миле вітерцем легеньким.

Привіталась осінь з нами листям кольоровим.

Я вітаюся із вами казкою чарівною...

Діти, я вам розповім чарівну казочку про листочок.

Жив собі на дереві листочок, висів він на дереві тай шурхотів (султанчик). Настала осінь і всі листочки пожовтіли, розлетілися, а наш листочок залишився на дереві зовсім один. Висів він собі тай шурхотів (султанчик).

Засумував листочок один на дереві тай погукав вітер:

- Вітер- вітер, подмухай на мене, а я полечу друзів собі шукати.

Прилетів вітер та подмухав на листочок (склянка). Полетів листочок тай зашурхотів (султанчик).

Ось на зустріч нашому листочку вийшла мишка (брязкальце)

- Привіт, мишка! Будемо з тобою грати, танцювати та пісні співати!

- Не можу я з тобою грати, мені потрібно насіннячко до нірки на зиму збирати, пі-пі-пі.

- Ну що ж бувай, мишка.

І полетів листочок далі, він летів і шурхотів (султанчик).

Коли на зустріч йому вискочив зайчик (бубон).

- Привіт, зайчик, будемо разом з тобою грати, танцювати та пісні співати!

- Не можу я з тобою грати, мені потрібно на зиму шубку міняти, - пострибав зайчик далі.

- Ну що ж, зайчик, бувай!

І наш листочок полетів далі, він летів і шурхотів (султанчик).

Коли на зустріч ведмедик іде (кулачками постукати).

- Привіт, ведмедик! Будемо разом грати, танцювати та пісні співати!

- Не можу я з тобою грати, мені потрібно на зиму барліг готувати, - і пішов собі ведмедик далі.

Засумував наш листочок, але він знову полетів і тихенько зашурхотів (султанчик). Він літав, літав, засумував і на землю упав.

Але раптом до лісу прийшли дітки і почали весело бавитись листочками.

Вони знайшли нашого листочка, підняли і почали з ним гратися, танцювати і співати. Ось так наш листочок знайшов собі багато друзів.

Запитання вихователя до дітей:

- Діти, хто жив на дереві?

- Скажіть мені - де жив листочок?

- Якого кольору став листочок восени?

- Що робив листочок: шурхотів чи стрибав?

- А тепер покажіть, як листочок шурхотів (султанчиком шурхотять).

- Кого покликав листочок?

- Що зробив вітерець? Як він подмухав, покажіть (дмухають у склянку).

Молодці.

- Кого зустрів наш листочок у лісі?
- Чому мишка не схотіла грати з листочком?
- Чому зайчик не схотів грати?
- Чому ведмедик не схотів грати?
- Хто прийшов до лісу?
- Що робили діти з листочком?
- Чи знайшов листочок друзів?

Листочок став веселим, коли зустрів справжніх друзів.

- Молодці, діти. Ви всі добре слухали казку. А зараз ми всі разом перетворимось на справжні осінні листочки і весело потанцюємо.

Танок з султанчиками під аудіозапис.

- Молодці. Листочки знов перетворюються на діток. Наше заняття закінчується. Діти, давайте візьмемо листочок до нашої групи і пограємо разом.

Діти повертаються у групу з листочком.

Андренко Л.С.,

вихователь

КЗ ЗДО (ясла-садок) № 105

м. Харків, Харківська область, Україна

ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ОДНА З ФОРМ НАВЧАЛЬНО-РОЗВИТКОВОГО ВПЛИВУ ВИХОВАТЕЛЯ НА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність теми. На сьогоднішній день освітній процес у закладі дошкільної освіти здійснюється в умовах модернізації першої ланки освіти, переходу від соціоцентричної до особистісно орієнтованої системи виховання. Серед провідних завдань, що стоять перед вихователями на сучасному етапі можна виділити наступні:

- створення належних умов для реалізації дитиною свого природного потенціалу (фізичного, психологічного, соціального);
- сприяння розвитку базових якостей особистості та образних форм пізнання світу через дитячі види діяльності;
- оволодіння навичками фіксації здобутого досвіду за допомогою образів, символів тощо; застосування набутих знань, вмінь та навичок для розв'язання нових життєвих задач;
- формування у дошкільників навичок практичного життя, опанування ними вміннями пристосовуватись до нових умов;
- вироблення оптимістичної гіпотези розвитку кожного з вихованців на основі врахування «зону його найближчого розвитку».

Перелічені вище завдання можна вирішити за допомогою гри як основної в дошкільному віці діяльності, у якій дошкільники найбільше

задовольняють свої потреби. Дитяча гра виступає активною формою пізнання навколишнього світу. Т. Піроженко вважає, що «гра – це системна, багатокомпонентна діяльність, зумовлена панівною в ранньому дитинстві потребою в пізнанні та прагненням до змін, спрямована на її задоволення» [2].

Серед розмаїття ігор, які проводять у закладі дошкільної освіти, чільне місце посідають дидактичні ігри. Дидактична гра спеціально призначена для реалізації завдань навчання як виду діяльності [1, с. 56]. Від звичайних ігор, вони відрізняються тим, що їх створюють дорослі й пропонують дітям. Ці ігри завжди наповнені конкретним змістом, мають чіткі правила та варіанти ускладнення. Це навчально-розвивальні ігри, й педагоги широко використовують їх як найбільш ефективний засіб виховання та навчання дошкільнят.

Проблему використання дидактичних ігор в системі роботи з дітьми дошкільного віку у своїх наукових працях досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні педагоги: Я.-А. Коменський, М. Монтессорі, С. Русова, В. Сухомлинський, Ф. Фребель, О. Янківська.

Незважаючи на широке висвітлення питання використання дидактичних ігор в системі роботи з дітьми дошкільного віку існує ряд протиріч, які потребують подальшого розв'язання:

- між необхідністю врахування вікових особливостей дітей дошкільного віку (принцип природовідповідності) та проникнення у освітній процес шкільних методів навчання;
- між упровадженням в практику роботи з дітьми дошкільного віку цифрових технологій та зменшення часу на ігри дітей, у тому числі і дидактичні, що проводяться без використання гаджетів;
- між відходом вихователів від традиційної структури заняття, обов'язковою складовою якого були дидактичні ігри та вправи, та використанням нетрадиційних типів та видів занять, під час яких дидактичні ігри використовуються обмежено за браком часу.

Тому проблема збереження дидактичних ігор як самостійного виду освітньої діяльності та (або) частини залишається актуальною у сучасному освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Методика використання дидактичних ігор потребує адаптації до викликів часу.

Основна частина.

Вихователями використовуються декілька видів дидактичних ігор та вправ, а саме: з іграшками, з природним матеріалом, з картинками (у тому числі настільно-друковані), словесні.

Так, дидактичні ігри з іграшками використовуються для роботи з дітьми раннього та молодшого віку з метою закріплення назв предметів, об'єктів живої та неживої природи. Це такі ігри, як: «Хто який голос подає?», «Чарівна торбинка» та інші.

Під час дидактичних ігор з природним матеріалом дошкільники виконують ігрові завдання, користуючись реальними природними об'єктами

(овочами, фруктами «Відгадай на смак», «Вершки та корінці»; листям та плодами дерев «З якого дерева листок?», «У кого дітки з цієї гілки?» тощо).

Для дидактичних ігор з картинками обирають завдання, які можна розв'язати за допомогою систематизації картинок, наприклад «Нагодуй тварину?» (картки із зображенням тварин та окремо набір карток із зображенням різноманітних кормів) тощо.

Словесні дидактичні ігри організовують з метою закріплення і уточнення знань про певні предмети й об'єкти живої та неживої природи, сприяють формуванню навичок класифікувати, узагальнювати, доводити свою думку, висувати припущення, визначати зв'язки, що існують в оточуючому середовищі.

Дидактичні ігри застосовуються у навчально-розвитковому процесі з метою закріплення набутих дітьми знань, їх систематизації, формування вміння застосовувати їх на практиці, а також для здійснення діагностики засвоєння дітьми знань. Цей вид ігор з правилами використовується з метою полегшення та поживлення процесу навчання. Адже, коли розумове завдання розв'язується у ході доступної та цікавої для дітей діяльності, яка зберігає ознаки гри, це приносить малюкам велике задоволення. Необхідно зазначити, що специфіка дидактичних ігор полягає в тому, що їх можна проводити з дошкільниками лише за умови, якщо у них вже є певний рівень знань. У процесі виконання ігрових завдань дошкільники опановують уміння уважно слухати і відповідати на запитання, самостійно розв'язувати поставлене перед ними ігрове розвиваюче завдання, пригадувати, міркувати, навіть утримуватись від бажання відповісти на запитання, щось сказати, за умови, якщо правила гри цього не передбачають. Це сприяє розвитку вольових якостей, зв'язного мовлення, когнітивних процесів, розумової діяльності. Дидактичні ігри сприяють моральному вихованню дошкільників, формуванню навичок поводити себе відповідно до затверджених у суспільстві норм та правил поведінки.

Отже, дидактична гра – одна з форм навчально-розвивального впливу педагога на дитину. Такі ігри використовують під час засвоєння дітьми будь-якого матеріалу, передбаченого чинною програмою. Як правило, дидактичні ігри проводять під час спеціально організованої вихователем діяльності. Цей вид ігор з правилами може входити до музичного та інших занять, бути одним з елементів прогулянки, а також особливим видом діяльності.

Інша мета дидактичної гри – суто ігрова, задля якої діє дитина. Це, зокрема, ігри, в які діти бавляться самостійно, поза заняттями, коли можуть обирати їх за власним бажанням.

Важливо, щоб обидві мети доповнювали одна одну й забезпечували засвоєння дошкільниками певних знань.

Наприклад, навчальна мета гри «Що котиться, що не котиться?» полягає в тому, щоб навчити дітей розпізнавати предмети за формою (куб, куля), звернути їхню увагу на властивості предметів. Ставиться нібито лише ігрове

завдання – спритно докотити предмет до риски, але зробити це зможе лише та дитина, яка вміє розпізнавати куб та кулю й розуміє, що до риски докотиться лише куля. Отже, засвоєння програмового змісту стає умовою досягнення ігрової мети.

Кожна дидактична гра містить конкретне завдання і, щоб виконати його, потрібно долати труднощі, самотійно діяти в певній ситуації або з певними предметами, набуваючи власного діяльнісного та чуттєвого досвіду.

Суттєвою ознакою дидактичної гри є ігровий задум. Він зацікавлює дітей, мотивує їх до активних дій, викликає бажання грати. Ігровий задум часто закладений у самій назві гри і є її початком. Так, у грі «Відгадай, що заховане у чарівній скриньці?» цей задум полягає в тому, щоб знайти рукою у скриньці, що заповнена зернятками, якийсь предмет невеликого розміру й назвати його.

Дидактична гра має перелік правил, які не лише визначають характер та спосіб ігрових дій, але й організують, визначають поведінку та взаємини дітей під час гри. Для дітей правила дидактичної гри є чимось сталим. Засвоюючи правила гри та виконуючи їх, діти привчаються до самотійності. У них формуються навички самоконтролю, а також вміння помічати помилки, які допускають інші гравці, тобто виникає взаємоконтроль.

Ігрові дії – сукупність дій, що їх виконують дошкільники під час гри. Чим вони різноманітніші ігри, тим більше дітей може приймати участь у грі, тим цікавіша та насиченіша гра. В іграх дітей раннього віку – це різні переміщення предметів (переставляння, перекладання), складання предметів, порівняння їх, а також сортування за кольором, величиною, формою, складання пазлів тощо. Ігрові дії старших дошкільників більш складні: вони вимагають від дітей дотримання чіткого алгоритму ігрових дій, вміння працювати в парі, взаємодіючи з іншими гравцями.

Закінченням будь-якої дидактичної гри є отриманий дітьми результат. Як правило, ним може стати правильне виконання ігрових завдань або доручень, знаходження правильної відповіді, наприклад, відгадки на загадку, прояв дошкільниками кмітливості, що вважається їх особистим досягненням. Для педагога результат гри завжди стає показником не лише рівня опанування дітьми знаннями з певного освітнього напрямку та ступеня розвитку їх когнітивних процесів, але й рівня засвоєння морально-етичних правил та норм поведінки, що знаходить своє відображення у характері стосунків вихованців з іншими учасниками гри.

Результатом дидактичної гри можна вважати й те відчуття захоплення від знайденого способу розв'язання ігрового завдання, яке вона дає її учасникам.

Своєрідність дидактичної гри полягає в тому, що взаємодія вихователя з дітьми має ігровий характер. Вихователь бере на себе або роль учасника гри, або сам її ініціює, заохочуючи дітей прийняти участь. Як правило, діти виконують певну роль, що визначається змістом гри, та дотримуються ігрових

правил.

Можна зробити висновок про те, що дидактична гра являє собою практичну діяльність, під час якої дошкільники використовують засвоєні раніше знання. Правила гри забезпечують створення певних життєвих умов для різноманітного застосування цих знань, активізації розумової діяльності. Ігрові завдання дозволяють визначити помилки, яких припускаються дошкільники, прогалини в знаннях, а також труднощі, з якими вони стикаються. Вихователь допомагає виправити і подолати помилки як партнер по грі, використовуючи натяк, підказ, зразок виконання ігрового завдання.

Переважна більшість дидактичних ігор не дає дошкільникам нових знань. Їх провідна мета – сформувати навички застосування знань в інших ситуаціях або створити умови для активізації різноманітних форм розумової діяльності через використання кількох варіантів розвиваючих завдань з різним ступенем складності. Наприклад, вихованці добре засвоїли характерні ознаки різних пір року, але в дидактичній грі «Пори року» їм потрібно не лише вміти розрізняти та систематизувати сезонні зміни, що відбуваються у живій та неживій природі, але правильно називати їх узагальнюючим словом: весна, літо, осінь, зима.

Дидактичні ігри широко використовуються з метою організації ефективної індивідуальної роботи з дітьми. Так, проводячи гру з кимось із вихованців, педагог створює найбільш сприятливі умови для спілкування з ним, з'ясовує причини, що викликали труднощі під час виконання дитиною розвиваючих ігрових завдань. Вихователь пропонує дитині декілька варіантів ігрових завдань з різним ступенем складності, що дозволяє дошкільнику швидше опанувати необхідними навичками за допомогою багаторазового вправлення. Організовуючи індивідуальну роботу з підгрупою вихованців, педагог навчає їх не лише підпорядковувати власні інтереси інтересам колективу, а допомагати одне одному, радіти з успіхів інших.

Слід зазначити, що дидактичні ігри сприяють розвитку у дітей ініціативи. Ігри типу лото, доміно тощо використовуються окремо. Вони позитивно впливають на розвиток організаторських та комунікаційних здібностей дошкільників.

Кожна гра може мати декілька варіантів, які поступово ускладнюються залежно від результатів розв'язання завдань. Знаючи вимоги програми й особливості дидактичної гри, вихователь створює нові ігри, вводячи їх до переліку педагогічних засобів.

Отже, можна зробити висновок про те, що для підвищення ефективності дидактичних ігор кожную гру доцільно повторювати декілька разів. Вихованці самі можуть організовувати дидактичні ігри. Як правило, вихователь усіляко підтримує та заохочує таку ініціативу дошкільників, допомагаючи їм не втрачати інтересу до гри. З цією метою він вносить новий дидактичний матеріал, пропонує повторити гру з ускладненням, додає мовленнєві, сенсорні або творчі завдання, змінює правила гри.

З метою подальшого проведення роботи з даного питання доцільно розробити алгоритм використання дидактичних ігор під час індивідуальної роботи з дошкільниками з метою подолання освітніх втрат та розривів, а також оновити зміст ігрових завдань добре знайомих дидактичних ігор.

Література

1. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К.Л. Крутій, О.О. Фунтікова. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2010. 324 с. Бібліогр.: с. 5–7.
2. Наукова бібліотека НУКМА [Електронний ресурс]. URL: www.librari.ukma.kiev.ua (дата звернення: 15.11.2025)
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 16.11.2025).

Некрасова Л.П.,

вихователь

*ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського,
Всеукраїнський центр із розповсюдження
та впровадження ідей В.О. Сухомлинського
м. Бровари, Київська область, Україна*

ІГРОВІ ПРАКТИКИ ТА КРЕАТИВНІ МЕТОДИКИ У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ «ЯКЩО ТВІЙ ВИХОВАНЕЦЬ ПЕРЕЖИВАЄ ЩАСТЯ ТВОРЕННЯ ДОБРА ДЛЯ ЛЮДИНИ, ТИ, ВИХОВАТЕЛЬ, НАЙЩАСЛИВИШИЙ ТВОРЕЦЬ»

У дошкільному віці дитина пізнає світ передусім через емоції, гру та приклади поведінки дорослих. Саме тому роль вихователя є не просто професійною – вона стає моральною, виховною й життєво спрямовуючою. Вихователь у ЗДО – це перший соціальний взірєць поза межами сім'ї, перша людина, яка знайомить дитину з правилами добра, людяності, чуйності та взаємодопомоги.

У кожному жесті, у кожній інтонації, у способі звернути до дитини вихователь формує той внутрішній світ, який вона потім пронесе через життя. Малюк наслідує дорослого, якого любить і якому довіряє: повторює слова, копією стилі взаємодії, переймає ставлення до інших людей та довкілля. Тому педагог виступає не лише організатором ігрової діяльності, а й елементом творення добра, носієм світла та гуманності, що стає для дитини етичним орієнтиром.

Кожен вихователь прагне не лише навчити своїх вихованців знань і вмінь, а й виховати в них людяність, доброту, співчуття. Існує особливе щастя для вихователя - це бачити, як його вихованці переживають радість від

творення добра. У такі моменти вихователь розуміє, що його праця має глибокий сенс, адже діти стають не просто навченими, а й з добрими серцем.

Щастя творення добра - це особливе почуття радості, яке виникає, коли ти робиш щось корисне для інших. У дітей це почуття формується поступово, через приклади дорослих, через навчання й практичні дії.

Добрі вчинки для дітей - це спосіб відчувати свою значущість, зрозуміти, що вони можуть приносити користь світу. І коли вихованець вперше розуміє, що його допомога зробила когось щасливим, це відкриває йому новий світ емоцій.

Вихователь - це не лише вчитель, а й творець морального світу дитини. Його завдання - показати, що творити добро не лише корисно, а й приємно.

Діти найкраще вчаться через наслідування. Якщо вихователь сам проявляє доброту, допомагає іншим, підтримує, це стане для дитини найкращим уроком.

Організація акцій допомоги, наприклад, виготовлення подарунків для літніх людей, наших воїнів, захисників, або прибирання території школи чи дитячого садка.

Колективні проєкти, які допомагають розвинути почуття відповідальності й спільної радості від зробленого.

Якщо дитина сама запропонувала щось зробити для інших - допомогти другові, підтримати молодшого товариша чи зробити щось добре вдома для батьків, важливо заохотити цю ініціативу.

Через ігри, обговорення та приклади з життя вихователь може навчити дитину розуміти, як її дії впливають на інших, і як радість, яку отримує інша людина, відгукується у її власному серці.

Коли вихованець вперше переживає щастя від творення добра, вихователь відчуває найвищу нагороду своєї праці. Цей момент стає доказом того, що вкладені сили, терпіння й любов були не марними.

Усвідомлення, що ти навчив дитину відчувати радість не лише від отримання, а й від дарування.

Розуміння, що твій вихованець зможе внести в світ більше добра, ніж у ньому було.

Віра в те, що маленька добра дія одного вихованця може змінити ціле середовище, де він росте.

Якщо твій вихованець навчився переживати радість від творення добра для інших, ти, вихователь, справді найщасливіший творець. Тому що ти створив не лише знання, а й серце, яке вміє любити й піклуватися. Це найвища місія педагога - формувати людяність і доброту, які залишаться з дитиною на все життя.

Творімо разом світ, наповнений добротою, і пам'ятаймо, що кожен наш вихованець - це маленьке світло, яке ми можемо зробити яскравішим.

Матосова Т.А.,

вихователь

ДНЗ (ясла-садок) № 8 «Космічний»

м. Суми, Сумська область, Україна

СЦЕНАРІЙ КРУГЛОГО СТОЛУ «ЗБЕРІГАЄМО СПОКІЙ, ВИХОВУЄМО СТІЙКІСТЬ. ЯК ПІДТРИМАТИ ДИТИНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ?»

I. Вступна частина (10-15 хв.).

1. Моє вітальне слово (5 хв.): Я рада вітати вас на цій зустрічі! Це надзвичайно важлива тема, і я впевнена, що наш сьогоднішній круглий стіл стане простором для відкритого діалогу та взаємопідтримки. Ми зібралися, щоб обговорити, як ми, дорослі, можемо бути надійною опорою для наших дошкільнят. Пам'ятайте, що стабільний дорослий - це найпотужніша підтримка для дитини. Тому сьогодні ми будемо говорити не лише про дітей, а й про вас. Наш формат - круглий стіл - це простір без лекцій, де ми всі є рівними експертами у власній родині. Я буду модератором, але головна цінність - ваш досвід.

2. Вправа «Мій ресурс» (5-10 хв.): Давайте почнемо з невеличкої вправи. Я пропоную кожному з вас назвати одне слово, одне заняття чи одну людину, яка допомагає вам зберігати спокій та відновлювати власний ресурс у ці складні часи. Це нагадування, що ми маємо дбати про себе, щоб мати сили для дітей. (Даю батькам час назвати свій ресурс).

II. Основна частина. Обговорення за ключовими напрямками (40-50 хв.).

Тепер переходимо до обговорення ключових аспектів підтримки наших дітей:

1. Створення «Острівця Безпеки»: роль рутини та планування (10-12 хв.).

Я хочу наголосити: для дитини світ часто здається непередбачуваним. А зараз, в умовах війни, ця непередбачуваність зросла стократ. Наше завдання – дати дитині якорі. Таким якорем є рутина – стабільний час сну, харчування, наші вечірні ритуали. А також план дій. Наявність плану, чи то «тривожної валізки», чи то чіткого маршруту до укриття, дає дитині відчуття, що ситуація під контролем, а не хаотична. Пам'ятайте: План = контроль.

Запитання до батьків	Мета
Яка незмінна рутина є у вашій родині, що допомагає дитині почуватися в безпеці?	Виявити спільні успішні стратегії підтримки стабільності.
Як ви пояснюєте дитині правила під час тривоги (куди йти, що брати), щоб вона не боялася, а знала, що робити?	Обговорити, як перетворити страх на упевненість через знання.
Чи є у вас сімейний сигнал чи фраза, що означає "час у безпечне місце"?	Обговорити швидкі та зрозумілі способи комунікації в стресовій ситуації.

2. Контейнування емоцій: говоримо про почуття. Виступ психолога (10-12 хв.).

Наші діти відчують усе, але не завжди можуть описати свої почуття. Якщо дитина не може назвати страх, вона може почати гризти нігті, погано спати або навіть проявляти агресію. Моя роль як дорослого – бути «контейнером». Я маю прийняти будь-яке почуття дитини, назвати його («Я бачу, ти дуже злишся/боїшся, це нормально») і допомогти виразити його безпечно. Дуже важливо, щоб емоції не були придушені. І, звичайно, обійми та тілесний контакт - це найкращі ліки.

Запитання до батьків	Мета
Як ви називаєте складні емоції дитини (страх, злість, смуток)? Які слова чи фрази ви використовуєте для заспокоєння?	Зібрати ефективні, лагідні фрази-заспокоєння.
Як ви допомагаєте дитині «випустити» злість чи страх? (Наприклад, кричати у подушку, сильно тупати ногами, малювати злість).	Обмінятися ігровими, безпечними техніками вивільнення напруги.
Чи помічали ви регрес у поведінці (повернення до старих звичок, як-от смоктання пальця чи нічне нетримання)? Як ви на це реагуєте?	Підтвердити, що регрес є нормою під час стресу, і обговорити стратегії підтримки без осуду.

3. Інформаційна гігієна та комунікація (10-12 хв.).

Пам'ятайте, що діти не розрізняють інформацію з телевізора, радіо чи наших розмов від реальності, що відбувається тут і зараз. Ми маємо бути

фільтром. Я закликаю обмежити перегляд новин при дітях. Якщо дитина запитує про війну, я раджу говорити чесно, але коротко і зрозуміло, відповідно до її віку, і завжди пояснювати сенс (наші воїни захищають наш дім, щоб ми були в безпеці). Ваша спокійна мова - це головний захист.

Запитання до батьків	Мета
Чи обмежуєте ви перегляд новин? Які правила діють у вашій родині щодо гаджетів/ТВ?	Обговорити, як фізично відгородити дитину від травмуючого контенту.
Яке найскладніше запитання про війну ставила вам дитина? Як ви відповіли?	Обмінятися вдалими та перевіреними відповідями на «важкі» запитання.
Як ви створюєте позитивні новини для дитини (наприклад, розповідаєте про перемоги, допомогу іншим, повернення друзів)?	Навчити фокусуватися на силі, а не на страху.

4. Гра та спільна діяльність як терапія (10-12 хв.).

Гра - це своєрідна мова наших вихованців. Коли дитина грає у хованки чи «будиночок», вона опрацьовує свій страх і отримує над ним контроль. Якщо дитина грає у війну чи у «повітряну тривогу», я раджу не забороняти, а спостерігати і додавати позитивний сценарій. Крім того, спільна діяльність - готувати вечерю, прибирати, допомагати - дає дитині відчуття значущості та належності. Вона не безпорадна, вона - член команди!

Запитання до батьків	Мета
Які спокійні ігри (настільні, читання) зараз допомагають дитині розслабитися перед сном?	Зібрати ідеї для вечірнього «емоційного розвантаження».
Як ви залучаєте дитину до сімейних справ або допомоги іншим, щоб вона відчувала себе потрібною і корисною?	Обговорити, як дати дитині посильну відповідальність, що підвищує самооцінку.
Який новий спільний ритуал чи гра з'явилася у вас нещодавно, що сприяє вашому зближенню?	Обмін ідеями для зміцнення сімейних зв'язків.

III. Підсумкова частина (10-15 хв.).

1. «Скринька Корисних Порад» (5 хв.): віртуальна онлайн-дошка Jamboard для взаємодії з батьками.

Я пропоную зараз усім разом подивитися на дошку (або фліпчарт), де я фіксувала ТОП-5 найкращих практичних порад та фраз, які пролунали під час нашого обговорення. Це наші спільні надбання, наш практичний посібник.

2. Завершальне слово (5 хв.):

Я хочу ще раз підкреслити: якщо вам важко, звернення по допомогу до фахівця - це сила і відповідальність, а не слабкість. Ваша стабільність - це найголовніший ресурс дитини. Я підготувала для вас пам'ятки з контактами перевірених ресурсів психологічної підтримки.

3. Зворотний зв'язок (5 хв.):

Я пропоную завершити нашу зустріч коротким колом: «Що ви заберете з собою з сьогоднішньої зустрічі? Яка думка чи порада була для вас найціннішою?».

Пам'ятка для батьків «Правила стабільного дорослого та стійкої дитини»

I. Дбаємо про себе: основа стабільності.

Ваш ресурс - це головна підтримка дитини.

Саморегуляція: перш ніж заспокоювати дитину, заспокойте себе. Вийдіть, зробіть 10 глибоких вдихів і видихів, випийте води. Ваша паніка множить дитячу тривогу.

Рутини для себе: дотримуйтеся мінімальної рутини (їжа, сон, гігієна). Це створює відчуття контролю над власним життям.

Інформаційний дедлайн: обмежте час на перегляд новин (наприклад, 30 хвилин вранці та ввечері). Не моніторте стрічки постійно. Ніколи не дивіться новини при дитині.

Пошук допомоги: не соромтеся просити про підтримку - у чоловіка/дружини, друзів, або фахівців. Звернення до психолога - це прояв відповідальності, а не слабкість.

II. Створюємо безпеку для дитини: 4 «кити».

1. Якір - рутина та планування.

Зберігайте звички: підтримуйте стабільний час сну, харчування, читання книжок. Незмінні ритуали (вечірнє читання, обійми перед сном) заспокоюють.

Чіткий план дій: заздалегідь обговоріть план переходу в укриття. Використовуйте короткі та зрозумілі фрази («Час йти в наше безпечне місце»).

Сенс у плані: пояснюйте, що ви це робите, щоб бути впевненими та захищеними, а не тому, що вам страшно.

2. Контейнер - емоційна присутність.

Приймайте все: дозвольте дитині відчувати гнів, смуток, страх. Не критикуйте і не заперечуйте її почуття («Хлопчики не плачуть»).

Назвіть почуття: допоможіть дитині: «Я бачу, ти зараз злишся, бо тобі не вдалося. Це нормально. Давай цю злість... потупаємо ногами або намалюємо».

Обійми і дотики: насичуйте дитину тактильною увагою. Обійми, погладження, спільне сидіння поруч - найкраще відчуття безпеки.

Реакція на регрес: Якщо дитина почала поводитися як менша (регрес), не карайте. Це знак, що їй потрібна додаткова увага та відчуття безпеки.

3. Фільтр-комунікація.

Чесність без деталей: відповідайте на запитання дитини чесно, але без кривавих подробиць та емоційного забарвлення. Відповідайте на те, що запитали, і не більше.

Пояснення сенсу: пояснюйте, що люди, які воюють, - це захисники, які роблять все, щоб наш дім і дитсадок були в безпеці.

Фокус на контролі: коли говорите про ситуацію, підкреслюйте, що ви робите для безпеки (ми тримаємося разом, ми йдемо в укриття, ми допомагаємо).

4. Терапія-гра та спільна діяльність.

Не забороняйте гру: якщо дитина грає у війну чи тривогу, не сваріть. Це її спосіб психологічно опрацювати те, що відбувається, і отримати над цим контроль.

Сумісна активність: залучайте дитину до посильних домашніх справ (приготування, полив квітів, прибирання іграшок). Це дає відчуття значущості та цінності для сім'ї.

Творчий вихід: використовуйте малювання, ліплення, ліплення для вираження емоцій. Нехай дитина малює не лише те, що лякає, а й те, що дає силу (сім'я, сонце, мир).

Контакти для допомоги.

У Сумах працює безкоштовна цілодобова гаряча лінія психологічної підтримки «Телефон довіри» за номерами 0542-78-00-00 та 050-914-40-24. Також доступні загальноукраїнські лінії, такі як 7333 (Lifeline Ukraine), 0 800 100 102 (Національна психологічна асоціація) та 0 800 500 335 / 116 123 («Ла Страда-Україна»), які надають допомогу цілодобово та анонімно.

Гаряча лінія психологічної допомоги для учасників АТО (ООС) та членів їхніх сімей

0 800 505 085

UA Mental Help

0800 331 200

Mental Help

Facebook: @UAMentalHelp

Telegram: @UA_MENTAL_HELP

Instagram: @uamentalhelp

Онлайн-ресурси: Світлана Ройз Instagram: [@svitlanaroyz](https://www.instagram.com/svitlanaroyz)

Чубур Т.В.,

вихователь

ЗДО (ясла-садок) № 27 «Світанок»
м. Суми, Сумська область, Україна

РОЗРОБКА ЗАНЯТТЯ «САД КАМЕНІВ»

Освітні завдання: збагачувати досвід пізнання дітьми навколишнього світу, словниковий запас дітей словами, що описують камені (гладкий, шершавий, круглий, блискучий, сірий, важкий, живий); формувати вміння дітей спостерігати, порівнювати та робити елементарні висновки про властивості каменів (форма, колір, розмір, гладкість, вага, обстеження літопсів), складати описові висловлювання про предмети (камінь, живий камінь); ознайомити з поняттям «сад каміння» як прикладом гармонії та людини зі способом створення з камінчиків міні-скульптур; розвивати інтерес до дослідницької діяльності через практичне експериментування з природним матеріалом, розвивати зв'язне мовлення через обговорення, розповіді за спостереженнями та власними діями; заохочувати до вживання порівнянь і метафор у мові (наприклад: «камінь як місяць», «блищить мов намистинка»; емоційне сприйняття через спокій, зосередженість і задоволення від спостереження за створеним садом каміння; виховувати дбайливе ставлення до природних об'єктів, бажання створювати красу власноруч, естетичне сприймання природної краси та прагнення до творчого самовираження.

Матеріал:

1. Демонстративний: добірки фотографій «Сади каміння»; ілюстрації (плакати), слайди, фото простих дитячих кам'яних садків, види каміння, демонстраційна схема створення «Саду каміння».

2. Роздатковий: картки для практичної роботи «Сад каміння», літопси, картки для гри «Жива/нежива природа».

Інтернет-ресурс: <https://www.youtube.com/watch?v=ODn4pUKQ-Nk>

Обладнання: пісок/гравій, камінці різних форм, галька, мінерали, кольорові камінці, маленькі грабельки, серветки, посудини, мікрофон.

Словникова робота: камінь, камінчик, галька, гладкий, важкий, легкий, плоский, групувати, композиція, сад каміння.

Попередня робота: збирання камінчиків, фарбування гальки в різні кольори, перегляд слайдів «Сад каміння».

Хід заняття

Психогімнастика «Привітання».

Мета: формувати у дітей позитивний емоційний настрій, розвивати вміння встановлювати доброзичливий контакт із однолітками та дорослими, виховувати культуру вітання, доброзичливість, уважність до інших, сприяти

розвитку емоційної виразності, уміння передавати свої почуття за допомогою міміки жестів.

Вихователь: Вітаю вас, мої любі діточки! Цікаво, що чекає на нас сьогодні? Яким буде цей день у нашому дитсадку? (Відповіді дітей). Це залежить насамперед від нас самих. Створімо собі добрий настрій, зустріньмо новий день усмішкою!

Діти ідуть по колу, тримаючись за руки та промовляючи вірш:

Розпочався новий день,

Повний радості, пісень,

Ігор, дослідів казок.

Добрий день, наш дитсадок!

Добрий день Тобі й мені,

І всім людям на Землі.

Діти помічають, що в груповому приміщенні з'явилися нові матеріали: пісок/гравій, камінці різних форм, мінерали, галька, кольорові камінці, маленькі грабельки, серветки.

Вихователь: Що з'явилося в нашій «дослідницькій лабораторії»? Що можна робити з камінчиками? (Відповіді дітей). Скільки цікавих ідей ви запропонували. – Чому «сад каміння» не можна виростити, але можна створити? Пропоную вам зараз обстежити камінці.

Обстеження камінців.

Вихователь: Каміння – це нежива природа, мінерали, тверді гірські породи. Розгляньте камінці в нашій лабораторії. Чи однакові вони за величиною, за формою? Візьміть собі кожен по одному. Який твій камінець на дотик? (за температурою, за текстурою, за кольором, за вагою?)

Ознайомлення з рослинами-літопсами.

Мета: розширювати знання дітей про різноманітність рослинного світу, ознайомлювати з незвичайними рослинами – літопсами (живими камінцями), їх зовнішнім виглядом, особливостями росту та пристосування до умов пустелі, формувати пізнавальний інтерес до природи через спостереження та дослідницьку діяльність; розвивати вміння порівнювати, аналізувати, робити висновки; збагачувати словниковий запас назвами та описовими словами; виховувати дбайливе ставлення до рослин, цікавість та допитливість у пізнанні живої природи.

Вихователь: Діти, іноді так буває в природі, що живі рослини дуже схожі на неживі об'єкти. Зараз я вам покажу такі незвичайні рослини. (Обстеження живого літопса). На що вони схожі? (Відповіді дітей). Так, ці рослини дуже подібні до камінчиків. Вони називаються літопси, або «живе каміння». Ростуть літопси в піщаних і кам'янистих пустелях Африки. Ці місця вкрай бідні на воду, і все живе там потерпає від палаючих променів сонця. Тому лише деяким рослинам вдалося пристосуватися до життя в таких екстремальних умовах.

Розгляньмо літопси уважніше. Надземна частина – два зрощених товстих листочки, розділені неглибокою щілиною, з якої з'являються квітка і

нове листя. Квіти зазвичай білі або жовті. Літопси дуже схожі на каміння. Як ви гадаєте, вони теж належать до неживої природи? Чому? (Відповіді дітей).

Дидактична гра «Жива/нежива природа»

Мета: закріплювати уявлення дітей про ознаки живої та неживої природи; вчити розрізняти об'єкти природи за основними ознаками (дихають, ростуть, живляться, розмножуються, рухаються чи ні); розвивати уміння класифікувати, робити елементарні висновки; збагачувати словниковий запас словами, що позначають об'єкти живої та неживої природи; виховувати дбайливе, шанобливе ставлення до живих істот і цікавість до навколишнього світу.

Хід гри

Діти розкладають картки із зображенням об'єктів живої природи (пташка, метелик, песик, рибка, літопс) на ігрове зелене поле, а із зображенням об'єктів неживої природи (сонце, ґрунт, пісок, вода, камінь) – на жовте.

Фізхвилинка-пальчикова вправа «Ми до лісу пішли»

Мета: розвивати дрібну моторику рук, координацію рухів і мовлення дітей; формувати вміння узгоджувати слова з рухами, стимулювати мовленнєву активність, увагу та пам'ять; виховувати інтерес до природи, бажання спілкуватись з нею у грі.

Хід

Ми до лісу пішли, («крокують» по столу вказівним і середнім пальчиками)

Ягідки дрібні знайшли! (дрібнотять усіма пальчиками по столу)

Ми на поле пішли, («крокують» по столу вказівним і середнім пальчиками)

Квіти гарні там знайшли! (з'єднують кисті рук і розкривають долоньки формуючи квітку)

Ми у гори пішли, («крокують» по столу вказівними і середніми пальчиками)

Там камінчики знайшли! (стискають кулачки)

Їх в кишені поклали

І в садочок пострибали!

Практична діяльність «Створення «саду каміння»

Мета: формувати у дітей уявлення про сад каміння, як елемент гармонії природи та творчості людини; розвивати дослідницький інтерес до природних матеріалів (каменів, піску, ґрунту, рослин) уміння спостерігати, порівнювати та узагальнювати; сприяти розвитку естетичного сприймання, відчуття композиції, простору та кольору під час створення власного саду каміння;

Удосконалювати мовленнєву активність дітей через опис, обговорення та спільне планування роботи; виховувати дбайливе ставлення до природи, бажання творити красу власними руками, працюючи в злагоді з іншими.

Матеріал: фотографії японських садів каміння або відео ролик <https://www.youtube.com/watch?v=ODn4pUKQ-Nk>

Вихователь: Подивіться якими гарними і незвичайними бувають такі сади. (Діти розглядають фотографії або відеоролик «садів каміння»). Як розміщені камінчики? Вони лежать один на одному, утворюючи невеличкі вежі. Як гадаєте, чи легко створити таку вежу? (Відповіді дітей).

Хід роботи

Вихователь: Спробуйте візьміть один камінчик і покладіть його на другий. Так. молодці, вийшло! А тепер покладіть зверху третій камінчик. Я бачу, що не всі вежі встояли. Тут треба знати один секрет. Підійдіть до мене, і я вам його відкрию (діти стають навколо вихователя).

Вихователь: Чи чули ви колись слово «рівновага»? Здогадуєтеся, що воно означає? (Відповіді дітей). Рівновага – це стан спокою, відсутність коливань. Чи вмієте ви утримувати рівновагу, тобто якийсь час зберігати певне положення тіла? Перевіримо!

Вправа на рівновагу «Чапля»

Мета: розвивати у дітей уміння зберігати рівновагу під час статичних положень тіла; зміцнювати м'язи ніг, спини, тулуба; формувати правильну поставу, координацію рухів та орієнтування в просторі; виховувати зосередженість, витримку та інтерес до рухової діяльності.

Вихователь: Підніміть праву ногу і спробуйте на самій лиш лівій, як чапля. Руки розведіть у сторони – вони допомагатимуть вам утримувати рівновагу. Молодці! А тепер підніміть ліву ногу і затримайтесь якомога довше на правій. Щоб триматися довго, вам треба стати зручно, знайти таке положення, в якому тіло не хитається. Так само і з камінчиками. Їх треба зручно поставити один на один, бажано по центру. Краще найбільший камінчик покласти знизу, а наступні вибрати плоскі, щоб вони могли лежати рівно і тримати на собі інші камінчики. Потренуємося ще утримувати рівновагу.

Вправа «Вежа з камінців»

Мета: розвивати у дітей дрібну моторику, окомір і координацію рухів рук; формувати уявлення про рівновагу, стійкість предметів і способи побудови; виховувати охайність, посидючість, терпіння і наполегливість у досягненні результату.

Матеріал: натуральні або штучні камінці різних розмірів і форм, килимки або підставки для побудови.

Хід

Вихователь пропонує дітям ще раз дослідити камінці. Діти сідають за столики і розглядають камінці: які вони за кольором, формою, розміром.

Вихователь: Як ви думаєте, який камінець можна покласти внизу, щоб вежа не впала? Чому?

Діти намагаються побудувати вежі, експериментують, яка конструкція стійкіша.

Роблять висновок «Щоб вежа стояла міцно, знизу треба класти більші камінці, а зверху менші».

Вихователь: Бачу, ви вже готові створити власні, неповторні «сади каміння»

Під музичний супровід діти створюють з каміння свої «сади» в посудинах з піском.

Вихователь: Бачу, ви вже готові створити власні, неповторні «сади каміння»

Під музичний супровід діти створюють з каміння свої «сади» в посудинах з піском.

Вихователь: У вас вийшли чудові «сади каміння»! Так у нашій групі в куточку природи з'явиться куточок спокою і милування, де можна буде помріяти або відпочити. Пропоную об'єднати ваші «сади» в великий «сад каменів» (міні-виставка).

Підсумок заняття.

Вправа мікрофон. Мікрофон пускається по колу і кожна дитина дає свою відповідь, за бажанням: «Що вдалося, яка вежа вийшла найстійкішою, чому?».

Борзенко В.М.,

вихователь спеціальної різновікової дошкільної групи
для дітей з розумовою відсталістю

КЗ «Зеленогайська спеціальна школа»

смт Високий, Харківська область, Україна

СЦЕНАРІЙ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ НА ТЕМУ «ОСІНЬ – ЧУДОВА ПОРА»

Програмовий зміст: розширення знань про осінні явища природи, осінні кольори, дари лісу та саду; формування естетичного смаку та творчих здібностей дошкільнят через знайомство з красою осінньої природи; розвивати мовлення, музичні та рухові здібності дітей через пісні, вірші, таночки та ігри з героями свята; розвиток пізнавальних інтересів до сезонних змін в природі; виховання любові до природи та бережливе ставлення до її дарів, формувати елементарні екологічні навички; сприяти розвитку дружніх та доброзичливих взаємин серед дітей, вміння взаємодіяти в колективі; створення радісної, святкової атмосфери, що сприяє емоційному розвитку дітей, розкриттю їх здібностей та впевненості у собі.

Матеріали: музичний супровід, муляжі та інші матеріали для проведення ігор, костюми, прикраси для залу.

Хід заходу

Діти виходять під пісню «Диво осінь» муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич.

Ведуча: Сонечко не хоче землю зігрівати

Листячко пожовкло,

Стало опадати

Часто дощик ллється,

Птахи відлітають,

На городі та у полі

Врожаї збирають.

- Відгадайте, діти, в яку пору року це буває? (Восени)

- Молодці! Вірно, восени!

- Діти, як красиво розфарбувала осінь листочки в лісі. Скажіть, якого кольору в мене листочок? (жовтого, зеленого, оранжевого, червоного)

- Як можна назвати листочки різного кольору одним словом? (різнокольорові)

- Дітки, ми й не помітили, що біля будиночку сидить Лісовичок.

Лісовичок: Довго на вас я чекав

І трішечки задрімав.

Один я у лісі живу

На друзів чекаю,

Хатинку мету.

Ведуча: Лісовичку, ми шукаємо Осінь. Хочемо запросити її на свято. Заспівати для неї, потанцювати, пограти з нею в ігри. Ти допоможи нам будь ласка.

Лісовичок: Добре, я допоможу, але спочатку пограйте зі мною.

Гра «Збери горішки в кошик».

Ведуча: Лісовичку, ми допоможемо тобі назбирати горішків для білочки.

Пояснення правил гри.

Лісовичок: Молодці, діти! Спритно ви грали. Зараз я покличу Осінь, а ви мені допоможете. Де моя чарівна палиця. (З хатинки виносить палицю.)

Повторюйте за мною: Осінь, осінь, у гості просимо!

Під звуки мелодії А. Вівальді «Осінь» з циклу «Пори року» з'являється Осінь.

Осінь: Добрий день діти, добрий день дорослі! Я рада завітати на це веселе свято. Осінь щедра і багата, і часто звать мене порою якою? (Золотою)

Ведуча: Осінь, дітки тебе дуже чекали і пісню тобі хочуть заспівати.

Пісня «Щедра осінь» сл. і муз. І. Синіциної:

Наша осінь щедра,

Наша осінь мила.

Наша осінь щедро всіх нас пригостила.

Грушечки медові, яблучка чудові,

Кавуни рябенькі, дині солоденькі.

Наша осінь світить, наша осінь гріє

Наша осінь щедро пригощати вміє.

Грушечки медові, яблучка чудові,

Кавуни рябенькі, дині золотенькі.

Ведуча: Осінь, дітки ще й віршики тобі підготували.

Діти розповідають вірші:

Осінь на горбочку

Фарби розкидала,

Олівцем легенько

Листя фарбувала.

Висне небо синє,

Синє, та не те,

Світе, та не гріє

Сонце золоте.

Потемніли крони сосон,

Тихо сіються дощі,

Оголила темна осінь

І дерева, і кущі.

Лісова красуня

Стихла і мовчить;

Листя пожовтіле

Із дерев летить.

Осінь: Дякую, вам, дітки. Я принесла із собою листочків багато, зараз подарую їх нашим малятам (дарує). Всі отримали листочки, то ж виходьте до таночка. Потанцюємо із ними, із листками золотими.

Дитина розповідає вірш:

Ми – листочки, ми – листочки,

Осінні ми листочки.

Ми на гілочці сиділи,

Та вітер дмухнув – полетіли.

Діти виконують танок під пісню «Листик, листик, листопад» сл. і муз. С. Ранди.

Ведуча: Дітки, чуєте (капає дощик). Дощик пішов, він і нас із вами знайшов. А чи всі люблять, коли дощик накрапає? (Ні)

Щоб він нам гуляти не заважав, запросимо його до нас у теплі погрітися. А щоб дощик почув, задобримо його і пісеньку заспіваємо.

Пісня «Неслухняний дощик» сл. і муз. Р. Неронова:

Крап, крап, крап

Не журись хмаринко.

На долоні малят падають краплинки.

Дощику, дощику, дощику строкатий

Не жени, не жени – ти малят до хати.

Із дерев, із дерев листячко спадає

Де не глянь, навколо

Килим кольористий,

Віти напівголі

Й небо синє – чисте.

Осінь, осінь... Лист жовтіє

З неба часом дощик сіє.

Червоне, золотисте

Опадає з кленів листя.

Водить осінь хороводи

То із листя, то з дощів.

На прогулянку виходять

Парасолі і плащі.

Золотим килимком землю укриває.
Дощику, дощику, дощику строкатий
Не жени, не жени - ти малят до хати.
Дощик стриб, дощик стриб скаче по доріжці
Зупинись, зупинись – змокнуть наші ніжки.
Дощику, дощику, дощику строкатий
Не жени, не жени - ти малят до хати.

Ведуча: Дітки, а що залишилося на землі після дощу? (калюжі). Їх треба обминати, через них треба стрибати. Чому їх треба обминати? (ніжки можна замочити). Давайте пограємо у гру і пострибаємо через калюжі.

Діти шикуються у колону і стрибають через калюжі. Звучить пісня «Кап-кап» сл. і муз. Наталії Май.

Осінь: Які спритні у вас малята! Діти, а після дощику на городі вирости різні овочі, так ось вони!

Танок «Овочі» (авт. пісні Р.Р. Пердигонес, виконує С. Мінаєв).

Осінь:

- Діти, а де ростуть овочі? (на городі)
- А чи впізнали ви, що за овочі завітали?
- Давайте перевіримо. Послухайте і відгадайте загадку.

Ми зеленої всі масті,
Всі довгасті, всі смугасті.
Гарбуза сини та дочки
Звати як нас? (огірочки)

У темній я живу коморі,
А коса моя - надворі.
Гарбузова я сестриця
Ну а звуть мене ... (морквиця)
Сидить бабуся
Не в одному кожусі.
Хто її роздягає,
Той сльози проливає. (цибуля)
На городі виріс дужий,
Круглий, жовтий і байдужий.
До червоних помідорів,
До капусти і квасолі.
Хто цей гордий карапуз,
Здогадалися? (гарбуз)

Ведуча: Так це ж гарбуз завітав зі своєю родиною!

Інсценізація пісні «Ходить гарбуз по городу».

Ведуча: Ось малята і закінчилося наше свято. Всі ви молодці. Ну, що Осінь, чи сподобалося тобі святкувати?

Осінь: Дуже сподобалося. Дружно так грали, співали, танцювали.

Тож прийшов той час, пригостити хочу Вас. Частуйтеся гарненько, яблучками, грушками моїми солоденькими.

А мені вже прощатися час, до нової зустрічі!

До побачення!

Осінь виходить під пісню «Осінь, фарбами заграй» сл. і муз. Ніни Миколаєвої виконує Наталя Саверська.

Федінчик Г.М.,

вихователь

ЗДО № 6 «Струмочок»

м. Вараши, Рівненська область, Україна

РОДИННИЙ ВОГНИК МОЯ РОДИНА – СКАРБ КРАЇНИ

Доброго вечора, шановні батьки! Ми раді, що ви знайшли час, відклали всі свої справи і завітали на наш родинний вогник «Моя родина – скарб країни».

Дмитро Білоус писав: В щасливі і сумні години,

Куди б нам не стелився шлях,

Не згасне вогнище родинне.

В людських запалених серцях.

Ми з вами всі - український народ, який складається з родин великих і малих, дружних і працьовитих. Родина - це не тільки родичі і рідні. Це і наша група, і наш дитячий садок, і весь український народ.

Сім'я займає особливе місце в житті кожної людини. Тато й мама дають дитині життя, виховують, навчають, привчають до праці. Вони хвилюються за невдачі та радіють успіхам своїх дітей.

«Родина», «рід», які слова святі!

Вони потрібні кожному в житті,

Бо всі ми з вами гілочки на дереві,

Що вже стоїть віки.

Це дерево – наш славний родовід,

Це батько, мати, прадід твій і дід.

Саме родина — осередок виховання дитини. Під керівництвом батьків дитина набуває свого першого життєвого досвіду, елементарних знань про навколишню дійсність, умінь та навичок життя в суспільстві.

Пригадайте, скільки разів ви говорили своїм дітям: «Ми такими не були, ми були кращими, слухнянішими». Сьогодні я пропоную вам пригадати, якими ж ви були в дитинстві і більше дізнатися про свою дитину.

Та перш, ніж ми розпочнемо, я пропоную створити правила, за якими ми будемо працювати. А саме:

- щирість у спілкуванні, відкритість

- один говорить усі слухають

- все, що відбувається в цій кімнаті, не виходить за її межі.

Всі згодні?

Спочатку ми пропонуємо краще познайомитися один з одним, більше дізнатися про кожну родину: з кого складається ваша родина, чим особлива. Адже так склалися обставини, що лише в цьому році ми змогли зібратися разом у групі. На яслах ми проводили збори на вулиці через корона вірус, а далі завадила війна.

Вправа «Розкажіть про свою сім'ю».

Учасники утворюють коло. Передають одне одному сердечко і коротко розповідають про свою сім'ю.

Дякуємо усім за ваші розповіді.

Вправа «Сімейні цінності».

Як ви розумієте поняття «сімейні цінності»?

Сімейні цінності – це те, що важливо для сім'ї. Спілкування. Повага. Традиції. Висновок: найдорожче – наші діти.

А зараз напишіть на промінчиках сонечка сімейні цінності, які на вашу думку, найкращі та найважливіші для родинного виховання?

Виступ батьків (підведення підсумків).

А що ж потрібно дитині для щастя? Дитині для щастя мало потрібно – це увага, любов і турбота. Дитяче щастя не можна купити ні за які подарунки. Дитина, як ніхто інший, здатна розпізнати щирість дорослих

Дитинство – це пора в житті, коли всі емоції набагато сильніші і яскравіші, ніж потім в дорослому віці. Тому дітям треба зовсім небагато, щоб відчувати себе щасливими. І батьки, якраз перші люди, які можуть ошчасливити дітлахів. Тому:

1. Слухайте. Немає нічого важливішого для дитини, ніж бути почутим та зрозумілим.

2. Обіймайте. Дитині важливі обійми для нормального самопочуття.

3. Захищайте. Від чужих людей, поганої погоди, незрозумілих емоцій, і навіть від себе. Будьте на стороні дитини.

4. Забороняйте. Межі – це фундамент безпеки. Для дитини важливе розуміння меж.

5. Дозволяйте. Досліджувати, мацати, пробувати, злитися, сумувати, сміятися – це все бути собою, а отже розвиватися.

А тепер ми хочемо запропонувати вам трішки відпочити.

Вправа «Дайте відповідь».

Уявіть що вам 5 років, і дайте відповіді на дитячі запитання, а потім ви почувете, як відповіли на ці запитання ваші діти.

- Чому кавун смугастий?

- Чим граються бабусі?

- Для чого кішці вуса?

- Якби у вас була чарівна паличка і можна було б виконати три бажання, щоб ви загадали?

А зараз, послухаємо, як на ці питання відповіли ваші діти. (Відео дітей).

Шановні батьки, ви всі колись були маленькими і жили в чудовій країні дитинства. А зараз у ній живуть ваші малюки. Особливо актуальним для українського народу наданий час є збереження національних традицій, української мови, що становить код нації. Український дитячий фольклор – це найцікавіший, доступний багатофункціональний матеріал для виховання дітей. За допомогою народного фольклору діти отримують перші відомості про оточуюче середовище, культуру свого народу. Ми з вами трішки пограємо і перевіримо чи знаєте ви народний фольклор. Для цього розділимося на 2 команди.

1. «Відгадайте прислів'я за картинкою».

Народна мудрість каже: «Якщо твої плани розраховані на рік – сій жито, на десятиліття – саджай дерева, на віки – виховуй дітей». А чи знаєте ви інші прислів'я про сім'ю. Вам необхідно назвати прислів'я про сім'ю що зображено на мнемому змужці.

2. «Народна мудрість».

Від народження дитини до кінця свого життя батьки турбуються про долю своїх дітей. Мати не тільки береже своїх дітей, вона навчає їх усьому: охайності, працьовитості. Батько - захисник роду, народу, годувальник сім'ї. Батькове слово - закон. Споконвіку сини слухалися батька, брали з нього приклад. У багатьох піснях, приказках говориться про це. Пропонуємо взяти вам участь у конкурсі «Народна мудрість». Вам потрібно відгадати кінцівку прислів'я.

➤ Прислів'я про схожість батьків і дітей:

- Яке дерево, такі в нього квіточки, які батьки (такі їхні діточки).
- Який кущ, така калина. Яка мати (така дитина).
- Який дуб, такий тин. Який батько (такий син).
- Не навчив батько (не навчить і дядько).

➤ Прислів'я про щастя мати таку маму:

- Як під сонцем квітам, (так з матір'ю дітям).
- Як мати рідненька, (то й сорочка біленька).
- На сонці тепло, (а біля матері добре).
- Нема того краму, (щоб купити маму).

➤ Про покарання і про те, як мати сприймає біди своїх дітей:

- Мати сильно замахне, (та легенько вдарить).
- Мати однією рукою б'є, (а другою гладить).
- Мене мати цілий вік дурила: казала битиму (та й не била).
- У дитини заболить пальчик, (а в матері - серце).

3. «Відгадайте казку».

У дитинстві батьки розповідали вам чудові, добрі казки. Зараз ви розкажете їх своїм дітям. Зараз ми перевіримо чи читаете ви дітям казки. Вам необхідно відгадати про яку казку йдеться у загадці.

На городі виросла, Восени велика стала. Дід почав усіх гукати: «Час красуню нашу рвати». («Ріпка») Не полечу з вами. Як я була в лужку, Виламала ніжку, А ви полинули, Мене покинули. (Кривенька качечка з казки «Кривенька качечка») Котику-братику! Несе мене лиска По каменю-мосту На своєму хвосту. Порятуй мене! (Півник із казки «Котик і півник») Гуси, гуси, гусенята! Візьміть мене на крилята Та понесіть до батенька, А в батенька їсти й пити, Ще й хороше походити. (Телесик із казки «Івасик-Телесик»)	Хто утік від баби з дідом, Не міг всидіть на вікні, Зустрів у лісі різних звірів І кожному співав пісні? («Колобок») Знайшов півник колосок, Змолів борошна мішок, Спик одразу у печі Пиріжки і калачі. Мишенят не пригощав, Бо жоден з них не працював. («Колосок») Підробив він голосок, Став на маминім співати. Здогадалися малята: Вовк не наша мати. («Вовк і семеро козенят») Старенька бабуся у лісі жила, Гостинці для неї онучка несла.... Хто дівчинку цю по дорозі зустрів? Як казка ця зветься? Хто б відповів? («Червона Шапочка»)

4. «Хто назве більше колискових».

Прислів'я, казки пригадали. А тепер час пригадати колискові пісні.

Ой у ліску на горішку Ой ну коте котино Ой ходить сон коло вікон Ой ходить сон по долині Ой ходить сон по хаті Ой люлі люлі треба спати Ой спи дитя в колисочні Котику біленький, котику сіренький	Баю баю дитино Баю баю люлі А-а-а-а люлечки Люлі люлі люлечки Спи, маленький козачок Ніченька іде Сонько дрімко Тане вечір ніч близенько

Дякуємо усім за активну участь. Надіємося що ви трішки відпочили, гарно провели час, щось пригадали, щось нове дізналися.

Для кожної дитини її мама та тато найкращі і це безсумнівно, тому ми хочемо вручити вам усім медаль «Найкраща мама», «Найкращий тато».

Мозковий штурм «Меморандум».

Зараз ми пропонуємо вам утворити коло і продовжити фразу «Я хочу, щоб моя дитина...». Учасники передають одне одному сердечко, і кожний, у кого в руках воно опиниться говорить «Я хочу, щоб моя дитина...».

Бажаємо усім, щоб ці гарні побажання обов'язково здійснилися.

Ось і добігає кінця наша зустріч. Ми вдячні за те, що ви відгукнулися на наше прохання, завітали на родинний вогник. На кінець нашої зустрічі ми хочемо вам роздати дитячі заповіді для батьків.

Дитячі заповіді для мам, тат, бабусь та дідусів:

1. Дорогі дорослі, пам'ятайте, що ви самі «запросили» мене у свою родину. Колись я залишу батьківську оселю, але до того часу навчіть мене мистецтва бути людиною.

2. У моїх очах світ має інший вигляд, ніж у ваших. Поясніть мені, що, коли і чому кожен із нас має у ньому робити.

3. Мої ручки ще маленькі - не очікуйте від мене досконалості, коли я стелю ліжко, малюю, пишу або кидаю м'яч.

4. Мої почуття ще незрілі - прошу, будьте чуйними до моїх потреб. Не нарікайте на мене цілий день.

5. Щоб розвиватися, мені потрібна ваша увага і підтримка. Лагідно критикуйте й оцінюйте, але тільки мої вчинки, а не мене.

6. Дайте мені трохи самостійності, дозвольте робити помилки, щоб я учився на них. Тоді я зможу самостійно приймати рішення у своєму дорослому житті.

7. Прошу, не робіть усього за мене, бо я виросту переконаним у своїй неспроможності викопувати завдання.

8. Я переймаю у вас усе: слова, інтонації голосу, манеру рухатися. Ваші слова, почуття і вчинки повертатимуться до вас через мене. Так справедливо влаштувала природа зв'язок між поколіннями. Тому навчіть мене, будь ласка, найкращого. Пам'ятайте, що ми разом не випадково: ми маємо допомагати один одному в цьому безмежному світі.

9. Я хочу відчувати вашу любов, хочу, щоб ви частіше брали мене на руки, пригортали, цілували. Але будьте уважні, щоб ваша любов не перетворилася на милиці, які заважатимуть мені робити самостійні кроки.

Литвиненко С.Д.,

вихователь

ДНЗ (ясла-садок) № 23 «Золотий ключик»

м. Суми, Сумська область, Україна

Сидорова О.В.,

завідувач

ДНЗ (ясла-садок) № 23 «Золотий ключик»

м. Суми, Сумська область, Україна

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ФІНАНСОВОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті йдеться про необхідність формування економічного світогляду та фінансової грамотності дітей дошкільного віку. Розкрито

значимість застосування міжнародної програми соціально-фінансової освіти дітей від 3 до 6 років «Афлатот» у дошкільних закладах України.

Ключові слова: економічне виховання дітей, соціальна освіта, фінансова освіта, міжнародна програма соціально-фінансової освіти дітей від 3 до 6 років «Афлатот».

Постановка проблеми. Сучасний світ, насичений інформаційними та фінансовими потоками, висуває нові вимоги до особистості, незалежно від її віку. Володіння азами фінансової грамотності перестає бути прерогативою виключно дорослих, перетворюючись на ключ до стабільного і комфортного життя, формування якого необхідно розпочинати якомога раніше. Саме тому формування економічного світогляду та фінансової грамотності у дітей дошкільного віку набуває статусу пріоритетного завдання сучасної педагогіки та сімейного виховання.

Дитина з ранніх років занурена в середовище економічних відносин – вона бачить покупки в магазинах, чує обговорення витрат, стикається з рекламою, але часто не розуміє причинно-наслідкових зв'язків між працею, доходом і споживанням. Гроші для неї можуть здаватися необмеженим ресурсом, що з'являється «з нізвідки» (з батьківського гаманця чи банківської картки). Такий неадекватний погляд у подальшому може призвести до імпульсивних витрат, неспроможності планувати та фінансових труднощів у дорослому житті.

Раннє знайомство з елементарними економічними категоріями, такими як праця, гроші, потреби, ресурси та ощадливість, є необхідною умовою для успішної соціалізації дитини та підготовки її до самостійного дорослого життя. Дошкільний вік є найпродуктивнішим для закладення базових особистісних якостей, таких як відповідальність, ощадливість, цілеспрямованість та сила волі. Саме ці якості є основою для прийняття розумних фінансових рішень у дорослому житті та формування фінансово грамотного громадянина.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальновідомо, що у педагогічній науці питання формування економічної грамотності, економічного виховання не є новою. Багатопланових проблем економічного виховання підростаючого покоління торкалися з певною повнотою їх розкриття в своїх дослідженнях філософи, економісти, соціологи, психологи, педагоги (Г. Аврех, А. Абрамова, А. Аменд, А. Бірман, Ю. Васильєв, В. Жамін, Н. Клепач, В. Попов, В. Шубінський).

Перші дослідження щодо формування економічних понять у дошкільників проводились американськими вченими Дж. Брунером,

К. Гудменом, Р. Саттоном та ін. та були спрямовані на вивчення сприйняття дітьми монет різного номіналу. Науковці В. Поляков та І. Сасова визначили декілька етапів отримання економічних знань і уявлень. На їх думку, для дітей дошкільного віку характерним є емоційно-образне сприйняття, коли формуються елементарні уявлення про потреби, можливості

їх задоволення, початкові економічні вміння в доступних для них видах діяльності.

Дослідженням цієї проблеми займалися і сучасні вчені (А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Грама, Л. Кларіною, Е. Курак, А. Шатової, А. Смоленцевої) їх дослідження свідчать про необхідність впровадження економічної освіти саме з дошкільного віку. Науковці (А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Грама) констатують, що сучасні соціально-економічні відносини в суспільстві спонукають дитину досить рано знайомитися з проблемами сімейної «дорослої» економіки.

Мета статті. Мета статті полягає в тому, щоб довести актуальність економічного виховання та соціально-фінансової грамотності у дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Новою редакцією Базового компоненту дошкільної освіти України (2021) вперше наголошено на необхідності формування соціально-фінансової грамотності дошкільників (прояву соціальної компетентності й навичок фінансової грамотності), що характеризується як здатність дитини усвідомити, хто вона є і як потрібно взаємодіяти з іншими людьми. Це надихає дитину вивчати свої права і обов'язки, планувати бюджет, раціонально використовувати ресурси, заощаджувати, оцінювати наявні можливості, формує розвиток лідерських якостей [1].

Тож сучасний навчальний заклад має виконувати своє головне завдання - забезпечувати розвиток особистості, здатної орієнтуватися, діяти, творити в новому швидкозмінному суспільстві, адекватно викликам часу.

Сучасне життя вимагає від людини соціальної активності та життєвої компетентності, особливо у сфері розумного розпорядження наявними ресурсами. Тому в усьому світі зростає увага до соціально-економічної освіти, яку необхідно розпочинати вже з дошкільного віку.

Дошкільний вік є сензитивним періодом для закладення базових особистісних якостей - відповідальності, ощадливості та цілеспрямованості, які є фундаментом для майбутньої фінансової компетентності. Діти вже в цей час формують первинні економічні уявлення: вони розуміють, що потреби можуть бути безмежними, а можливості родини для їх задоволення - обмеженими. Це усвідомлення допомагає навчити малюка співвідносити свої бажання з реальними ресурсами.

Соціальна освіта навчає дітей громадянським обов'язкам, необхідності розуміння соціальних проблем.

Фінансова освіта включає розвиток важливих навичок заощадження, розробки бюджету і участі у фінансових проектах.

Економічне виховання - процес формування у людини сучасного економічного мислення, почуття бережливого хазяїна, працелюбності, старанності, діловитості, організованості і завзятості.

Економічне виховання в сучасний період - актуальна проблема як для дітей, так і для дорослих. Для відбудови економіки держави, для грамотного

вирішення великих і малих економічних завдань треба серйозно займатись економічним вихованням підростаючого покоління, і насамперед здійснити перелом у відношенні до трудової діяльності, ресурсів держави, до господарювання, до державної, комунальної і приватної власності. Велику кількість цих питань доводиться вирішувати вперше [4].

Майбутнє кожної людини у її власних руках. Очевидним є те, що виховання соціально – відповідальних та освічених у фінансовій сфері дітей робить їх спроможними змінити власне життя та світ довкола на краще, тим самим збільшуючи шанси на успішне й щасливе майбутнє. Особлива необхідність фінансового навчання постає все більш очевидною в останні роки. Незважаючи на те, що ми живемо в світі з швидко перемінними економічними умовами, діти і дорослі у всьому світі мають дуже низький рівень фінансової грамотності. Внаслідок недостатчі знань у сфері фінансів, діти та молодь часто стають жертвами соціально, екологічно та економічно нестійких моделей споживання [2, с. 6].

Аналіз дитячих ігор, питань, розмов свідчать про інтерес дітей до проблем, пов'язаних з економікою. Причинами цього вважається проникнення економіки, насамперед, у життя сім'ї, де дитина і стикається з фінансово-економічними проблемами, які частіше за все обговорюють члени родини. Цілком зрозуміло: чим раніше ми розпочнемо фінансово-економічну освіту дітей, тим усвідомленішими, раціональними та розумнішими будуть їхні дії та вчинки, бо саме в цьому віці діти опановують первісний досвід елементарних економічних відносин. Чим старші діти, тим активніші вони у вирішенні багатьох фінансово-економічних питань: розподілі сімейного бюджету, складанні меню, обладнанні квартири тощо [3, с. 27].

Щоб підготувати дітей дошкільного віку до успішної соціалізації в умовах постійних економічних трансформацій, необхідна розробка спеціального освітнього підходу. Його мета – сформувати у малюків фінансову грамотність та економічне мислення, навчити їх правильно поводитися з грошми та сприяти розвитку їх як гармонійних, допитливих і творчих особистостей.

Практика роботи показує, що трактування економіки, як області «розумного ведення домашнього господарства», мистецтво його ведення має бути подано дітям у формі елементарних відомостей: навчання їх правильному відношенню до грошей, методам їх отримання та розумного використання; за допомогою ігор, економічних завдань, ситуацій, змісту казок, ввести дітей в складний світ предметів, речей, людських взаємовідносин, доступних пояснень взаємозв'язку між економічними та етичними категоріями: праця, товар, гроші, вартість, ціна з однієї сторони, і моральними – бережливість, чесність, економічність, гідність, щедрість, ощадливість [3, с. 15].

Розробка методичних матеріалів та цікавих, розвиваючих ігор, спрямованих на формування основ фінансової грамотності – це не тільки

корисні навчальні матеріали, а й цікаві освітні розваги, із якими легше зацікавити дітей складною темою.

Існує безліч методів, які допоможуть викликати у дошкільника інтерес до навчальної гри. Серед них такі як:

- наочні: спостереження, демонстрація наочних посібників, інтерактивного матеріалу, візуальних образів, мультфільмів, відеороликів.

- словесні: розповідь педагога, бесіда, читання художньої літератури, питання пошукового характеру, ведення діалогу у грі.

- ігрові: сюжетно-рольові ігри, дидактичні ігри та вправи; практичні: програвання ситуацій, моделювання, вправи [6].

Комплексний підхід до навчання фінансовій грамотності об'єднує освітню, розвиваючу та виховну цілі. Це дозволяє не лише ефективно засвоїти знання, а й перетворити процес на цікаву спільну діяльність. Як результат, у дитини збагачується мова, формуються ключові навички – відповідальність, комунікативні здібності та вміння співвідносити бажання з можливостями.

Однією з програм, яка сприяє оволодінню дітьми навичками, які допомагають соціальній інтеграції в суспільстві, вихованню в них готовності до свідомої участі в товарно-грошових відносинах є міжнародна програма соціально-фінансової освіти дітей від 3 до 6 років «Афлатот».

Варто зазначити, що урядом України також ініційовані певні кроки, спрямовані на покращення фінансової грамотності молоді.

Вважаємо впровадження міжнародної програми соціально-фінансової грамотності «Афлатун» (для дітей віком від 3 до 6 років – «Афлатот») (Нідерланди) в освітній процес нашої держави значним досягненням [4]. Ця програма сприяє набуттю дітьми навичок соціальної інтеграції в суспільстві, вихованню в них готовності до свідомої участі в товарно-грошових відносинах. Завданнями програми «Афлатун» є поступове оволодіння дітьми азами фінансової грамотності та усвідомлення соціальної відповідальності. Програма «Афлатот» – освітня програма, спрямована на формування азів соціальної та фінансової грамотності дошкільнят. Це не комплексна програма раннього розвитку та навчання дітей, а додатковий навчальний курс, що розширює їх світогляд, залучає до сучасного життя, в якому вони повинні не лише безпечно діяти, а й бути захищеними.

Дана програма допомагає дошкільнятам усвідомити, хто вони є і як слід взаємодіяти з іншими людьми, надихає дітей вивчати свої права і обов'язки, вчить планувати бюджет, раціонально використовувати ресурси, оцінювати наявні можливості, формує підприємницький дух, а також акцентує увагу на ролі сім'ї та сімейних цінностей у вихованні.

Програма «Афлатот» має на меті не лише навчити дітей фінансової грамотності, а й допомогти їм знайти своє «Я» та позиціонувати себе у суспільстві.

Оскільки знання, вміння та навички, сформовані у дошкільному віці мають стати фундаментом для становлення громадянина – людини, щиро

зацікавленої в розвитку та економічному розквіті своєї держави, на мій погляд, дуже важливою є продумана та послідовна робота з економічної освіти найменших громадян нашого суспільства.

Тому нашим завданням, як педагогів, не тільки дати об'єм економічних знань, але й навчити правильно користуватися цими знаннями, тобто виховувати економіста, господаря, хазяїна свого життя [4].

Однак, формування економічної компетентності неможливо без взаємодії з сім'єю, де проходить економічна соціалізація дитини, опори на наявний сімейний досвід. Перші пізнання про економіку діти отримують саме в сім'ї, оскільки вона дуже тісно пов'язана з економічним життям усього суспільства. Традиційно, однією із функцій сім'ї є її господарсько-економічна діяльність, що є необхідною умовою життя і розвитку сімейних відносин. Повсякденний облік сімейних витрат і доходів, правильне використання дорослими кожної копійки, дбайливе ставлення батьків до продуктів харчування та речей демонструють дитині повагу до праці, людей праці, формують дбайливе ставлення до всього, що створено людиною, вчать дошкільника раціональної організації праці. Тому педагоги повинні встановлювати і підтримувати постійний контакт з батьками в галузі економічної освіти дітей дошкільного віку [5, с. 23].

Висновки. Отже, формування економічного світогляду та фінансової грамотності у дітей дошкільного віку є не просто бажаною, а критично необхідною складовою сучасної освітньої системи. Як показало дослідження, саме дошкільня є тим сензитивним періодом, коли через ігрову діяльність та цілеспрямоване виховання можна закласти міцний фундамент економічного мислення та риси бережливого господаря.

Успішна соціалізація дитини в умовах безперервних соціально-економічних змін прямо залежить від її вміння співвідносити бажання з можливостями, розуміти цінність праці та приймати відповідальні рішення щодо грошей і ресурсів.

Таким чином, інвестиції у ранню економічну та фінансову освіту є стратегічною інвестицією у майбутній фінансовий добробут та соціальну компетентність українського суспільства. Впровадження спеціальних методик та активна співпраця закладу дошкільної освіти з родиною є запорукою виховання нового покоління фінансово грамотних і відповідальних громадян.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu
2. Кернан М., Желен Л. Програма соціальної та фінансової освіти дітей дошкільного віку від 3 до 6 років «Афлатот». Амстердам: Секретаріат Афлатун, 2013.

3. Формування первинного економічного досвіду старших дошкільників: навчально-методичний посібник/Е.А. Кладієва, Т.П. Михайліченко, А.В. Сазонова; наук. ред. А.В. Сазонова; за заг. ред. А.В. Сазонової. – Донецьк, 2008. – 200 с.

4. Досліджуй, думай, вивчай і дій з Афлатуном. Інноваційний проект з формування соціально-фінансової та економічної грамотності дітей старшого дошкільного віку/ Табачинська Л.Ф., Радіо Г.П. – Нетішин: 2017- 209 с.

5. Дрозденко Л.І. Виховання економічної культури. Палітра педагога. 2007. № 4. С. 20–23.

6. Русин Н.М., Черепаня Н.І., Мішко М. Формування фінансової грамотності у дітей дошкільного віку в різних видах діяльності.//Освіта і наука. 2024. Вип. 1(36). С. 201–207. URL: <https://surl.lu/piauge>

Красіна Т.І.,

вчитель-дефектолог

КЗДО КТ № 236

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Шаповалова Н.В.,

вихователь спеціальної групи

КЗДО КТ № 236

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Давиденко Н.В.,

вихователь спеціальної групи

КЗДО КТ № 236

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ЗОЛТАНА ДЬСНЕСА «ЛОГІЧНІ БЛОКИ» У ВЗАЄМОДІЇ З ДІТЬМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ГРУПИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальним питанням сьогодення є здобуття якісної освіти дітьми з особливими освітніми потребами. Базовий компонент дошкільної освіти регламентує забезпечення потреб дитини, створення умов для її повноцінного розвитку, визначає вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів освіти дитини дошкільного віку. Державний стандарт спрямований на забезпечення рівного доступу до дошкільної освіти усіх дітей, зокрема і з особливими освітніми потребами. Саме ця категорія дошкільників потребує спеціальної уваги та підтримки, щоб забезпечити їх повноцінний розвиток. У Базовому компоненті визначено ключові компетентності, які повинна освоїти дитина дошкільного віку. У дітей з ООП формування певних компетентностей мають ряд особливостей, що зумовлено специфікою розвитку їх когнітивної сфери: низький рівень розвитку сприйняття, нестійка увага, труднощі у її переключенні, короткочасна, здебільшого механічна пам'ять, мислення

переважно наочно-дійове, знижена пізнавальна активність та потреба у спілкуванні. Тому, для цієї категорії дошкільників необхідно створити оптимальні освітні та розвивальні умови, добирати та використовувати ефективні інноваційні технології навчання.

Однією із таких технологій є методика Золтана Дьєнеша «Логічні блоки». Вона забезпечує всебічний розвиток дошкільника з ООП, різноманітність навчальних активностей, які враховують індивідуальні особливості дитини, створює можливості для виявлення та розвитку здібностей, інтересів і, головне, залучає до взаємодії з однолітками. Методика спрямована на розвиток когнітивної сфери, психічних процесів і, що важливо, дозволяє реалізувати значну частину освітнього напрямку «Дитина у сенсорно-пізнавальному просторі». Зокрема:

- предметно-практичну, технологічну компетентність: так як блоки Дьєнеша є чудовим будівельним матеріалом, дитина вчиться реалізовувати колективні і власні творчі задуми у процесі конструктивних, технічно-творчих завдань, завдань з моделювання;

- сенсорно-пізнавальну, логіко-математичну і дослідницьку компетентність: у дитини формуються уявлення про поняття «величина», «форма», «колір», еталони площинних геометричних форм, параметри величини; дитина вчиться спрямовувати сенсорні процеси відчуття, сприйняття, увагу на пізнання об'єктів; формується вміння досліджувати предмети, виявляти у них спільне та відмінне, знаходити різні варіанти розв'язання логіко-математичних завдань, аналізувати, класифікувати, узагальнювати, групувати предмети за різними ознаками, елементарне кодування властивостей за допомогою символічних позначень; діти вчать робити висновки та узагальнення, самостійно виправляти помилки.

Блоки Дьєнеша використовуються в широкому спектрі освітніх програм та методик для дітей різного віку, і вивчення їх впливу на дошкільників є перспективним щодо розробки нових технологій навчання.

Особливості використання логічних блоків Дьєнеша в освітньому процесі закладів дошкільної освіти окреслювали у своїх наукових дослідженнях О. Гнізділова, М. Кушнірук, О. Ліннік, В. Мамон, С. Нікітченко, В. Новікова, Т. Пагута, А. Половець, Т. Самчук, І. Яблонська та інші. Дослідники зауважують, що використання цієї методики в системі освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», дозволяє не лише закріпити отримані знання, але й активізувати розумовий розвиток, формувати такі операції мислення: порівняння, аналіз, синтез, класифікація, узагальнення, систематизація, абстрагування, аналогія, кодування та декодування.

З. Герасимюк вважає, що основна мета використання дидактичного матеріалу - навчити дошкільників вирішувати логічні завдання на класифікацію за властивостями. О. Гнізділова та однодумці зазначають, що за допомогою блоків Дьєнеша діти вчать розв'язувати логічні завдання,

розвиваються їх навички мовлення. Ці логічні ігри з блоками можуть бути використані під час навчальних занять, в художньо-естетичній творчості та в ігровій діяльності дітей. Під час малювання діти можуть користуватися цими блоками для обведення фігур, розфарбовування їх та додавання деталей тощо. У процесі аплікації діти використовують ці блоки для створення зображень, складених з логічних фігур.

Основні завдання реалізації методики:

1. Розвиток просторових уявлень та сприймання – діти можуть експериментувати зі створенням різних фігур і об'єктів, вчать розуміти просторові відношення між блоками та розвивають спроможність уявляти об'ємність структур.

2. Розвиток умінь сортування та класифікації (мисленнєві операції: аналіз, синтез, класифікація, узагальнення) – діти можуть сортувати блоки за розміром, формою, кольором, або іншими характеристиками.

3. Розвиток критичного мислення – діти шукають нестандартні рішення питань, вчать критично мислити.

4. Розвиток елементарних математичних уявлень: використання блоків Дьєнеша може допомогти дітям розуміти поняття кількості, величини предметів, форми, кольору та ін.

5. Співпраця та комунікація – гра з іншими дітьми або дорослими, знаходження спільних рішень сприяє розвитку навичок співпраці та комунікації. Ці блоки сприяють розвитку навичок аналізу, логічного мислення, творчості та математичного розвитку. Вони також допомагають дітям розвивати координацію рук та очей, виявляти та розв'язувати проблеми та навчають їх працювати в команді.

До набору за методикою З. Дьєнеша «Логічні блоки» входить:

- 16 жовтих елементів (8 тонких, 8 товстих);
- 16 червоних елементів (8 тонких, 8 товстих);
- 16 синіх елементів (8 тонких, 8 товстих).

Основні характеристики логічних блоків Дьєнеша:

– форма, фігури: квадрат, трикутник, прямокутник, круг. Форма допомагає дітям розрізняти та класифікувати об'єкти;

– колір: кожна фігура має свій власний колір, різні кольори допомагають дітям розвивати навички розрізнення та сприйняття кольорів. В блоках Дьєнеша фігури представлені у жовтому, червоному, синьому кольорах;

– величина: фігури в наборі різняться за розмірами (великі-малі) та товщиною (товсті-тонкі).

Форми організації діяльності з логічними блоками Дьєнеша:

- 1) спеціально-організована діяльність (заняття);
- 2) спільна і самостійна ігрова діяльність;
- 3) рухливі ігри (предметні орієнтири, умовні позначення на доріжках та лабіринтах);

4) конструкторсько-будівельна діяльність.

Проаналізувавши теоретичний матеріал та оцінивши значення методики Дьєнєша для розвитку психічних процесів, когнітивної сфери дітей з ООП нами було розроблено алгоритм роботи з логічними блоками. До кожного етапу дібрано орієнтовний перелік дидактичних ігор та вправ.

Алгоритм реалізації методики «Логічні блоки» З. Дьєнєша

№		Дидактичні ігри та вправи
1.	Знайомство із кольором (умовною позначкою)	Сортування (групування) блоків за кольором, впр. «Назви колір», впр. «Знайди пару», впр. «Добери за умовною позначкою», впр. «Виклади доріжку за схемою», впр. «Чарівний мішечок», впр. «Продовж ряд», впр. «Збери намисто», впр. «Добери за кольором», д/г «Детективи», д/г «Дизайнери», д/г «4-ий зайвий» і ін.
2.	Знайомство із формою (умовною позначкою)	Сортування (групування) блоків за формою, впр. «Назви фігуру», впр. «Добери за умовною позначкою», д/г «Добери за тінню», д/г «Квітник», д/г «Змійка», впр. «Виклади місточок», «Виклади намисто», д/г «Яка фігура сховалась?», впр. «Опиши фігуру», д/г «Дизайнери», д/г «4-ий зайвий» д/г «Малюємо фігурами» і ін.
3.	Знайомство із величиною (умовними позначками): - поняття «великий-малий»; - поняття «товстий-тонкий».	Сортування (групування) блоків за величиною та товщиною, впр. «Назви який?», впр. «Нагодуй Хрюшу і Заю», д/г «Змійка», впр. «Виклади місточок», впр. «Що зникло?», впр. «На що схоже?», д/г «4-ий зайвий», впр. «Мозаїка», впр. «Чарівний мішечок», впр. «Спільне-відмінне», д/г «Толерантність» і ін.
4.	Робота з логічними картками, робота з таблицями, за усними ознаками (інтеграція 3-ох ознак)	Впр. «Добери блоки за умовними позначеннями», впр. «Добери блоки за логічними картками», д/г «Повтори моделі», д/г «Яка фігура заховалась», впр. «Виклади за зразком», впр. «Загадки без слів», впр. «Засели блоки у будиночок», впр. «Блоки-сусіди», впр. «Збудуй за схемою» (умовними схемами), впр. «Вирости чарівне дерево з геометричних фігур» і ін.

Для реалізації розвивальних можливостей методики З. Дьєнеша слід систематично планувати спеціально-організовану діяльність з використанням «Логічних блоків» дотримуючись принципу «від простого до складного». Логічні блоки є незамінним помічником для батьків у організації розвивальних занять та дозвілля зі своїми дітьми вдома.

Література

1. Клак В.О. Психологічні особливості розвитку логічного мислення дітей дошкільного віку. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, серпень 2019. № 9. С. 21–25.
2. Герасимюк З. Блоки З. Дьєнеша як інноваційна технологія формування логіко-математичної компетентності. НАУКА. ОСВІТА. МОЛОДЬ. 2023. С. 73–76.
3. Гнізділова О.А., Гришко О.І., Клевака Л.П. Розвиток у дітей дошкільного віку логіко-математичних уявлень та умінь у процесі використання логічних блоків Дьєнеша та паличок Кюїзенера. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: "Педагогічні науки", (4). 2021. С. 199–206.

Дашко В.В.,

вихователь

ЗДО № 28 «Космічний»

м. Запоріжжя, Запорізька область, Україна

КОНСПЕКТ ІНТЕГРОВАНОГО ЗАНЯТТЯ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ТЕМУ «СВІТ ВЕЛЕТНІВ І КРИХІТОК: ВІДКРИВАЄМО МАСШТАБ»

Програмові завдання:

- формувати вміння порівнювати предмети за величиною, вживати порівняльні ступені прикметників;
- збагачувати активний словник дітей прикметниками (великий – більший – найбільший, маленький – менший – найменший);
- розвивати мовленнєву логіку, вміння добирати характеристики до предмета;
- розвивати навички діалогічного мовлення та аргументації;
- тренувати зв'язне описове мовлення;
- удосконалювати фонематичний слух та вміння регулювати силу голосу;
- виховувати спостережливість, естетичне чуття й інтерес до пізнання світу.

Матеріали та обладнання: глобус, плакат-схема «Я → Дім → Місто → Планета», картки великих об'єктів (Слон, Океан/Кит, Будинок), картки малих об'єктів (Мураха, Насінина, Гудзик/Пір'їнка), зображення Великої хвилі та Маленької краплі, дві рамки (велика й мала).

Додаткові матеріали

<https://drive.google.com/drive/folders/19n5WJuE1HGCXAYCKBMNuotu-03ACN4IW?usp=sharing>

Хід заняття

1. Емоційне налаштування (5 хв.).

Вітальне коло «Який наш Світ?».

Вихователь: Діти, сьогодні ми поговоримо про Світ, що оточує нас. Він великий, цікавий і різний. Якими словами ви можете його описати? (Діти добирають прикметники, н-д: великий, різнокольоровий, цікавий, гарний, загадковий, чарівний...).

- Покажіть руками, який великий Світ... А тепер, яка маленька комашка.

Вправа «Сходінки масштабу».

Вихователь демонструє глобус: Подивіться на глобус. Наш дім – Земля - це найбільше, що ми бачимо. Давайте спустимося «сходінками» вниз, використовуючи слова «менший, ще менший, найменший».

- Що менше за Землю? (Країна)

- Що ще менше? (Місто)

- Що зовсім маленьке? (Дім)

- А хто найменший? (Я – людина)

Діти проговорюють: менший, ще менший, найменший.

2. Пізнавально-мовленнєва діяльність (15–20 хв.).

Дидактична гра «Назви який» (описові прикметники).

Дітям роздають картки великих і малих об'єктів (слон, океан, мураха, насінина).

Завдання: назвати якомога більше ознак.

Приклади: Слон — великий, сильний, важкий, сірий, могутній.
Мураха — маленька, спритна, чорна, легенька, працююча.

Вправа-діалог «Хто кого переговорить?».

Вихователь показує пару «Велика хвиля — маленька крапля води».

- Послухаймо розмову Великої Хвилі та Маленької Краплі!

Діти в ролях «суперечаться», використовуючи порівняння: вищий, нижчий, сильніший, тихіший, швидший, чистіший, важливіший.

Приклад:

1 дитина (Хвиля): Я найголосніша і найсильніша! Я величніша і вище за тебе. Мій шум жажливіший, ніж твій тихий плюскіт!

2 дитина (Крапля): Але я чистіша за тебе, коли ти біжиш до берега! Я корисніша для квітів. Я набагато важливіша, бо ти найбільша хвиля, а без мене тебе не існувало б!

Фонематична гра «Голоси світу».

Вихователь: У світі є гучні та тихі звуки. Сьогодні ми послухаємо, як звучать велетні і крихітки! Ваше завдання — імітувати звук, дотримуючись його справжньої сили.

Вихователь називає об'єкт, а діти імітують його голос з відповідною гучністю:

Грім - гучно - «ГУ-ГУ-ГУ!»;

Гудок великого Пароплава - дуже голосно, довго - «У-У-У-У!»;

Спів пташки - тихо – «Ті-лі-лі!»;

Рик великого Тигра - низько, голосно – «Р-Р-Р-Р!»;

Шум Океану – гучно – «Ш-ш-ш-ш!»;

Пицання маленької Мишки - високо, тихо - «Пі-пі-пі!»

Дзвін маленького Годинника - дуже тихо - «Тік-так, тік-так».

Гра-розповідь «Будиночки для Велетнів і Крихіток».

На килимку - велика й мала рамки.

Вихователь: Розселить усіх мешканців (картинки) за розмірами: великих - до Велетнів, малих - до Крихіток (діти сортують картинки).

Вихователь: А тепер пропоную обрати будь-який будиночок і його екскурсоводом. Скласти зв'язну розповідь (3-5 речень), представляючи мешканців і пояснюючи, чому саме тут їхнє місце.

Приклад: Це будиночок для Крихіток! Тут живе легенька пір'їнка і маленький гудзик. Пір'їнка ніжна і невагома. Гудзик круглий і дрібненький. Вони обидва найменші серед інших предметів, тому вони живуть у малій рамці».

3. Завершення заняття (5 хв.).

Рефлексивна вправа «Закінчи речення».

Вихователь: Я починаю, а ви закінчуєте, використовуючи поняття величини:

- Навіть найменша комашка... (має свій дім).

- Великий будинок починається... (з маленької цеглинки).

- Я хоч і маленька дитина, але можу зробити велику справу, як-от... (допомогти мамі, посадити квітку).

Діти закінчують фрази самостійно.

Підсумок педагога.

Тарасюк Н.В.,

в.о. директора

КЗДО (ясел-садка) № 10 «Джерельце»

м. Нікополь, Дніпропетровська область, Україна

ЯКІСНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ДИТЯЧОГО САДКА

Якісне освітнє середовище дитячого садка — це сукупність умов, що сприяють загальному розвитку дитини, забезпечують її комфорт, безпеку та

стимулюють інтерес до навчання. Воно включає матеріальне, психологічне та педагогічне середовище.

Основні складові якісного освітнього середовища в дитячому садку:

1. Безпечний та комфортний простір:
 - Наявність зон для гри, навчання та розвитку;
 - Оснащення меблями, що відповідають санітарним нормам та рівню розвитку дітей;
 - Достатнє природнє та штучне освітлення.
2. Розвивальне середовище:
 - Різноманітні іграшки, книги, настільні ігри, дидактичний матеріал, що відповідають віковим особливостям дітей;
 - Освітній простір, що змінюється відповідно до потреб дітей;
3. Професійний педагогічний підхід:
 - Комп'ютерна грамотність;
 - Використання інноваційних методик навчання (STEM, проектне навчання);
 - Співпраця з батьками.
4. Емоційна підтримка та соціалізація:
 - Атмосфера довіри та доброзичливості;
 - Навчання дітей навичкам комунікації, співпраці, вирішення конфліктів;
 - Підтримка інклюзії та врахування особливостей кожної дитини.
5. Фізичний розвиток і здоров'я:
 - Організація рухливих ігор, спортивних занять;
 - Здорове харчування;
 - Дотримання санітарно-гігієнічних норм та правил;
 - Дотримання режиму дня.

Основні компоненти якісного освітнього середовища.

Безпечний та комфортний простір включає в себе кілька напрямків, а саме:

1. Фізична безпека.

- Екологічні матеріали – меблі, іграшки та покриття мають бути нетоксичними;
- Безпечні меблі – стійкі, без гострих кутів, відповідного розміру для дітей;
- Антикорове покриття – запобігання падінням та травмам;
- Відсутність дрібних деталей – щоб уникнути ризику ковтання;
- Контроль доступу – захищені виходи, відеоспостереження, перевірка відвідувачів;
- Аптечка та навички першої допомоги у вихователів.

2. Комфортний емоційний клімат:

- Дружня атмосфера – підтримка, відсутність покарань і критики;
- Затишне оформлення – світлі кольори, дитячі малюнки, живі квіти;
- Підтримка індивідуальності – можливість вибору занять, особистий простір;
- Зворотний зв'язок з дитиною – вихователі повинні вислуховувати, розуміти та підтримувати.

3. Оптимальна організація простору:

Зони активності:

- Куточок читання – м'які подушки, книжкові полиці;
- Зона рольових ігор – костюми, іграшкові предмети побуту;
- Зона творчості – фарби, пластилін, матеріали для рукоділля;
- Зона активних ігор – місце для рухливих занять;
- Природнича зона – куточок з рослинами, акваріумом;

Гнучкість простору:

- Легка зміна розташування меблів під різні заняття.
- Доступність матеріалів для дітей – вони можуть самі брати книги, іграшки.

4. Санітарно-гігієнічні умови:

- Регулярне прибирання, провітрювання приміщень;
- Якісне харчування, чистий посуд;
- Навчання дітей правилам гігієни у формі гри;
- Зони активності – різноманітні куточки в ігрових кімнатах, оформлені і оснащені для зацікавлення та розвитку пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку;

• Природне освітлення та вентиляція – сприяють здоровому сну та здоровому емоційному спілкуванню на протязі дня

• Доступність матеріалів – відповідність віку дітей, розміщення матеріалів на рівні очей дитини

5. Емоційно-психологічний клімат:

• Дружня та підтримуюча атмосфера – створення доброзичливого середовища є ключовим фактором для гармонійного розвитку дитини. У такій атмосфері малюки почуваються захищеними, впевненими та відкритими до пізнання світу;

• Емоційна безпека - вихователі повинні бути важливими, доброзичливими та підтримувати дітей, дитина має відчувати, що її почуття та емоції важливі, і що її не засуджувати за помилки, обійми, теплі слова та підтримка допомагають створити відчуття захищеності;

• Підтримка індивідуальності - кожна дитина унікальна - має свої можливості, інтереси, темп розвитку та характер. Завдання вихователя та батьків - створити умови, в яких дитина зможе розкрити свій потенціал, відчувати себе цінною та впевненою, вільна гра та творчі заняття (малювання, ліплення, музика) дають можливість розкрити індивідуальні творчі здібності

кожної дитини, важливо не нав'язувати єдиний "правильний" спосіб виконання завдань, а заохочувати виконати його так, як бачить це дитина, театральні вистави, рольові ігри допомагають дітям розкрити свій творчий внутрішній світ.

6. Організація навчального процесу:

- Гра як основний метод навчання – це природний спосіб пізнання світу для дитини. Вона не тільки приносить задоволення, а й задоволення загальному розвитку: когнітивному, емоційному, соціальному та фізичному;
- STEAM-освіта – у дошкільній освіті STEAM допомагають дітям вивчати світ через експерименти, проекти та гру. Завдяки цьому вони не просто запам'ятовують інформацію, а навчаються думати, досліджувати;
- Розвиток комунікації – збагачення словникового запасу дітей, соціальних навичок, впевненості у собі.

7. Співпраця з батьками:

- Відкритий діалог – регулярні зустрічі;
- Спільні заходи – сімейні свята;
- Підтримка виховання вдома – продовжувати розпочате в дитячому садку.

Використання сучасних технологій.

Інтерактивне навчання – це методика, яка залучає дітей до активної участі в освітньому процесі через гру, спілкування, дослідження та взаємодію. Це найефективніший підхід для дошкільнят, адже вони найкраще вчаться через практичний досвід.

Освітні програми, які спрямовані на гармонійний розвиток дитини відповідно до її вікових особливостей. Вони включають різні методики, що формують знання, навички та соціальну адаптацію малюків.

Одним із основних завдань у створенні якісного середовища дитячого садка є інноваційні методи роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти.

Робота з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП) у закладі дошкільної освіти (ЗДО) потребує інноваційних методів, які сприяють їхньому гармонійному розвитку, соціалізації та самовираженню. Ось кілька сучасних підходів:

1. Інклюзивна освіта та диференційоване навчання.

Індивідуалізація навчання. Діти з особливими освітніми потребами (ООП) мають різні труднощі у навчанні, спілкуванні та адаптації, тому важливо створити умови, що допоможуть їм розкрити потенціал і почуватися комфортно.

Основна мета індивідуалізації – забезпечити доступну освіту, враховуючи особливості кожної дитини.

Метод "тандем-навчання" – це підхід, при якому діти працюють у парах або малих групах, взаємонавчаючи один одного. Це сприяє розвитку

комунікації, соціальних навичок та вміння пояснювати й аргументувати свої думки.

2. Використання технологій.

Доповнена та віртуальна реальність.

Доповнена реальність (AR) – це технологія, яка додає цифрові об'єкти до реального світу через планшети, смартфони або спеціальні окуляри.

Віртуальна реальність (VR) – це повне занурення у віртуальне середовище за допомогою VR-гарнітури (окулярів, шоломів).

Чому AR і VR корисні у дошкільному навчанні?

- Розвивають уяву та допитливість – діти можуть побачити динозаврів, космос або морських тварин у 3D.

- Підвищують мотивацію до навчання – інтерактивний контент захоплює навіть найменших.

- Допомагають краще запам'ятовувати інформацію – візуалізація робить знання зрозумілішими.

- Розширюють можливості гри – діти можуть взаємодіяти з об'єктами та героями.

- Інклюзивність – допомагають дітям з ООП засвоювати матеріал у зручному форматі.

Комунікативні технології (PECS, альтернативна комунікація). Деякі діти, зокрема ті, які мають особливі освітні потреби (ООП), можуть відчувати труднощі з мовленням або його розумінням. Для їх підтримки використовують альтернативні та додаткові методи комунікації (AAC – Augmentative and Alternative Communication).

Ці методи допомагають дітям виражати свої бажання, почуття та думки, навіть якщо вони не можуть говорити.

Основні комунікативні технології.

PECS (Picture Exchange Communication System) – система обміну зображеннями:

- Використовується для дітей, які не розмовляють або мають труднощі з мовленням (наприклад, при аутизмі).

- Дитина спілкується за допомогою карток із зображеннями предметів, дій, емоцій.

- Навчання проходить у кілька етапів: від простого вибору картки до побудови речень.

Приклад використання:

- Дитина приносить картку з яблуком → вихователь дає їй яблуко.

- Так вона вчиться, що комунікація дає результат.

Жестова комунікація та мова жестів:

- Використовується для дітей із порушеннями слуху або мовлення.

- Прості жести допомагають передавати основні потреби (наприклад, «їсти», «пити»).

- Деякі садочки навчають дітей базової жестової мови для інклюзивного середовища.

Символи та піктограми (ААС-карти, планшети):

- Діти використовують спеціальні піктограми або електронні пристрої для спілкування.

- Використовуються додатки, які озвучують вибрані символи (наприклад, «Я хочу пити»).

- Полегшує комунікацію для дітей з ДЦП, аутизмом, порушеннями мовлення.

Популярні ААС-програми:

- Proloquo2Go – додаток для альтернативної комунікації.
- LetMeTalk – безкоштовна програма з піктограмами.
- Grid for iPad – розмовний додаток для дітей з ООП.

Таблиці комунікації (візуальний розклад):

- Використовуються для структурування дня, зменшення стресу.
- Дитина бачить, що буде далі: «Сніданок – Прогулянка – Сон».
- Полегшує адаптацію до розкладу, знижує тривожність.

Чому альтернативна комунікація важлива?

- Дозволяє дітям спілкуватися, навіть якщо вони не можуть говорити.
- Покращує розуміння навколишнього світу.
- Зменшує рівень тривожності та фрустрації.
- Допомогає в розвитку мовлення (багато дітей після PECS починають говорити).

«Кожна дитина має право бути почутою!».

Корекційні комп'ютерні програми – сучасні технології активно використовуються в корекційній педагогіці для підтримки дітей із особливими освітніми потребами (ООП). Комп'ютерні програми допомагають розвивати мовлення, пам'ять, увагу, дрібну моторику, комунікацію та інші навички в ігровій формі.

3. Сенсорна інтеграція.

• Сенсорні кімнати – спеціально облаштований простір, який сприяє розвитку чуттєвого сприйняття, зниженню тривожності та стимуляції когнітивних процесів. Вона особливо корисна для дітей із особливими освітніми потребами (ООП), порушеннями мовлення, уваги, емоційного розвитку.

• Сенсорні доріжки та куточки релаксації – спеціально облаштовані простори, які допомагають дітям розвивати чуттєве сприйняття, покращувати координацію рухів, знімати напругу та розслаблятися. Вони особливо корисні для дітей із гіперактивністю, тривожністю, сенсорними порушеннями, ООП.

4. Терапевтичні методи.

• Казкотерапія – це метод психологічного та педагогічного впливу на дітей через казки. Вона допомагає розвивати емоційний інтелект, вирішувати

внутрішні конфлікти, навчати важливих життєвих навичок у м'якій і зрозумілій формі.

- Арт-терапія (малювання, ліплення, музика, пісок) – це вид психологічної корекції та психотерапії, заснований на мистецтві та творчості. Арт-терапія допоможе зняти психічну напругу і стрес, подолати тривожність і страхи, агресію та імпульсивність, а також гармонізувати внутрішній стан людини в різних вікових періодах.

- Анімалотерапія (каністерапія, дельфінотерапія) – один із видів психотерапії, в якому використовують тварин для надання психологічної допомоги дітям.

5. Ігрові методи.

Інтерактивні ігри – це сучасний, продиктований реаліями сьогодення, різновид активних методів освіти та виховання, це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності дітей. Завдання ІГ - створення комфортних умов для здобуття практичного життєвого досвіду дітьми з ООП та покращення процесу взаємодії дітей та їх батьків.

Інтерактивні ігри формують у дошкільників з особливостями розвитку зацікавленість, створюють ситуацію випробування і дарують радість відкриття, що властиво усім іграм. А також в процесі спільної взаємодії здійснює позитивний вплив на готовність дитини до здобування нових вмінь, навичок та всебічного розвитку.

Розвивальні STEM-ігри відкривають захопливий світ науки, технологій, інженерії та математики для дітей через інтерактивну та захоплюючу гру. Вони допомагають юним умам зрозуміти складні концепції за допомогою практичних завдань, спонукаючи їх вчитися через досвід та гру. Батьки, спільно граючись зі своїми дітьми, можуть сприяти формуванню інтересу до STEM-дисциплін, закладаючи основи для майбутніх академічних успіхів і кар'єрних амбіцій.

6. Кооперативне навчання та соціалізація.

Проектна діяльність. За допомогою проектною діяльності діти поглиблюють своє творче ставлення до навколишньої дійсності, навчаються встановлювати причинно-наслідкові зв'язки у світі. Досягаючи поставленої перед собою конкретної мети, дошкільники діють свідомо, із задоволенням, без примусу, бо проблема, за розв'язання якої вони свідомо беруться, має для них внутрішню цінність, пов'язана з їхніми потребами та інтересами.

Використання цих методів допоможе створити комфортне середовище для дітей з особливими потребами, сприяючи їхньому розвитку та адаптації у суспільстві.

Отже:

- Якісне освітнє середовище сприяє гармонійному розвитку дитини, формує її мотивацію до навчання, зміцнює психологічне здоров'я та адаптується до майбутнього.

- Якісне освітнє середовище дитячого садка – це простір, що забезпечує її безпеку, комфорт та формує позитивний досвід навчання через гру.

- Якісний дитячий садок – це місце, де дитина почувається щасливою, розвивається всебічно та отримує перший досвід соціалізації в доброзичливому середовищі.

- Якісне освітнє середовище для дітей з ООП у дитячому садку – це поєднання доступності, спеціалізованих методик, технологій і психологічного комфорту.

Ми збагатили наше мовлення. Пам'ятайте головне: як маленькі краплинки утворюють великий океан, так і наші маленькі слова мають велику силу. Дякую за активну роботу!

Ачкасова В.М.,

вихователь

ЗДО № 7 «Берегиня»

м. Харків, Харківська область, Україна

Брикес Н.М.,

вихователь

ЗДО № 7 «Берегиня»

м. Харків, Харківська область, Україна

СЦЕНАРІЙ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ ДЛЯ ДОШКІЛЬНЯТ «ПОДОРОЖ У КРАЇНУ КРЕАТИВНОСТІ»

Вік дітей: 4-6 років.

Тривалість: 30–40 хвилин.

Мета: розвиток творчості, уяви, комунікації, емоційного інтелекту та навичок співпраці через використання ігрових, інтерактивних і креативних методів. Виховання дружніх взаємин у колективі.

1. Організаційний момент (2–3 хв.)

Вихователь: Діти, сьогодні ми вирушимо у чарівну подорож до Країни Креативності. Але потрапити туди можуть лише ті, хто вміє фантазувати та працювати разом. Готові?

Діти: Так!

Вихователь пропонує стати в коло й виконати коротку руханку-фантазію «Пробуджуємо уяву»: діти розтягують «райдужну стрічку», «малюють» у повітрі сонце, струшують з себе «краплинки кольорів».

2. Створення ігрової мотивації (3 хв.).

З'являється казковий персонаж (вихователь у масці). Крокус – дух креативності (веселий персонаж із чарівним мішечком).

Крокус: Ой, які чудові діти! Допоможіть мені повернути кольори Країни Креативності - їх забрав Сірий Туман. Щоб повернути кольори, треба виконати креативні завдання. Допоможете?

Діти погоджуються.

3. Ігрова станція 1 «Кольоровий Вітер» (5 хв.).

Методики: сенсорні ігри, творча руханка.

Ціль: розвиток уяви, вміння виражати емоції рухом, моторики.

Крокус висипає з мішечка різнокольорові стрічки або хустинки.

Завдання:

1. Діти обирають колір.
2. Виконують завдання, пов'язані з кольором:
 - червона стрічка - рухайся як вогонь;
 - синя - як хвилька;
 - жовта - як промінчик;
 - зелена - як вітерець у лісі.

4. Ігрова станція 2 «Майстерня фантазерів» (7–8 хв.).

Методики: арт-терапія, колективний творчий колаж.

На підлозі великий ватман або фліпчартний лист, поруч - кольоровий папір, серветки, фігурки, наклейки, природні матеріали.

Ціль: розвиток мовлення, фантазії, навичок співпраці.

Завдання: створити спільну Карту Країни Креативності.

Етапи:

1. Діти обирають елемент (сонце, замок, озеро, місток).
2. Вихователь запитує Який це елемент? Який у нього настрій?
3. Діти приклеюють елементи та придумують коротку історію про них.

5. Ігрова станція 3 «Таємні звуки природи» (5 хв.).

Методики: музикотерапія, емоційні практики.

Вихователь дає дітям шумові інструменти: бубонці, маракаси, тріскачки, «дощова палиця».

Завдання: за допомогою інструментів створити мелодію «Пробудження Країни Креативності».

Інтерактив:

- «Дощик»;
- «Сонячний промінь»;
- «Ліс прокидається».

Діти по черзі озвучують різні явища.

6. Ігрова станція 4 «Машина фантазій» (5–7 хв.).

Методики: театралізація, розвиток мовлення, критичне мислення.

Перед дітьми «Машина фантазій» — коробка або обруч, з якого вихователь дістає предмети: ложку, перо, маленьку коробочку, камінчик, мотузку.

Ціль: розвиток дивергентного мислення, уяви.

Завдання:

Діти мають придумати, **на що може перетворитися цей предмет.**

Приклади відповідей дітей:

- ложка = чарівна паличка;

- коробочка = будиночок для казкової мишки;
- мотузка = веселкова доріжка.

7. Фінал Повернення кольорів (3 хв.).

Крокус: Ви виконали всі завдання! Кольори повертаються до нашої країни!

Світло приглушується і вмикається яскрава гірлянда, або вихователь розгортає «квітку-кольорову кулю».

Діти повторюють разом: «Країно Креативності, оживай!».

8. Рефлексивне коло (3 хв.).

Метод «Моє кольорове враження».

На підлогу кладуть 5 кружечків різних кольорів. Діти обирають, який колір відповідає їхнім емоціям після гри:

- жовтий - радість;
- зелений - спокій;
- червоний - натхнення;
- синій - здивування;
- оранжевий - енергія.

Коротко пояснюють свій вибір.

9. Завершення (1 хв.).

Крокус дякує дітям. Вихователь дарує «крапельки креативності» - маленькі картонні значки та дякує дітям за їх доброту та фантазію.

Кривошлик О.М.,

вихователь

*ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського,
Всеукраїнський центр із розповсюдження
та впровадження ідей В.О. Сухомлинського
м. Бровари, Київська область, Україна*

ФОРМУВАННЯ БАТЬКІВСЬКОЇ УЧАСТІ В УМОВАХ ЗДО ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНІ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ «БАТЬКО – ГОЛОВНИЙ ГЕРОЙ У ЖИТТІ ДИТИНИ»

Сучасний заклад дошкільної освіти - це простір партнерства, творчості й взаємодії, у якому важливу роль відіграє не лише педагог, а й родина. Участь батька у житті дитини часто залишається «невидимою», хоча її вплив є колосальним.

Саме тато формує у дитини відчуття захищеності, сміливості, відкритості до пізнання, віри у власні сили. Коли батько залучений до освітнього процесу, дитина отримує унікальний ресурс - емоційний, мотиваційний і життєвий.

Наші дослідження підтверджують, що активна роль батька у закладі дошкільної освіти позитивно впливають на дітей:

- діти активних татусів легше адаптуються до нових умов;
- демонструють більшу впевненість у собі;
- мають вищий рівень логічного мислення;
- краще вибудовують соціальні зв'язки.

Тато - це модель мужності, сміливості, відповідальності та водночас ніжності й турботи. Саме тому так важливо створювати умови, де батько може проявити свій потенціал поруч із дитиною.

ЗДО може стати платформою для взаємодії татів з дітьми через творчість, гру, діяльність. Вихователь, застосовуючи сучасні креативні методики, природно інтегрує батьківську участь у повсякденне життя групи. В своїй роботі я практикую такий вид діяльності, як «Татів день у садочку»: міні майстер-класи професій. Це один із найефективніших форматів залучення. Татусі приходять у групу та проводять із дітьми невеликі практичні заняття, пов'язані зі своєю професією:

Медик показує дитячий аптечний набір, розповідає про здоров'я. Пожежник демонструє спорядження, вчить правил безпеки. Будівельник показує інструменти, разом із дітьми створює макет будинку. Поліцейський знайомить із поняттями «допомога», «правило», «безпека». Кухар проводить кулінарний міні-урок. Військовий формує патріотичні цінності та мужність.

Майстер-клас від тата Роми «Перші кроки в столярстві»

В межах проекту «Тато – головний герой у житті дитини» до старшої групи завітав тато Рома, який працює столяром. Його професія одразу зацікавила дітей, адже він приніс з собою справжні столярні інструменти: рубанок, стамеску, маленький молоток, шліфувальний папір, дерев'яні деталі.

Пан Роман розповів дітям, як з простого шматка дерева народжуються красиві й потрібні речі, продемонстрував призначення кожного інструмента,

дав можливість потримати та роздивитися їх з близька. Діти слухали з неприхованим захопленням, а очі світилися щирою цікавістю.

Після короткої розповіді тато Рома провів міні майстер-клас. Разом з дітьми він виготовив маленький дерев'яний стільчик, показуючи кожен етап роботи: вирівнювання та шліфування деталей; з'єднання ніжок; фіксацію сидіння; остаточне вирівнювання конструкції.

Діти активно долучилися до процесу: допомагали тримати деталі, пробували шліфувати деревину, пиляли, підбирали елементи конструкції. Важливо, що участь брали і хлопчики, і дівчата – адже столярство стало для них не «чоловічою справою», а цікавим творчим заняттям.

Завдяки майстер-класу діти побачили, що будь-яка річ створюється працею і любов'ю, а професія тата Роми – це поєднання майстерності, терпіння і творчості.

Такий досвід розширив світогляд дошкільників, сприяв розвитку дрібної моторики, пізнавальної сфери, технічного мислення та формував шанобливе ставлення до праці дорослих. Це завжди захоплює дітей – адже вони бачать свого батька в ролі вчителя, наставника, героя.

Вихователь ЗДО стає «місточком», що поєднує батька та дитину через гру, творчість, діяльність. Залучення татусів – це не додаткова опція, а сучасна педагогічна потреба, яка розвиває дитину всебічно. Тато – справді головний герой у житті дитини. І коли цей герой заходить у групу садочка – у дітей з'являється не лише нові знання, а й натхнення, віра, тепло та безпека.

Вакуленко Т.І.,

вихователь

ДНЗ (центр розвитку дитини) № 14 «Золотий півник»

м. Суми, Сумська область, Україна

ЗАНЯТТЯ НА ТЕМУ «ДИТЯЧИЙ САДОК»

Програмовий зміст:

- Розширювати уявлення дітей про дошкільний заклад: життя групи та види діяльності дітей у садочку, професії працівників дитсадка, назви приміщення та їх призначення;
- Активізувати словник за темою;
- Закріпити просторові відношення - вгорі, внизу, по середині, ліворуч, праворуч;
- Розвивати асоціативну уяву, мовлення, пам'ять, здатність мислити;
- Виховувати культуру спілкування та поведінки, шанобливе ставлення до працівників садочку.

Матеріал: презентація «Дитячий садок».

Хід

1. Організаційний момент. Вітання з дітьми.

Пальчикова гра:

«Доброго ранку, сонце привітне
Доброго ранку, небо блакитне
Доброго ранку, у небі пташки
Доброго ранку, зелені дубки
Доброго ранку, квіти малі
Доброго ранку, всім на землі».

2. Активізація уваги.

Діти, до нас завітав метелик...

«Цей – метелик кольоровий, гість сьогодні випадковий,
Бо летів він на лужок, а потрапив Куди? (в дитсадок)

- Як називається наш дитячий садок?
- Знайдіть емблему нашого садочку.
- Що зображено на емблемі садочку?
- Мені здається, що емблема вдало відображає назву?

3. Слухання та обговорення вірша з використанням слайдів.

Послухайте вірш В. Чикало «Дитсадок»:

Відомо навіть малюку, як добре жити в дитсадку

Прийшов – вітайся: «Добрий ранок!».

Мий руки і куштуй сніданок.

Немає часу на ниття, бо ждуть цікаві заняття:

Музичне, ліпка, малювання, ще й порахуємо старанно.

Розучим вірш, розкажем казку.

Спіймати м'ячик? Та будь ласка!

Що ще? На вулицю – гуляти, в рухливі ігри дружно грати.

Ось «Гуси-гуси», «Коровай», «Автомобілі» - обирай.

Обід. Поспати не забув. Так не помітно день минув!.

- Чим займаються діти у дитячому садку?
- Які рухливі ігри згадуються у віршику?
- Як минає ваш день у садочку?
- Метелик потрапив у приміщення садочку. Познайомимо його з назвами групових приміщень.

3. Фізхвилинка (руханка).

4. Д/г «Іграшки».

- Назвіть іграшки на полиці вгорі.
- Назвіть іграшки на полиці внизу.
- Де знаходяться решта іграшок? Як правильно про це сказати?

5. Д/г «Обери іграшки».

- Обери іграшки для дівчаток.
- Обери іграшки для хлопчиків.
- Якими іграшками можуть гратися хлопчики і дівчатка.

6. Д/г «Оціни вчинок».

7. Слухання мирилки:

«Не сварися, а мирися
Не сердись, а усміхнись!
Дай мені мізинчик свій,
Помирімося мерщій».

8. Повторення дітьми мирилки за картинками. (Прийом мнемотехніки)

9. Підсумок.

Пропоную висловити свої побажання друзям.
Подякувати працівникам садочку.
Працювали гарно всі, ви малята – молодці!

СЕКЦІЯ 3. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

Доманчук А.А.,
вихователь-методист

ЗДО № 6

м. Коростень, Житомирська область, Україна

ТРУДНОЩІ ВИХОВАТЕЛІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ООП ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ В КОМАНДНІЙ ВЗАЄМОДІЇ

Інклюзивна освіта в закладі дошкільної освіти спрямована на забезпечення рівних можливостей для всіх дітей, у тому числі для дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Важливим інструментом цього процесу є індивідуальна програма розвитку (ІПР), яка визначає особливості навчання, виховання та корекційно-розвиткової роботи. Проте на практиці вихователі стикаються з низкою труднощів у її реалізації.

Основні труднощі вихователів:

1. Недостатнє розуміння специфіки ООП.

Вихователям часто бракує спеціальних знань про особливості психофізичного розвитку дітей та методи адаптації освітнього процесу.

2. Брак часу та перевантаженість.

Поєднання роботи з усією групою та індивідуальної підтримки дитини з ООП потребує додаткових зусиль і часу.

3. Недостатня кількість методичних матеріалів.

У практиці вихователів іноді бракує готових розробок, адаптованих занять і дидактичних ігор.

4. Комунікаційні труднощі з батьками.

Батьки не завжди готові співпрацювати, що ускладнює досягнення спільних цілей у розвитку дитини.

5. Психоемоційне навантаження.

Робота з дітьми з ООП вимагає великої емоційної віддачі, що може призводити до професійного вигорання.

Реалізація ІПР у ЗДО є складним, але необхідним процесом, що забезпечує гармонійний розвиток дітей з ООП. Подолати труднощі вихователям допомагає командний підхід, де кожен спеціаліст виконує свою роль, а координатором виступає вихователь-методист. Саме злагоджена співпраця всіх учасників дозволяє створити інклюзивне середовище, у якому дитина почувається захищеною, прийнятою і має можливість для розвитку.

Шляхи подолання труднощів у командній взаємодії:

№ з/п	Зміст роботи
1.	Організація роботи: ● Ознайомтесь із ІПР дитини, виділіть основні завдання для своєї роботи. ● Плануйте день так, щоб знаходити час для індивідуальної взаємодії. ● Використовуйте фронтальні, підгрупові та індивідуальні форми роботи.
2.	Взаємодія в команді: ● Співпрацюйте з асистентом вихователя, вчителем-логопедом, психологом, дефектологом. ● Обговорюйте результати на засіданнях команди психолого-педагогічного супроводу. ● Діліться спостереженнями з командою психолого-педагогічного супроводу для узгодження дій.
3.	Робота з батьками: ● Підтримуйте постійний контакт, інформуйте про успіхи й труднощі. ● Використовуйте «щоденник спостережень» для комунікації з родиною. ● Порадьте батькам прості ігри та вправи, які можна виконувати вдома разом з дитиною.
4.	Методичні прийоми: ● Адаптуйте завдання під можливості дитини (зменште обсяг, спростіть інструкції). ● Використовуйте візуальну підтримку: картки, схеми, піктограми. ● Підкріплюйте кожен успіх дитини словами підтримки і заохоченням.
5.	Психологічний комфорт: ● Створюйте «зони спокою» в групі для дитини з ООП. ● Дотримуйтеся послідовності та передбачуваності в режимі дня. ● Дбайте і про власний ресурс: обмінюйтеся досвідом, беріть участь у тренінгах

Труднощі у реалізації ІПР подолати можливо лише у командній співпраці. Спільними зусиллями педагогів, фахівців та батьків можна створити умови, у яких кожна дитина зможе розкрити свій потенціал.

Лугініна Н.І.,

вихователь

КЗДО № 393 «Пізнайко»

м. Дніпро, Дніпропетровська область, Україна

ПРОГРАМА ЕМОЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Вступ.

Емоційна безпека є фундаментальною потребою кожної дитини, особливо в умовах воєнного стану, який переживає сучасна Україна. Дошкільники мають обмежені можливості усвідомлювати та контролювати свої емоційні реакції, через що особливо гостро реагують на зміни, гучні звуки, розлуку, нестабільність та інформаційний стрес. Заклад дошкільної освіти, будучи першим соціальним середовищем поза родиною, відіграє важливу роль у формуванні внутрішнього відчуття захищеності, психологічної стійкості та навичок саморегуляції.

Метою цієї роботи є презентація Програми емоційної безпеки, яка включає комплекс занять із дітьми, роботу з групою, вправи на розвиток саморегуляції, а також систему тренінгів і консультацій для батьків.

1. Теоретичні засади емоційної безпеки дошкільників.

Емоційна безпека — це стан, за якого дитина:

- почувається захищеною, прийнятою й цінною;
- має стабільні та передбачувані взаємини з дорослими;
- може вільно проявляти емоції;
- отримує підтримку у складних станах;
- вміє заспокоюватися та регулювати власні емоції.

Психологічні школи Ж. Піаже, Л. Виготського, Е. Еріксона підкреслюють, що саме дошкільний вік є ключовим періодом для формування базової довіри до світу, емоційної стабільності та соціально-емоційних компетентностей.

Фактори, що формують емоційну безпеку в ЗДО:

1. Стабільні та доброзичливі взаємини з педагогом.

Дорослий стає «емоційним якірцем» - тим, хто допомагає через підтримку, тон спілкування, передбачуваність дій.

2. Організація простору.

Наявність «куточків тиші», м'яких місць для відпочинку, ресурсних коробок.

3. Навички саморегуляції.

Вміння дитини впоратися зі страхом, напругою, роздратуванням за допомогою дихання, руху, творчості.

4. Спільна робота з батьками.

Без співпраці сім'ї та педагогів програма емоційної безпеки не буде ефективною.

2. Мета, завдання та принципи програми.

Мета програми: створення психологічно безпечного освітнього середовища, розвиток навичок емоційної регуляції в дітей та підвищення психологічної компетентності батьків.

Завдання програми:

- формування емоційної грамотності (розпізнавання емоцій, причин і проявів);
- розвиток навичок самозаспокоєння;
- створення стабільного та передбачуваного розпорядку групи;
- підсилення соціальної підтримки в дитячому колективі;
- залучення батьків до психопросвітницької роботи;
- зниження рівня тривожності дітей і дорослих.

Принципи програми:

- Нетерміновість та повільність (ніякої форсованої роботи з травматичними темами).
- Добровільність (дитина має право відмовитися від вправи).
- Ресурсність (акцент на позитивні переживання, підтримку, тілесну стабільність).
- Безоцінність (емоції не бувають «поганими» чи «добрим»).
- Безпечний тілесний контакт (обійми — лише за бажанням дитини).

3. Зміст програми. Блок 1: заняття з дітьми.

Програма розрахована на 5 тематичних занять, які можна проводити циклом або інтегрувати у звичайну роботу ЗДО.

Заняття 1. «Мій настрій сьогодні».

Мета: розвиток емоційної грамотності; формування вміння називати свої емоції.

Матеріали: картки емоцій (радість, сум, злість, страх, спокій), фігурки чи м'які іграшки.

Хід заняття:

1. Емоційний ритуал вітання - діти обирають картку настрою та показують її групі.
 2. Гра «Подаруй емоцію другові» - діти передають картку і відтворюють відповідний вираз обличчя.
 3. Картка-ситуація - вихователь читає невеликі життєві ситуації, діти визначають, яку емоцію відчуває герой.
 4. Створення «Емоційного колеса групи» - колективний плакат.
 5. Міні-рефлексія - «Що сьогодні допоможе мені бути спокійним?».
- Психологічний ефект: діти навчаються ідентифікувати власний стан, що є основою емоційної безпеки.

Заняття 2. «Дихаю спокійно» (дихальні техніки).

Мета: навчити простих технік саморегуляції.

Вправи:

- «Надуй кульку» - повільний вдих, довгий видих, руки на животі.
- «Квітка та свічка» - нюхаємо квітку, задуваємо свічку.
- «Дихає дерево» - діти уявляють, що вони дерева, стійкі та міцні.
- «Повітряні хвилі» - колективний ритм дихання.

Результат: зниження напруги, покращення здатності до самозаспокоєння.

Заняття 3. «Мій захисний будиночок».

Методики: арттерапія, візуалізація, конструювання.

Хід заняття:

1. Створення моделі будиночка (з LEGO, паличок, паперу).
2. Обговорення: «Що робить мене спокійним?».
3. Візуалізація «Будиночок тепла»: діти закривають очі, педагог м'яко супроводжує текстом.

4. Малювання «Мій захисний талісман» — дитина обирає символ, який дає підтримку.

Результат: знижується рівень тривоги, з'являється почуття захищеності.

Заняття 4. «Емоції в русі».

Мета: безпечне проживання емоцій через рух.

Вправи:

- «Танець настроїв» - музика різної емоційності.
- «Сильний, як дуб» - тілесне відчуття стійкості.
- «Пружинка» - напруження та розслаблення м'язів.
- «Краплинки дощу» - плавні рухи рук для заспокоєння.

Результат: зняття фізичної напруги, нормалізація емоційної реактивності.

Заняття 5. «Ми разом - і нам безпечно».

Мета: розвиток відчуття групової підтримки.

Вправи:

- «Пара-супердрузі» - діти у парах виконують прості завдання (передати кульку, побудувати вежу).
- «Соломинка допомоги» - рольові ігри, де діти вчаться просити підтримку.
- Створення плаката «Ми команда».
- Коло підтримки - діти говорять добрі слова одне одному.

Результат: підвищення соціальної підтримки, зменшення відчуття самотності.

4. Блок 2: тренінги для батьків.

Тренінг 1 «Емоції дитини: як реагувати правильно?».

Розглядаються:

- техніка «Я-бачу... Я-чую... Я-поруч»;
- алгоритм підтримки дитини під час стресу;

- шкала інтенсивності емоцій;
- типові фрази, які шкідливі («не плач», «нічого страшного») і які корисні («я з тобою», «тебе чую»).

Практика: розігрування побутових ситуацій.

Тренінг 2 «Тривожність і страхи дошкільника».

Розглядаються:

- вікові норми страхів;
- що таке токсична тривожність;
- як правильно реагувати на регресивну поведінку.

Вправи:

- «Скринька спокою»;
- дихальні техніки для сімейного виконання;
- техніка «Підсилювач безпеки» (створення сімейних ритуалів).

Тренінг 3 «Психологічна стійкість родини».

Розглядаються:

- ресурсні практики (рух, творчість, спільні справи);
- як батькам підтримувати власний емоційний стан;
- важливість рутин і сімейної структури.

Вправи: «Мій сімейний ресурсний план», «Карта підтримки».

5. Методичні рекомендації з упровадження програми.

- проводити заняття 1–2 рази на тиждень;
- створити «куточок спокою» у групі (торбинки з ароматами, антистрес-іграшки, плед);
- записувати поведінкові спостереження дітей для моніторингу динаміки;
- проводити батьківські консультації;
- співпрацювати з психологом ЗДО;
- уникати тем війни та травматичного досвіду у прямому вигляді - лише ресурсні техніки.

Висновки.

Запропонована програма емоційної безпеки створює умови для формування емоційної грамотності, зниження рівня напруги у дітей та забезпечення стабільного й підтримувального середовища у ЗДО. Систематична робота з батьками посилює ефект програми, адже саме сімейна атмосфера є головним чинником емоційної стабільності дошкільника.

Крутько Я.М.,
практичний психолог
ЗДО (ясла-садок) «Сонечко»
с. Леб'яже, Харківська область, Україна

СЦЕНАРІЙ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ЗНИЖЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ У ДІТЕЙ ЧЕРЕЗ ТВОРЧІСТЬ «МІЙ СПОКІЙНИЙ СВІТ»

Мета: зниження тривожності, розвиток емоційної саморегуляції, створення безпечного простору через творчість.

Тривалість: 30–40 хвилин.

Форма: групове заняття з елементами арттерапії.

Матеріали: кольоровий папір, клей, ножиці, фломастери, м'які іграшки, хмаринки з емоціями, кольорові кружечки.

Кількість дітей: 6–10.

Вік: 4–6 років.

Хід заняття

1. Привітання та налаштування.

- Доброго дня, любі діти! Я дуже рада вас бачити. Сьогодні ми будемо грати, малювати і створювати наш спокійний світ - той, де нам добре, затишно і безпечно. Перед тим як почати, давайте зробимо чарівну вправу - долоньки спокою. Покладіть долоньки на своє сердечко. Вдих - як нюхаємо квіточку... Видих - як задуваємо свічечку. Ще раз... Молодці!».

Ритуал «Долоньки спокою»: діти кладуть долоньки на серце, роблять 3 глибоких вдихи. Психолог промовляє: «Тут безпечно. Ми разом. Ми будемо грати і творити.»

2. Вступна гра «Який настрій у хмаринки?» .

- Подивіться на ці хмаринки. Вони мають різний настрій: весела, сумна, тривожна, спокійна. Яку хмаринку ви оберете сьогодні? (Після вибору). А що допомагає хмаринці бути спокійною? Може, сонечко? А може, обійми? А, що? Як ви вважаєте?.

3. Основна творча частина.

Вправа 1 «Мій спокійний будиночок».

- А зараз давайте разом з вами уявімо, що ви будете свій чарівний будиночок - там, де вам добре. Там живе ваша улюблена іграшка, мама, котик, або навіть веселий дракон! Візьміть папір, клей, кольорові шматочки - і створіть свій будиночок. Я допоможу, якщо потрібно. Ой, який гарний дах! А хто живе в цьому будиночку? А що там є для спокою?

Після відповідей дітей, подякуйте їм за їх відповіді.

Вправа 2 «Кольорове дихання».

Для цієї вправи нам знадобиться кольорові кружечки (синій - спокій, зелений - радість). Ось кружечки - кожен має свій колір. Синій - спокій,

зелений - радість, жовтий - тепло. Оберіть один і уявіть, що вдихаєте цей колір. Він наповнює вас всередині.»

Вдих - кольорове повітря заходить у вас. Видих - воно розливається по всьому тілу. Як ви себе зараз відчуваєте?

Вправа 3 «Малюємо тривогу - перетворюємо на радість».

- Скажіть мені, будь ласка, як ви вважаєте, що таке тривога? Уяви, що всередині тебе живе маленький сигнал тривоги - як дзвіночок. Його завдання - попереджати тебе, коли щось може бути небезпечно або незрозуміло. Іноді цей дзвіночок дзвонить, коли ти йдеш у нове місце, де ще не був. Або коли маєш виступати перед класом, і не знаєш, як усе пройде. Або коли хтось, кого ти любиш, запізнюється, і ти не знаєш чому.

Це і є тривога - почуття, коли тобі трохи страшно, неспокійно або незручно, навіть якщо нічого поганого ще не сталося. Так іноді ми хвилюємось. Давайте зараз з вами намалюємо тривогу - як вона виглядає? Може, як колючий їжачок? А тепер давайте перетворимо його на щось добре. Додайте кольори, усмішку, крила! Будь що, що вам сподобається.

Після малювання запитуємо: «Що допомогло зробити малюнок добрим?».

Вправа 4 «Мій чарівний талісман».

- А зараз давайте ще ми з вами створимо амулет, який буде для вас талісманом. Його ми будемо створювати з природних матеріалів, тканини, намистин.

Вправа 5 «Танець емоцій».

- Я бачу, що ви засиділися. Давайте трішки з вами порухаємось. Я вам буду називати емоцію, а ви будете рухатися відповідно до емоції. Якщо тривога то ви присідаєте, радість - стрибаєте, спокій - рухи плавні, повільні.

Молодці! Гарно виконали вправу. Чудово рухалися.

4. Рефлексія «Коло спокою».

- Зараз ми з вами сядемо в коло. І будемо передавати м'яку іграшку по колу - хто її тримає, каже: «Мені було добре, коли...».

Після обговорення по колу: Ви сьогодні були чарівниками - створили свій спокійний світ. І пам'ятайте: коли вам тривожно - можна малювати, дихати кольорами, згадати свій будиночок.

Я дуже пишаюсь вами. Ви сильні, добрі, творчі. Ваш спокійний світ завжди з вами - у серці, у малюнках, у диханні.

До наступної зустрічі.

Шигида Т.М.,
практичний психолог
ЗДО (дитячий садок) № 215
імені Тимофія Лубенця
м. Київ, Київська область, Україна

КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ ЗА МОТИВАМИ АВТОРСЬКОЇ КАЗКИ «ПРО ДІВЧИНКУ МАРІЙКУ ТА СИЛУ ДОБРИХ СПРАВ»

Тема: «Добрі справи починаються з твого серця та як знайти радість».

Вік: 4-6 років.

Мета: розвивати емоційну сферу дітей, сприяти емпатії, вмінню знаходити радість у повсякденних справах. Розвивати у дітей вміння бачити добро, вчитися робити добрі вчинки та формувати позитивне ставлення до дітей і дорослих, вчити знаходити способи покращення настрою.

Обладнання: текст терапевтичної казки, плакат «Що я зараз відчуваю?», квітка Доброти, окремі пелюстки до квітки, квітка Радості, ножиці, клей (липучки), кольорові олівці, серія сюжетних малюнків до гри, музичний супровід (фонограма), смайлики-наліпки із зображеннями різних емоцій.

I. Організаційна частина.

Вітання в колі. Діти вітаються ліктиками, носиками, долоньками, ніжками та передають посмішку сусіду.

II. Робота з казкою.

1. Підготовка до сприймання казки.

Вправа «Мій настрій зараз» діти показують на плакаті емоцію, яка відповідає їх настрою та пояснюють чому така емоція.

2. Читання терапевтичної казки «Про дівчинку Марійку та силу добрих справ»: Жила-була собі на світі маленька дівчинка Марійка. У неї були добрі привітні батьки, гарна світла кімната, багато різних іграшок та друзів. Але Марійка майже ніколи не посміхалася, рідко хто бачив її посмішку. В її блакитних як небо оченятах жила тиха печаль, яку ніхто не міг пояснити. Батьки дівчинки дуже переживали та тяж сумували. Вони водили її в міський цирк, запрошували веселих клоунів, купували яскраві різнокольорові повітряні кульки, навіть, відвели до кімнати сміху, де всі навколо весело сміялися. Але сміх кружляв навколо Марійки та не торкався її маленького сумного серця.

Одного недільного ранку родина дівчинки вирушила на прогулянку до лісу, який ріс поруч з будинком.

Марійка йшла тихо поміж дерев, збирала листочки, лісові ягоди, аж раптом почула вгорі якийсь шурхіт. На гілці сиділа маленька руда білочка з красивим пухнастим хвостиком та виразними очима-гудзиками. Білочка дуже швидко носила горішки та жолуді

- Привіт, - сказала Марійка. - А чи можна до тебе звернутися? Чому завжди ти така весела та активна? І навіщо тобі стільки жолудів та горішків? Адже ти така маленька, невже ти всі їх зможеш з'їсти?

Білочка зупинилася, озирнулася навколо та побачила маленьку дівчинку Марійку. Примостившись на гілочці білочка лагідно відповіла:

- Я ніколи не беру багато для себе. Частину горішків та жолудів я несу в ту частину лісу, де колись, багато років тому була велика пожежа. Там тепер порожньо та сумно... Але коли я ховаю жолуді, горішки та різне насіння дерев в землю - навесні з них проростають нові маленькі деревця. Так робили мій дідусь моя бабуся, а також тато з мамою. І тепер так роблю я і мої брати та сестри. Коли починає виростати новий ліс - я стаю щасливою! Тому я й весела.

Марійка замислилась. Вона довго-довго мовчала, прислухаючись до стуку свого маленького серденька.

- Виходить, що ти радієш тоді, коли комусь допомагаєш? - тихенько запитала Марійка.

- Так, - усміхнулася руда білочка, - добро повертається завжди теплом у душу.

Ці слова для Марійки стали маленьким ключиком, що відчинив дверцята в її сумному серці.

Повернувшись додому, дівчинка взяла свою дитячу лопатку, насіння та саджанці квітів і почала висаджувати їх біля парканів, уздовж доріг, на подвір'ї будинку та навіть біля бабусиної криниці. Дівчинка постійно доглядала за квітами, поливала їх, виривала бур'яни навколо, розпушувала ґрунт, а ще ганяла сусідських гусят, яким дуже хотілося поскубти маленькі саджанці.

Минали дні, місяці. І ось - маленькі зернятка та саджанці перетворилися на чудові різнобарвні квіти.

Люди, що йшли повз – мимоволі зупинялися і раділи:

- Ой, яка ж це краса!

- Хто ж це стільки посадив квітів? Щиро дякуємо!

- Як тепер красиво стало на нашій вулиці, аж душа радіє!

Марійка слухала теплі, привітні слова і вперше за довгий час відчула, як у її грудях розквітає щось дуже тепле, мов її квіти.

Дівчинка зрозуміла, що радість приходить не завжди, коли її шукаєш для себе, а народжується тоді, коли ти даруєш її світу та іншим людям.

З тих пір Марійка стала посміхатися частіше. Її світлі очі засяяли, як ранкове сонечко, а на серці стало легко від того, що там росли свої маленькі квіти добра.

І коли хтось питав Марійку, чому вона така весела. Дівчинка відповідала, що робить світ трішки красивішим та щасливішим, тому і сама щаслива.

3. Запитання до дітей:

- Як ви думаєте, чому Марійка була сумною?
- Чи допомагали Марійці цирк та клоуни стати веселою?
- Хто зміг дати дівчинці пораду?
- Чи завжди веселощі лікують сум?
- Як ви думаєте, що допомогло Марійці найбільше?
- Про який секрет дізналася Марійка у своєму серці?
- Як можна зрозуміти, що людині сумно?

4. Гра «Квітка Доброти».

Хід гри: психолог показує серединку квітки, що зображена на плакаті та говорить, що це квітка Доброти. Але вона може розквітнути лише тоді, коли ми зробимо щось добре.

Кожна дитина бере по черзі пелюстку та згадує, які добрі справи вона зробила (або що вона хоче добре зробити). Педагог записує на пелюстці вислови дітей та разом з дитиною приклеює пелюстку до середини квітки.

- Погляньте, як розцвіла наша квітка, скільки добрих справ ми зробили. Який зараз у вас настрій, діти, після прослуховування казки та гри?

5. Руханка «Який буває настрій?».

Діти показують тілом (під музику):

- веселе сонечко;
- сумна хмаринка;
- сердитий песик;
- спокійний ведмедик.

Потім обирають позу, яка найбільше сподобалася та пояснюють чому.

6. Вправа «Кошик гарного настрою».

Педагог пропонує серію сюжетних малюнків із зображенням різних життєвих ситуацій, як позитивних, так і негативних (допомога батькам, годування тварин, обійми, дарування квітів чи подарунків, ламання іграшок, бійка, тощо). У кошик складаємо лише ті малюнки, на яких зображено як собі допомогти, коли сумуєш.

- Погляньте, скільки ми зібрали різних гарних справ в наш кошик. Всі ці справи підіймають настрій. А ці, що залишилися на столі- вони нам не потрібні. Ми їх сховаємо в коробку та не будемо їх робити. Адже від них наша квітка Доброти може зав'язнути і зовсім загинути. А тепер давайте поділимося своєю радістю з іншими людьми.

III. Підсумкова частина.

1. Гра «Передай квітку Радості».

Хід гри: діти стають в коло. Практичний психолог передає квітку дитині зі словами: «Дарую тобі радість». А далі діти передають квітку по колу зі своїми словами побажання.

2. Рефлексія:

- Про що сьогодні на занятті ви дізналися?
- Коли вам буде сумно, то що ви будете робити?
- Я радію коли...

- Я хочу зробити добру справу (розповідає яку).
- 3. Підсумкова вправа «Мій настрій зараз».
- Діти вибирають собі наліпку зі смайликом, що відповідає їх настрою.

Література

1. Атемасова О. Психогімнастика. Старший дошкільний вік. - Х.: Ранок, 2010.- 160 с.
2. Лохвицька Л.В. Моралинки для Миколки та Маринки: Збірник ігор до програми з морального виховання дітей дошкільного віку «Скарбниця моралі» - Тернопіль: Мандрівець, 2016. - 200с.
3. Романовська Д.Д. Психологічна абетка для дошкільників. Х.: Ранок, 2023. - 176 с.

Лябік Н.В.,

практичний психолог

ЗДО № 22 «Казкова країна»

м. Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СЕМІНАР-ПРАКТИКУМ З ЕЛЕМЕНТАМИ ТРЕНІНГУ ДЛЯ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ «ТЕПЛІ ДОЛОНЬКИ ПІДТРИМКИ»

Мета заходу:

- ознайомити батьків з природою дитячого стресу, симптоми та реакції;
- надати батькам знання та навички для підтримки психологічного благополуччя дітей та себе в умовах війни;
- ознайомити батьків з ефективними практиками самодопомоги та підтримки дітей та навчити батьків застосовувати прості інструменти регуляції власного стану;
- створити безпечний простір для обміну досвідом та підтримки один одного.

Матеріали: папір формату А-3, А-4 на кожного учасника, стікери у вигляді корабликів, плакат із зображенням моря, ручки, фарби, фломастери, кольорові олівці, пензлі, склянки з водою, плоскі камінці на кожного учасника, музика для медитації, фліп-чарт, свічки на кожного учасника.

Учасники: батьки та діти віком 6-7 років.

Час: 1,5 – 2 години.

Хід заходу

- Вітаю всіх учасників! Сьогодні ми розглянемо тему підтримки, пошуку ресурсу та емоційного відновлення.

➤ Вправа-привітання «Автопортрет».

Мета: познайомити учасників групи для створення комфортної атмосфери для подальшої спільної роботи.

Матеріали: аркуш паперу формату А-4 на кожного учасника, фломастери.

Хід вправи: кожному учаснику дається аркуш паперу, який він кладе на голову.

Завдання - намалювати на ньому свій "портрет" (овал, очі, брови, ніс, рот, вушка, зачіска).

Після цього учасники презентують свій "шедевр" та трохи розповідають про себе.

➤ Вправа «Шлях до берегів. Очікування».

Мета: допомогти учасникам визначитися з власними очікуваннями від семінару-практикуму.

Матеріали: стікери у вигляді корабликів, плакат із зображенням моря, ручки, фломастери.

Хід вправи: психолог пропонує кожному учаснику на стікеру у вигляді кораблика записати очікування від зустрічі, озвучити їх і прикріпити до плакату із зображенням моря.

➤ Мозковий штурм «Правила роботи в групі».

Мета: прийняття та обговорення правил роботи в групі.

Матеріали: фліп-чарт, фломастер.

Хід вправи:

- Щоб нам комфортно було працювати разом пропоную скласти перелік правил, дотримання яких, для вас, важливо.

Учасники пишуть на стікерах важливі для них правила.

Кожне правило пояснюється, обговорюється і приймається групою.

Правила роботи в групі:

- Регламент. За будь-якої програми тренінгу завжди існує ліміт часу. Всім учасникам потрібно бути уважними, не відволікатися від теми обговорення, прагнути дотримуватися регламенту, висловлювати свою думку коротко й чітко.

- Ввічливість. Сприяє створенню позитивної атмосфери взаємної поваги. Учасники, поважаючи себе та інших, мають говорити по черзі, не перебивати один одного, пам'ятаючи, що думка кожного цінна і необхідна для поповнення спільної скарбнички групового досвіду.

- Персоніфікація. Говорити від свого імені. Вислови на зразок «Всі так думають» не несуть конкретної інформації, найчастіше не відповідають дійсності, як правило, потребують багато часу для підтвердження чи спростування. Слід користуватися «Я – висловлюваннями» («Я вважаю», «Я так думаю», «На мій погляд», тощо). Якщо потрібно навести не власну думку чи інформацію, потрібно послатися на конкретне джерело (людину, документ, книгу, статтю тощо).

- Правило додавання. Нові вислови, думки додаються до тих, що були оприлюднені раніше, але не заперечують, не спростовують, не нівелюють їх.

На одне запитання може бути багато різних відповідей, і кожний має право на власну думку та її висловлювання.

- **Правило добровільної активності.** Якщо для виконання якогось завдання тренеру потрібна особлива участь когось із учасників, присутні мають право пропонувати лише свою кандидатуру.

- **Конфіденційність.** Всі учасники зобов'язуються у власних інтересах залишати в своєму колі і не виносити за його межі інформацію особистого характеру, яка може бути оприлюднена учасниками про себе в ході тренінгу.

- **Правило «СТОП».** Дає можливість будь-якому учаснику не виконати якусь тренінгову дію («пропустити хід») без додаткових пояснень причин цього.

- **Правило підведеної руки.** Сигнал про наявність повідомлення учасник подає лише мовчки, підводячи руку вгору.

- Мозковий штурм «Симптоми стресу у дітей».

- Що таке для вас стрес?

- Як виглядає людина, яка проживає стрес?

- Як ви розумієте, що ваша дитина в стресі?

Психолог пропонує об'єднатися батькам у 4 команди, де учасники складатимуть «портрет» дитини, яка проживає стрес.

- Фізичні прояви;

- Емоційні прояви;

- Поведінкові прояви;

- Когнітивні прояви;

Реакції дітей на травматичні події:

- фізичні: головний біль, втрата апетиту, труднощі зі сном, біль у животі, блювота, утруднене дихання, тремор, потіння, сухі губи, пришвидшене серцебиття;

- емоційні: страх, сльози, почуття невпевненості, гнів, агресія, аутоагресія;

- поведінкові: поведінковий регрес, завмирання, уникнення, чіпляння, страх звуків, перезбудження, підозрілість, небажання говорити, аспекти травми з'являються у малюнках, іграх;

- когнітивні (розумові): складнощі з концентрацією уваги, сплутаність думок, труднощі в спілкуванні та розумінні, повторювані думки про події.

Прояви довготривалого травматичного стресу у дорослих:

- Емоційні та психологічні проблеми: довготривалий травматичний стрес може призвести до збільшення рівня тривоги, депресії, почуття відчуженості та інших емоційних проблем. Люди можуть відчувати страх, гнів, роздратування, байдужість.

- Соціальні наслідки: тривалий стрес може призвести до зміни соціальних відносин, які можуть бути причиною почуття відчуження, втрати

друзів та соціальної підтримки. Важко зосередитися на взаєминах, можуть виникати конфлікти з близькими та колегами.

Загальна здатність до роботи: тривалий стрес може знизити рівень працездатності, погіршити увагу та її концентрацію, що може призвести до зниження ефективності та продуктивності.

Підвищення рівня захворюваності: тривалий травматичний стрес може призвести до збільшення ризику розвитку різних хвороб.

➤ Дихальні вправи для дітей:

«Квітка і свічка»: уявіть, що в одній руці у вас квітка, а в іншій - свічка. Повільно вдихніть через ніс, ніби вдихаєте аромат квітки. Потім повільно видихніть через рот, ніби задуваєте свічку.

«Кулька»: попросіть дитину уявити, що в її животі - повітряна кулька. На вдиху животик випинається (кулька надувається), а на видиху - здувається зі звуком "с-с-с".

«Бульбашки»: навчіть дитину вдихати носом і повільно видихати ротом, ніби створюючи мильну бульбашку, щоб вона вийшла великою і не лопнула.

«Вітерець»: запропонуйте дитині дмухати якомога довше і сильніше на аркуш паперу або ватну кульку, імітуючи вітер. Це тренує тривалий видих.

«Насос»: попросіть дитину стати прямо, ноги нарізно, руки опущені. Нахилившись вперед і округляючи спину, вона вдихає носом, а при випрямленні - видихає повітря.

«Індіанець»: вдихайте носом, а видихайте ротом, прикриваючи його долонькою і видаючи звуки «п-ф-ф-ф».

➤ Тілесні вправи для дітей.

«Доброго ранку!»:

Доброго ранку, носику! Доброго ранку, щічки!

Доброго ранку, вушка! Доброго ранку, шийко!

Доброго ранку, плечики і т.д. - торкаємося різних частин тіла, промовляючи слова (можливо, цілуючи). Треба пройти по всьому тілу.

«Колобок»: спочатку «засипати» борошна - пройти легкими рухами по всьому тілу, потім «налити» води - рухи, що гладять; місимо тісто, а потім робимо колобок - дитина сидить, обійнявши себе руками, а ми її «печемо» - обіймаємо за спинку; розкриваємо руки - колобок «випікся».

«Австралійський дощ»:

- У Австралії здійнявся вітер (ведучий тре долоні).
- Починає капати дощ (клацання пальцями).
- Дощ посилюється (почергове плескання в долоні).
- А ось град – справжня буря (тупіт ногами).
- Але що це? Буря стихає (плескання по стегнах).
- Дощ стихає (плескання долонями).
- Поодинокі краплі падають на землю (клацання пальцями).
- Тихий шелест вітру (потирання долонь).
- Сонце. (Руки догори. Усмішка).

«Ласкава крейда»: малювати на животику, спині різні букви чи прості форми, а дитина має вгадати, що це.

«Будиночок»: ти - будиночок. Це в тебе підлога (ніжки), стіни (проходимо по всьому тілу доторками), дах - голівка. Ти в будиночку (можна покласти руку на серце).

«Обійманці»: обійми мене сильніше, ніж я.

➤ Ігри на створення безпеки:

«Я тут!»: грайте в «Ти де?» - «Я тут!», щоб відчутти зв'язок та присутність.

«Казка на долоньках»: розкажіть або придумайте казку, використовуючи долоні як персонажів.

«Місце щастя»: знайдіть або створіть «місце щастя» - безпечне та затишне місце.

➤ Творчі та сенсорні ігри.

Ліплення та малювання: дайте дитині пластилін, глину або пальчикові фарби, щоб вона могла вільно виражати емоції та розслабити руки.

Створення «сейфу для страхів»: зберіть у коробку або скриньку зім'яті папірці, шишки, малюнки, що символізують страхи. Це дозволить дитині їх «ув'язнити».

Виготовлення «Ловця снів»: зробіть павутинку з паличок і ниток, яку можна повісити біля ліжка, щоб вона «ловила» погані сни.

Тактильні мішечки: наповніть невеликі мішечки різними матеріалами (рис, квасоля, горох) для сенсорного заспокоєння, коли дитина їх стискає чи розминає.

«Будинок» або «штаб»: збудуйте «будинок» з подушок або покривал, де дитина може сховатися, почуватися в безпеці, грати з ліхтариком та розповідати секрети.

➤ Техніки саморегуляції.

Саморегуляція - управління своїм психоемоційним станом, який досягається шляхом впливу людини на саму себе за допомогою слів, уявних образів, управління м'язовим тонусом і диханням.

1. Вправа «Приготування лимонаду»:

- Потягніться до лимонного дерева і зірвіть по лимону кожною рукою.

- Сильно стисніть лимони для того, аби вичавити весь сік – стискайте, стискайте, стискайте.

- Киньте лимони на підлогу і розслабте руки.

- Потім повторіть, аж доки у вас не буде достатньо соку для склянки лимонаду!

- Після останнього стискання і кидання на підлогу стряхніть руками щоб розслабитись!

2. Вправа «Пір'їнка».

- Сядьте зручніше, спробуйте максимально розслабитися та зосередьтеся на диханні. Рахуйте від 1 до 4 та одночасно робіть глибокий вдих (живіт має

випинатися вперед, грудна клітина лишається нерухомою). А потім затримайте дихання та знову порахуйте від 1 до 4. Далі – плавний видих, рахуйте від 1 до 6. Потім, перед наступним вдихом, знову затримайте дихання та порахуйте від 1 до 4.

- Уявіть, що на відстані 10-15 см від вашого носу висить пір'їнка. Плавно дихайте лише носом так, аби пір'їнка лишалася на місці та навіть не поворухнулася.

- Глибоко вдихніть та затримайте дихання так надовго, як тільки зможете. Потім знову зробіть кілька глибоких вдихів.

➤ Мозковий штурм:

- Що вам сьогодні допомагає впоратися з викликами війни?

- Що сприяє вашій стійкості?

- Що виснажує, підтримує «антистійкість» (вразливість, ригідність)?

Запропонувати дорослим скласти перелік того, що надихає й підтримує організм

Запобігання та зменшення проявів симптомів вигорання:

1. Піклування про себе: повноцінний сон, збалансоване харчування, регулярна гігієна тіла, фізичні навантаження;

2. Дотримання балансу піклування про інших та себе: чим більше ви піклуєтеся про інших, тим більше має бути часу приділено піклуванню про себе;

3. Підтримання балансу між роботою та особистим життям;

4. Обмеження новин та перегляду соціальних мереж;

5. Опанування навичок і компетенцій самодопомоги під час стресових ситуацій (дихальні вправи, заняття йогою, заняття аеробними вправами або навіть просто прогулянка...);

6. Використання гумору, щоб розслабитися (перегляд комедій, гра з домашнім улюбленцем, читання книжок);

7. Формування навичок тайм-менеджменту, вміння просити про допомогу за необхідності.

➤ Методи гармонізації психофізичного стану.

Запитайте себе:

• Де вам подобається черпати енергію для тіла?

• Чому радіє душа?

• Що наповнює ваш розум?

Турбота про тіло: прогулянка (ходьба); танцювально-рухові вправи; йога; спортивні вправи; масажі; гарячі ванни, лазня/сауна; дихальні вправи; сон; обійми; організований відпочинок.

Турбота про емоції: спілкування з друзями (поговорити/виговоритися); дозволити собі відчувати; не забороняти собі плакати; навчитись навичкам саморегуляції; дозволяти приємності; тренуватись бути «тут і зараз» (практикувати майндфулнес); пробачати себе; знайти хобі; психотерапія.

Турбота про розум: когнітивні здібності + думки = світлий розум; якісний сон; не вимагати від себе більшого; помірно вчитись (краще в задоволення); якісно відпочивати; дистанціюватись від негативних думок (це лише думки, вони можуть не відповідати реальності); рефлексувати з підтримкою до себе; практикувати прогулянки на свіжому повітрі; читати в задоволення; робити маленькі подорожі; акцентувати увагу на позитивних подіях.

➤ Вправа «Моя Супер-Сила це...».

Мета: підвищити рівень віри в себе та власні сили, зменшити рівень тривожності.

Матеріали: папір форматом А-4, кольорові олівці, ручки для кожного учасника.

Хід вправи: запропонувати дітям намалювати велику квітку з 5-6 пелюстками. В середині квітки зобразити себе (обличчя).

- На кожній пелюстці напишіть по 1 своїй якості (особливості), які допомагають вам долати труднощі, ставати сильнішими.

Обговорення:

- Чи складно було знайти й виділити особливості, які притаманні саме вам?

- Чому? Що заважало?

- Що допомогло відзначити важливі якості?

➤ Техніка «Тепло у долонях».

Мета: отримати ресурс для подолання перешкод у своєму житті, допомогти налаштуватися на спокійне майбутнє.

Матеріали: папір формату А-3, гуаш, пензлі, склянки з водою, плоскі камінці на кожного учасника, музика для медитації.

Хід вправи: запропонувати батькам згадати актуальну проблему, знайти проблемні точки. Обрати свій камінчик і тримати його в кулачку.

- Згадайте з минулого (до стресової ситуації – війни), що-небудь гарне й тепле, те, що хотілося забрати із собою в майбутнє.

- Намалюйте на папері водний масив, а над ним – міст.

- А тепер сідайте зручніше (можна вмикнути музику для медитації), стопи стоять на підлозі (заземлитися). Знайдіть спиною опору. Камінчик продовжуємо тримати в долоньці.

- Медитація: ми сидимо зручно, наше тіло розслаблене, відчуваємо своє дихання, робимо глибокий вдих та видих. У наших долоньках лежить камінчик, він теплий, ми його зігріли своїм теплом та своїми спогадами про прекрасне й тепле в минулому. Перед нами вода в образі річки наших проблем. Ми стоїмо перед мостом, він гарний і міцний, як наш намір подолати річку. Ми тримаємо теплий камінчик у долоньках, і це надає нам сили йти через річку. Ми йдемо повільно, але впевнено, і переходимо цю річку. Ми перенесли із собою нашу впевненість, силу та спокій.

Ми стоїмо, робимо глибокий вдих і видих і насолоджуємося тим, що ми принесли із собою в майбутнє тепло, від якого спокійно та радісно.

Робимо глибокий вдих і видих, відчуваємо своє тіло, і коли будете готові, розплющуємо очі.

Після медитації пропонуємо батькам покласти камінчик на малюнок і розфарбувати його.

Обговорення. Запропонувати поділитися відчуттями та станом «на зараз».

➤ Рефлексія «Я сьогодні...».

Мета: систематизувати отриману інформацію, побачити зв'язок між вивченим та майбутнім, розвивати критичне мислення, навички саморегуляції та саморозвитку.

Запропонувати відповісти на запитання:

- Сьогодні я дізналася/дізнався ...
- Я зрозуміла/зрозумів...
- Я переконана/переконаний...
- Я потребую більш детальної інформації про...
- Я вважаю...
- Я відчуваю...

➤ Вправа «Шлях до берегів. Здійснення».

Мета: визначити, чи здійснились очікування учасників зустрічі.

Матеріали: плакат із зображенням моря.

Хід вправи: психолог пропонує учасникам перемістити стікери у вигляді кораблика із записаними на них очікуваннями до берега Досягнень, якщо ці очікування виправдались; до берега Надії, якщо очікування виправдались частково або залишити на місці, якщо учасники тренінгу вважають, що очікування не виправдались.

➤ Вправа - побажання «Свічка».

Мета: створення позитивної атмосфери.

Матеріали: свічки для кожного учасника практикуму.

Хід вправи: психолог роздає учасникам маленькі свічки, сам бере велику свічку й запалює її. У приміщенні вимикається світло.

- Як одна свічка запалює іншу і однією свічкою запалюються тисячі, так і одне серце запалює інше, і запалюються тисячі сердець. Я хочу запалити ваші серця вогником добра, любові і терпимості.

Учасники по черзі запалюють свічки і говорять побажання.

Відомості про авторів

Аванесян Олена Енріхівна, вихователь, Леб'язький заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Сонечко», с. Леб'яже, Харківська область, Україна

Андренко Лариса Степанівна, вихователь, КЗ ЗДО (ясла-садок) № 105, Харків, Харківська область, Україна

Артимюк Богдана Юріївна, музичний керівник, ЗДО № 22 «Казкова Країна», Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна

Ачкасова Вікторія Мусіївна, вихователь, КЗ ЗДО (ясла-садок) КТ № 7, Харків, Харківська область, Україна

Базьо Олена Василівна, музичний керівник, Пирятинський ЗДО «Берізка», Пирятин, Полтавська область, Україна

Байрамова Наталя Валентинівна, вчитель-логопед, Центр розвитку дитини «Гармонія», Південноукраїнськ, Миколаївська область, Україна

Бедик Оксана Степанівна, вихователь, ДНЗ № 6, Вараш, Рівненська область, Україна

Борзенко Валентина Миколаївна, вихователь-дефектолог, КЗ «Зеленогайська спеціальна школа», смт Високий, Харківська область, Україна

Брагіна Олена Володимирівна, музичний керівник, КЗ ЗДО (ясла-садок) № 294, Харків, Харківська область, Україна

Бризюк Людмила Василівна, вихователь, ЗДО № 9 «Пролісок», Нетішин, Хмельницька область, Україна

Брикес Наталія Миколаївна, вихователь, КЗ ЗДО (ясла-садок) КТ № 7, Харків, Харківська область, Україна

Бродасюк Тетяна Петрівна, вихователь, КЗ ЗДО (ясла-садок) № 29 КТ (спеціальний), Луцьк, Волинська область, Україна

Буйна Анна Сергіївна, вихователь, КЗДО (ясла-садок) № 22, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Вакуленко Тетяна Іванівна, вихователь, Сумський ДНЗ (центр розвитку дитини) № 14 «Золотий півник», Суми, Сумська область, Україна

Василишин Світлана Сергіївна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) № 52 фізкультурно-оздоровчого напрямку, Рівне, Рівненська область, Україна

Веселова Вікторія Миколаївна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) «Золота рибка» загального типу, Монастирище, Черкаська область, Україна

Волинець Анастасія Володимирівна, вихователь, КЗДО КТ № 76, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Гавриленко Ганна Олександрівна, вчитель-дефектолог, КЗДО КТ № 236, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Галілей Антоніна Іванівна, завідувач, вихователь, ЗДО (ясла-садок) № 27 «Світанок», Суми, Сумська область, Україна

Грисюк Вікторія Анатоліївна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) «Сонечко», с. Гута-Боровенська, Волинська область, Україна

Давиденко Ніна Василівна, вихователь спеціальної групи, КЗДО (ясла-садок) КТ № 236, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Данилюк Зоя Іванівна, вихователь, ЗДО № 16 «Веселка» КТ, Звягель, Житомирська область, Україна

Дашко Вікторія Вікторівна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) № 28 «Космічний», Запоріжжя, Запорізька область, Україна

Джерелейко Ольга Анатоліївна, вихователь, КЗ ЗДО (центр розвитку дитини) «Росинка», Вишневе, Київська область, Україна

Дисевич Олеся Степанівна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) № 26, Тернопіль, Тернопільська область, Україна

Доманчук Анжела Андріївна, вихователь-методист, ЗДО № 6, Коростень, Житомирська область, Україна

Дроботій Олена Леонідівна, вихователь-методист, КЗ ЗДО (ясла-садок) КТ № 255, Харків, Харківська область, Україна

Дуйловська Світлана Сергіївна, вихователь, спеціальний ЗДО (ясла-садок) № 254 «Рижик», Запоріжжя, Запорізька область, Україна

Дюк Антоніна Ігнатівна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) № 26, Тернопіль, Тернопільська область, Україна

Єрмоленко Юлія Миколаївна, вихователь-методист, ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського, Всеукраїнський центр із розповсюдження та впровадження ідей В.О. Сухомлинського, Бровари, Київська область, Україна

Жесткова Олена Віталіївна, вихователь-методист, центр розвитку дитини «Гармонія», Південноукраїнськ, Миколаївська область, Україна

Загоруй Анна Віталіївна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) «Ромашка», с. Мокра Калигірка, Черкаська область, Україна

Заровнятних Валентина Леонідівна, директор, КЗДО (ясла-садок) № 247, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Зірніченко Ірина Олександрівна, вихователь, КЗДО КТ № 236, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Зотова Роза Миколаївна, директор, КЗДО (ясла-садок) № 22, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Івлєва Олександра Ростиславівна, вихователь, КЗ ЗДО (ясла-садок) № 294, Харків, Харківська область, Україна

Кабанова Тетяна Олександрівна, вчитель-логопед, ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського, Всеукраїнський центр із розповсюдження та впровадження ідей В.О. Сухомлинського, Бровари, Київська область, Україна

Канарська Тетяна Михайлівна, вихователь, ЗДО № 6, Коростишів, Житомирська область, Україна

Каськова Ірина Миколаївна, вчитель-логопед, КЗ «Зеленогайська спеціальна школа», смт Високий, Харківська область, Україна

Катрусяк Тетяна Михайлівна, вихователь-методист, ЗДО № 30, Тернопіль, Тернопільська область, Україна

Кисіль Світлана Дмитрівна, вчитель-логопед, КЗДО (ясла-садок) КТ № 17, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Кірікова Світлана Володимирівна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) № 52 фізкультурно-оздоровчого напрямку, Рівне, Рівненська область, Україна

Коваль Тамара Михайлівна, вихователь спеціальної групи, ДНЗ (ясла-садок) № 8 «Космічний», Суми, Сумська область, Україна

Ковальова Ольга Михайлівна, вчитель-логопед, ЗДО (ясла-садок) № 21 «Волошка», Суми, Сумська область, Україна

Кондрашова Оксана Григорівна, вихователь, Пирятинський ЗДО «Берізка», Пирятин, Полтавська область, Україна

Кравченко Наталія Вікторівна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) № 21 «Волошка», Суми, Сумська область, Україна

Крамінська Наталія Володимирівна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) № 21 «Волошка», Суми, Сумська область, Україна

Красіна Тетяна Іванівна, вчитель-дефектолог, КЗДО (ясла-садок) КТ № 236, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Кривошлик Ольга Миколаївна, вихователь, ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського, Всеукраїнський центр із розповсюдження та впровадження ідей В.О. Сухомлинського, Бровари, Київська область, Україна

Крохмаль Анжеліка Олегівна, музичний керівник, ДНЗ (центр розвитку дитини) № 14 «Золотий півнік», Суми, Сумська область, Україна

Крутько Яна Миколаївна, практичний психолог, ЗДО (ясла-садок) «Сонечко», с. Леб'яже, Харківська область, Україна

Кузьмич Лідія Спиридонівна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) «Сонечко», с. Гута-Боровенська, Волинська область, Україна

Лавріщева Наталія Андріївна, вихователь, КЗДО (ясла-садок) № 2 «Перлинка», Самар, Дніпропетровська область, Україна

Левадська Наталія Леонідівна, вихователь-методист, ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського, Всеукраїнський центр із розповсюдження та впровадження ідей В.О. Сухомлинського, Бровари, Київська область, Україна

Левицька Олена Іванівна, вчитель-логопед, центр розвитку дитини «Гармонія», Південноукраїнськ, Миколаївська область, Україна

Литвиненко Світлана Дмитрівна, вихователь, Сумський ДНЗ (ясла-садок) № 23 «Золотий ключик», Суми, Сумська область, Україна

Литвинюк Євгенія Павлівна, вчитель-дефектолог, КЗДО (ясла-садок) КТ № 29, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Лугініна Наталя Ігорівна, вихователь, КЗДО № 393, Дніпро, Дніпропетровська область, Україна

Лябик Наталія Володимирівна, практична психолог, КЗ ЗДО (ясла-садок) № 22 «Казкова країна», Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна

Матосова Тетяна Анатоліївна, вихователь, Сумський ДНЗ (ясла-садок) № 8 «Космічний», Суми, Сумська область, Україна

Московченко Світлана Олександрівна, вчитель-логопед, ЗДО (ясла-садок) № 21 «Волошка», Суми, Сумська область, Україна

Некрасова Лілія Петрівна, вихователь, ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського, Всеукраїнський центр із розповсюдження та впровадження ідей В.О. Сухомлинського, Бровари, Київська область, Україна

Оборіна Тетяна Володимирівна, вихователь-методист, КЗДО (ясла-садок) № 4 «Казка», Південне, Одеська область, Україна

Олійник Тетяна Вікторівна, музичний керівник, ЗДО (ясла-садок) № 28 «Космічний», Запоріжжя, Запорізька область, Україна

Пасічник Світлана Михайлівна, вихователь, ЗДО «Дзвіночок», с. Шевченкове, Київська область, Україна

Пашко Наталя Анатоліївна, директор, КЗДО № 17 «Метелик», Нікополь, Дніпропетровська область, Україна

Петеліна Алла Валентинівна, вихователь, ЗДО № 28 (ясла-садок) «Космічний», Запоріжжя, Запорізька область, Україна

Підкаура Альона Іванівна, вихователь, ЗДО № 16 «Веселка» КТ, Звягель, Житомирська область, Україна

Піскунова Алла Василівна, вихователь, КЗ ЗДО (ясла-садок) № 47, Харків, Харківська область, Україна

Попова Світлана Миколаївна, вихователь, Леб'язький ЗДО (ясла-садок) «Сонечко», с. Леб'яже, Харківська область, Україна

Проніна Тетяна Валеріївна, вихователь, КЗДО (ясла-садок) КТ № 209, Дніпро, Дніпропетровська область, Україна

Прохорченко Ольга Олегівна, практичний психолог, КЗ ЗДО (ясла-садок) № 427, Харків, Харківська область, Україна

Романенко Інна Сергіївна, вихователь, Кролевецький ЗДО (ясла-садок) № 7, Кролевець, Сумська область, Україна

Рудько Валентина Анатоліївна, вихователь, КЗ ЗДО (ясла-садок) № 3 «Планета дитинства», Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна

Рябика Олена Володимирівна, вихователь, КЗДО КТ № 236, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Свінтіцка Роксолана Василівна, вихователь, ЗДО № 6 «Ромашка», Краси́лів, Хмельницька область, Україна

Сидорова Олена Валеріївна, завідувач, Сумський ДНЗ (ясла-садок) № 23 «Золотий ключик», Суми, Сумська область, Україна

Ситник Інна Леонідівна, вчитель-логопед, КЗДО (ясла-садок) КТ № 17, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Скрипай Надія Миколаївна, вихователь, ЗДО «Веснянка» КТ для дітей віком від 1 до 6 (7) років, Гадяч, Полтавська область, Україна

Слепченко Оксана В'ячеславівна, вихователь, КЗ ЗДО (ясла-садок) № 47, Харків, Харківська область, Україна

Соколова Наталія Сергіївна, вчитель-дефектолог, КЗДО (ясла-садок) КТ № 280, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Тарасюк Наталія Валеріївна, в.о. директора, КЗДО (ясла-садок) № 10 «Джерельце», Нікополь, Дніпропетровська область, Україна

Трофимова Олена Миколаївна, вихователь, КЗДО (ясла-садок) № 270, Дніпро, Дніпропетровська область, Україна

Убіраєва Людмила Юріївна, вихователь спеціальної групи, ДНЗ (ясла-садок) № 8 «Космічний», Суми, Сумська область, Україна

Федінчик Ганна Миколаївна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) № 6 «Струмочок», Вараш, Рівненська область, Україна

Хромова Наталія Сергіївна, вихователь, КЗ «Прилуцький навчально-реабілітаційний центр», Прилуки, Чернігівська область, Україна

Чигрин Галина Іванівна, вихователь, ЗДО КТ № 10 «Росинка», Чорноморськ, Одеська область, Україна

Чубур Тамара Володимирівна, вихователь, ЗДО (ясла-садок) № 27 «Світанок», Суми, Сумська область, Україна

Шаповалова Наталя Вікторівна, вихователь спеціальної групи, КЗДО (ясла-садок) КТ № 236, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Шاپоренко Віра Іванівна, вихователь, КЗ ДНЗ (ясла-садок) КТ № 112, Харків, Харківська область, Україна

Шигида Тетяна Михайлівна, практичний психолог, ЗДО (дитячий садок) № 215 імені Тимофія Лубенця, Київ, Київська область, Україна

Шипко Наталія Петрівна, вихователь, ЗДО «Ялинка» імені В.О. Сухомлинського, Всеукраїнський центр із розповсюдження та впровадження ідей В.О. Сухомлинського, Бровари, Київська область, Україна

Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції

Дошкільна освіта в Україні: тенденції, виклики,
перспективи розвитку

23 листопада 2025 р.

Видавник: Центр прогресивної освіти «Генезум»

Електронна пошта: mail@genezum.org

сайт: genezum.org

tel: +38 (096) 277 14 16

Підписано до друку 21.11.2025 р. Здано до друку 22.11.2025 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 7,91.

Тираж 100 прим.